

Frumvarp til fjárlaga

fyrir árið 2027

Frumvarp til fjárlaga

fyrir árið 2027.

(Lagt fyrir Alþingi á 158. löggjafarþingi 2026–2027.)

Efnisyfirlit

	Bls.
A1-hluti Fjárreiður ríkissjóðs og ríkisstofnana	
1. gr. Fjárstreymi ríkissjóðs (A1-hluta).....	5
2. gr. Sjóðstreymi ríkissjóðs (A1-hluta).....	6
3. gr. Fjárheimildir ríkissjóðs (A1-hluta) eftir málefnasviðum.....	7
4. gr. Fjárheimildir ríkissjóðs (A1-hluta) eftir ráðuneytum, málefnasviðum og málaflokkum.....	9
Ýmis ákvæði	
5. gr. Lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir	13
6. gr. Heimildir ráðherra.....	15
Sundurliðanir	
1. Tekjur ríkissjóðs (A1-hluta)	21
2. Fjárheimildir ríkissjóðs (A1-hluta) eftir málefnasviðum og ráðuneytum	27
Greinargerð	
Inngangur	91
1. Áherslur og forgangsmál.....	94
2. Efnahagsstefna	100
3. Markmið í ríkisfjármálum.....	109
4. Tekjur A1- hluta ríkissjóðs	118
5. Gjöld A1- hluta ríkissjóðs	127

6. Fjárreiður ríkisaðila í A2- og A3-hluta.....	146
7. Samstæðuyfirlit A-hluta í heild.....	151
8. Fjárreiður ríkisaðila í B-hluta.....	153
9. Efnahagur, lántökur og endurlán.....	155
10. Heimildir ráðherra.....	162
11. Fjárhagsáhætta ríkissjóðs.....	164
12. Yfirlit yfir lagabreytingar.....	166
Greinargerð ráðuneyta um málefnasvið og málaflokka.....	169
Viðauki – Framsetning og uppgjör ríkisfjármála.....	341
Töfluviðauki.....	346

Mynda- og töfluyfirlit

Myndir

Mynd 1.1 Uppsafnaður halli áranna 2019-2026	95
Mynd 1.2 Meðalvöxtur kaupmáttar ráðstöfunartekna á ári	96
Mynd 1.3 Framlag til hækkunar verðbólgu síðan 2025	97
Mynd 1.4 Hlutfall fólks með íbúðalán eftir lánaformi og aldurshópum.....	98
Mynd 2.1 Hægagangur einkennir efnahagsumsvif	101
Mynd 2.2 Kaupmáttur hefur aukist hjá öllum tekjuhópum á vinnumarkaði.....	102
Mynd 2.3 Undirliggjandi verðbólga er talsvert lægri en verðbólgan sjálf.....	104
Mynd 2.4 Aðhaldsstig ríkisfjármála.....	105
Mynd 2.5 Sviðsmyndir: hagvöxtur næsta árs	106
Mynd 2.6 Efnahagsumsvif hafa veruleg áhrif á afkomu ríkissjóðs	108
Mynd 3.1 Langþráðu markmiði um hallalaus fjárlög náð	110
Mynd 3.2 Afkoma ríkissjóðs batnar umtalsvert frá núverandi stigi.....	111
Mynd 3.3 Skuldahlutfallið helst stöðugt: skuldir skv. skuldareglu.....	114
Mynd 3.4 Lánsfjárfjöfnuður lakari en heildarafkoma vegna kerfislægra þátta.....	115
Mynd 4.1 Helstu breytingar á tekjuáætlun ársins 2026	119
Mynd 4.2 Samsetning skatttekna og tryggingargjalda 2027.....	122
Mynd 4.3 Helstu breytingar á tekjuáætlun ársins 2027	124
Mynd 5.1 Breyting á rammasettum útgjöldum ríkissjóðs eftir tilefnum	129
Mynd 5.2 Breyting á heildarútgjöldum ríkissjóðs frá fjárlögum 2026	135
Mynd 9.1 Endurgreiðsluferill skulda ríkissjóðs.....	156
Mynd 9.2 Skuldir A-hluta hins opinbera.....	158
Mynd 9.3 Skuldir hins opinbera í evrópskum samanburði	159
Mynd 9.4 Vaxtagjöld hins opinbera í evrópskum samanburði.....	159
Mynd 11.1 Fjárhagsáhætta ríkissjóðs.....	165

Tölur

Tafla 2.1 Þjóðhagsspá	103
Tafla 3.1 Samanburður á áætlun fjárlaga ársins 2026 og fjárl.frv. 2027	112
Tafla 3.2 Skilyrði stöðugleikareglu	113
Tafla 3.3 Afkomuhorfur ársins 2027 í samanburði við fjármálaáætlun	116
Tafla 3.4 Samanburður á áætlun fjárlaga ársins 2026 og uppf. afkomuhorfum	117
Tafla 4.1 Tekjuáætlun 2025-2027	118
Tafla 4.2 Aðgerðir og helstu skattabreytingar	121
Tafla 4.3 Arðgreiðslur og tekjur B-hluta fyrirtækja	123
Tafla 4.4 Skattastyrkir ársins 2025 og áætlaðir skattastyrkir áranna 2026 og 2027	126
Tafla 5.1 Hagræn skipting útgjalda á verðlagi ársins 2026	128
Tafla 5.2 Fjárfestingar 2026 og 2027	130
Tafla 5.3 Ráðstafanir til að draga úr útgjaldavexti	132
Tafla 5.4 Útfærsla ráðstafana til að draga úr útgjaldavexti eftir málefnasviðum	134
Tafla 5.5 Breytingar á rammasettum útgjöldum frá fjárlögum 2026	138
Tafla 5.6 Breytingar frá ramma gildandi fjármálaáætlunar	141
Tafla 5.7 Verðlagsbreytingar fjárlagafrumvarpisins 2027	142
Tafla 5.8 Yfirlit yfir skuldbindandi samninga eftir málefnasviðum	144
Tafla 6.1 Flokkun ríkisaðila í A2- og A3-hluta	146
Tafla 6.2 Helstu tölur úr ársreikningum A2-hluta ríkisaðila fyrir árið 2025	147
Tafla 6.3 Áætlaðar lykilstærðir A2-hluta ríkisaðila fyrir árið 2027	147
Tafla 6.4 Samandregið rekstrar- og sjóðstreymisýfirlit A2-hluta ríkisaðila	148
Tafla 6.5 Helstu tölur úr ársreikningum stærstu A3-hluta ríkisaðila	149
Tafla 6.6 Samandregið rekstrar- og sjóðstreymisýfirlit A3-hluta ríkisaðila	150
Tafla 7.1 Rekstraryfirlit aðila í A-hluta ásamt mati á umfangi innbyrðis viðskipta	151
Tafla 7.2 Samstæðuyfirlit A-hluta í heild fyrir árin 2024-2027	152
Tafla 8.1 Áætlaðar lykilstærðir B-hluta ríkisaðila fyrir árið 2027	153
Tafla 8.2 Samandregið rekstrar- og sjóðstreymisýfirlit B-hluta ríkisaðila	154
Tafla 9.1 Sjóðstreymi ríkissjóðs (A1-hluta)	157
Tafla 9.2 Skuldir, kröfur og hrein staða ríkissjóðs	160
Tafla 9.3 Lánveitingar ríkissjóðs	161
Viðauki Tafla 1 Samanburður á afkomu ríkissjóðs skv. GFS og IPSAS	345

Fjárstreymi ríkissjóðs (A1-hluta)

1. gr.

Árið 2027 er gert ráð fyrir að fjárreiður ríkissjóðs (A1-hluta) verði eins og tilgreint er í þessari grein, sbr. sundurliðun 1 og 2.

Rekstrargrunnur	m.kr.
Heildartekjur	1.708.451,3
Skatttekjur	1.333.211,7
Skattar á tekjur og hagnað	591.499,7
Skattar á launagreiðslur og vinnuafli	14.727,0
Eignarskattar	16.622,0
Skattar á vöru og þjónustu	674.955,4
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	8.671,2
Aðrir skattar	26.736,4
Tryggingagjöld	170.917,0
Fjárframlög	9.217,8
Aðrar tekjur	195.104,8
Eignatekjur	132.969,4
þ.a. vaxtatekjur	60.523,7
þ.a. arðgreiðslur	49.622,0
Sala á vöru og þjónustu	53.372,1
Ýmsar tekjur	8.763,3
Heildargjöld	1.703.767,8
Rekstrarútgjöld	1.699.095,4
Laun	374.704,0
Kaup á vöru og þjónustu	264.707,4
Afskriftir	102.991,4
Vaxtagjöld	154.949,5
Framleiðslustyrkir	65.562,9
Fjárframlög	623.712,9
Félagslegar tilfærslur til heimila	38.079,4
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	74.387,9
Rekstrarjöfnuður	9.355,9
Hrein fjárfesting í efnislegum eignum	4.672,5
Fjárfesting í efnislegum eignum	107.663,9
Afskriftir (-)	-102.991,4
Heildarjöfnuður	4.683,5
Frumjöfnuður	99.109,2
Peningalegar eignir, hreyfingar	101.516,7
Sjóður og bankareikningar, nettó	78.428,5
Lánveitingar	16.943,0
Hlutfé og stofnfjárframlög	-5.294,0
Viðskiptakröfur	11.439,2
Skuldir, hreyfingar	96.833,3
Lántökur	145.953,0
Lífeyrisskuldbindingar	-10.989,0
Viðskiptaskuldir	-38.130,7

Sjóðstreymi ríkissjóðs (A1-hluta)

2. gr.

Árið 2027 er gert ráð fyrir að sjóðstreymi ríkissjóðs (A1-hluta) verði eins og tilgreint er í þessari grein.

Rekstrarhreyfingar m.kr.

Innheimta	1.604.978,7
Skatttekjur	1.311.635,1
Tryggingagjöld	167.930,0
Fjárframlög	9.217,8
Fjármunatekjur	32.253,2
Aðrar tekjur	83.942,6
Greiðslur	1.620.254,1
Rekstrargjöld án fjármagnskostnaðar	786.270,2
Rekstrartilfærslur	685.778,8
Fjármagnstilfærslur	40.402,1
Fjármagnskostnaður	107.803,0
Handbært fé frá rekstri	-15.275,4

Fjárfestingarhreyfingar

Fjárfesting	-79.137,1
Sala eigna	1.800,0
Veitt löng lán	-33.882,0
Innheimtar afborganir af veittum lánum	16.939,0
Mótttekinn arður	49.622,0
Framlag til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins	-11.085,0
Eiginfjárframlög og hlutabréfakaup	3.494,0
Fjárfestingarhreyfingar samtals	-52.249,1
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	-67.524,5

Fjármögnunarhreyfingar

Tekin langtímalán	302.600,0
Afborganir af teknum langtímalánum	-156.647,0
Fjármögnunarhreyfingar samtals	145.953,0
Breyting á handbæru fé	78.428,5

Fjárheimildir ríkissjóðs (A1-hluta) eftir málefnasviðum

3. gr.

Árið 2027 er gert ráð fyrir að fjárheimildir fyrir heildargjöldum, rekstrartekjur og framlag úr ríkissjóði fyrir málefnasvið ríkissjóðs (A1-hluta) verði eins og tilgreint er í þessari grein.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tilfærslur	Fjármagns- tilfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárheimild	Rekstrar- tekjur	Framlag úr ríkissjóði
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	6.945,4	145,4		136,9	7.227,7	-156,8	7.070,9
02 Dómtólar	4.728,2			77,4	4.805,6	-1,8	4.803,8
03 Æðsta stjórnarsýsla	2.865,5	34,9		1.419,5	4.319,9		4.319,9
04 Utanríkisráð	18.477,6	7.737,0		405,6	26.620,2	-591,1	26.029,1
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	26.805,0	1.018,9		3.765,0	31.588,9	-6.341,2	25.247,7
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár	3.369,3			77,5	3.446,8	-721,4	2.725,4
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	1.464,7	5.872,7	23.261,1	70,1	30.668,6	-1.057,8	29.610,8
08 Sveitarfélög og bygðamál	899,4	40.183,8		14,9	41.098,1		41.098,1
09 Almanna- og réttaröryggi	46.918,3	606,3	53,5	4.917,4	52.495,5	-2.894,8	49.600,7
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnarsýsla dómsmála	14.417,7	8.691,2		753,9	23.862,8	-347,7	23.515,1
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	22.174,6	10.387,8	1.528,6	40.103,3	74.194,3	-3.138,7	71.055,6
12 Landbúnaður	7.342,8	20.608,0		113,0	28.063,8	-1.418,9	26.644,9
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	6.316,5	881,7		667,5	7.865,7	-2.097,9	5.767,8
14 Ferðabjónusta	1.064,3	1.166,7	429,7	2,4	2.663,1	-95,9	2.567,2
15 Orkumál	263,1	6.528,0	1.993,9		8.785,0		8.785,0
16 Markaðsefirlit og neytendamál	1.050,2	3.815,9		7,2	4.873,3	-27,4	4.845,9
17 Umhverfismál	24.975,9	8.922,6	4.855,2	1.460,7	40.214,4	-5.985,3	32.789,1
18 Menning, listir, íþróttir og æskulýðsmál	14.665,2	7.906,9	545,5	2.795,3	25.912,9	-2.773,4	23.139,5
19 Fjölmíðlun	7.199,1	937,2		1,0	8.137,3		8.137,3
20 Framhaldsskólastig	52.181,9	3.405,8		1.325,3	56.913,0	-2.250,4	54.662,6
21 Háskólastig	69.899,0	5.705,8		988,0	76.592,8	-19.272,7	57.320,1
22 Önnur skólastig og stjórnarsýsla mennta- og barnamála	5.036,3	2.142,4		14,4	7.193,1	-449,2	6.743,9
23 Sjúkrahúsþjónusta	173.189,0	5.246,2		17.642,9	196.078,1	-12.910,1	183.168,0
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	59.810,9	55.255,9		179,6	115.246,4	-1.991,3	113.255,1
25 Hjúkrunar- og endurhæfingaráþjónusta	95.223,2		3.819,6	13,1	99.055,9	-5.634,7	93.421,2
26 Lyf og lækningavörur	18.129,3	29.483,8			47.613,1		47.613,1
27 Öfrocka og málefni fatlaðs fólks	84,2	153.468,8		0,3	153.553,3	-11,3	153.542,0
28 Málefni aldraðra	2,1	140.062,5			140.064,6	-8,3	140.056,3

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tilfærslur	Fjármagns- tilfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárhæimild	Rekstrar- tekjur	Framlag úr ríkissjóði
29 Fjölskyldumál	10.342,2	82.096,3		1.509,3	93.947,8	-256,9	93.145,9
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	5.413,1	51.392,6		151,6	56.957,3	-1.233,8	55.723,5
31 Húsnæðis- og skipulagsmál	4.438,0	11.511,0	5.900,0	266,4	22.115,4	-1.721,3	20.394,1
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála	13.691,4	890,6		60,7	14.642,7	-1.400,5	13.242,2
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi	215.266,5			110,0	215.376,5		152.652,5
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	23.425,6	2.580,4		176,9	26.182,9		18.624,8
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna	3.544,2	13.160,8			16.705,0		16.705,0
Samtals	961.619,7	681.847,9	42.387,1	79.227,1	1.765.081,8	-74.790,6	1.618.024,1
Aðlaganir gagnvart GFS-staðli							
þar af aðlögun vegna rekstrartekna					-61.314,0	15.122,5	
þar af vegna tapaðra krafna					-15.122,5	15.122,5	
þar af vegna endurgreiðslu VSK til opinberra aðila					-90,0		
þar af vegna sölu fastafjármuna					21.699,0		
þar af vegna framsetningar lífeyrisskuldbindinga					-836,0		
þar af v/ afskrifta skattkrafna					-59.406,3		
Samtals skv. GFS staðli					-7.558,1		
					1.703.767,8	-59.668,1	1.618.024,1

Fjárheimildir ríkissjóðs (A1-hluta) eftir ráðuneytum, málefnasviðum og málaflokkum

4. gr.

Árið 2027 er gert ráð fyrir að framlög úr ríkissjóði (A1-hluta) og fjárheimildir fyrir heildargjöldum, án rekstrartekna, sundurliðaðar eftir ráðuneytum, málefnasviðum og málaflokkum verði eins og tilgreint er í þessari grein.

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tilfærslur	Fjármagns- tilfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárheimild	Framlag úr ríkissjóði
00 Æðsta stjórn ríkisins.....	8.816,7	145,4		149,0	9.111,1	8.954,3
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess.....	6.945,4	145,4		136,9	7.227,7	7.070,9
01.10 Alþingi.....	5.317,6	119,9		122,4	5.559,9	5.519,5
01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis.....	1.627,8	25,5		14,5	1.667,8	1.551,4
02 Dómsstólar.....	311,0				311,0	311,0
02.10 Hæstiréttur.....	311,0				311,0	311,0
03 Æðsta stjórnýssla.....	1.560,3			12,1	1.572,4	1.572,4
03.10 Embætti forseta Íslands.....	421,5			12,1	433,6	433,6
03.20 Ríkisstjórn.....	1.138,8				1.138,8	1.138,8
01 Forsætisráðuneyti.....	4.699,3	34,9		1.482,6	6.216,8	5.253,7
03 Æðsta stjórnýssla.....	1.305,2	34,9		1.407,4	2.747,5	2.747,5
03.30 Forsætisráðuneyti.....	1.305,2	34,9		1.407,4	2.747,5	2.747,5
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár.....	2.084,7			26,5	2.111,2	1.860,9
06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál.....	2.084,7			26,5	2.111,2	1.860,9
08 Sveitarfélög og byggðamál.....	3,0			14,9	17,9	17,9
08.20 Byggðamál.....	3,0			14,9	17,9	17,9
09 Almanna- og réttaröryggi.....	405,5			2,6	408,1	395,9
09.30 Ákærvald og réttarvarsla.....	405,5			2,6	408,1	395,9
17 Umhverfismál.....	804,4			30,8	835,2	134,6
17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla.....	804,4			30,8	835,2	134,6
29 Fjölskyldumál.....	96,5			0,4	96,9	96,9
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn.....	96,5			0,4	96,9	96,9
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti.....	62.673,0	12.293,0		3.958,4	78.924,4	76.151,3
18 Menning, listir, íþróttar og æskulýðsmál.....	53,9	1.941,6		2.422,0	4.417,5	4.417,5
18.40 Íþróttar og æskulýðsmál.....	53,9	1.941,6		2.422,0	4.417,5	4.417,5
20 Framhaldsskólastig.....	52.181,9	3.405,8		1.325,3	56.913,0	54.662,6
20.10 Framhaldsskólar.....	52.172,4	1.500,2		1.325,3	54.997,9	52.747,5
20.20 Tónlistarfræðsla.....		830,1			830,1	830,1
20.30 Vinnustaðanám og styrkir.....	9,5	383,1			392,6	392,6
20.40 Jöfnun námskostnaðar.....		692,4			692,4	692,4
22 Önnur skólastig og stjórnýssla mennta- og barnamála.....	4.651,0	2.137,9		12,1	6.801,0	6.419,1
22.10 Leikskóla- og grunnskólastig.....	1.313,6	358,4			1.672,0	1.672,0
22.20 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig.....	561,1	1.760,7			2.321,8	2.321,8
22.30 Stjórnýssla mennta- og barnamála.....	2.776,3	18,8		12,1	2.807,2	2.425,3
29 Fjölskyldumál.....	5.786,2	4.807,7		199,0	10.792,9	10.652,1
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn.....	5.786,2	4.735,1		199,0	10.720,3	10.579,5
29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna.....		72,6			72,6	72,6
03 Utanríkisráðuneyti.....	22.021,8	20.897,8		405,6	43.325,2	42.734,1
04 Utanríkismál.....	18.477,6	7.737,0		405,6	26.620,2	26.029,1
04.10 Utanríkisþjónusta og stjórnýssla utanríkismála.....	7.728,7	163,4		193,8	8.085,9	7.494,8
04.20 Utanríkisviðskipti.....	1.284,0	21,3			1.305,3	1.305,3
04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál.....	9.464,9	3.607,0		211,8	13.283,7	13.283,7
04.50 Samningsbundin framlög vegna fjölpjódasamstarfs.....		3.945,3			3.945,3	3.945,3
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna.....	3.544,2	13.160,8			16.705,0	16.705,0
35.10 Þróunarsamvinna.....	3.544,2	13.160,8			16.705,0	16.705,0
04 Atvinnuvegaráðuneyti.....	16.146,1	22.811,2	889,6	790,7	40.637,6	36.967,3
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar.....	132,2		459,9	0,6	592,7	562,5
07.10 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknum.....	34,0		459,9		493,9	493,9
07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar.....	98,2			0,6	98,8	68,6
12 Landbúnaður.....	7.342,8	20.608,0		113,0	28.063,8	26.644,9
12.10 Stjórnun landbúnaðarmála.....	5.137,2	20.467,7		102,0	25.706,9	24.321,6
12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum.....	736,0	140,3			876,3	876,3
12.60 Stjórnýssla atvinnuvegaráðuneytis.....	1.469,6			11,0	1.480,6	1.447,0
13 Sjávarútvegur og fiskeldi.....	6.316,5	881,7		667,5	7.865,7	5.767,8
13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis.....	186,0	732,9			918,9	883,9
13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi.....	6.130,5	148,8		667,5	6.946,8	4.883,9
14 Ferðajónusta.....	1.064,3	1.166,7	429,7	2,4	2.663,1	2.567,2
14.10 Ferðajónusta.....	1.064,3	1.166,7	429,7	2,4	2.663,1	2.567,2

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tilfærslur	Fjármagns- tilfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárhæð	Framlag úr ríkisjóði
16 Markaðsefirlit og neytendamál	1.050,2	154,8		7,2	1.212,2	1.184,8
16.10 Markaðsefirlit og neytendamál.....	946,4	20,3		7,2	973,9	962,7
16.20 Stjórnsýsla atvinnumála og nýsköpunar.....	103,8	134,5			238,3	222,1
21 Háskólastig	240,1				240,1	240,1
21.10 Háskólar og rannsóknastarfsemi.....	240,1				240,1	240,1
06 Dómsmálaráðuneyti.....	63.653,2	9.896,2	53,5	5.798,0	79.400,9	75.140,6
02 Dómsstólar.....	4.417,2			77,4	4.494,6	4.492,8
02.10 Hæstiréttur.....	317,3			2,6	319,9	319,9
02.20 Héraðsdómsstólar.....	2.598,7			20,7	2.619,4	2.617,6
02.30 Landsréttur.....	1.065,9			4,1	1.070,0	1.070,0
02.40 Dómsstólasýslan.....	435,3			50,0	485,3	485,3
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár	1.284,0			51,0	1.335,0	863,9
06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál.....	1.284,0			51,0	1.335,0	863,9
09 Almanna- og réttaröryggi.....	46.512,8	606,3	53,5	4.914,8	52.087,4	49.204,8
09.10 Löggæsla.....	29.076,7	550,2		821,2	30.448,1	29.123,0
09.20 Landhelgi.....	8.703,1		53,5	131,0	8.887,6	8.169,3
09.30 Ákærvald og réttarvarsla.....	2.248,5			10,5	2.259,0	2.259,0
09.40 Réttaráðstoð og bætur.....	2.712,8	52,4			2.765,2	2.123,3
09.50 Fullnustumál.....	3.771,7	3,7		3.952,1	7.727,5	7.530,2
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnsýsla dómsmála.....	10.614,3	8.691,2		753,9	20.059,4	19.711,7
10.10 Persónuvernd.....	386,9			3,8	390,7	385,6
10.20 Trúmál.....	1.736,1	8.601,5			10.337,6	10.337,6
10.30 Sýslumenn.....	4.169,5			63,0	4.232,5	4.093,9
10.40 Stjórnsýsla dómsmálaráðuneytis.....	1.938,5	89,7		626,0	2.654,2	2.502,0
10.50 Útlendingamál.....	2.383,3			61,1	2.444,4	2.392,6
29 Fjölskyldumál	545,0	475,6			1.020,6	475,6
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn.....	545,0	475,6			1.020,6	475,6
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála	279,9	123,1		0,9	403,9	391,8
32.20 Jafnréttismál.....	279,9	123,1		0,9	403,9	391,8
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti.....	24.246,1	400.201,3	9.719,6	1.745,5	435.912,5	432.829,9
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnsýsla dómsmála	3.803,4				3.803,4	3.803,4
10.50 Útlendingamál.....	3.803,4				3.803,4	3.803,4
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	2.440,2		3.819,6		6.259,8	6.259,8
25.10 Hjúkrunar- og dvalarþjónusta.....	2.440,2		3.819,6		6.259,8	6.259,8
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks	84,2	148.568,8		0,3	148.653,3	148.642,0
27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorkulífeyri		128.666,4			128.666,4	128.666,4
27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka.....		19.449,3			19.449,3	19.449,3
27.30 Málefni fatlaðs fólks.....	84,0			0,3	84,3	84,3
27.40 Aðrar örorkugreiðslur (Önnur velferðarmál, lífeyristryggingar.....)	0,2	453,1			453,3	442,0
28 Málefni aldraðra	2,1	140.062,5			140.064,6	140.056,3
28.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra.....		128.440,8			128.440,8	128.440,8
28.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun.....	0,1	10.862,8			10.862,9	10.855,6
28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur, óta.....	2,0	758,9			760,9	759,9
29 Fjölskyldumál	3.820,0	48.430,2		1.309,9	53.560,1	53.556,0
29.20 Fæðingarorlof.....		35.651,4			35.651,4	35.651,4
29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur.....		731,0			731,0	731,0
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn.....	2.479,9	9.784,3		1.309,9	13.574,1	13.570,0
29.50 Bætur til eftirlifenda.....		666,5			666,5	666,5
29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna.....	1.340,1	1.597,0			2.937,1	2.937,1
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	5.413,1	51.392,6		151,6	56.957,3	55.723,5
30.10 Vinnumál og atvinnuleysi.....	3.497,4	51.337,5		127,0	54.961,9	54.597,2
30.20 Vinnumarkaður.....	1.915,7	55,1		24,6	1.995,4	1.126,3
31 Húsnæðis- og skipulagsmál	4.438,0	11.511,0	5.900,0	266,4	22.115,4	20.394,1
31.10 Húsnæðismál.....	4.408,0	11.206,5	5.900,0	266,4	21.780,9	20.059,6
31.20 Skipulagsmál.....	30,0	304,5			334,5	334,5
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála	4.245,1	236,2		17,3	4.498,6	4.394,8
32.40 Stjórnsýsla félagsmála.....	4.245,1	236,2		17,3	4.498,6	4.394,8
08 Heilbrigðisráðuneyti.....	353.173,1	93.722,1		17.878,1	464.773,3	442.840,6
23 Sjúkrahúsþjónusta.....	173.189,0	5.246,2		17.642,9	196.078,1	183.168,0
23.10 Sérhæfð sjúkrahúsþjónusta.....	152.359,9	0,4		17.273,6	169.633,9	159.187,4
23.20 Almenn sjúkrahúsþjónusta.....	20.829,1			369,3	21.198,4	18.734,8
23.30 Erlend sjúkrahúsþjónusta.....		5.245,8			5.245,8	5.245,8

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tilfærslur	Fjármagns- tilfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárhæð	Framlag úr ríkisjóði
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkráhusa.....	59.810,9	55.255,9		179,6	115.246,4	113.255,1
24.10 Heilsugæsla.....	56.393,8			179,6	56.573,4	54.582,1
24.20 Sérfræðisþjónusta og hjúkrun.....	12,0	41.181,5			41.193,5	41.193,5
24.30 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun.....	4,4	11.981,1			11.985,5	11.985,5
24.40 Sjúkraflutningar.....	3.400,7	2.093,3			5.494,0	5.494,0
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta.....	92.783,0			13,1	92.796,1	87.161,4
25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými.....	82.614,4			13,1	82.627,5	76.992,8
25.20 Endurhæfingarþjónusta.....	10.168,6				10.168,6	10.168,6
26 Lyf og lækningavörur.....	18.129,3	29.483,8			47.613,1	47.613,1
26.10 Lyf.....	18.129,3	20.244,2			38.373,5	38.373,5
26.30 Hjálpartæki.....		9.239,6			9.239,6	9.239,6
29 Fjölskyldumál.....	94,5	3.204,9			3.299,4	3.187,4
29.60 Bætur vegna veikinda og slysa.....	94,5	3.204,9			3.299,4	3.187,4
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála.....	9.166,4	531,3		42,5	9.740,2	8.455,6
32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit.....	3.030,9	247,0		31,5	3.309,4	2.089,5
32.30 Stjórnsýsla heilbrigðismála.....	6.135,5	284,3		11,0	6.430,8	6.366,1
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti.....	129.412,7	33.160,4		4.051,9	166.625,0	118.283,7
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla.....	26.805,0	1.018,9		3.765,0	31.588,9	25.247,7
05.10 Skattar og innheimta.....	11.362,3			98,6	11.460,9	10.775,6
05.20 Eignaumsýsla ríkisins.....	1.754,9			1.061,9	2.816,8	1.051,3
05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins.....	6.950,4			126,7	7.077,1	3.208,2
05.40 Stjórnsýsla ríkisfjármála.....	6.737,4	1.018,9		2.477,8	10.234,1	10.212,6
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár.....	0,6				0,6	0,6
06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál.....	0,6				0,6	0,6
16 Markaðseftirlit og neytendamál.....		3.661,1			3.661,1	3.661,1
16.10 Markaðseftirlit og neytendamál.....		3.661,1			3.661,1	3.661,1
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks.....		4.900,0			4.900,0	4.900,0
27.50 Jöfnun á örorkubyrdi almennta lífeyrissjóða.....		4.900,0			4.900,0	4.900,0
29 Fjölskyldumál.....		21.000,0			21.000,0	21.000,0
29.10 Barnabætur.....		21.000,0			21.000,0	21.000,0
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi.....	79.181,5			110,0	79.291,5	44.849,5
33.20 Ríkisábyrgðir.....				110,0	110,0	20,0
33.30 Lífeyrisskuldbindingar.....	79.181,5				79.181,5	44.829,5
34 Almennur varasjóður og sértekar fjárráðstafanir.....	23.425,6	2.580,4		176,9	26.182,9	18.624,8
34.10 Almennur varasjóður.....	15.720,9	2.412,9			18.133,8	18.133,8
34.20 Sértekar fjárráðstafanir.....	146,6	167,5		176,9	491,0	491,0
34.30 Afskriftir skattkrafna.....	7.558,1				7.558,1	
10 Innviðaráðuneyti.....	23.071,0	54.749,5	1.528,6	40.103,3	119.452,4	116.313,7
08 Sveitarfélög og byggðamál.....	896,4	40.183,8			41.080,2	41.080,2
08.10 Framlög til sveitarfélaga.....	780,7	38.401,4			39.182,1	39.182,1
08.20 Byggðamál.....	115,7	1.782,4			1.898,1	1.898,1
11 Samgöngu- og fjarskiptamál.....	22.174,6	10.387,8	1.528,6	40.103,3	74.194,3	71.055,6
11.10 Samgöngur.....	19.811,0	9.684,1	1.528,6	40.085,8	71.109,5	68.104,1
11.20 Fjarskipti.....	1.143,0	602,1		10,6	1.755,7	1.725,8
11.30 Stjórnsýsla innviðaráðuneytis.....	1.220,6	101,6		6,9	1.329,1	1.225,7
29 Fjölskyldumál.....		4.177,9			4.177,9	4.177,9
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn.....		4.177,9			4.177,9	4.177,9
14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti.....	24.845,9	15.450,6	7.257,7	1.437,0	48.991,2	42.207,8
15 Orkumál.....	263,1	6.528,0	1.993,9		8.785,0	8.785,0
15.10 Stjórnun og þróun orkumála.....	263,1	6.528,0	1.993,9		8.785,0	8.785,0
17 Umhverfismál.....	24.171,5	8.922,6	4.855,2	1.429,9	39.379,2	32.654,5
17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla.....	6.447,4	873,9		1.203,3	8.524,6	6.373,1
17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands.....	6.404,2	262,0		188,4	6.854,6	4.382,9
17.30 Meðhöndlun úrgangs.....	5.737,9	6.299,4		1,8	12.039,1	11.881,1
17.40 Varnir vegna náttúruvá.....	386,1		4.476,4		4.862,5	4.862,5
17.50 Stjórnsýsla umhverfismála.....	5.195,9	1.487,3	378,8	36,4	7.098,4	5.154,9
18 Menning, listir, íþróttir og æskulýðsmál.....	411,3		408,6	7,1	827,0	768,3
18.20 Menningarstofnanir.....	411,3			1,1	412,4	412,1
18.30 Menningarsjóðir.....			408,6	6,0	414,6	356,2

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstrar- framlög	Rekstrar- tilfærslur	Fjármagns- tilfærslur	Fjárfestingar- framlög	Heildar- fjárheimild	Framlag úr ríkissjóði
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti.....	92.775,8	18.485,5	22.938,1	1.427,0	135.626,4	112.544,1
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	1.332,5	5.872,7	22.801,2	69,5	30.075,9	29.048,3
07.10 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknum.....	216,1	48,3	9.801,2	58,5	10.124,1	9.965,7
07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar.....	1.116,4	5.824,4	13.000,0	11,0	19.951,8	19.082,6
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	14.200,0	5.965,3	136,9	366,2	20.668,4	17.953,7
18.10 Safnamál.....	6.141,6	371,4	127,9	179,2	6.820,1	5.658,8
18.20 Menningarstofnanir.....	7.612,1	776,2	9,0	187,0	8.584,3	7.064,9
18.30 Menningarsjóðir.....	446,3	4.817,7			5.264,0	5.230,0
19 Fjölmíðlun	7.199,1	937,2		1,0	8.137,3	8.137,3
19.10 Fjölmíðlun.....	7.199,1	937,2		1,0	8.137,3	8.137,3
21 Háskólastig	69.658,9	5.705,8		988,0	76.352,7	57.080,0
21.10 Háskólar og rannsóknastarfsemi.....	67.308,1	1.523,6		975,1	69.806,8	51.574,9
21.30 Stuðningur við námsmenn.....	2,8	4.167,5			4.170,3	4.170,3
21.40 Stjórnsýsla menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðune	2.348,0	14,7		12,9	2.375,6	1.334,8
22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og barnamála	385,3	4,5		2,3	392,1	324,8
22.20 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig	385,3	4,5		2,3	392,1	324,8
19 Vaxtagjöld ríkissjóðs.....	136.085,0				136.085,0	107.803,0
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi.....	136.085,0				136.085,0	107.803,0
33.10 Fjármagnskostnaður.....	136.085,0				136.085,0	107.803,0
Samtals.....	961.619,7	681.847,9	42.387,1	79.227,1	1.765.081,8	1.618.024,1
Aðlaganir gagnvart GFS-staðli					-61.314,0	
þar af aðlögun vegna rekstrartekna					-15.122,5	
þar af vegna tapaðra krafna					-90,0	
þar af vegna endurgreiðslu VSK til opinberra aðila					21.699,0	
þar af vegna sölu fastafjármuna					-836,0	
þar af vegna framsetningar lífeyrisskuldbindinga					-59.406,3	
þar af v/ afskrifta skattkrafna					-7.558,1	
Samtals skv. GFS staðli					1.703.767,8	1.618.024,1

Ýmis ákvæði

Lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir

5. gr.

Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilað að taka lán, endurlána, veita ríkisábyrgðir og fleira eftir því sem kveðið er á um í ákvæðum þessarar greinar:

1. Að taka lán allt að 250 ma.kr., eða jafngildi þeirrar fjárhæðar í erlendri mynt, og ráðstafa því í samræmi við ákvæði þessara laga.
2. Að taka lán allt að 84 ma.kr. til fjármögnunar á eigin fé Seðlabanka Íslands verði eftir því kallað á grundvelli heimildar í 3. mgr. 40. gr. laga nr. 92/2019, um Seðlabanka Íslands. Eftirstöðvar innkallanlegs eigin fjár færast upp við hver áramót með hækkun vísitölu neysluverðs.
3. Að taka lán allt að 140 ma.kr., eða jafngildi þeirrar fjárhæðar í erlendri mynt, til viðbótar lántöku samkvæmt lið 1 hér að framan, t.a.m. í því skyni að efla gjaldeyrisforða eða endurfjármagna eldri lán, verði það talið hagkvæmt. Heimilt er að endurlána Seðlabanka Íslands lán sem tekin eru til að styrkja gjaldeyrisforðann.
4. Að endurlána allt að 3 ma.kr. til Menntasjóðs námsmanna til að fjármagna útlán nýs lánakerfis námsmanna. Öll útlán í nýju lánakerfi verði fjármögnuð með endurláni úr ríkissjóði og beinum framlögum ríkissjóðs vegna styrkja.
5. Að endurlána allt að 10 ma.kr. til Húsnæðissjóðs vegna útlána sjóðsins að sömu fjárhæð. Þar af eru hlutdeildarlán 5,5 ma.kr.
6. Að endurlána eignasafni Ríkiseigna allt að 1,5 ma.kr. vegna meiri háttar endurbóta og breytinga á húsnæði sem safnið hefur til umráða.
7. Að endurlána allt að 5 ma.kr. til Byggðastofnunar eða veita Byggðastofnun heimild til lántöku á árinu 2027, allt að 5 ma.kr., sbr. 5. tölul. 1. mgr. 16. gr. laga nr. 123/2015, um opinber fjármál.
8. Að endurlána allt að 8,5 ma.kr. til Betri samgangna ohf., sbr. 8 gr. laga nr. 81/2020, um heimild til að stofna opinbert hlutafélag um uppbyggingu samgönguinnviða á höfuðborgarsvæðinu.
9. Að endurlána allt að 3 ma.kr. til Fasteigna Háskóla Íslands ehf. vegna framkvæmda á fasteignum sem áformað er að nýta undir háskólastarfsemi.
10. Að heimila Hapdrætti Háskóla Íslands að endurlána allt að 3 ma.kr. til Fasteigna Háskóla Íslands ehf. til að standa undir umsýslu, viðhaldi og framkvæmdum á fasteignum sem nýttar eru undir starfsemi Háskóla Íslands, sbr. ákvæði laga nr. 13/1973 um Hapdrætti Háskóla Íslands.
11. Að endurlána allt að 435 m.kr. til Fasteignafélagsins Þórkötlu hf. vegna fjármögnunar á rekstri félagsins í samræmi við ákvæði um viðbótarlán í rammasamkomulagi við lánveitendur í Grindavík frá árinu 2024.

12. Ýmis ákvæði.

- 12.1. Erlendar fjárhæðir skulu miðast við kaupgengi íslensku krónunnar samkvæmt gengisskráningu Seðlabanka Íslands á staðfestingardegi fjárlaga.
- 12.2. Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilt að stækka áður útgefna flokka ríkisbréfa og ríkisvixla sem ekki eru komnir á gjalddaga.
- 12.3. Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilt að gera vaxta-skiptasamninga í því skyni að stýra vaxtaáættu ríkissjóðs fyrir allt að 50 ma.kr.
- 12.4. Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, er heimilt að gera gjaldeyrisskiptasamninga við Seðlabanka Íslands til þess að auka skilvirkni lausafjárstýringar.
- 12.5. Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ríkissjóðs, getur heimilað þeim aðilum sem njóta ríkisábyrgðar á lántökum sínum:
 - a. að taka lán í því skyni að endurgreiða fyrir gjalddaga eftirstöðvar eldri lána þegar hagstæðari kjör eru talin bjóðast;
 - b. að stofna til skulda- og vaxtaskipta og nýta aðra möguleika sem bjóðast á markaði til þess að tryggja viðkomandi aðila gegn verulegum vaxta- eða gengisbreytingum;
 - c. að taka ný lán til endurgreiðslu skammtímalána sem tekin eru á grundvelli heimilda í lið 2, að hluta eða öllu leyti, án þess að lánsamningur um þau falli úr gildi enda sé ekki dregið á slíka lánsamninga að nýju nema lagaheimild liggi fyrir.
- 12.6. Hyggist aðilar, sem njóta ríkisábyrgðar á lántökum sínum, nýta sér heimildir skv. lið 12.5 skulu þeir gæta ákvæða 2. mgr. 5. gr. laga nr. 43/1990, um lánasýslu ríkisins.

Heimildir ráðherra

6. gr.

Fjármála- og efnahagsráðherra er heimilt:

Eftirgjöf gjalda.

- 1.1 Að fella niður eða endurgreiða virðisaukaskatt af efniskostnaði og sérfræðipjónustu sem keypt er fyrir styrktarfé vegna rannsókna Hjartaverndar á heilbrigði öldrunar.
- 1.2 Að heimila endurgreiðslu virðisaukaskatts af sérhæfðum íþróttabúnaði fyrir fatlaða íþróttamenn enda liggur fyrir staðfesting um að Sjúkratryggingar Íslands veiti ekki styrk vegna kaupa á íþróttabúnaðinum.

Sala fasteigna.

- 2.1 Að selja eignarhlut ríkisins í húsnæði á vegum grunn-, framhalds- og sérskóla ásamt háskólum í tengslum við endurskipulagningu starfseminnar.
- 2.2 Að selja eignarhlut ríkisins í húsnæði á vegum heilbrigðisstofnana, sjúkrahúsa eða í heilbrigðistengdri starfsemi í tengslum við endurskipulagningu starfseminnar.
- 2.3 Að selja húsnæði dómstóla, lögreglu- og sýslumannsembætta og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði í tengslum við endurskipulagningu starfseminnar.
- 2.4 Að selja óhentugar eða óhagkvæmar húseignir utanríkisþjónustunnar erlendis og kaupa eða leigja hentugra húsnæði.
- 2.5 Að selja eða ráðstafa með öðrum hætti fasteignum ríkisins við Guðrúnartún 6, Borgartún 5 og 7 í Reykjavík.
- 2.6 Að selja Laugaveg 162–166 í Reykjavík og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.7 Að selja Hverfisgötu 113–115 í Reykjavík og kaupa eða leigja hentugra húsnæði fyrir lögregluna á höfuðborgarsvæðinu og ríkislögreglustjóra.
- 2.8 Að selja Tollhúsið við Tryggvagötu 19 í Reykjavík.
- 2.9 Að selja Skógarhlíð 6 í Reykjavík.
- 2.10 Að selja Ármúla 1a í Reykjavík og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.11 Að selja fasteignir í eigu ríkisins við Stakkahlíð og Laugarnesveg 91 í Reykjavík.
- 2.12 Að selja Austurstræti 19 í Reykjavík og Vesturvör 2 í Kópavogi og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði fyrir Héraðsdóm Reykjavíkur og Landsrétt.
- 2.13 Að selja Kópavogsbraut 1c í Kópavogi eða færa eignina til Vigdísarholts ehf. í formi hlutafjár.
- 2.14 Að selja eða leigja fasteignir í eigu ríkisins við Kópavogsbraut 5a–c í Kópavogi.
- 2.15 Að selja eða leigja fasteignir í eigu ríkisins á Víflsstöðum í Garðabæ sem nýtast ekki undir starfsemi á vegum ríkisins.
- 2.16 Að selja eignarhlut ríkisins í Hafnarstræti 99–101 á Akureyri og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.17 Að selja íbúðarhús á leigulóð á jörðinni Langekru í Rangárþingi ytra.
- 2.18 Að selja eyðibýli og húsarústir sem henta vel til endurbyggingar á leigulóð.
- 2.19 Að selja eða ráðstafa með öðrum hætti flugstöð á Þingeyri og flugstöð á Aðaldalsflugvelli.
- 2.20 Að selja eignarhlut ríkisins í Stillholti 16–18 á Akranesi og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði.
- 2.21 Að selja eða leigja húsnæði í eigu ríkisins við Árleyni í Reykjavík.
- 2.22 Að heimila ÁTVR að selja Austurstræti 10a í Reykjavík og Hólabraut 16 á Akureyri.

- 2.23 Að heimila Happprætti Háskóla Íslands að selja eignarhlut í Bildshöfða 16 í Reykjavík og kaupa eða leigja hentugra húsnæði.
- 2.24 Að heimila Fasteignum Háskóla Íslands ehf. að selja Hofsvallagötu 53, Aragötu 9 og 14 í Reykjavík.
- 2.25 Að selja Rauðarárstíg 25 og Skuggasund 1–3 í Reykjavík.
- 2.26 Að selja Sundstræti 28 og Hafnarstræti 1 á Ísafirði.
- 2.27 Að selja eða leigja Grensásveg 9, Dugguvog 52 og Skipholt 37 í Reykjavík.
- 2.28 Að selja húsnæði á vegum Lands og skógar og kaupa eða leigja annað hentugra húsnæði í tengslum við endurskipulagningu starfseminnar.
- 2.29 Að selja eða ráðstafa með öðrum hætti eignarhlut í flugafgreiðslu við Nauthólsveg og ratsjánhúsi á Reykjavíkurflogvelli.
- 2.30 Að selja eða ráðstafa með öðrum hætti fasteigninni Fífilbrekku í Ölfusi og Aðalgötu 23 á Sauðárkróki.
- 2.31 Að selja eða ráðstafa með öðrum hætti fasteignum ríkisins á Hólum í Hjaltadal í tengslum við endurskipulagningu á húsnæðismálum Háskólans á Hólum og leigja eða kaupa annað hentugra húsnæði.
- 2.32 Að selja Suðurgötu 39, Þingholtsstræti 29 og Laufásveg 14 í Reykjavík.
- 2.33 Að selja íbúðar- og útihús á leigulóð úr jörðinni Þórðarstöðum í Þingeyjarsveit.
- 2.34 Að selja íbúðar- og útihús á leigulóð úr jörðinni Vöglum í Þingeyjarsveit.
- 2.35 Að selja íbúðarhús á leigulóð að Kornbrekku í Rangárþingi ytra.
- 2.36 Að selja íbúðar- og útihús á leigulóð úr jörðinni Hafursá í Múlaþingi.
- 2.37 Að selja eða ráðstafa með öðrum hætti Vesturgötu 62 á Akranesi.
- 2.38 Að selja íbúðarhús við Launrétt 6 í Laugarási.

Ráðstöfun lóða, spildna og jarða.

- 3.1 Að selja land ríkisins við Blikastaðaveg í Reykjavík.
- 3.2 Að selja eignarhlut ríkisins í lóð að Frakkastíg 23 í Reykjavík.
- 3.3 Að selja eða leigja landspildur ríkisins á Reykjanesi.
- 3.4 Að selja sumarhúsalóðir, íbúðarlóðir og spildur í eigu ríkisins, sem leigðar hafa verið til langs tíma, til leigjenda á grundvelli óháðs verðmats enda liggi ekki sérstakir almannahagsmunir að baki eignarhaldi ríkisins.
- 3.5 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jarðir sem ekki eru nýttar til ábúðar í því skyni að koma þeim í ábúð eða nýta þær á annan hátt.
- 3.6 Að heimila Jarðasjóði að ganga til samninga við ábúendur ríkisjarða um breytingar á ábúðarsamningum yfir í nýtt leigufyrirkomulag auk uppgjörs á eignum á viðkomandi leigujörð sé eignarhald í blandaðri eigu ríkisins og ábúandans.
- 3.7 Að heimila Jarðasjóði að selja áveitulönd að hluta eða öllu leyti aftur til upprunajarða eða á almennum markaði.
- 3.8 Að heimila Jarðasjóði að kaupa jarðir eða jarðahluta vegna náttúruverndar, menningarminja, útivistar eða annarrar hagnýtingar sem þjónar almannahagsmunum.
- 3.9 Að heimila Jarðasjóði í samráði við Land og skóg að selja eða leigja uppgrædd landgræðslulönd að hluta eða öllu leyti aftur til eigenda upprunajarða í samræmi við ákvæði jarðalaga eða á almennum markaði.
- 3.10 Að selja land við Hvanneyri sem ekki nýtist undir starfsemi Landbúnaðarháskóla Íslands.
- 3.11 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jarðirnar Hól og Skriðustekk í Fjarðabyggð.
- 3.12 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Syðri-Bakka í Hörgársveit og jarðirnar Háls og Saurbæ í Eyjafjarðarsveit.
- 3.13 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Brattholtshjáleigu í Árborg.

- 3.14 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja landspilduna Skarð í Skeiða- og Gnúpverjahreppi.
- 3.15 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Hofstaði í Reykhólahreppi.
- 3.16 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jarðirnar Bakkakot 2, Syðri-Steinsmýri 1 og Nýjabæ auk íbúðarhúss á jörðinni Ásum í Skaftárhreppi.
- 3.17 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Kollafoss í Húnaþingi vestra.
- 3.18 Að selja jarðir og eignir í eigu ríkisins við Halldórsstaði í Laxárdal í Þingeyjarsveit.
- 3.19 Að heimila Jarðasjóði að selja eða leigja jörðina Írafell í Skagafirði.
- 3.20 Að ganga til samninga við KFUM varðandi ráðstöfun lóða í Vatnaskógi.
- 3.21 Að heimila ráðstöfun á landi í eigu ríkisins til landnýtingar í þágu loftslagsmála, s.s. kol-efnisbindingar eða samdráttar í losun með skógrækt, endurheimt eða verndun vistkerfa, að undangenginni greiningu á því, m.a. út frá náttúrufari, hvort tiltekið land henti undir slíka nýtingu.
- 3.22 Að heimila ráðstöfun á landi Fells í Suðursveit með sérleyfis- eða rekstrarleyfissamningum vegna áforma um uppbyggingu á innviðum á Jökulsárlóni.
- 3.23 Að heimila ráðstöfun á landi Mógilsár í Reykjavík með sérleyfis- eða rekstrarleyfissamningum vegna áforma um uppbyggingu á þjónustumiðstöð og svifferju í Esjuhlíðum.
- 3.24 Að heimila ráðstöfun á landi og öðrum innviðum ríkisins á friðlýstum svæðum með sérleyfis- og rekstrarleyfissamningum vegna reksturs þjónustu og annarrar afþreyingar innan slíkra svæða.
- 3.25 Að heimila Jarðasjóði að selja jarðirnar Öndurarnhorn og Gíslakot í Rangárþingi eystra.
- 3.26 Að ganga til samninga við Minjavernd og Storð um ráðstöfun á landi Ólafsdals í Gilsfirði.
- 3.27 Að selja landspildur úr jörðinni Straumi í Hafnarfirði og lóðina Sléttuhlíð F9 í Hafnarfirði.

Kaup og leiga fasteigna.

- 4.1 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir aðalskrifstofur ráðuneyta.
- 4.2 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir hjúkrunarrými aldraðra í samræmi við áform um fjölgun slíkra rýma.
- 4.3 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir heilbrigðisstofnanir, sjúkrahús eða heilbrigðistengda starfsemi vegna endurskipulagningar eða hagræðingar á starfseminni.
- 4.4 Að kaupa eða leigja hentugt húsnæði fyrir hverfisstöðvar lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu.
- 4.5 Að kaupa sumarbústaði í þjóðgarðinum á Þingvöllum og jarðir eða spildur í næsta nágrenni hans.
- 4.6 Að kaupa eða taka á leigu viðbótarhúsnæði fyrir framhaldsskóla og háskóla í tengslum við sameiningar, breytingar eða hagræðingu á starfseminni.
- 4.7 Að leigja út húsnæði í eigu ríkisins á almennum markaði sem ekki nýtist undir opinbera starfsemi meðan önnur ráðstöfun er til skoðunar.
- 4.8 Að kaupa að tillögu Þjóðminjasafns Íslands fasteignir með mikið minjasögulegt gildi til varðveislu í húsasafni stofnunarinnar.
- 4.9 Að taka á leigu fasteignir fyrir búsetu- og vistunarúrræði eða meðferðarheimili á vegum stjórnvalda.
- 4.10 Að kaupa eða leigja starfs- og dvalaraðstöðu fyrir starfsmenn í þjóðgörðum og á öðrum náttúruverndarsvæðum.
- 4.11 Að kaupa eða leigja skrifstofu- eða atvinnuhúsnæði vegna þarfa einstakra ríkisstofnana verði það talið nauðsynlegt vegna endurskipulagningar á starfsemi þeirra eða til að stuðla að bættri nýtingu og auknu hagræði í rekstri ríkisins.
- 4.12 Að kaupa eða leigja hentugt húsnæði fyrir Þjóðleikhúsið og Íslenska dansflokkinn.

- 4.13 Að kaupa eða leigja fasteign fyrir starfsemi lögreglu, tollgæslu og annarra viðbragðsaðila á höfuðborgarsvæðinu.
- 4.14 Að heimila Fasteignum Háskóla Íslands ehf. að kaupa eða leigja húsnæði fyrir starfsemi Háskóla Íslands og endurleigja til háskólans.
- 4.15 Að kaupa eða leigja húsnæði undir heimavist á vegum Fjölbautaskóla Suðurlands.
- 4.16 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir varaeintakasafn Landsbókasafns Íslands – Háskóla-bókasafns.
- 4.17 Að kaupa eða leigja húsnæði vegna þarfa Listasafns Íslands og selja annað húsnæði í tengslum við endurskipulagningu starfseminnar.
- 4.18 Að kaupa hesthús við Brúnastaði í Hjaltadal vegna hestafræðideildar Háskólans á Hólum.
- 4.19 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir Háskólann á Akureyri.
- 4.20 Að kaupa eða leigja húsnæði fyrir úrræði á vegum ríkisins vegna búsetu barna með fjölþættan vanda.

Kaup og sala hlutabréfa og aðrar ráðstafanir vegna umsýslu félaga.

- 5.1 Að selja eignarhlut ríkisins í Sparisjóði Austurlands hf.
- 5.2 Að nýta samningsbundinn eða lögbundinn rétt til innlausnar eða kaupa á hlutum í fjármálafyrirtækjum sem að hluta eru í eigu ríkisins.
- 5.3 Að selja eignarhlut ríkisins í Vísindagarðinum ehf. í Múlaþingi.
- 5.4 Að selja óverulega eignarhluti ríkisins í félögum.
- 5.5 Að selja eignarhluti í félögum í eigu háskóla sem þeir hafa eignast á grundvelli 26. gr. laga um opinbera háskóla, nr. 85/2008, og heimila ráðstöfun á söluandvirði eignarhluta til viðkomandi háskóla.
- 5.6 Að ganga til samninga við eigendur Landsnets hf. um kaup eða tilfærslu eignarhluta í félaginu til ríkissjóðs.
- 5.7 Að auka við hlutafé í opinberum félögum í því skyni að auka fjárfestingargetu eða bregðast við meiri háttar rekstrarvanda.
- 5.8 Að auka við hlutafé innviðafélagsins Ganga og brúar ohf. í því skyni að auka fjárfestingargetu félagsins til að standa undir fjármögnun mikilvægra samgöngumannvirkja, sbr. lög um innviðafélag nr. 70/2026.
- 5.9 Að leggja Fasteignum Háskóla Íslands ehf. til fasteignir í eigu ríkissjóðs sem nýttar verða undir háskólastarfsemi, eða tengda starfsemi, með útgáfu skuldabréfs eða lánalínu.
- 5.10 Að heimila Háskóla Íslands að stofna sérstakt félag utan um eignarhald á rannsóknar- eða sprotafyrirtækjum sem háskólinn hefur aðkomu að.
- 5.11 Að koma á fót fasteignaþróunarfélagi og færa þar inn þróunareignir í eigu ríkisins sem stendur ekki til að nota undir starfsemi á vegum ríkisins.
- 5.12 Að heimila Happraðtti Háskóla Íslands að koma á fót einkahlutafélagi til að annast rekstur happraðttisvéla.

Samningar um framkvæmdir, rekstur og afmörkuð verkefni.

- 6.1 Að ákveða að gengið verði á grundvelli útboðs til samninga um stærri hugbúnaðarkerfi eða skýjaumhverfi fyrir ríkisaðila til allt að 10 ára.
- 6.2 Að ganga á grundvelli útboðs til samninga um varnarbúnað og þjónustu tengdum honum fyrir starfsemi lögreglunnar til allt að 10 ára.
- 6.3 Að ganga til samninga um rekstur Vaktstöðvar siglinga til allt að 10 ára.

Ýmsar heimildir.

- 7.1 Að selja, leigja eða ráðstafa með öðrum hætti landi eða lóðum á Ásbrú og í nágrenni Keflavíkurflugvallar vegna áframhaldandi þróunar á svæðinu.

- 7.2 Að ganga til samninga við Minjavernd eða Storð um afhendingu og endurnýjun fasteigna sem ekki eru nýttar af hálfu ríkisins en nauðsynlegt þykir að vernda, einkum vegna menningarsjónarmiða.
- 7.3 Að þiggja að gjöf Laufáskirkju í Eyjafirði, Keldnakirkju á Rangárvöllum, fasteignir á Litlabæ í Skötufirði og Hraunskirkju í Keldudal til varðveislu í húsasafni Þjóðminjasafns Íslands.
- 7.4 Að greiða kostnað vegna nauðsynlegra breytinga á húsnæði þegar stofnanir á vegum ríkisins eru í hagræðingarskyni færðar milli fasteigna í eigu ríkisins og/eða fasteigna sem ríkið hefur tekið á langtímaleigu.
- 7.5 Að færa innra leiguverð fasteigna sem færðar verða í umsjón Framkvæmdasýslu – Ríkiseigna nær leiguverði sambærilegra eigna á sama markaðssvæði og eftir atvikum að undirbúa breytingar á fjárheimildum vegna þessa. Jafnframt að hækka leiguverð fasteigna í umsjón stofnunarinnar í samræmi við kostnað vegna endurbóta á einstökum eignum.
- 7.6 Að selja eða leigja ferjuna Herjólf III.
- 7.7 Að heimila sjúkrahúsum og Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins að taka þátt í eða eiga samstarf við fyrirtæki sem vinna að vísindarannsóknum og þróun nýjunga á sviði heilbrigðismála og læknisfræði. Samningar sem fela í sér fjárskuldbindingar skulu lagðir fyrir ráðherra heilbrigðismála og fjármála til staðfestingar.
- 7.8 Að ganga til samninga um uppgjör á lífeyrisskuldbindingum sem myndast hafa í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins vegna starfsemi sjálfseignarstofnana og félagasamtaka sem kostuð eru af ríkissjóði.
- 7.9 Að ganga til samninga um uppgjör á lífeyrisskuldbindingum sem myndast hafa í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og lífeyrissjóðum sveitarfélaga vegna samreksturs ríkis og sveitarfélaga.
- 7.10 Að nýta svigrúm sem kann að myndast vegna óreglulegra tekna ríkissjóðs, jákvæðrar sjóðstöðu eða annarra eigna ríkisins til þess að greiða inn á skuldbindingar ríkissjóðs vegna B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins.
- 7.11 Að taka yfir skuldabréf hjá Ríkisútvarpinu ohf., f.h. ríkissjóðs, sem útgefið var vegna uppgjors á lífeyrisskuldbindingum í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins.
- 7.12 Að leggja Seðlabanka Íslands til eigið fé, verði eftir því kallað á grundvelli sérstakrar heimildar í 3. mgr. 40. gr. laga nr. 92/2019, um Seðlabanka Íslands. Eftirstöðvar innkallanlegs eigin fjár færast upp við hver áramót með hækkun á vísitölu neysluverðs.
- 7.13 Að heimila Nýsköpunarsjóðnum Kríu, sem er sprota- og nýsköpunarsjóður í eigu ríkisins, að fjárfesta fyrir allt að 500 m.kr. í samræmi við fjárfestingaráætlun sjóðsins og að greiða allt að 500 m.kr. vegna innköllunar vegna sjóðafjárfestinga. Jafnframt að ákveða að gengisáhætta Kríu vegna fjárfestingarloforða í erlendri mynt verði hjá ríkissjóði.
- 7.14 Að auka hlut Íslands í Alþjóðaframfarastofnuninni (IDA) fyrir allt að 749 m.kr. í samræmi við ákvörðun stjórnar stofnunarinnar um aukin stofnfjárframlög aðildarríkja Alþjóðabankans.
- 7.15 Að auka hlut Íslands í Norræna þróunarsjóðnum (NDF) fyrir allt að 66 m.kr. í samræmi við ákvörðun stjórnar sjóðsins.
- 7.16 Að veita stofnframlag í Nýsköpunarsjóð Atlantshafsbandalagsins fyrir hönd Íslands fyrir allt að 400 m.kr.
- 7.17 Að veita bakábyrgð vegna þátttöku Íslands í InvestEU fyrir allt að 2,6 ma.kr.
- 7.18 Að auka við hlut Íslands í Þróunarbanka Evrópuráðsins í samræmi við ákvörðun stjórnar bankans fyrir allt að 81 m.kr.
- 7.19 Að auka hlut Íslands í Endurreisnar- og þróunarbanka Evrópu (EBRD) fyrir allt að 600 m.kr. í samræmi við ákvörðun stjórnar sjóðsins.

- 7.20 Að kaupa blendingsbréf Alþjóðabanka til enduruppbyggingar og framþróunar (IBRD) fyrir hönd Íslands fyrir allt að 150 m.kr.
- 7.21 Að færa eignir og fjárfestingarheimildir sem hafa verið nýttar milli málaflokka á þann fjárlagalið sem til stendur að hagnýta eða varðveita tiltekna eign. Sé um að ræða flutning eigna milli A1-hluta í A2-hluta fjárlaga er heimilt að fella niður fjárveitingu og umbreyta í lán eða eigið fé til hlutaðeigandi umsýsluaðila.
- 7.22 Að kaupa og selja fasteignir milli eignasafna ríkisins sem falla undir A-hluta með láni eða eigin fé enda hafi það ekki áhrif á samstæðu A-hluta ríkissjóðs.
- 7.23 Að heimila ráðstöfun á losunarheimildum, í samráði við ráðherra loftslagsmála, sem tilheyra íslenska ríkinu í viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir gróðurhúsalofttegunda til móts við loftslagsskuldbindingar íslenska ríkisins.
- 7.24 Að heimila ráðstöfun á losunarheimildum til flugrekenda, í samráði við ráðherra loftslagsmála, sem tilheyra íslenska ríkinu í viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir gróðurhúsalofttegunda.
- 7.25 Að heimila sölu og ráðstöfun eininga sem kunna að myndast við uppgjör loftslagsskuldbindinga á grundvelli Evrópuregluverks í samráði við ráðherra loftslagsmála.
- 7.26 Að heimila Jarðasjóði að ráðstafa brunabótum til viðhalds eða endurbóta á mannvirkjum á ríkisjörðum eða spildum þar sem brunatjón hefur orðið.
- 7.27 Að fella niður bundið eigin fé hjá ríkisaðilum í A1-hluta í samræmi við markmið laga um opinber fjármál.
- 7.28 Að ganga til samninga um sölu eða aðra ráðstöfun á lánum eða lánaflokkum sem veittar hafa verið af Húsnæðissjóði.

m.kr.

Rekstrar-
grunnurGreiðslu-
grunnur

Sundurliðun 1

Tekjur A1-hluta**I Skatttekjur****111 Skattar á tekjur og hagnað**

111.1.0	Tekjuskattur einstaklinga og staðgreiðsla	324.900,0	324.300,0
111.2.1	Tekjuskattur, lögaðilar	168.299,7	165.299,7
111.2.2	Sérstakur fjársýsluskattur	8.500,0	8.500,0
	Skattar á tekjur og hagnað, lögaðilar	176.799,7	173.799,7
111.3	Fjármagnstekjuskattur	89.800,0	82.050,0
	Skattar á tekjur og hagnað	591.499,7	580.149,7

112 Skattar á launagreiðslur og vinnuafli

112.1	Markaðsgjald	1.422,0	1.399,0
112.6	Gjald til jöfn. og lækk. á örorkubyrði lífeyrissj. .	8.795,0	8.817,0
112.7	Fjársýsluskattur, almennur	4.510,0	4.510,0
	Skattar á launagreiðslur og vinnuafli	14.727,0	14.726,0

113 Eignarskattar

113.3.1	Erfðafjárskattur	14.100,0	13.700,0
113.5.1	Skipulagsgjald	793,0	793,0
113.6.5	Brunabótamatsgjald	533,0	375,0
113.6.6	Fasteignamatsgjald	1.196,0	895,0
	Eignarsk., reglubundnir, ótaldir annars stað .	1.729,0	1.270,0
	Eignarskattar	16.622,0	15.763,0

114 Skattar á vöru og þjónustu

114.1.1	Virðisaukaskattur	493.700,0	488.700,0
114.1.4.1	Stimpilgjald	8.270,0	8.270,0
	Almennir skattar á vöru og þjónustu	501.970,0	496.970,0
114.2.1	Vörugjald af ökutækjum	16.550,0	16.550,0

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
114.2.2.4	Kolefnisgjald	13.740,0	13.740,0
114.2.3.1	Áfengisgjald	28.100,0	28.100,0
114.2.3.10	Tóbaksgjald	4.850,0	4.850,0
114.2.3.11	Gjald á rafrettuvökva	940,0	940,0
114.2.3.12	Gjald á nikótínvörur	3.220,0	3.220,0
114.2.4.1	Skilagjald og umsýsluþóknun á einnota umbúð	6.350,0	6.350,0
114.2.4.5	Úrvinnslugjald	5.653,0	5.653,0
114.2.4.6	Gjald á flúoraðar gróðurhúsalofttegundir (F-gö	30,0	30,0
114.2.5.6	Jöfnunargjald vegna dreifingar raforku	1.804,5	1.804,5
114.2.7	Vörugjöld, eftirlitsgjöld	2,0	2,0
114.2.8	Vörugjöld af rafmagni og heitu vatni	928,9	928,9
114.2.9	Ýmis vörugjöld	18,9	18,9
	Vörugjöld	82.187,3	82.187,3
114.4.1	Eftirlitsgjald Fjármálaeftirlitsins	3.979,6	3.979,6
114.4.2	Ofanflóðasjóðsgjald	5.464,0	5.464,0
114.4.3	Byggingaröryggisgjald	885,0	728,0
114.4.7	Varaflugvallagjald	1.630,0	1.630,0
114.4.9	Gistináttaskattur	4.150,0	4.150,0
114.4.10	Innviðagjald á skemmtiferðaskip	412,0	412,0
114.4.12	Forvarnargjald vegna innviða á Reykjanesskaga	1.200,0	1.200,0
114.4.13	Náttúru- og innviðagjald	5.000,0	5.000,0
	Sértækir þjónustuskattar	22.720,6	22.563,6
114.5.1.6	Kílómetragjald af ökutækjum	43.400,0	43.400,0
114.5.1.7	Bifreiðagjald	15.450,0	15.350,0
114.5.2	Neyslu- og leyfisskattar, aðrir en á bifreiðar	2.247,6	2.230,2
114.5.2.1.0	Leyfi fyrir atvinnustarfsemi og tengd leyfi	129,4	136,1
114.5.2.1.1	Skráningargjöld fyrirtækja	854,9	906,9
114.5.2.1.2	Eftirlitsgjöld á fyrirtæki	342,2	340,6
114.5.2.1.2.8	Lyfjaeftirlitsgjald	324,0	324,0
114.5.2.1.2.25	Leyfis- og árgjöld Póst- og fjarskiptastofnunar	225,4	225,4
114.5.2.1.2.29	Umferðaröryggisgjald	194,0	210,7
114.5.2.2.2	Sala á heimildum til losunar gróðurhúsaloftteg	4.150,0	860,0
114.5.2.4.1.3	Gjald fyrir Schengen-vegabréfaáritanir	760,0	760,0
	Neyslu- og leyfisskattar	68.077,5	64.743,9
	Skattar á vöru og þjónustu	674.955,4	666.464,8

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
115	Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti		
115.1	Tollar og önnur aðflutningsgjöld	8.671,2	8.671,2
	Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	8.671,2	8.671,2
116	Aðrir skattar		
116.1	Aðrir skattar á atvinnurekstur	1.200,6	794,6
116.1.6	Gjald á bankastarfsemi	13.850,0	13.850,0
116.1.7	Gjald á lánastofnanir til umboðsmanns skuldar .	395,8	395,8
	Aðrir skattar á atvinnurekstur	15.446,4	15.040,4
116.2.81	Gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra	4.040,0	3.900,0
116.2.82	Gjald vegna Ríkisútvarpsins ohf.	7.250,0	6.920,0
	Ýmsir skattar, ekki á atv.rekstur eða skattar	11.290,0	10.820,0
	Aðrir skattar	26.736,4	25.860,4
	Skatttekjur, samtals	1.333.211,7	1.311.635,1

II Tryggingagjöld

121	Tryggingagjöld vegna almannatrygginga		
121.2.1.1	Tryggingagjald, almennt, hluti lífeyristrygging .	99.306,0	97.500,0
121.2.1.6	Tryggingagjald, almennt, hluti Fæðingarorlofs .	31.292,0	30.776,0
121.2.2.1	Hluti Atvinnuleysistrygg.sjóðs í atv.trygg.gjald .	38.404,0	37.770,0
121.2.3.71	Ábyrgðargjald vegna launa	1.422,0	1.399,0
	Tryggingagjöld v. alm.trygginga, lögaðilar . .	170.424,0	167.445,0
121.3.0	Hluti Trygg.sj. sjálfst. starf. einstakl. í atv.trygg	135,0	133,0
121.8.1	Slysatryggingagjald vegna sjómanna	358,0	352,0
	Tryggingagjöld vegna almannatrygginga . . .	170.917,0	167.930,0
	Tryggingagjöld, samtals	170.917,0	167.930,0

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
III	Fjárframlög		
132	Fjárframlög frá alþjóðastofnunum		
132.1	Fjárframlög frá alþjóðastofn., rekstrarframlög . .	4.876,3	4.876,3
132.2	Fjárframlög frá alþj.stofn., fjárfestingarframl. . .	326,6	326,6
	Fjárframlög frá alþjóðastofnunum	5.202,9	5.202,9
133	Fjárframlög frá öðrum opinberum aðilum		
133.1	Fjárframl. frá öðrum opinb. aðilum, rekst.framl. .	376,2	376,2
133.1.1	Hluti sveitarfélaga í innheimtukostnaði	2.260,0	2.260,0
133.1.7	Viðbótarframl. sveitarfél. v. líf.skuldbind. grun. .	35,0	35,0
133.1.20	Fjárframlög frá hinu opinbera, rekstrarframlög .	1.308,7	1.308,7
	Fjárframl. frá öðrum opinb. aðilum, rekst.fr .	3.979,9	3.979,9
133.2	Fjárframl. f. öðrum opinb. aðilum, fjárfest.framl. .	35,0	35,0
	Fjárframlög frá öðrum opinberum aðilum . .	4.014,9	4.014,9
	Fjárframlög, samtals	9.217,8	9.217,8
IV	Aðrar tekjur		
141	Eignatekjur		
141.1.0.1	Vextir af skammtímakröfum	3.350,0	3.350,0
141.1.0.2	Vaxtatekjur af endurlánum ríkissjóðs	18.911,2	18.340,9
141.1.0.3	Verðbótaþáttur vaxtatekna vegna GFS-reikning	27.500,2	0,0
141.1.2.1	Dráttarvextir af sköttum á tekjur og hagnað	9.800,0	9.600,0
141.1.3.1	Vaxtatekjur stofn. sem færast h. ríkissj. skv. G .	962,3	962,3
	Vaxtatekjur	60.523,7	32.253,2
141.2.1	Arðgreiðslur frá erlendum aðilum	50,0	50,0
141.2.2	Arðgreiðslur frá innlendum aðilum	47.821,0	47.821,0
	Arðgreiðslur	47.871,0	47.871,0
141.3	Hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja	1.751,0	1.751,0
141.5	Leigutekjur	193,7	191,2
141.5.20	Veiðigjald fyrir veiðiheimildir	19.500,0	19.300,0

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
141.5.22	Gjaldtaka v. fiskeldis	2.630,0	2.330,0
	Leigutekjur	22.323,7	21.821,2
141.6.21	Tekjur vegna Vaðlaheiðarganga	500,0	0,0
	Eignatekjur	132.969,4	103.696,4
142	Sala á vöru og þjónustu		
142.2.1.1.1	Ríkisábyrgðargjald og áhættugjald v. ríkisábyr .	74,0	70,0
142.2.1.2	Innritunargjöld í háskóla og framhaldsskóla . . .	2.098,2	2.098,2
142.2.1.4	Prófgjöld	77,0	77,0
142.2.1.5	Vottorðsgjöld	257,0	257,0
142.2.1.6	Aðgangur að skrá	662,6	662,6
142.2.1.7	Eftirlitsgjöld	2.819,4	2.819,4
142.2.1.7.3	Tollaftirlitsgjöld	21,1	21,1
142.2.1.7.4	Tollgæslugjöld	11,9	11,9
142.2.1.7.70	Þjóðskjalasafn	115,0	115,0
142.2.1.8	Neyslu- og leyfisgjöld, ýmis	2.088,5	2.088,5
142.2.1.8.8	Vegabréf	750,0	750,0
142.2.1.8.9	Ökuskríteini	220,0	220,0
142.2.1.8.10	Þinglýsingar	375,0	375,0
142.2.2.1	Dómsmálagj. og gjöld fyrir embættisverk sýslu .	880,0	880,0
	Neyslu- og leyfisgjöld	10.449,7	10.445,7
142.3.1.0	Þjónusta	25.101,7	25.101,7
142.3.2	Vörusala	8.248,6	8.248,6
142.3.3	Ýmsar tekjur	9.572,1	9.572,1
	Tilfall. sala stofn. ekki í mark.tengdri starfs. .	42.922,4	42.922,4
	Sala á vöru og þjónustu	53.372,1	53.368,1
143	Sektir og skaðabætur		
143.0	Sektir og skaðabætur ríkisaðila í A-hluta	54,7	54,7
143.1	Lögreglustjórasktí og dómsektir	56,4	56,4
143.1.1	Lögreglustjórasktí	1.830,0	1.830,0
143.1.2	Dómsektir	2.520,0	2.520,0
	Lögreglustjórasktí og dómsektir	4.406,4	4.406,4
143.2	Sektir af skatttekjum	608,0	598,0
143.2.1	Skattsektir	730,0	730,0
	Sektir af skatttekjum	1.338,0	1.328,0

m.kr.		Rekstrar- grunnur	Greiðslu- grunnur
	Sektir og skaðabætur	5.799,1	5.789,1
144	Frjálsar tilfærsl. aðrar en fjárframl. (styrkir)		
144.1.2.0	Frjálsar tilfærsl. aðrar en styrkir, rekst.framl. . . .	2.181,0	2.181,0
144.2	Frj. tilfærsl. aðrar en styrkir, fjárfest.framl.	189,9	189,9
	Frj. tilfærsl. aðrar en styrkir, rekstrarframl. .	2.181,0	2.181,0
	Frjálsar tilfærsl. aðrar en fjárframl. (styrkir .	2.370,9	2.370,9
145	Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur		
145.0	Ýmsar tekjur og óskilgr. tekj., ríkisaðilar í A-hl .	402,9	402,9
145.1.2.1	Innborganir í Ábyrgðasjóð launa úr gjaldþrotab .	190,4	190,4
	Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	593,3	593,3
	Aðrar tekjur, samtals	195.104,8	165.817,8
	Heildartekjur samtals	1.708.451,3	1.654.600,7

m.kr.

Sundurliðun 2

Fjárheimildir ríkissjóðs (A1-hluta) eftir málaflokkum og ráðuneytum**01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess****01.10 Alþingi***00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	5.317,6
Rekstrartilfærslur	119,9
Fjárfestingarframlög	122,4
Heildarfjárheimild	5.559,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-40,4
Framlag úr ríkissjóði	5.519,5

01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis*00 Æðsta stjórn ríkisins*

Rekstrarframlög	1.627,8
Rekstrartilfærslur	25,5
Fjárfestingarframlög	14,5
Heildarfjárheimild	1.667,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-116,4
Framlag úr ríkissjóði	1.551,4

	m.kr.
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess, heildargjöld	7.227,7
Rekstrartekjur	-156,8
Framlag úr ríkissjóði	7.070,9
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

02 Dómsfél

02.10 Hæstiréttur

00 Æðsta stjórñ ríkisins

Rekstrarframlög	311,0

Heildarfjárheimild	311,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	311,0

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	317,3

Fjárfestingarframlög	2,6

Heildarfjárheimild	319,9

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	319,9

02.20 Héraðsdómsfél

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	2.598,7

Fjárfestingarframlög	20,7

Heildarfjárheimild	2.619,4

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-1,8

Framlag úr ríkissjóði	2.617,6

m.kr.

02.30 Landsréttur*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.065,9
Fjárfestingarframlög	4,1
Heildarfjárheimild	1.070,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.070,0

02.40 Dómstólasýslan*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	435,3
Fjárfestingarframlög	50,0
Heildarfjárheimild	485,3
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	485,3

02 Dómstólar, heildargjöld	4.805,6
Rekstrartekjur	-1,8
Framlag úr ríkissjóði	4.803,8
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

03 Æðsta stjórnýsla

03.10 Embætti forseta Íslands

00 Æðsta stjórn ríkisins

Rekstrarframlög	421,5
Fjárfestingarframlög	12,1
Heildarfjárheimild	433,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	433,6

03.20 Ríkisstjórn

00 Æðsta stjórn ríkisins

Rekstrarframlög	1.138,8
Heildarfjárheimild	1.138,8
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.138,8

03.30 Forsætisráðuneyti

01 Forsætisráðuneyti

Rekstrarframlög	1.305,2
Rekstrartilfærslur	34,9
Fjárfestingarframlög	1.407,4
Heildarfjárheimild	2.747,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	2.747,5

	m.kr.
03 Æðsta stjórnsýsla, heildargjöld	4.319,9
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	4.319,9
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

04 Utanríkismál

04.10 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála

03 Utanríkisráðuneyti

Rekstrarframlög	7.728,7
Rekstrartilfærslur	163,4
Fjárfestingarframlög	193,8
Heildarfjárheimild	8.085,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-591,1
Framlag úr ríkissjóði	7.494,8

04.20 Utanríkisviðskipti

03 Utanríkisráðuneyti

Rekstrarframlög	1.284,0
Rekstrartilfærslur	21,3
Heildarfjárheimild	1.305,3
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.305,3

04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál

03 Utanríkisráðuneyti

Rekstrarframlög	9.464,9
Rekstrartilfærslur	3.607,0
Fjárfestingarframlög	211,8
Heildarfjárheimild	13.283,7
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	13.283,7

m.kr.

04.50 Samningsbundin framlög vegna fjölþjóðasamstarfs*03 Utanríkisráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	3.945,3

Heildarfjárheimild	3.945,3

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	3.945,3

04 Utanríkismál, heildargjöld	26.620,2

Rekstrartekjur	-591,1

Framlag úr ríkissjóði	26.029,1

Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla

05.10 Skattar og innheimta

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	11.362,3
Fjárfestingarframlög	98,6
Heildarfjárheimild	11.460,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-685,3
Framlag úr ríkissjóði	10.775,6

05.20 Eignaumsýsla ríkisins

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	1.754,9
Fjárfestingarframlög	1.061,9
Heildarfjárheimild	2.816,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.765,5
Framlag úr ríkissjóði	1.051,3

05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	6.950,4
Fjárfestingarframlög	126,7
Heildarfjárheimild	7.077,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-3.868,9
Framlag úr ríkissjóði	3.208,2

m.kr.

05.40 Stjórnsýsla ríkisfjármála*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	6.737,4
Rekstrartilfærslur	1.018,9
Fjárfestingarframlög	2.477,8
Heildarfjárheimild	10.234,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-21,5
Framlag úr ríkissjóði	10.212,6

05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla, heildargjöld	31.588,9
Rekstrartekjur	-6.341,2
Framlag úr ríkissjóði	25.247,7
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

06 Hagskýrslugerð og grunnskrár

06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál

01 Forsætisráðuneyti

Rekstrarframlög	2.084,7
Fjárfestingarframlög	26,5
Heildarfjárheimild	2.111,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-250,3
Framlag úr ríkissjóði	1.860,9

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.284,0
Fjárfestingarframlög	51,0
Heildarfjárheimild	1.335,0
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-471,1
Framlag úr ríkissjóði	863,9

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	0,6
Heildarfjárheimild	0,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	0,6

06 Hagskýrslugerð og grunnskrár, heildargjöld	3.446,8
Rekstrartekjur	-721,4
Framlag úr ríkissjóði	2.725,4
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar

07.10 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknum

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	34,0
Fjármagnstilfærslur	459,9
Heildarfjárheimild	493,9
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	493,9

17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti

Rekstrarframlög	216,1
Rekstrartilfærslur	48,3
Fjármagnstilfærslur	9.801,2
Fjárfestingarframlög	58,5
Heildarfjárheimild	10.124,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-158,4
Framlag úr ríkissjóði	9.965,7

07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	98,2
Fjárfestingarframlög	0,6
Heildarfjárheimild	98,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-30,2
Framlag úr ríkissjóði	68,6

m.kr.

17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.116,4
Rekstrartilfærslur	5.824,4
Fjármagnstilfærslur	13.000,0
Fjárfestingarframlög	11,0
Heildarfjárheimild	19.951,8

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-869,2
Framlag úr ríkissjóði	19.082,6

07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar, heildargjöld	30.668,6
Rekstrartekjur	-1.057,8
Framlag úr ríkissjóði	29.610,8
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

08 Sveitarfélög og byggðamál

08.10 Framlög til sveitarfélaga

10 Innviðaráðuneyti

Rekstrarframlög	780,7
Rekstrartilfærslur	38.401,4
Heildarfjárheimild	39.182,1
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	39.182,1

08.20 Byggðamál

01 Forsætisráðuneyti

Rekstrarframlög	3,0
Fjárfestingarframlög	14,9
Heildarfjárheimild	17,9
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	17,9

10 Innviðaráðuneyti

Rekstrarframlög	115,7
Rekstrartilfærslur	1.782,4
Heildarfjárheimild	1.898,1
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.898,1

08 Sveitarfélög og byggðamál, heildargjöld	41.098,1
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	41.098,1
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

09 Almanna- og réttaröryggi

09.10 Löggæsla

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	29.076,7
Rekstrartilfærslur	550,2
Fjárfestingarframlög	821,2
Heildarfjárheimild	30.448,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.325,1
Framlag úr ríkissjóði	29.123,0

09.20 Landhelgi

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	8.703,1
Fjármagnstilfærslur	53,5
Fjárfestingarframlög	131,0
Heildarfjárheimild	8.887,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-718,3
Framlag úr ríkissjóði	8.169,3

m.kr.

09.30 Ákærvald og réttarvarsla*01 Forsætisráðuneyti*

Rekstrarframlög	405,5
Fjárfestingarframlög	2,6
Heildarfjárheimild	408,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-12,2
Framlag úr ríkissjóði	395,9

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	2.248,5
Fjárfestingarframlög	10,5
Heildarfjárheimild	2.259,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	2.259,0

09.40 Réttaraðstoð og bætur*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.712,8
Rekstrartilfærslur	52,4
Heildarfjárheimild	2.765,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-641,9
Framlag úr ríkissjóði	2.123,3

m.kr.

09.50 Fullnustumál*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.771,7
Rekstrartilfærslur	3,7
Fjárfestingarframlög	3.952,1
Heildarfjárheimild	7.727,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-197,3
Framlag úr ríkissjóði	7.530,2

09 Almanna- og réttaröryggi, heildargjöld	52.495,5
Rekstrartekjur	-2.894,8
Framlag úr ríkissjóði	49.600,7
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnsýsla dómsmála

10.10 Persónuvernd

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	386,9
Fjárfestingarframlög	3,8
Heildarfjárheimild	390,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-5,1
Framlag úr ríkissjóði	385,6

10.20 Trúmál

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.736,1
Rekstrartilfærslur	8.601,5
Heildarfjárheimild	10.337,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	10.337,6

10.30 Sýslumenn

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	4.169,5
Fjárfestingarframlög	63,0
Heildarfjárheimild	4.232,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-138,6
Framlag úr ríkissjóði	4.093,9

m.kr.

10.40 Stjórnarsýsla dómsmálaráðuneytis*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.938,5
Rekstrartilfærslur	89,7
Fjárfestingarframlög	626,0
Heildarfjárheimild	2.654,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-152,2
Framlag úr ríkissjóði	2.502,0

10.50 Útlendingamál*06 Dómsmálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.383,3
Fjárfestingarframlög	61,1
Heildarfjárheimild	2.444,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-51,8
Framlag úr ríkissjóði	2.392,6

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	3.803,4
Heildarfjárheimild	3.803,4
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	3.803,4

10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnarsýsla dómsmála, heildargjöld	23.862,8
Rekstrartekjur	-347,7
Framlag úr ríkissjóði	23.515,1
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

11 Samgöngu- og fjarskiptamál

11.10 Samgöngur

10 Innviðaráðuneyti

Rekstrarframlög	19.811,0
Rekstrartilfærslur	9.684,1
Fjármagnstilfærslur	1.528,6
Fjárfestingarframlög	40.085,8
Heildarfjárheimild	71.109,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-3.005,4
Framlag úr ríkissjóði	68.104,1

11.20 Fjarskipti

10 Innviðaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.143,0
Rekstrartilfærslur	602,1
Fjárfestingarframlög	10,6
Heildarfjárheimild	1.755,7
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-29,9
Framlag úr ríkissjóði	1.725,8

m.kr.

11.30 Stjórnsýsla innviðaráðuneytis*10 Innviðaráðuneyti*

Rekstrarframlög	1.220,6
Rekstrartilfærslur	101,6
Fjárfestingarframlög	6,9
Heildarfjárheimild	1.329,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-103,4
Framlag úr ríkissjóði	1.225,7

11 Samgöngu- og fjarskiptamál, heildargjöld	74.194,3
Rekstrartekjur	-3.138,7
Framlag úr ríkissjóði	71.055,6
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

12 Landbúnaður

12.10 Stjórnun landbúnaðarmála

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	5.137,2
Rekstrartilfærslur	20.467,7
Fjárfestingarframlög	102,0
Heildarfjárheimild	25.706,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.385,3
Framlag úr ríkissjóði	24.321,6

12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	736,0
Rekstrartilfærslur	140,3
Heildarfjárheimild	876,3
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	876,3

12.60 Stjórnarsýsla atvinnuvegaráðuneytis

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.469,6
Fjárfestingarframlög	11,0
Heildarfjárheimild	1.480,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-33,6
Framlag úr ríkissjóði	1.447,0

	m.kr.
12 Landbúnaður, heildargjöld	28.063,8
Rekstrartekjur	-1.418,9
Framlag úr ríkissjóði	26.644,9
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

13 Sjávarútvegur og fiskeldi

13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	186,0
Rekstrartilfærslur	732,9
Heildarfjárheimild	918,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-35,0
Framlag úr ríkissjóði	883,9

13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	6.130,5
Rekstrartilfærslur	148,8
Fjárfestingarframlög	667,5
Heildarfjárheimild	6.946,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-2.062,9
Framlag úr ríkissjóði	4.883,9

13 Sjávarútvegur og fiskeldi, heildargjöld	7.865,7
Rekstrartekjur	-2.097,9
Framlag úr ríkissjóði	5.767,8
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

14 Ferðapjónusta

14.10 Ferðapjónusta

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.064,3
Rekstrartilfærslur	1.166,7
Fjármagnstiltækslur	429,7
Fjárfestingarframlög	2,4
Heildarfjárheimild	2.663,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-95,9
Framlag úr ríkissjóði	2.567,2

14 Ferðapjónusta, heildargjöld	2.663,1
Rekstrartekjur	-95,9
Framlag úr ríkissjóði	2.567,2
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

15 Orkumál

15.10 Stjórnun og þróun orkumála

14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti

Rekstrarframlög	263,1
Rekstrartilfærslur	6.528,0
Fjármagnstilfærslur	1.993,9
Heildarfjárheimild	8.785,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	8.785,0

15 Orkumál, heildargjöld	8.785,0
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	8.785,0
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

16 Markaðseftirlit og neytendamál

16.10 Markaðseftirlit og neytendamál

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	946,4
Rekstrartilfærslur	20,3
Fjárfestingarframlög	7,2
Heildarfjárheimild	973,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-11,2
Framlag úr ríkissjóði	962,7

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrartilfærslur	3.661,1
Heildarfjárheimild	3.661,1
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	3.661,1

16.20 Stjórnslýsla atvinnumála og nýsköpunar

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	103,8
Rekstrartilfærslur	134,5
Heildarfjárheimild	238,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-16,2
Framlag úr ríkissjóði	222,1

	m.kr.
16 Markaðseftirlit og neytendamál, heildargjöld	4.873,3
Rekstrartekjur	-27,4
Framlag úr ríkissjóði	4.845,9
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

17 Umhverfismál

17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla

01 Forsætisráðuneyti

Rekstrarframlög	804,4
Fjárfestingarframlög	30,8
Heildarfjárheimild	835,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-700,6
Framlag úr ríkissjóði	134,6

14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti

Rekstrarframlög	6.447,4
Rekstrartilfærslur	873,9
Fjárfestingarframlög	1.203,3
Heildarfjárheimild	8.524,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-2.151,5
Framlag úr ríkissjóði	6.373,1

m.kr.

17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands*14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	6.404,2
Rekstrartilfærslur	262,0
Fjárfestingarframlög	188,4
Heildarfjárheimild	6.854,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-2.471,7
Framlag úr ríkissjóði	4.382,9

17.30 Meðhöndlun úrgangs*14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	5.737,9
Rekstrartilfærslur	6.299,4
Fjárfestingarframlög	1,8
Heildarfjárheimild	12.039,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-158,0
Framlag úr ríkissjóði	11.881,1

17.40 Varnir vegna náttúruvá*14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	386,1
Fjármagnstilfærslur	4.476,4
Heildarfjárheimild	4.862,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	4.862,5

m.kr.

17.50 Stjórnarsýsla umhverfismála*14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti*

Rekstrarframlög	5.195,9
Rekstrartilfærslur	1.487,3
Fjármagnstilfærslur	378,8
Fjárfestingarframlög	36,4
Heildarfjárheimild	7.098,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-503,5
Framlag úr ríkissjóði	5.154,9
Viðskiptahreyfingar	1.440,0

17 Umhverfismál, heildargjöld	40.214,4
Rekstrartekjur	-5.985,3
Framlag úr ríkissjóði	32.789,1
Viðskiptahreyfingar	1.440,0

m.kr.

18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál

18.10 Safnamál

17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti

Rekstrarframlög	6.141,6
Rekstrartilfærslur	371,4
Fjármagnstilfærslur	127,9
Fjárfestingarframlög	179,2
Heildarfjárheimild	6.820,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.161,3
Framlag úr ríkissjóði	5.658,8

18.20 Menningarstofnanir

14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti

Rekstrarframlög	411,3
Fjárfestingarframlög	1,1
Heildarfjárheimild	412,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-0,3
Framlag úr ríkissjóði	412,1

m.kr.

17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti

Rekstrarframlög	7.612,1
Rekstrartilfærslur	776,2
Fjármagnstilfærslur	9,0
Fjárfestingarframlög	187,0
Heildarfjárheimild	8.584,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.519,4
Framlag úr ríkissjóði	7.064,9

18.30 Menningarsjóðir*14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti*

Fjármagnstilfærslur	408,6
Fjárfestingarframlög	6,0
Heildarfjárheimild	414,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-58,4
Framlag úr ríkissjóði	356,2

17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti

Rekstrarframlög	446,3
Rekstrartilfærslur	4.817,7
Heildarfjárheimild	5.264,0
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-34,0
Framlag úr ríkissjóði	5.230,0

m.kr.

18.40 Íþróttta- og æskulýðsmál*02 Mennta- og barnamálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	53,9
Rekstrartilfærslur	1.941,6
Fjárfestingarframlög	2.422,0
Heildarfjárheimild	4.417,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	4.417,5

18 Menning, listir, íþróttta- og æskulýðsmál, heildargjöld	25.912,9
Rekstrartekjur	-2.773,4
Framlag úr ríkissjóði	23.139,5
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

19 Fjölmiðlun

19.10 Fjölmiðlun

17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti

Rekstrarframlög	7.199,1
Rekstrartilfærslur	937,2
Fjárfestingarframlög	1,0
Heildarfjárheimild	8.137,3
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	8.137,3

19 Fjölmiðlun, heildargjöld	8.137,3
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	8.137,3
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

20 Framhaldsskólastig

20.10 Framhaldsskólar

02 Mennta- og barnamálaráðuneyti

Rekstrarframlög	52.172,4
Rekstrartilfærslur	1.500,2
Fjárfestingarframlög	1.325,3
Heildarfjárheimild	54.997,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-2.250,4
Framlag úr ríkissjóði	52.747,5

20.20 Tónlistarfræðsla

02 Mennta- og barnamálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	830,1
Heildarfjárheimild	830,1
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	830,1

20.30 Vinnustaðanám og styrkir

02 Mennta- og barnamálaráðuneyti

Rekstrarframlög	9,5
Rekstrartilfærslur	383,1
Heildarfjárheimild	392,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	392,6

m.kr.

20.40 Jöfnun námskostnaðar*02 Mennta- og barnamálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	692,4

Heildarfjárheimild	692,4

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	692,4

20 Framhaldsskólastig, heildargjöld	56.913,0

Rekstrartekjur	-2.250,4

Framlag úr ríkissjóði	54.662,6

Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

21 Háskólastig

21.10 Háskólar og rannsóknastarfsemi

04 Atvinnuvegaráðuneyti

Rekstrarframlög	240,1
Heildarfjárheimild	240,1

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	240,1

17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti

Rekstrarframlög	67.308,1
Rekstrartilfærslur	1.523,6
Fjárfestingarframlög	975,1
Heildarfjárheimild	69.806,8

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-18.231,9
Framlag úr ríkissjóði	51.574,9

21.30 Stuðningur við námsmenn

17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti

Rekstrarframlög	2,8
Rekstrartilfærslur	4.167,5
Heildarfjárheimild	4.170,3

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	4.170,3

m.kr.

21.40 Stjórnarsýsla menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneytis*17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.348,0
Rekstrartilfærslur	14,7
Fjárfestingarframlög	12,9
Heildarfjárheimild	2.375,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.040,8
Framlag úr ríkissjóði	1.334,8

21 Háskólastig, heildargjöld	76.592,8
Rekstrartekjur	-19.272,7
Framlag úr ríkissjóði	57.320,1
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og barnamála

22.10 Leikskóla- og grunnskólastig

02 Mennta- og barnamálaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.313,6
Rekstrartilfærslur	358,4
Heildarfjárheimild	1.672,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	1.672,0

22.20 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig

02 Mennta- og barnamálaráðuneyti

Rekstrarframlög	561,1
Rekstrartilfærslur	1.760,7
Heildarfjárheimild	2.321,8
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	2.321,8

17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti

Rekstrarframlög	385,3
Rekstrartilfærslur	4,5
Fjárfestingarframlög	2,3
Heildarfjárheimild	392,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-67,3
Framlag úr ríkissjóði	324,8

m.kr.

22.30 Stjórnsýsla mennta- og barnamála*02 Mennta- og barnamálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	2.776,3
Rekstrartilfærslur	18,8
Fjárfestingarframlög	12,1
Heildarfjárheimild	2.807,2
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-381,9
Framlag úr ríkissjóði	2.425,3

22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og barnamála, heildargjöld ..	7.193,1
Rekstrartekjur	-449,2
Framlag úr ríkissjóði	6.743,9
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

23 Sjúkrahúspjónusta

23.10 Sérhæfð sjúkrahúspjónusta

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	152.359,9
Rekstrartilfærslur	0,4
Fjárfestingarframlög	17.273,6
Heildarfjárheimild	169.633,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-10.446,5
Framlag úr ríkissjóði	159.187,4

23.20 Almenn sjúkrahúspjónusta

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	20.829,1
Fjárfestingarframlög	369,3
Heildarfjárheimild	21.198,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-2.463,6
Framlag úr ríkissjóði	18.734,8

23.30 Erlend sjúkrahúspjónusta

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrartilfærslur	5.245,8
Heildarfjárheimild	5.245,8
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	5.245,8

	m.kr.
23 Sjúkrahúspjónusta, heildargjöld	196.078,1
Rekstrartekjur	-12.910,1
Framlag úr ríkissjóði	183.168,0
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa

24.10 Heilsugæsla

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	56.393,8
Fjárfestingarframlög	179,6
Heildarfjárheimild	56.573,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.991,3
Framlag úr ríkissjóði	54.582,1

24.20 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	12,0
Rekstrartilfærslur	41.181,5
Heildarfjárheimild	41.193,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	41.193,5

24.30 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	4,4
Rekstrartilfærslur	11.981,1
Heildarfjárheimild	11.985,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	11.985,5

m.kr.

24.40 Sjúkraflutningar*08 Heilbrigðisráðuneyti*

Rekstrarframlög	3.400,7
Rekstrartilfærslur	2.093,3
Heildarfjárheimild	5.494,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	5.494,0

24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa, heildargjöld	115.246,4
Rekstrartekjur	-1.991,3
Framlag úr ríkissjóði	113.255,1
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarpjónusta

25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	2.440,2
Fjármagnstilfærslur	3.819,6
Heildarfjárheimild	6.259,8
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	6.259,8

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	82.614,4
Fjárfestingarframlög	13,1
Heildarfjárheimild	82.627,5
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-5.634,7
Framlag úr ríkissjóði	76.992,8

25.20 Endurhæfingarpjónusta

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	10.168,6
Heildarfjárheimild	10.168,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	10.168,6

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarpjónusta, heildargjöld	99.055,9
Rekstrartekjur	-5.634,7
Framlag úr ríkissjóði	93.421,2
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

26 Lyf og lækningavörur

26.10 Lyf

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	18.129,3
Rekstrartilfærslur	20.244,2
Heildarfjárheimild	38.373,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	38.373,5

26.30 Hjálpartæki

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrartilfærslur	9.239,6
Heildarfjárheimild	9.239,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	9.239,6

26 Lyf og lækningavörur, heildargjöld	47.613,1
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	47.613,1
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

27 Örorka og málefni fatlaðs fólks

27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorkulífeyrir

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	128.666,4

Heildarfjárheimild	128.666,4

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	128.666,4

27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	19.449,3

Heildarfjárheimild	19.449,3

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	19.449,3

27.30 Málefni fatlaðs fólks

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	84,0

Fjárfestingarframlög	0,3

Heildarfjárheimild	84,3

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	84,3

m.kr.

27.40 Aðrar örorkugreiðslur (Önnur velferðarmál, lífeyristrygg.)*07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	0,2
Rekstrartilfærslur	453,1
Heildarfjárheimild	453,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-11,3
Framlag úr ríkissjóði	442,0

27.50 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða*09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	4.900,0
Heildarfjárheimild	4.900,0
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	4.900,0

27 Örorka og málefni fatlaðs fólks, heildargjöld	153.553,3
Rekstrartekjur	-11,3
Framlag úr ríkissjóði	153.542,0
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

28 Málefni aldraðra

28.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	128.440,8

Heildarfjárheimild	128.440,8

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	128.440,8

28.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	0,1

Rekstrartilfærslur	10.862,8

Heildarfjárheimild	10.862,9

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-7,3

Framlag úr ríkissjóði	10.855,6

28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur, óta.

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	2,0

Rekstrartilfærslur	758,9

Heildarfjárheimild	760,9

Fjármögnun:

Rekstrartekjur	-1,0

Framlag úr ríkissjóði	759,9

	m.kr.
28 Málefni aldraðra, heildargjöld	140.064,6
Rekstrartekjur	-8,3
Framlag úr ríkissjóði	140.056,3
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

29 Fjölskyldumál

29.10 Barnabætur

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrartilfærslur	21.000,0

Heildarfjárheimild	21.000,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	21.000,0

29.20 Fæðingarorlof

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	35.651,4

Heildarfjárheimild	35.651,4

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	35.651,4

29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	731,0

Heildarfjárheimild	731,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	731,0

m.kr.

29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn*01 Forsætisráðuneyti*

Rekstrarframlög	96,5
Fjárfestingarframlög	0,4
Heildarfjárheimild	96,9
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	96,9

02 Mennta- og barnamálaráðuneyti

Rekstrarframlög	5.786,2
Rekstrartilfærslur	4.735,1
Fjárfestingarframlög	199,0
Heildarfjárheimild	10.720,3
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-140,8
Framlag úr ríkissjóði	10.579,5

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	545,0
Rekstrartilfærslur	475,6
Heildarfjárheimild	1.020,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	475,6
Viðskiptahreyfingar	545,0

m.kr.

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	2.479,9
Rekstrartilfærslur	9.784,3
Fjárfestingarframlög	1.309,9
Heildarfjárheimild	13.574,1
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-4,1
Framlag úr ríkissjóði	13.570,0

10 Innviðaráðuneyti

Rekstrartilfærslur	4.177,9
Heildarfjárheimild	4.177,9
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	4.177,9

29.50 Bætur til eftirlifenda*07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	666,5
Heildarfjárheimild	666,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	666,5

m.kr.

29.60 Bætur vegna veikinda og slysa*08 Heilbrigðisráðuneyti*

Rekstrarframlög	94,5
Rekstrartilfærslur	3.204,9
Heildarfjárheimild	3.299,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-112,0
Framlag úr ríkissjóði	3.187,4

29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna*02 Mennta- og barnamálaráðuneyti*

Rekstrartilfærslur	72,6
Heildarfjárheimild	72,6
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	72,6

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.340,1
Rekstrartilfærslur	1.597,0
Heildarfjárheimild	2.937,1
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	2.937,1

29 Fjölskyldumál, heildargjöld	93.947,8
Rekstrartekjur	-256,9
Framlag úr ríkissjóði	93.145,9
Viðskiptahreyfingar	545,0

m.kr.

30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi

30.10 Vinnumál og atvinnuleysi

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	3.497,4
Rekstrartilfærslur	51.337,5
Fjárfestingarframlög	127,0
Heildarfjárheimild	54.961,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-364,7
Framlag úr ríkissjóði	54.597,2

30.20 Vinnumarkaður

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	1.915,7
Rekstrartilfærslur	55,1
Fjárfestingarframlög	24,6
Heildarfjárheimild	1.995,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-869,1
Framlag úr ríkissjóði	1.126,3

30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi, heildargjöld	56.957,3
Rekstrartekjur	-1.233,8
Framlag úr ríkissjóði	55.723,5
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

31 Húsnæðis- og skipulagsmál

31.10 Húsnæðismál

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	4.408,0
Rekstrartilfærslur	11.206,5
Fjármagnstilfærslur	5.900,0
Fjárfestingarframlög	266,4
Heildarfjárheimild	21.780,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.721,3
Framlag úr ríkissjóði	20.059,6

31.20 Skipulagsmál

07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Rekstrarframlög	30,0
Rekstrartilfærslur	304,5
Heildarfjárheimild	334,5
Fjármögnun:	
Framlag úr ríkissjóði	334,5

31 Húsnæðis- og skipulagsmál, heildargjöld	22.115,4
Rekstrartekjur	-1.721,3
Framlag úr ríkissjóði	20.394,1
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála

32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit

08 Heilbrigðisráðuneyti

Rekstrarframlög	3.030,9
Rekstrartilfærslur	247,0
Fjárfestingarframlög	31,5
Heildarfjárheimild	3.309,4
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-1.219,9
Framlag úr ríkissjóði	2.089,5

32.20 Jafnréttismál

06 Dómsmálaráðuneyti

Rekstrarframlög	279,9
Rekstrartilfærslur	123,1
Fjárfestingarframlög	0,9
Heildarfjárheimild	403,9
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-12,1
Framlag úr ríkissjóði	391,8

m.kr.

32.30 Stjórnsýsla heilbrigðismála*08 Heilbrigðisráðuneyti*

Rekstrarframlög	6.135,5
Rekstrartilfærslur	284,3
Fjárfestingarframlög	11,0
Heildarfjárheimild	6.430,8
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-64,7
Framlag úr ríkissjóði	6.366,1

32.40 Stjórnsýsla félagsmála*07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti*

Rekstrarframlög	4.245,1
Rekstrartilfærslur	236,2
Fjárfestingarframlög	17,3
Heildarfjárheimild	4.498,6
Fjármögnun:	
Rekstrartekjur	-103,8
Framlag úr ríkissjóði	4.394,8

32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála, heildargjöld 14.642,7

Rekstrartekjur	-1.400,5
Framlag úr ríkissjóði	13.242,2
Viðskiptahreyfingar	0,0

m.kr.

33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi

33.10 Fjármagnskostnaður

19 Vaxtagjöld ríkissjóðs

Rekstrarframlög	136.085,0
Heildarfjárheimild	136.085,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	107.803,0
Viðskiptahreyfingar	28.282,0

33.20 Ríkisábyrgðir

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Fjárfestingarframlög	110,0
Heildarfjárheimild	110,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	20,0
Viðskiptahreyfingar	90,0

33.30 Lífeyrisskuldbindingar

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	79.181,5
Heildarfjárheimild	79.181,5

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	44.829,5
Viðskiptahreyfingar	34.352,0

		m.kr.
33	Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi, heildargjöld	215.376,5
	Rekstrartekjur	0,0
	Framlag úr ríkissjóði	152.652,5
	Viðskiptahreyfingar	62.724,0

m.kr.

34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir

34.10 Almennur varasjóður

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	15.720,9

Rekstrartilfærslur	2.412,9

Heildarfjárheimild	18.133,8

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	18.133,8

34.20 Sértækar fjárráðstafanir

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	146,6

Rekstrartilfærslur	167,5

Fjárfestingarframlög	176,9

Heildarfjárheimild	491,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	491,0

34.30 Afskriftir skattkrafna

09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Rekstrarframlög	7.558,1

Heildarfjárheimild	7.558,1

Fjármögnun:

Viðskiptahreyfingar	7.558,1

	m.kr.
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir, heildargjöld	26.182,9
Rekstrartekjur	0,0
Framlag úr ríkissjóði	18.624,8
Viðskiptahreyfingar	7.558,1

m.kr.

35 Alþjóðleg þróunarsamvinna

35.10 Þróunarsamvinna

03 Utanríkisráðuneyti

Rekstrarframlög	3.544,2

Rekstrartilfærslur	13.160,8

Heildarfjárheimild	16.705,0

Fjármögnun:

Framlag úr ríkissjóði	16.705,0

35 Alþjóðleg þróunarsamvinna, heildargjöld	16.705,0

Rekstrartekjur	0,0

Framlag úr ríkissjóði	16.705,0

Viðskiptahreyfingar	0,0

Greinargerð.

Inngangur

Samkvæmt 42. gr. stjórnarskrárinnar ber að leggja frumvarp til fjárlaga fyrir Alþingi þegar það kemur saman og í þingskapalögum er kveðið á um að frumvarpið skuli lagt fram á fyrsta fundi haustþings sem er annar þriðjudagur í september.

Samkvæmt lögum um opinber fjármál skal frumvarp til fjárlaga sett fram á grundvelli þingsályktunar um fjármálaáætlun og skal það að efni til vera í samræmi við markmið hennar, sbr. 5. og 14. gr. laganna. Það fjárlagafrumvarp sem hér er lagt fram er í samræmi við fjármálaáætlun fyrir árin 2027–2031 sem Alþingi samþykkti í júní sl.

Um meginefni fjárlagafrumvarpsins er fjallað í fjárlaganefnd Alþingis. Fjallað er um nauðsynlegar lagabreytingar vegna tekjuhliðar fjárlaga og breytingar á almennum lögum sem tengjast afgreiðslu fjárlaga á annan hátt í öðrum fastanefndum Alþingis og eru framangreind frumvörp jafnan afgreidd eigi síðar en í desember.

Stafræn framsetning frumvarps til fjárlaga

Vakin er athygli á því að frumvarp til fjárlaga er birt með stafrænum hætti á vefsíðu Stjórnarráðs Íslands á slóðinni www.fjarlog.is. Lögð er áhersla á að hafa framsetningu frumvarpsins á vefnum skýra og notendavæna. Frumvarpið er ekki prentað en hægt er að nálgast prentvæna útgáfu á vefsíðum Alþingis og Stjórnarráðsins.

Efnisskipan frumvarps til fjárlaga

Í frumvarpinu eru alls sex lagagreinar ásamt tveimur nánari sundurliðunum sem jafnframt hafa lagalegt gildi, fyrir tekju- og útgjaldahlið frumvarpsins.

Efni lagaákvæðanna er sem hér segir:

- Í 1. gr. er birt fjárstreymisýfirlit um meginflokkun tekna og hagræna skiptingu útgjalda-þátta ríkissjóðs (A1-hluti) á þjóðhagsgrunni samkvæmt svonefndum GFS-hagskýrslustaðli (e. Government Finance Statistics) sem sýnir efnahagsleg áhrif ríkisfjármála á aðra geira hagkerfisins. Þá er sett fram hvaða breytingar á peningalegum eignum og skuldum felast í heildarafkomu fjárlagaársins.
- Í 2. gr. er yfirlit yfir sjóðstreymi ríkissjóðs (A1-hluti). Niðurstaða rekstrar- og fjárfestingarhreyfinga er hreinn lánsfjárfjöfnuður sem þykir gefa góða mynd af samtímaáhrifum ríkisfjármálanna á efnahagslífið.
- Í 3. gr. er yfirlit yfir skiptingu fjárheimilda ríkissjóðs (A1-hluti) til málefnasviða greindar í rekstur, rekstrartilfærslur, fjármagnstilfærslur og fjárfestingu. Þar eru líka sýndar áætlaðar rekstrartekjur og áætluð heildargjöld fyrir hvert málefnasvið.
- Í 4. gr. er yfirlit yfir fjárheimildir ríkissjóðs (A1-hluti) til málefnasviða og málaflökka sundurgreindar eftir ráðuneytum. Með þessu er ábyrgðarsvið og hlutdeild hvers ráðuneytis innan málefnasviðs skýr en útgjöld á einstökum málefnasviðum geta fallið undir fleiri en eitt ráðuneyti.
- Í 5. gr. er greint frá heimildum fjármála- og efnahagsráðherra til töku nýrra lána og veitingar lána og ríkisábyrgða.
- Í 6. gr. er kveðið á um heimildir fjármála- og efnahagsráðherra til samningsgerða og fjárráðstafana, s.s. að kaupa og selja eignir.

Efni sundurliðananna er sem hér segir:

- Nánari sundurliðun á tekjuáætlun fjárlaga (A1-hluti) í 1. gr. fjárlagafrumvarpsins.
- Nánari sundurliðun á útgjöldum í 3. og 4. gr. frumvarpsins (A1-hluti) eftir málefna-sviðum, málaflokkum og ráðuneytum með hagrænni skiptingu.

Í athugasemdum á eftir lagagreinum er umfjöllun um einstaka þætti frumvarpsins sem skiptist þannig:

- Í fyrsta kafla er fjallað um framvindu efnahags- og ríkisfjármála ásamt áherslum og úrlausnarefnum sem eru fram undan.
- Í öðrum kafla er fjallað um stöðu og horfur í efnahagsmálum fyrir komandi fjárlagaár og hagrænar forsendur stefnumörkunar um ríkisfjármálin.
- Í þriðja kafla er gerð grein fyrir markmiðum í ríkisfjármálum og helstu niðurstöðum frumvarpsins.
- Í fjórða kafla er fjallað um tekjuöflun ríkissjóðs (A1-hluti), helstu skattkerfisbreytingar og skattastyrki.
- Í fimmta kafla er umfjöllun um gjaldahlið frumvarpsins (A1-hluti) þar sem m.a. er greint frá meginbreytingum á útgjaldahlið fyrir næsta fjárlagaár ásamt verðlagsforsendum gjaldahliðar.
- Í sjötta kafla er fjallað um fjárreiður ríkisaðila í A2- og A3-hluta og gerð grein fyrir flokkun ríkisaðila, áætlanir A2-hluta ríkisaðila, áætlanir A3-hluta ríkisaðila og helstu lykilstærðir í fjárreiðum þeirra.
- Í sjöunda kafla er fjallað um samstæðuyfirlit A-hluta í heild ásamt rekstraryfirliti A-hluta í heild fyrir árin 2024–2027.
- Í áttunda kafla er fjallað um fjárreiður ríkisaðila í B-hluta og gerð grein fyrir áætlun um rekstrarafkomu, arðgreiðslur, fjárfestingar, lántökur og lánveitingar.
- Í níunda kafla er umfjöllun um efnahag, lántökur, endurlán og ríkisábyrgðir.
- Í tíunda kafla eru skýringar á heimildum í frumvarpinu til samningsgerðar og fjárráðstafana.
- Í ellefta kafla er gerð grein fyrir áhættuskuldbindingum sem geta varðað fjárhag ríkissjóðs.
- Í tólfta kafla er yfirlit yfir lagabreytingar sem nauðsynlegar eru til að áætlanir um gjöld og öflun tekna, sem fram koma í frumvarpinu, nái fram að ganga.
- Þar á eftir eru birtar greinargerðir ráðuneyta þar sem fjallað er um skiptingu fjárheimilda eftir málefnasviðum og málaflokkum (A1-hluti), breytingar fjárheimilda fyrir næsta fjárlagaár og helstu aðgerðir málaflokka fyrir næsta ár.
- Loks er í viðauka fjallað um reikningshaldslega framsetningu ríkisfjármálanna, auk þess sem helstu tölulegu niðurstöður frumvarpsins eru settar fram í sérstökum töfluviðauka.

Innihald fylgiritis með fjárlagafrumvarpi

Samkvæmt lögum um opinber fjármál skal leggja fram fylgirit með frumvarpi til fjárlaga sem sýnir sundurliðun á tekjum ríkissjóðs og skiptingu á fjárheimildum til málaflokka í fjárveitingar til ríkisaðila í A1-hluta, annarra verkefna og í varasjóði málaflokka. Fylgirit fjárlaga er ekki eiginlegur hluti af sjálfum fjárlögunum heldur til nánari útskýringar á þeim. Hægt er að nálgast fylgiritið með stafrænum hætti á vef Stjórnarráðsins.

Efni fylgiritisins er sem hér segir:

- Nánari sundurliðun á tekjuáætlun fjárlaga í 1. gr.
- Sundurliðun fjárveitinga eftir hagrænni skiptingu.
- Sundurliðun fjárveitinga eftir ráðuneytum og málaflokkum.
- Yfirlit fjárveitinga eftir stofnunum og verkefnum.
- Forsendur fjárveitinga samkvæmt reiknilíkönum.
- Yfirlit yfir skuldbindandi þjónustu- og styrktarsamninga.

Áréttað skal að í fylgiriti eru birtar áætlanir um fjárveitingar til stofnana og verkefna til næstu tveggja ára eftir fjárlagaárið sem eru ekki skuldbindandi fyrir Alþingi þar sem fjárlög gilda einungis til eins árs í senn.

1 Áherslur og forgangsmál

Stærsta viðfangsefni þessarar ríkisstjórnar hefur verið að ná jafnvægi í ríkisfjármálum til þess að skapa nauðsynlegar forsendur fyrir lækkun verðbólgu.

Frumvarpið markar mikil tímamót í þessari vegferð. Langvinnur hallarekstur ríkissjóðs verður loks stöðvaður. Forsenda þessa árangurs er ábyrg stefna ríkisstjórnarinnar um jafnvægi milli tekna og útgjalda ríkisins. Hún er framhald markvissra aðgerða til umbóta og hagræðingar, fækkunar stöðugilda hjá ríkinu og nýrrar forgangsroðunar útgjalda. Þessi árangur er ekki sjálfgefinn. Hann krefst skýrrar sýnar og markvissra ákvarðana sem eru hvorki einfaldar né léttvægar. Þær eru nauðsynlegar vegna þess að ríkisstjórnin vill ekki velta vandanum á undan sér, heldur taka hann föstum tökum.

Kjarninn í þessari vegferð er skýr. Hallalaus fjárlög styðja við markmið um lækkun verðbólgu og vaxta, sem er eitt brýnasta hagsmunamál heimila og fyrirtækja. Með jafnvægi í ríkisrekstrinum er dregið úr lánsfjárbörf ríkissjóðs og skapaðar forsendur fyrir lægra skuldahlutfalli og minni vaxtagjöldum til framtíðar. Það skapar svigrúm til að standa undir öflugri opinberri þjónustu, fjárfesta í innviðum og bregðast við óvæntum áföllum.

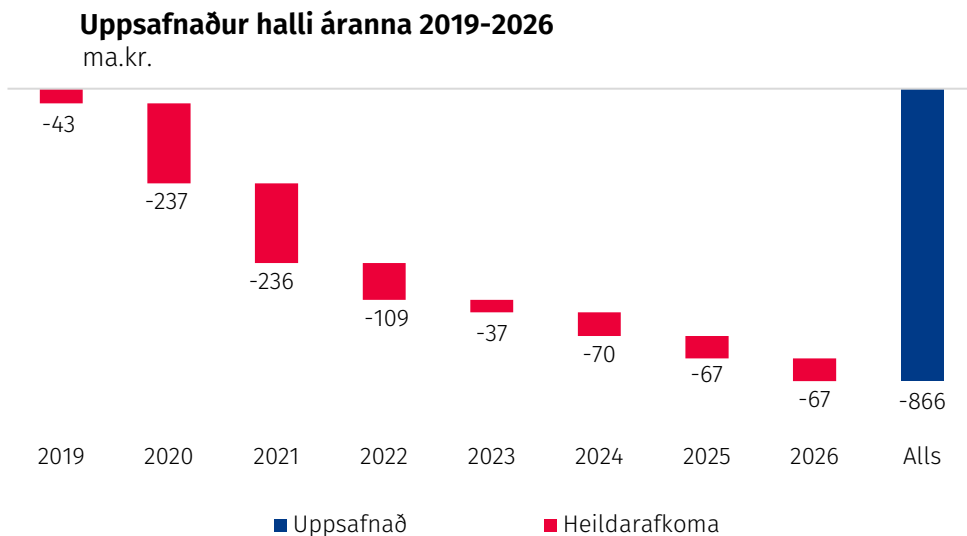
Forgangsroðun í þágu stöðugleika

Ríkissjóður hefur verið rekinn með halla samfelld frá árinu 2019 og nemur samanlagður halli yfir 850 ma.kr. frá því ári. Hallinn varð mikill í heimsfaraldrinum en hvarf ekki að honum loknum. Tímabundin útgjöld urðu að hluta varanleg og ríkisútgjöld jukust hraðar en undirliggjandi vöxtur tekna. Þannig rekstur ríkissjóðs er ekki sjálfbær.

Til að ná nauðsynlegum afkomubata eru ráðstafanir bæði á tekju- og gjaldahlið ríkisfjármála. Tekjuöflunin dreifir byrðunum og tryggir að þau sem hafa mesta burði leggi sitt af mörkum. Má þar nefna hækkun bankaskatts og gjalddöku á ferðamenn. Á gjaldahlið er verkefnum forgangsraðað, stjórnsýsla einfölduð og dregið úr kostnaði án þess að veikja grunnþjónustu.

Aðhaldið er verulegt og markvisst en felur ekki í sér flatan niðurskurð. Kröfu um aðhald er dreift með hliðsjón af eðli starfsemi og mikilvægi grunnþjónustu og því er gerð minni aðhaldskrafta til heilbrigðis- og öldrunarstofnana, skóla, dómstóla og löggæslustarfsemi en annarra. Enginn er þó undanskilinn aukinni áherslu á hagkvæmni í opinberum innkaupum með markvissari nýtingu rammisamninga, aukinni samræmingu innkaupa og lækkun kostnaðar. Til viðbótar er gripið til sértækra ráðstafana sem eiga rætur að rekja til vinnu ráðuneyta og stofnana, sem og þeirra umbóta- og hagræðingartillagna sem mótaðar hafa verið síðan ríkisstjórnin tók við.

Forgangsroðunin tekur mið af því að verja grunnþjónustu, öryggi borgaranna og stuðning við þau sem mest þurfa á honum að halda. Jafnvægi í ríkisrekstrinum og öflug velferðarþjónusta eru ekki andstæður. Til lengri tíma getur annað ekki þrífist án hins.

Mynd 1.1**Ríkisfjármálin styðja við peningastefnuna í bráð og lengd**

Ábyrg ríkisfjármál stuðla að lægri verðbólgu og skapa skilyrði fyrir lægri vöxtum. Dreigið er úr þörf ríkissjóðs fyrir lánsfé og haldið aftur af eftirspurn til að styðja við aðhaldssama peningastefnu. Trúverðug og fyrirsjáanleg stefna í ríkisfjármálum til lengri tíma skiptir höfuðmáli fyrir væntingar heimila, fyrirtækja og fjármálamarkaða sem og þróun verðbólgu og vaxta.

Ríkisstjórnin ætlar sér að skapa traustar forsendur fyrir því að verðbólga hjaðni og vextir geti lækkað án þess að stöðugleika sé teflt í tvísýnu.

Efnahagslífið stendur traustum fótum

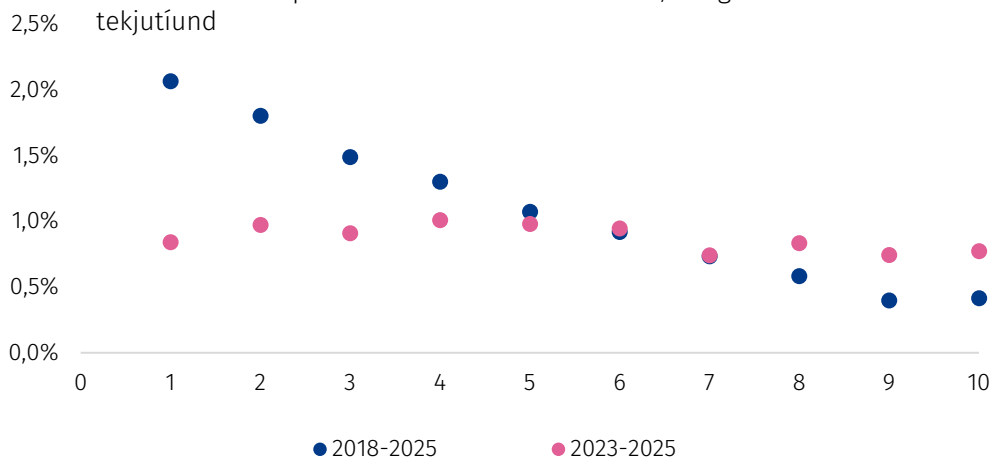
Kaupmáttur er mikill, atvinnubáttaka mikil og atvinnulífið þróttmikið og fjölbreytni þess vex. Tekjujöfnuður er meiri og stéttaskipting minni en í svo til öllum samanburðarríkjum. Sterkar stofnanir, vel menntað vinnuafli og mikil aðlögunarhæfni hafa gert þjóðinni kleift að vinna hratt úr áföllum. Erlend staða þjóðarbúsins er sterk og skuldir hins opinbera hóflegar í alþjóðlegum samanburði. Vaxtabyrði ríkissjóðs hefur á hinn bóginn verið og er enn of þung.

Mat alþjóðlegra lánshæfismatsfyrirtækja staðfestir sterka stöðu þjóðarbúsins. Scope Ratings veitti ríkissjóði Íslands AA- lánshæfiseinkunn með stöðugum horfum. Þetta er í fyrsta sinn síðan 2008 sem lánshæfiseinkunn ríkissjóðs er í AA-flokki. Matsfyrirtækið S&P staðfesti A+ einkunn ríkissjóðs en breytti horfum um lánshæfismatið úr stöðugum í jákvæðar í mars. Matsfyrirtækin vísa m.a. til mikilla tekna á mann, sterkrar erlendra stöðu, öflugra stofnana, fjölbreytts atvinnulífs og batnandi stöðu ríkisfjármála. Þau benda jafnframt á mikilvægi þess að draga úr halla og skuldum, ná verðbólgu niður og styrkja viðnámsþrótt hagkerfisins.

Með því að koma ríkisfjármálunum í jafnvægi á meðan hagkerfið er þróttmikið er byggður upp viðnámsþróttur og svigrúm til að mæta áföllum framtíðar.

Mynd 1.2**Kaupmáttur hefur vaxið þvert á tekjuhópa**

Meðalvöxtur kaupmáttar ráðstöfunartekna á ári, miðgildi eftir tekjutíund

Aftur á beinu brautina

Verðbólga er of mikil og hefur verið yfir markmiði Seðlabanka Íslands of lengi. Þegar litið er undir yfirborðið eru þó skýr merki um að hlutirnir séu að færast til betri vegar. Undirliggjandi verðbólga hefur hjaðnað, dregið hefur úr spennu á vinnumarkaði og verðhækkanir eru ekki jafn víðtækar og áður. Launavísitalan hefur lækkað fjórum sinnum á síðustu sex mánuðum. Sú þróun er óvenjuleg og vísbending um að eftirspurn sé að ná betra jafnvægi og verðbólguþrýstingur að minnka. Þessi atriði benda til að þessi þróun komi mun skýrar fram í mældri ársverðbólgu á næstu misserum.

Til þess að verðbólga haldist lítil þurfa launahækkanir að samræmast framleiðnivexti. Hækki launakostnaður langt umfram það sem gerist í samkeppnislöndunum birtist munurinn annaðhvort í hærri verðlagi eða lakari samkeppnisstöðu fyrirtækja, nema hvort tveggja sé. Samkeppnishæfni atvinnulífsins er forsenda verðmætasköpunar, útflutnings og vel launaðra starfa. Hún ræður miklu um getu fyrirtækja til að fjárfesta og standa undir mikilli kaupmáttaraukningu undangenginna ára. Aukningu sem er þvert á samfélagshópa en það á sér fáar hliðstæður í samanburðarríkjum. Bent hefur verið á, m.a. af erlendum greiningaraðilum, að núverandi kjarasamningslíkan feli í sér veikleika sem væri rétt að bæta úr til þess að það styðji betur við kaupmátt heimilanna en vinni á sama tíma gegn óhóflegri verðbólgu. Áhyggjur af sama toga hafa verið settar fram af aðilum vinnumarkaðarins. Mikilvægt er að taka upp samtal um hvernig best verður leyst úr þessum veikleikum.

Hið opinbera setur skýrt fordæmi

Ríki og sveitarfélög þurfa ekki síður en almenni vinnumarkaðurinn að stuðla að hóflegri launaþróun. Trúverðugleiki stjórnvalda krefst þess að þau gangi sjálf á undan með góðu fordæmi. Því hafa verið sett skýrari viðmið um laun þjóðkjörinna fulltrúa og æðstu embættismanna. Laun þessara hópa hækka um 3,5% árin 2026 og 2027 og frá árinu 2028 taka við reglubundin og gagnsæ viðmið sem byggjast á almennri launaþróun ríkisstarfsmanna. Hófleg launaþróun er forsenda varanlegrar kaupmáttaraukningar og með þessari ráðstöfun taka stjórnvöld fullan þátt í því.

Snör og sveigjanleg viðbrögð við breytingum í heimshagkerfinu

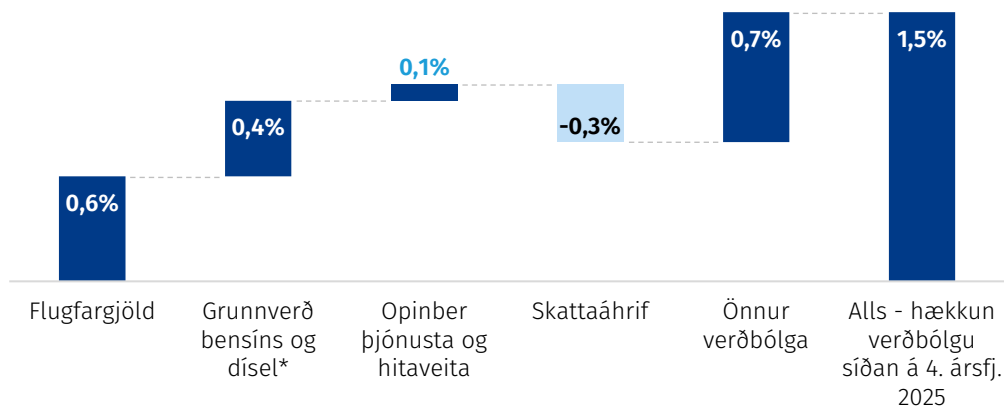
Stjórnvöld hafa jafnframt sýnt að ábyrg efnahagsstjórn útilokar ekki skjót og tímabundin viðbrögð þegar aðstæður krefjast. Stríðsátök í Miðausturlöndum leiddu til mikilla verðhækkana og sveiflna á alþjóðlegum eldsneytismörkuðum. Til að verja heimili og atvinnulíf og draga úr hættu á að þetta ytra verðáfall smitaðist inn í verðbólguvæntingar var virðisaukaskattur á eldsneyti lækkaður tímabundið úr 24% í 11%.

Lækkunin var ekki hugsuð sem varanleg niðurgreiðsla eldsneytis heldur sýndi hún að stjórnvöld geta brugðist hratt við ófyrirséðum áföllum án þess að hvika frá langtíamarkmiðum sínum.

Mynd 1.3

Hækkun verðbólgu síðan í vetur er ekki vegna opinberrar þjónustu og skatta

Framlag til hækkunar verðbólgu síðan á 4. ársfjórðungi 2025

*Án virðisaukaskatts

Minna vægi verðtryggingar

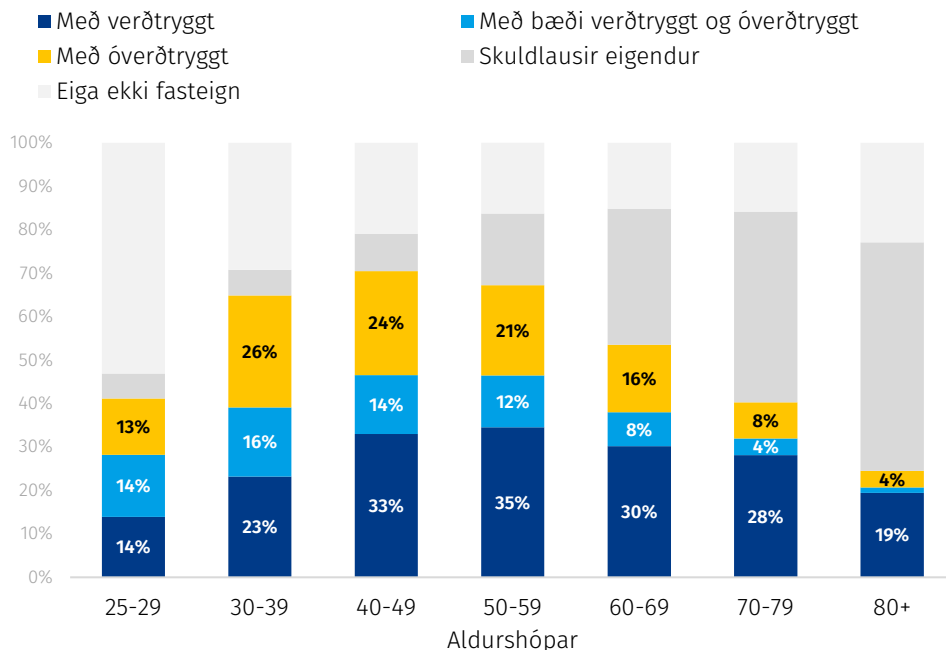
Í samræmi við stefnuýfirlýsingu ríkisstjórnarinnar verður á komandi þingi lagt fram frumvarp um breytingu á lögum um fasteignalán til neytenda sem miðar að því að draga úr vægi verðtryggingar.

Markmið breytinganna er tvíþætt. Annars vegar svara þær ákalli um að fleiri tækjum en stýrivöxtum Seðlabankans verði beitt til að skapa skilyrði fyrir varanlegum verðstöðugleika. Með stöðvun hallareksturs og minna vægi verðtryggingar tekur ríkisstjórnin afgerandi skref í þá átt. Hins vegar er þeim ætlað að styrkja miðlun peningastefnunnar, enda bendir margt til þess að útbreidd verðtrygging dragi úr því hversu hratt breytingar á stýrivöxtum hafa áhrif á eftirspurn og verðbólgu. Akall eftir breytingum í þessa veru hefur orðið háværra samhliða þrálátri verðbólgu.

Þótt nokkur samstaða hafi myndast um að draga úr vægi verðtryggingar er slíkt skref ekki vandalaust. Það takmarkar valkosti lántaka og lánveitenda og getur aukið greiðslubyrði sumra heimila, einkum á fyrstu árum lánstímans. Reynsla síðustu ára hefur þó sýnt að ókostir núverandi fyrirkomulags vegi þyngra. Samhliða minna vægi verðtryggingar fasteignalána verða stigin skref til þess að draga úr sjálfvirkum verðbreytingum í hagkerfinu.

Mynd 1.4**Ungt fólk er ekki líklegra til að vera með verðtryggt lán en aðrir aldurshópar**

Hlutfall fólks með íbúðalán eftir lánaformi og aldurshópum

Einföldun, skilvirkni og hagræðing í fyrirrúmi

Á liðnu þingi voru samþykktar umfangsmiklar breytingar sem einfalda stjórnýslu og sameina stofnanir. Leyfisveitingar verða einfaldari og samræmdari, eftirlit markvissara og þjónusta við almenning og atvinnulíf aðgengilegri. Með sameiningu Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar og Skipulagsstofnunar og stofnun sameiginlegrar atvinnuvegastofnunar er dregið úr tvíverkn-aði og sérþekking nýtt betur. Markmiðið er að veita betri þjónustu fyrir minna fé.

Á komandi þingi verður frumvarp um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins lagt fram að nýju. Þar verður lagt til að formleg áminningarskylda verði felld brott og ábyrgð stjórnenda á mannauðsmálum færð í nútímalegra horf.

Einföldun regluverks og aukinn sveigjanleiki nær ekki aðeins til ríkisins. Sem dæmi má nefna að fjárfestingarheimildir lífeyrissjóða hafa verið nútímavæddar. Skýrari og rýmri heimildir einfalda rekstur sjóðanna og styðja við langtímaávöxtun og fjármögnun arðbærra verkfna, án þess að slakað sé á kröfum um áhættustýringu og hagsmuni sjóðfélaga.

Þá hefur verið fest í lög varanleg heimild til að ráðstafa viðbótariðgjaldi til séreignarsparnaðar skattfrjálst inn á höfuðstól húsnæðisláns. Hver einstaklingur getur nýtt heimildina í samtals 10 ár. Úrræðið eykur fyrirsjáanleika til muna í samanburði við fyrra fyrirkomulag og auðveldar heimilum að lækka skuldir og styrkja eiginfjárstöðu sína.

Breytingar á atvinnuleysistryggingum stuðla að hagræðingu í ríkisrekstri ásamt því að styrkja tengsl atvinnuleitenda við vinnumarkaðinn. Bótatímabil hefur verið stýtt úr 30 mánuðum í 24 mánuði og áhersla aukin á virkni, ráðgjöf, menntun og endurhæfingu. Markmiðið er að fólk fái fyrr viðeigandi stuðning til að komast aftur til starfa.

Áfram fjárfest af krafti í innviðum

Heildarendurskoðun verður gerð á fyrirkomulagi fjárfestinga ríkisins. Markmið þess er að skapa samræmda umgjörð með auknum fyrirsjáanleika og skilvirkni og skýrri ábatagreiningu áður en ákvarðanir eru teknar. Þá er með henni settur rammi um áætlanagerð sem leggur grundvöll fyrir atvinnulífið til að undirbúa tímanlega þátttöku í stórum útboðum ríkisins. Saman myndar þetta heildstæða stefnu sem tryggir að fjármunum almennings sé varið með ábyrgum hætti.

Nýja innviðafélagið Göng og brú ohf. skapar grundvöll til að ráðast í stór og arðbær samgönguverkefni með kerfisbundnari hætti en áður. Félagið gerir kleift að undirbúa, fjármagna og framkvæma stór samgönguverkefni með meiri festu og fyrirsjáanleika.

Sterk efnahagsstjórn til framtíðar

Ríkisstjórnin tekur nú stór skref. Hallarekstri er hætt, skuldasöfnun stöðvuð og ríkisfjármálunum beitt til að lækka verðbólgu og ýta undir að vextir geti lækkað. Jafnframt er ráðist í umbætur sem styrkja vinnumarkað, fjárfestingu, innviði og framleiðni.

Þessar ákvarðanir eru teknar meðan hagkerfið stendur styrkum fótum, íslenskt efnahagslíf er öflugt, lífskjör góð og jöfnuður mikill. Forsenda þess að varðveita þennan árangur er að sýna ábyrgð og kjark til að ráðast í nauðsynlegar umbætur, jafnvel þegar staða ríkissjóðs og heimila er sterk. Ábyrg efnahagsstjórn felst í að hafa skýr markmið og taka erfiðar ákvarðanir á réttum tíma. Með því móti bætum við áfallapol og sköpum um leið svigrúm til að bæta lífskjör og lífsgæði enn frekar á komandi árum.

2 Efnahagsstefna

Íslenskt efnahagslíf stendur traustum fótum. Þrálát verðbólga kallar þó áfram á aðhald og ábyrgð í ríkisfjármálum. Helsta verkefni hagstjórnarinnar er nú sem fyrr að endurheimta verðstöðugleika. Í því felst ekki eingöngu að verðbólga nái fljótlega verðból gumarkmiði Seðlabankans, þótt það sé snar þáttur. Stjórnvöld þurfa einnig að treysta grundvöll verðstöðugleika til lengri tíma. Það getur kallað á stórar ákvarðanir. Ein þeirra er sú stefnumörkun ríkisstjórnarinnar að binda ekki aðeins enda á hallarekstur ríkissjóðs 2027 heldur gera ráðstafanir til að skuldahlutfall hins opinbera taki að lækka með áreiðanlegum hætti í kjölfarið. Með því er sýnd sú festa sem er nauðsynleg til þess að vextir og verðbólga lækki varanlega að eðlilegu stigi.

Efnahagslífið stendur traustum fótum

Kaupmáttur í sögulegu
hámarki - þvert á hóp

Ábyrgð í ríkisfjármálum og á
vinnumarkaði forsenda
farsællar aðlögunar

Verðbólga og vextir gætu
lækkað hratt ef rétt er úr
spilað

Þótt verðbólga hafi reynst þrálátari á þessu ári en spár ráðgerðu hafa margir áhrifaþættir hennar þróast í rétta átt. Á sama tíma hefur kaupmáttur aldrei verið meiri, þvert á samfélagshópa. Kraftmikil fjárfesting á sér nú stað í stoðum íslensks efnahagslífs, í innviðum og atvinnulífinu. Forsendur eru því fyrir áframhaldandi kaupmáttarvexti samhliða auknum stöðugleika. Það kann þó að krefjast áframhaldandi aðlögunar efnahagslífsins að nýju jafnvægi. Aðlögunin verður mun sársaukaminni eftir því sem ríkisfjármálin og ákvarðanir á vinnumarkaði styðja betur við verðból gumarkmiðið.

Alþjóðleg hagþróun þrautseig þrátt fyrir hækkun orkuverðs

Undanfarin ár hafa atburðir á alþjóðasviðinu oft leitt til efnahagslegra búsigfa sem Ísland hefur ekki farið varhluta af. Árið í ár hefur ekki verið undantekning þar á. Olíuverð hefur hækkað mjög í kjölfar þess að stríðsátök brutust út við Persaflóa í lok febrúar.

Framvinda þessara átaka hefur leitt til mikilla sveiflna í olíuverði með tilheyrandi óvissu um heim allan, ekki síst um þróun verðbólgu og vaxta. Hagspáin sem þetta frumvarp byggir á, maísþá Seðlabankans, var unnin þegar olíuverð var u.þ.b. í hámarki eftir að átökin við Persaflóa brutust út. Þótt olíuverð hafi lækkað nokkuð síðan þá er viðbúið að það verði áfram sveiflukennt.

Vegna þessara atburða hefur verðbólga hækkað nokkuð skarpt bæði í viðskiptalöndum okkar og hér á landi. Efnahagsumsvif hafa engu að síður reynst þrautseig bæði í Evrópu og Bandaríkjunum. Evrópa hefur nú reynst betur undirbúin undir áföll á orkumörkuðum en í orkukrísunni 2022, auk þess sem varnartengd ríkisútgjöld styðja við hagvöxt í álfunni. Í Bandaríkjunum eru það einkum umsvif tæknifyrirtækja og mikil fjárfesting tengd gervigreind sem styðja við hagvöxt.

Framþróun í gervigreind geta fylgt mikil efnahagsleg tækifæri en einnig áhætta, þ.m.t. fyrir Ísland. Hlutabréfaverð hefur víða hækkað mjög undanfarin ár, ekki síst í Bandaríkjunum þar sem verðlagning hlutabréfa er í hæstu hæðum í sögulegu samhengi. Ef sú bjartsýni um tækni-framfarir sem verðhækkanirnar endurspeglar gengur til baka gæti umfangsmikil fjárfesting fyrirtækja á sviði gervigreindar minnkað snögglega. Það gæti haft allnokkur áhrif á efnahags-þróun alþjóðlega.

Að sama skapi er óvissa um áhrif gervigreindar á vinnumarkað. Ekki hafa komið fram skýrar vísbendingar um að þessar tækni-framfarir leiði til fækkunar starfa eins og sumir hafa spáð, a.m.k. ekki á vinnumarkaði í heild. Þótt viss áhætta fylgi þessari öru þróun er lítill vafi um að gervigreind getur stutt töluvert við vöxt framleiðni á næstu árum.

Framangreind þróun samhliða lítilli viðleitni til þess að draga úr hallarekstri ríkissjóða í stærstu hagkerfum heims hefur leitt til áframhaldandi hækkunar alþjóðlegs vaxtastigs í sumar. Í Bandaríkjunum eru vextir ríkisskuldabréfa nálægt sínum hæstu hæðum í 20 ár og í Japan hafa þeir ekki verið hærri í um 30 ár. Í Bretlandi hafa þeir ekki verið hærri síðan í fjármálakrisunni 2008. Þótt vaxtaþróun innanlands sé gjarna helst sett í samhengi við innlenda verðbólguþróun og hagstjórn ræðst hún ekki síður af alþjóðlegum vöxtum.

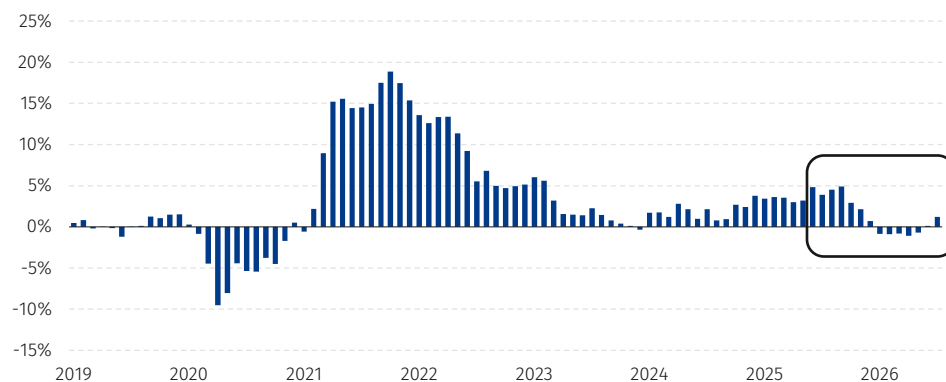
Innlend efnahagsumsvif hafa enn kólnað

Hér á landi hefur hagvöxtur verið hægur um þriggja ára skeið og undir áætluðum jafnvægis-vexti þjóðarþúsins. Innlend efnahagsumsvif voru að vísu töluvert sterk framan af ári 2025. Þar gætti e.t.v. áhrifa af lækkun stýrivaxta árið áður. Umsvif kólnuðu síðan nokkuð skarpt undir lok ársins og fram á síðasta vor. Þar spiluðu saman tilfallandi búsisfjar á útflutningshlið þjóðarþúsins og óvænt hækkun verðbólgu og vaxta. Efnahagsumsvif hafa ekki kólnað frekar í sumar, en kólnunarinnar gætir enn, sérstaklega á vinnumarkaði.

Mynd 2.1

Hægagangur einkennir efnahagsumsvif en fáar vísbendingar benda til snarprar kólnunar

Vísitala efnahagsumsvifa, vöxtur milli ára

Heimild: Fjármála- og efnahagsráðuneytið. Samsettur vísir sem byggir á mörgum hagtölum.

Þjóðhagsspá Seðlabankans frá því í maí, sem þetta frumvarp byggir á, gerir ráð fyrir 1,6% hagvexti árið 2026. Þjóðhagsspá bankans frá því í ágúst, sem notuð verður við uppfærslu forsendna af hálfu ráðuneytisins í tengslum við 2. umræðu frumvarpsins, gerir ráð fyrir 1,4% hagvexti í ár. Þessi breyting má teljast óveruleg þótt spár um einstaka undirliði landsframleiðsl-

unnar breytist ívið meira. Á móti lakari horfum um hagvöxt og einkaneyslu vegur að nú er gert ráð fyrir meiri vexti landsframleiðslu á nafnvirði, sem að öðru óbreyttu eykur tekjur ríkissjóðs.

Starfandi fólki í heild er ekki tekið að fækka og fólki á atvinnuleysisskrá fjölgar enn ekki hraðar en verið hefur síðan 2023. Kannanir meðal heimila og fyrirtækja benda engu að síður til töluvert snarprar kólnunar á vinnumarkaði. Hlutfall heimila í mánaðarlegri könnun Gallup sem telur atvinnumöguleika fara batnandi var við söguleg lággildi í sumar, en könnunin hefur verið framkvæmd síðan 2001. Það er í takt við kannanir um laus störf og ráðningaráform meðal vinnuveitenda.

Kaupmáttur vaxið meira en undirliggjandi drifkraftar

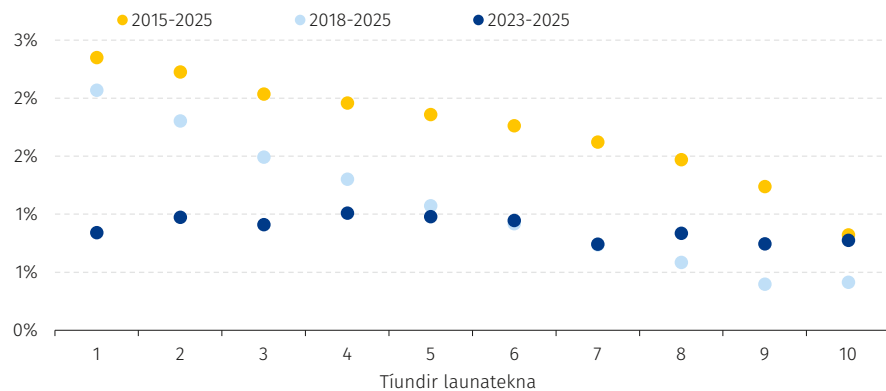
Þrátt fyrir tiltekna vaxtarbrodda í útflutningi hefur þróun heildarútflutnings verið lök undanfarin misseri. Útflutningur á hvern íbúa hér á landi var 3% minni að raunvirði í fyrra en áratug áður. Hátt raungengi krónunnar – sem endurspeglar m.a. hátt innlent vaxtastig – á hér líklega þátt.

Til lengdar ráðast líf skjör og kaupmáttur á Íslandi ekki síst af útflutningsþróun. Þróun framleiðni, sem einnig er undirliggjandi drifkraftur kaupmáttarþróunar, hefur heldur ekki verið hagstæð undanfarið, en framleiðni á hverja vinnustund var minni í fyrra en tveimur árum áður skv. bráðabirgðatölum Hagstofunnar. Þá hefur vinnustundum á hvern starfandi einstakling farið fækkandi undanfarin ár.

Mynd 2.2

Kaupmáttur hefur aukist hjá öllum tekjuhópum á vinnumarkaði

Meðalvöxtur kaupmáttar ráðstöfunartekna á ári:

Heimild: Fjármála- og efnahagsráðuneytið. Ráðstöfunartekjur eru allar tekjur að frádregnum beinum sköttum og iðgjaldi í lífeyrissjóð. Miðgildi innan tíundar. Myndin sýnir fólk sem áætlað er að taki fullan þátt á vinnumarkaði.

Engu að síður hefur kaupmáttur aukist umtalsvert undanfarinn áratug á alla mælikvarða, þ.m.t. undanfarin tvö ár. Hlutfallslega hefur kaupmáttur aukist einna mest hjá lágláunafólki og eldra fólki en kaupmáttaraukningin er þó þvert á samfélagshópa. Aukin verðbólga og atvinnuleysi það sem af er þessu ári hefur dregið úr kaupmáttarvexti en laun hækka þó enn umfram verðlag skv. nýjustu tölum. Þótt forsenduákvæði kjarasamninga um þróun verðbólgu hafi brostið í ágúst verður að skoða það í ljósi þess að kaupmáttur hefur engu að síður haldið áfram að aukast allnokkuð.

Þrátt fyrir sterka stöðu heimila að þessu leyti dalaði tiltrú þeirra á stöðu og horfur í efnahagsmálum töluvert frá því í fyrra og fram á þetta sumar. Á sama tíma hægði á vexti einkaneyslu. Þetta rímar við þá kólnun vinnumarkaðar sem hér hefur verið fjallað um og einnig þróun verðbólgu og vaxta sem verður vikið að hér á eftir.

Efnahagsumsvif taka við sér 2027

Á næsta ári gerir spá Seðlabankans frá maí ráð fyrir vaxandi þrótti í einkaneyslu og útflutningi. Hagvöxtur eykst því lítið eitt og verður 1,8% á næsta ári skv. spánni. Nýlegar spár stóru viðskiptabankanna þriggja og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins gera ráð fyrir áþekkum hagvexti og spár Seðlabankans bæði 2026 og 2027.

Loks er útlit fyrir bata í öllum helstu útflutningsgreinum þjóðarbúsins. Umsvif í ferðaþjónustu tóku við sér í sumar og eftirspurn í greininni virðist vera sterk þrátt fyrir hátt verð á olíu- og flugfargjöldum. Áfram er vöxtur í útflutningi þjónustu sem tengist gagnaverum og útlit er fyrir stærri loðnuvertíð í vetur en undanfarin ár.

Tafla 2.1 Þjóðhagsspá

Breyting frá fyrra ári (%) nema annað sé tekið fram	2025 Ma.kr.	2025 Gildi	2026 Spá	2027 Spá
Einkaneysla	2.459	4,3	2,0	2,7
Samneysla	1.292	1,2	1,6	1,3
Fjármunamyndun	1.321	4,0	-3,1	-1,1
Atvinnuvegir		7,5	-4,1	-2,9
Íbúðarhúsnæði		-5,9	-3,6	3,2
Starfsemi hins opinbera		2,3	2,1	1,3
Útflutningur	1.988	1,0	0,4	2,9
Innflutningur	2.100	7,2	-1,6	1,8
Þjóðarútgjöld	5.068	3,9	0,7	1,3
Verg landsframleiðsla	4.956	1,3	1,6	1,8
Vöru- og þjónustujöfnuður % VLF		-2,3	-0,3	0,0
Viðskiptajöfnuður % VLF		-3,6	-1,6	-1,3
Vísitala neysluverðs		4,1	5,2	3,6
Skráð atvinnuleysi		3,9	5,1	4,8
Heildarlaun á ársverk		8,6	6,2	4,7

Aukið framboð húsnæðis dregur áfram úr verðhækkunum

Íbúðamarkaður einkennist áfram af miklu framboði og litlum sem engum verðhækkunum. Framboð húsnæðis er mikið og eftirspurn áfram hófleg, ekki síst vegna minni fólksfjölgunar. Fólksflutningar til landsins hafa ekki verið markvert minni en nú síðan 2015 ef frá er talið tímabil í miðjum heimsfaraldrinum.

Aukið jafnvægi á húsnæðismarkaði dregur að öllu jöfnu bæði úr hækkun íbúða- og leiguverðs. Leiguverð hefur hins vegar áfram hækkað nokkuð. Árshækkun vísitölu leiguverðs á höfuðborgarsvæðinu var 5% í júlí og þeir mælikvarðar á leiguverð sem notaðir eru við útreikning á vísitölu neysluverðs hafa hækkað meira.

Hér gætir líklega áhrifa af tekjuvexti heimilanna sem hefur verið töluverður undanfarin misseri þrátt fyrir hægan hagvöxt. Nú hefur hins vegar hægt á tekjuvextinum. Launavísitala Hagstofunnar hefur hækkað um 5,7% undanfarna 12 mánuði sem er minnsta árshækkun síðan 2020. Í þeim mánuðum sem ekki gætir kjarasamningsbundinna launahækkana á þorra vinnu- markaðar hækkar vísitalan nú mun minna en undanfarin ár. Þetta má túlka þannig að hægt hafi á launaskriði umfram kjarasamningsbundnar hækkanir.

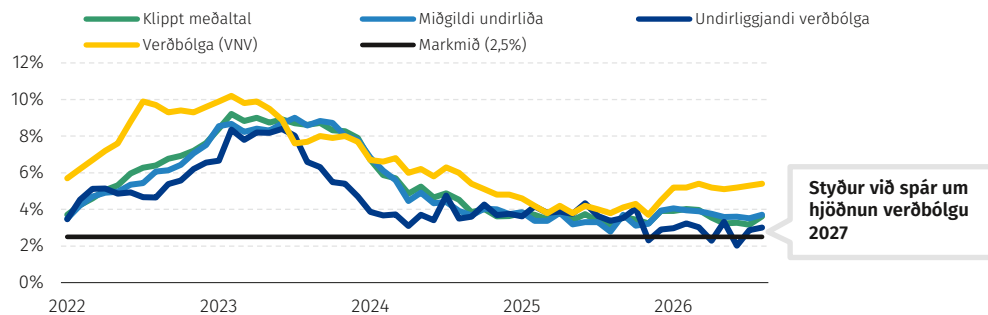
Flest bendir til þess að verðbólga hjaðni senn

Verðbólga var um 4% megnið af árinu 2025. Hún hækkaði síðan í yfir 5% síðasta vetur og hefur haldist á þeim slóðum síðan. Hækkun verðbólgu endurspeglar ekki aukinn verðbólguþrýsting í hagkerfinu. Mælikvarðar á undirliggjandi verðbólgu hafa almennt haldist svipaðir síðan í fyrra eða lækkað. Þess í stað er verðbólgan nú í meira mæli en oftast drifin af tilfallandi þáttum sem má vera ljóst að verða ekki langvarandi drifkraftar hennar. Þar vega áhrif átakanna við Persaflóa þýngst.

Mynd 2.3

Undirliggjandi verðbólga er talsvert lægri en verðbólgan sjálf

Mælikvarðar á undirliggjandi verðbólgu:

Heimild: Hagstofa Íslands, fjármála- og efnahagsráðuneytið.

Undirliggjandi verðbólga er á flestalla mælikvarða minni en mæld verðbólga, þótt hún sé enn yfir verðbólgu markmiði. Það, ásamt minna launaskriði og auknu framboði húsnæðis, gefur fyrirheit um að verðbólga geti tekið aftur að lækka og að það geti gerst allhratt þegar kemur fram á næsta ár. Af skilaboðum peningastefnunarinnar má ráða að vextir gætu þá fylgt fast í kjölfarið. Þjóðhagsspár Seðlabankans, bæði máispáin og ágústspáin, gera ráð fyrir að verðbólga taki að lækka ákveðið í upphafi árs 2027 og verði að meðaltali 3,6% á árinu.

Mikilvægt er að ákvarðanir á vinnumarkaði komi ekki í veg fyrir þetta. Slakinn sem nú er á vinnumarkaði samhliða takmörkuðum hagvexti undanfarin ár og hárrí verðbólgu þýðir að frekari kjarasamningsbundnar launahækkanir, umfram þær sem samið var um í heildarsamningum 2024, geta ekki annað en leitt til bæði hærri verðbólgu og meira atvinnuleysis en ella. Lítil vafi er á því að vextir yrðu jafnframt hærri en ella í kjölfarið.

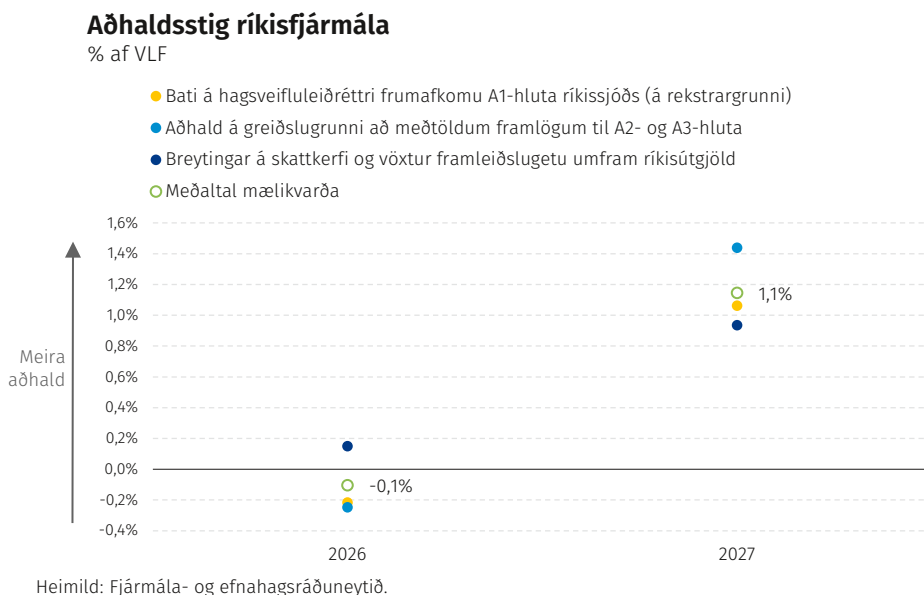
Halli á viðskiptum við útlönd undanfarin ár hefur ekki þótt áhyggjuefni enda hefur hann verið takmarkaður að umfangi og að mestu endurspeglar hátt fjárfestingarstig. Söguleg reynsla

sýnir þó að tímabil viðvarandi verðbólgu og launahækkana umfram viðskiptalönd hafa oft haldist í hendur við vaxandi viðskiptahalla og aukna áhættu á ytri hlið þjóðarbúsins, sérstaklega þegar vaxtamunur gagnvart útlöndum eykst einnig. Þessi lærdómur er ekki gleymdur. Ríkisfjármálastefnan getur þurft að bregðast við þróun í þessa veru með enn auknu aðhaldi.

Aðhaldsstig ríkisfjármála eykst og er allnokkurt 2027

Þrátt fyrir þau jákvæðu teikn um þróun verðbólgu sem fjallað var um hér frammar eru meiri líkur en minni á því að aðhald hagstjórnar þurfi enn að vera töluvert um sinn svo verðbólga hjaðni að verðbólguþröngmiði. Það endurspeglast í ákvörðunum peningastefnunnar um að hækka stýrivexti það sem af er þessu ári þrátt fyrir að slaki hafi myndast í þjóðarbúinu. Fjallað er um markmið og horfur í ríkisfjármálum í kafla 3 en frá sjónarhóli hagstjórnar er áfram tilefni til þess að gæta aðhalds í ríkisfjármálum rétt eins og peningamálum.

Mynd 2.4

Í fjárlögum fyrir yfirstandandi ár var útlit fyrir að aðhaldsstig ríkissjóðs yrði nánast hlutlaust á árinu. Það var í kjölfar umtalsverðs aðhalds árið 2025 sem litaðist þó nokkuð af sveiflum í tilfallandi útgjöldum vegna náttúruhamfaranna við Grindavík. Áfram er útlit fyrir að aðhaldsstig ríkisfjármála verði nokkurn veginn hlutlaust 2026 en meðaltal mælikvarða ráðuneytisins á aðhaldsstig ríkissjóðs hefur lækkað frá því sem birt var í framlagðri fjármálaáætlun 2027–2031 í vor. Fjallað er um afkomuhorfur ársins 2026 í kafla 3.4. Mælikvörðunum á aðhaldsstig, sem birtir eru á mynd 2.4, er lýst í kafla 2 í greinargerð frumvarps til fjárlaga 2025 og í kafla 2.2.4 í greinargerð fjármálaáætlunar 2025–2029.

Í gildandi fjármálaáætlun var boðað að aðhald ríkisfjármála 2027 myndi aukast frá yfirstandandi ári. Meðaltal mælikvarða á aðhaldsstig ríkissjóðs 2027 nam 0,5% af VLF við framlagningu áætlunarinnar. Í þessu frumvarpi er meðaltal mælikvarðanna 1,1% af VLF. Munurinn endurspeglar þær auknu ráðstafanir sem eru í þessu frumvarpi til þess að binda enda á hallarekstur ríkissjóðs og er fjallað um aftar í greinargerðinni. Þetta telst vera allnokkurt aðhald og

er nokkru meira en verið hefur að meðaltali 2022–2026. Aðhaldið skiptist nánast til helminga á útgjalda- og tekjuhlíð ríkissjóðs. Um aðhald á útgjaldahlíð má nánar lesa í kafla 5 *Gjöld A1-hluta ríkissjóðs*, en það má að hluta rekja til samdráttar í fjármagnstilfærslum og fjárfestingarframlögum sem skýrast einkum af endurmati á framvindu verkefna og aðlögun fjárveitinga að framkvæmdaáætlunum, fremur en að hægt sé á framgangi verkefna. Um aðhald á tekjuhlíð má nánar lesa í kafla 4 *Tekjur A1-hluta ríkissjóðs*.

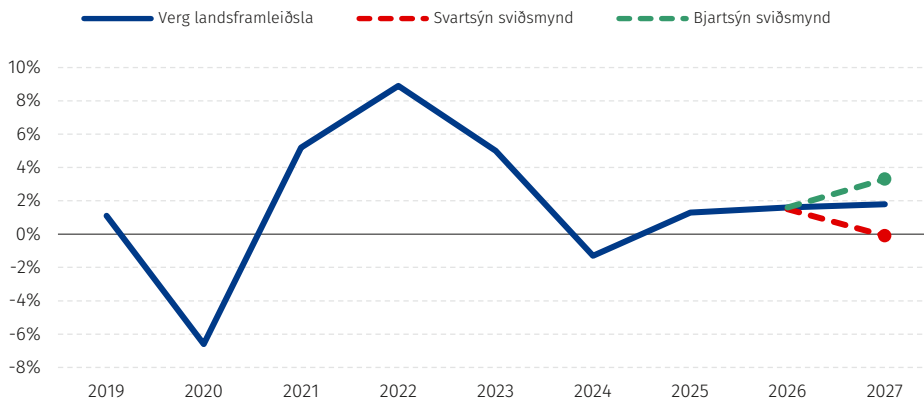
Sviðsmyndir

Óvissa um efnahagshorfur jókst í upphafi árs þegar átök brutust út í Miðausturlöndum. Átökin hafa raskað flutningum um mikilvægar siglingaleiðir og haft veruleg áhrif á verðþróun á hrávörumörkuðum. Þrátt fyrir hækkun olíuverðs hafa viðskiptakjör Íslands ekki versnað, m.a. vegna verðhækkana á sjávar- og álafurðum. Hærra olíuverð hefur hins vegar aukið verðbólguþrýsting, bæði með beinum hætti og með afleiddum áhrifum, m.a. á flutningskostnað.

Verðbólguvæntingar hafa verið yfir verðbólguþrýstingnum Seðlabanka Íslands um nokkurt skeið. Við slíkar aðstæður er meiri hætt á að tímabundið verðbólguþrýstingur að utan miðlist í ríkara mæli yfir í almennt verðlag og verðbólga verði þrálátari. Á sama tíma ríkir óvissa um hversu hratt nýjar útflutningsgreinar vaxa og hvaða áhrif aukin framleiðni í þeim hefur á hagkerfið. Frávíkssviðsmyndirnar draga fram möguleg frávík frá grunnsviðsmyndinni í báðar áttir.

Mynd 2.5

Óvissa ríkir um hagvöxt (%) næsta árs

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands, fjármála- og efnahagsráðuneytið.

Svartsýnu sviðsmyndinni er ætlað að sýna að því lengur sem verðbólga helst yfir markmiði, þeim mun meiri aðlögun raunhagkerfisins kann að verða nauðsynleg til að endurheimta verðstöðugleika. Verðbólga í sviðsmyndinni verður að meðaltali rúmlega 1 prósentustigi meiri á næsta ári og vextir haldast háir lengur. Hærra verðbólga og vextir draga úr innlendri eftirspurn, sem minnkar milli ára, samanborið við 1,4% vöxt í grunnsviðsmyndinni. Fjárfesting verður um 3% minni en ella og meiri slaki myndast á vinnumarkaði. Atvinnuleysi verður rúmlega 1 prósentustigi meira og heildarvinnustundum fækkar um tæplega 3%. Lakari atvinnuhorfur, ásamt hærri vöxtum og verðbólgu, leiða til þess að einkaneysla dregst lítillega saman á næsta ári, samanborið við 2,7% vöxt í grunnsviðsmyndinni. Minni innlend eftirspurn dregur jafn-

framt úr innflutningi, sem vegur að hluta á móti samdrætti í þjóðarútgjöldum. Hagvöxtur verður engu að síður um 2 prósentustigum minni en í grunnsviðsmyndinni.

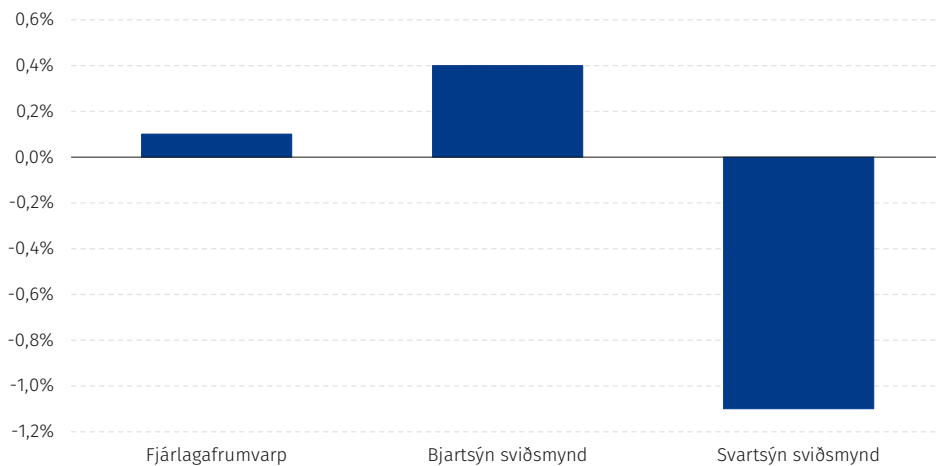
Ef þessi svartsýna sviðsmynd myndi raungerast, skv. þeim forsendum sem hér eru útlistaðar, gæti afkoma ríkissjóðs orðið allt að 70 ma.kr. lakari á næsta ári en í áætlun fjárlagafrumvarpsins, eða sem nemur 1,2% af VLF. Áætluð afkoma ríkissjóðs færi því úr 0,1% afgangi af VLF yfir í halla upp á 1,1% af VLF. Forsendur sviðsmyndarinnar leiða til lækkunar tekna um tæplega 30 ma.kr. Vegur þar þyngst lækkun skatttekna af launagreiðslum, lækkun tekna af VSK og samdráttur tryggingagjalds. Hækkun fjármagnstekjuskatts vegna herra vaxtastigs vegur aðeins að litlum hluta á móti. Áhrif sviðsmyndarinnar leiða til 35–40 ma.kr. hækkunar á gjaldahlið í samanburði við forsendur frumvarpsins. Ríflega 10 ma.kr. af þeirri hækkun má rekja til aukins atvinnuleysis, en hvert prósentustig atvinnuleysis eykur útgjöld ríkissjóðs um 9–10 ma.kr. Til viðbótar þeirri hækkun má gera ráð fyrir um 20 ma.kr. viðbótarútgjöldum sem einkum má rekja til hærri vaxtagjalda og aukinna verðbóta verðtryggðra lána. Þá má rekja um fimmtung hækkunarinnar til aukningar frumgjalda vegna forsendna um þróun verðlags. Áhrif á skuldir ríkissjóðs eru um 1,7% af VLF til hækkunar og yðu skuldir þá um 39,5% af VLF í árslok 2027 í stað tæplega 38% af VLF skv. fjárlagafrumvarpinu.

Í bjartsýnu sviðsmyndinni er gert ráð fyrir að útflutningur aukist meira en í grunnsviðsmyndinni, einkum vegna örs vaxtar nýrra útflutningsgreina með mikla framleiðni. Fjárfesting tengd þessum atvinnugreinum vex sömuleiðis hraðar og verður fjárfesting í heild um 3% meiri en í grunnsviðsmyndinni. Aukinn útflutningur og fjárfesting bæta atvinnuhorfur, atvinnuleysi verður minna en ella, heildarvinnustundum fjölgar og einkaneysla eykst meira en ella. Þrátt fyrir meiri efnahagsumsvif er gert ráð fyrir að verðbólguþróun verði svipuð og í grunnsviðsmyndinni, einkum vegna meiri framleiðni og lítillar innfluttrar verðbólgu. Hagvöxtur í bjartsýnu sviðsmyndinni er um 1,5 prósentustigum meiri en í grunnsviðsmyndinni. Munurinn á hagvexti í sviðsmyndunum tveimur er 3,4 prósentustig, sem er áþekkt staðalfráviki árlegs hagvaxtar frá árinu 2010.

Raungerist bjartsýna sviðsmyndin eru horfur á að afkoma ríkissjóðs verði um 20 ma.kr. betri á næsta ári en í áætlun fjárlagafrumvarpsins, eða sem nemur 0,3% af VLF. Áætlaður afgangur ríkissjóðs færi því úr 0,1% af VLF í 0,4% af VLF. Bætt afkoma skýrist einkum af 15 ma.kr. tekjuaukningu sem rekja má til aukinna tekna af VSK, hærri skatttekna af launagreiðslum og aukningar tryggingagjalds. Á gjaldahliðinni vegast á áhrif lægra atvinnuleysis og auknar bætur almannatrygginga vegna hækkunar launavísitölu. Skuldir ríkissjóðs yðu skv. sviðsmyndinni 37,5% af VLF í stað tæplega 38% af VLF, eins og gert er ráð fyrir í fjárlagafrumvarpinu, en bætt afkomu má einkum rekja til hærri landsframleiðslu.

Mynd 2.6**Efnahagsumsvif hafa veruleg áhrif á afkomu ríkissjóðs**

Heildarafkoma A1-hluta ríkissjóðs árið 2027, % af VLF

3 Markmið í ríkisfjármálum

Meginmarkmið stjórnvalda í ríkisfjármálum, eins og það birtist í samþykktri fjármálastefnu fyrir árin 2026–2030 og fjármálaáætlun frá því í vor, er að stöðva hallarekstur ríkissjóðs frá og með árinu 2027 og stuðla að lækkun skuldahlutfalls á komandi árum. Með því verði staðinn vörður um fjárhagslegan viðnámsþrótt ríkissjóðs og skapaðar forsendur fyrir hjöðnun verðbólgu og lækkun vaxta. Bætt afkoma verður tryggð með hóflegum útgjaldavexti, auknu aðhaldi í ríkisrekstri, forgangsriðun verkefna og ráðstöfunum sem styrkja tekjugrunn ríkissjóðs. Aðhaldsstig ríkisfjármála er aukið á næsta ári umfram forsendur fjármálaáætlunar eins og greint er frá í kaflanum hér að framan og forsendur stöðugleikareglunnar gefa vísbendingar um. Gangi markmið fjárlagafrumvarpsins eftir mun afkoma ríkissjóðs verða jákvæð í fyrsta skipti í nær áratug.

Hallalaus fjárlög

Umtalsvert aðhald á gjaldahlið

Skuldahlutfall helst stöðugt

Bæta þarf lánsfjárfjöfnuð á komandi árum

Framsetning og flokkun upplýsinga um fjármál ríkissjóðs í þessum kafla er í samræmi við alþjóðlegan hagskýrslustaðal um opinber fjármál, svokallaðan GFS-staðal (e. Government Finance Statistics). Markmið staðalsins er að varpa skýru ljósi á efnahagsleg áhrif ríkisfjármála. Ríkisreikningur er hins vegar birtur skv. IPSAS-reikningsskilastaðlinum (e. International Public Sector Accounting Standards). Í viðauka við frumvarpið er fjallað um muninn á framsetningu og uppgjöri ríkisfjármála eftir stöðlunum tveimur.

3.1 Markmið og horfur í ríkisfjármálum

Markmið um hallalaus fjárlög er ekki nýtt af nálinni. Við upphaf heimsfaraldursins var mörkuð stefna um að nýta svigrúm opinberra fjármála til þess að styðja við heimili og fyrirtæki til þess að lágmarka langtímaáhrif faraldursins á lífskjör. Jafnframt voru sett fram áform um að endurheimta fyrri styrk opinberra fjármála þegar hagkerfið tæki við sér á ný.

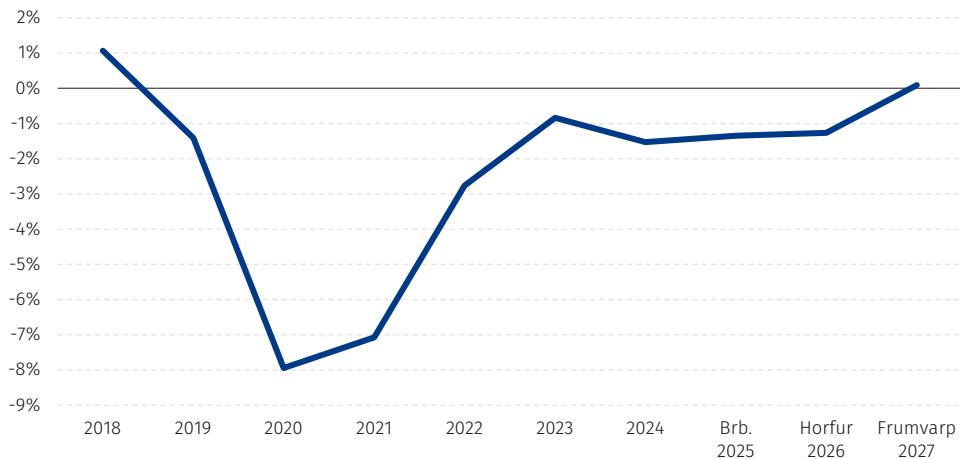
Frá endalokum faraldursins hafa náðst mikilvægir áfangar. Frumjöfnuður ríkissjóðs hefur verið jákvæður frá árinu 2023 og tekist hefur að stöðva vöxt skulda ríkissjóðs sem hlutfall af vergri landsframleiðslu (VLF). Næstu áfangar eru að tryggja jákvæða heildarafkomu og bæta lánsfjárfjöfnuð ríkissjóðs þannig að skuldir hans sem hlutfall af VLF geti tekið að lækka. Samkvæmt fjármálaáætlun fyrir árin 2027–2031 er gert ráð fyrir að sú lækkun hefjist árið 2029. Lækkun skuldahlutfallsins eykur svigrúm ríkissjóðs til þess að bregðast við óvæntum áföllum og stuðlar að bættu aðgengi hans og kjörum á lánamörkuðum. Sjálfbær ríkisfjármál grundvallast á því að skuldahlutfall sé vel viðráðanlegt og að ríkissjóður sé í stakk búinn til að mæta framtíðaráskorunum og ófyrirséðum áföllum.

Að ná hallalausum rekstri ríkissjóðs á næsta ári verður krefjandi, enda er nú gert ráð fyrir að hallinn nemi 1,3% af VLF á yfirstandandi ári. Verkefnið er þó viðráðanlegt og útfært í fjárlagafrumvarpinu. Hallalaus rekstur verður ekki tryggður nema með því að fyrirhugaðar tekjuráðstafanir og hagræðingaraðgerðir skili tilætluðum árangri og rekstur ríkissjóðs haldist að öðru leyti innan fjárheimilda. Þetta eru frumskilyrði þess afkomubata sem stefnt er að.

Mynd 3.1

Langþráðu markmiði um hallalaus fjárlög náð

Heildarafkoma ríkissjóðs, % af VLF

3.2 Afkomu- og skuldaáætlun ársins 2027

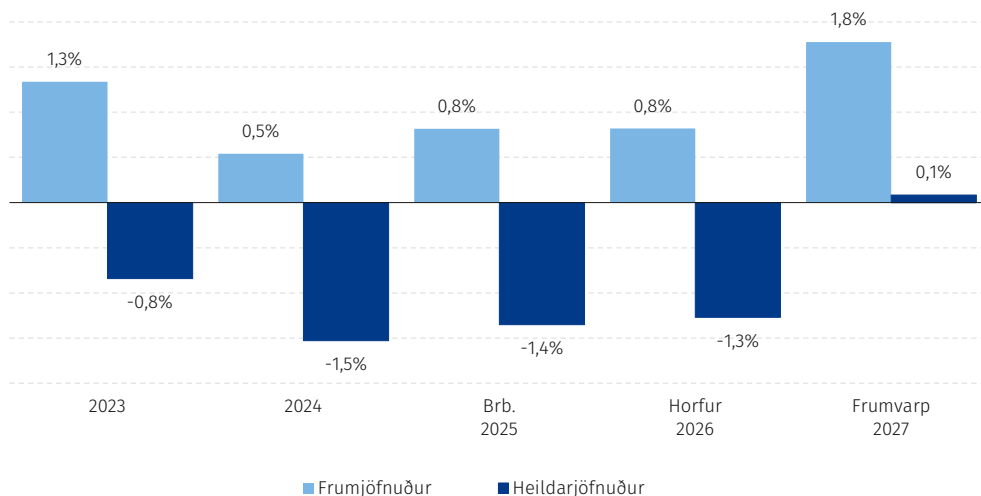
Á árinu 2027 er gert ráð fyrir að heildarafkoma ríkissjóðs verði jákvæð um 5 ma.kr. sem samsvarar 0,1% af VLF. Það er umfram áætlaða afkomu í samþykktri fjármálaáætlun, þar sem gert var ráð fyrir rúmlega 1 ma.kr. afgangi. Áætlað er að frumjöfnuður ríkissjóðs, þ.e. afkoma án vaxtagjalda og -tekna, verði jákvæður um tæplega 100 ma.kr., eða 1,8% af VLF. Þá er áætlað að skuldir ríkissjóðs, á mælikvarða skuldareglu laga um opinber fjármál, verði í lok næsta árs um 2.100 ma.kr. eða tæplega 38% af VLF, sem er óveruleg breyting á milli ára.

Tekjuáætlun ársins 2027 gerir ráð fyrir að heildartekjur ríkissjóðs nemi 1.708 ma.kr. eða 30,6% af VLF. Hlutfallið hækkar um 0,5 prósentustig frá forsendum fjárlaga ársins 2026. Helstu ráðstafanir á tekjuhlíð eru í samræmi við það sem fram hefur komið í fjármálaáætlun, en þær snúa m.a. að hækkun kílómetragjalds, aukinni gjaldtöku af ferðamönnum, tilfærslu baðlóna í almennt VSK þrep og hækkun á bankaskatti. Samanlagt er gert ráð fyrir að framangreindar tekjuráðstafanir og aðrar breytingar, t.d. verðlagsuppfærsla krónutölugjalda, skili ríkissjóði um 34 ma.kr. á næsta ári. Nánar er fjallað um tekjuáætlun ársins 2027 í kafla 4 *Tekjur ríkissjóðs*.

Mynd 3.2

Afkoma ríkissjóðs batnar umtalsvert frá núverandi stigi

% af VLF

Heildargjöld ríkissjóðs árið 2027 eru áætluð 1.704 ma.kr., eða 30,5% af VLF. Það er ívið lægra hlutfall en gert var ráð fyrir í forsendum fjárlaga ársins 2026. Gert er ráð fyrir umfangsmiklum hagræðingaraðgerðum á gjaldahlið sem annars vegar byggja á forsendum samþykkrar fjármálaáætlunar og hins vegar hafa verið útfærðar við gerð fjárlagafrumvarpsins. Markmið hagræðingaraðgerða er tvíþætt, annars vegar að bæta rekstur ríkissjóðs og hins vegar að skapa svigrúm fyrir forgangsroðun fjármuna til áhersluverkefna. Meðal hagræðingarverkefna má nefna útfærslu ráðuneyta á almennu aðhaldi, um 5 ma.kr., verkefni um fækkun stöðugilda hjá ríkinu um 1%, sem ætlað er að dragi úr launakostnaði um rúmlega 3 ma.kr., og aðrar sértækar ráðstafanir sem nema samtals 36 ma.kr. Talsverður hluti sértækra ráðstafana snýr að endurmati á fjárþörf vegna fjárfestingarverkefna og hefur því takmörkuð áhrif á daglegan rekstur ríkissjóðs. Í heild er gert ráð fyrir að fjárfesting í efnislegum eignum nemi um 108 ma.kr. á næsta ári eða 1,9% af VLF og lækkar hlutfallið um 0,2 prósentustig frá forsendum fjárlaga ársins 2026. Fjárfestingarhlutfallið helst þó nálægt langtíamarkmiði um 2% af VLF, en í þessu samhengi er rétt að hafa í huga að hlutfallið tekur ekki tillit til fjárfestinga ríkisaðila sem eru ekki hluti af A1-hluta ríkissjóðs, t.d. innviðafélagsins Göng og brú ohf. og Landsvirkjunar, en forsendur fjármálaáætlunar gera t.a.m. ráð fyrir að fjárfestingar Landsvirkjunar aukist verulega á næstu tveimur árum. Fjárframlög aukast um 0,4 prósentustig af VLF frá forsendum fjárlaga ársins 2026, en þar munar mest um aukið framlag til almannatrygginga, m.a. vegna endurmats á umfangi greiðslna Fæðingarorlofssjóðs, ellilífeyris og endurhæfingarlífeyris til samræmis við horfur yfirstandandi árs og hækkun greiðslna almannatrygginga 1. janúar nk. í kjölfar tengingar bótafjárhæða við launavísitölu frá júní 2025 sem lögfest var á síðasta þingi. Vaxtagjöld ríkissjóðs eru áætluð um 155 ma.kr. á næsta ári eða sem nemur 2,8% af VLF. Hlutfallið helst óbreytt frá forsendum fjárlaga ársins 2026 en endurspeglar 0,4 prósentustiga lækkun frá horfum yfirstandandi árs. Er það einkum vegna lægri verðbóta verðtryggðra lána samhliða lækkingu verðbólgu skv. forsendum þjóðhagsspár. Um þriðjung vaxtagjalda má rekja til verðbóta verðtryggðra lána og er umfang vaxtagjalda því næmt fyrir þróun verðbólgu. Rétt er að benda á að skv. áætlun í sjóðstreymi ríkissjóðs er gert ráð fyrir að greidd vaxtagjöld verði um 108 ma.kr. á næsta ári eða 1,9% af VLF. Mismun á greiddum og gjaldfærðum vaxtagjöldum

má að stærstu leyti rekja til verðbóta verðtryggðra lána sem leggjast á höfuðstól, sem eru áætlaðar um 35 ma.kr. á næsta ári, og reiknaðra vaxta af ófjármögnuðum lífeyrisskuld-bindingum í samræmi við skilyrði þess hagskýrslustaðals sem ríkisfjármálin eru sett fram á, en þeir nema um 19 ma.kr. á næsta ári. Nánar er fjallað um útgjöld ársins 2027 í kafla 5 *Gjöld ríkissjóðs*.

Tafla 3.1 Samanburður á áætlun fjárlaga ársins 2026 og fjárlagafrumvarps ársins 2027

Þjóðhagsgrunnur	ma.kr.		br.	% af VLF		br.
	Fjárlög 2026	Frv. 2027		Fjárlög 2026	Frv. 2027	
Heildartekjur	1.592,8	1.708,5	115,7	30,1%	30,6%	0,5%
Skatttekjur	1.242,1	1.333,2	91,1	23,5%	23,9%	0,4%
Skattar á tekjur og hagnað	550,3	591,5	41,2	10,4%	10,6%	0,2%
Skattar á laungreiðslur og vinnuafll	13,9	14,7	0,8	0,3%	0,3%	0,0%
Eignarskattar	16,4	16,6	0,2	0,3%	0,3%	0,0%
Skattar á vöru og þjónustu	634,9	675,0	40,1	12,0%	12,1%	0,1%
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	7,1	8,7	1,6	0,1%	0,2%	0,0%
Aðrir skattar	19,6	26,7	7,1	0,4%	0,5%	0,1%
Tryggingagjöld	162,4	170,9	8,5	3,1%	3,1%	0,0%
Fjárframlög	8,0	9,2	1,2	0,2%	0,2%	0,0%
Aðrar tekjur	180,2	195,1	14,9	3,4%	3,5%	0,1%
Eignatekjur	126,6	133,0	6,4	2,4%	2,4%	0,0%
þ.a. vaxtatekjur	53,0	60,5	7,5	1,0%	1,1%	0,1%
þ.a. arðgreiðslur	56,8	49,6	-7,2	1,1%	0,9%	-0,2%
Sala á vöru og þjónustu	45,9	53,4	7,5	0,9%	1,0%	0,1%
Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	7,7	8,8	1,0	0,1%	0,2%	0,0%
Heildargjöld	1.620,9	1.703,8	82,8	30,7%	30,5%	-0,1%
Rekstrarútgjöld	1.604,4	1.699,1	94,7	30,3%	30,5%	0,1%
Laun	351,2	374,7	23,5	6,6%	6,7%	0,1%
Kaup á vöru og þjónustu	248,3	264,7	16,4	4,7%	4,7%	0,0%
Afskriftir	98,3	103,0	4,7	1,9%	1,8%	0,0%
Vaxtagjöld	148,2	154,9	6,7	2,8%	2,8%	0,0%
Framleiðslustyrkir	69,5	65,6	-3,9	1,3%	1,2%	-0,1%
Fjárframlög	570,1	623,7	53,6	10,8%	11,2%	0,4%
Félagslegar tilfærslur til heimila	34,7	38,1	3,4	0,7%	0,7%	0,0%
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	84,0	74,4	-9,6	1,6%	1,3%	-0,3%
Fastafjárútgjöld	16,6	4,7	-11,9	0,3%	0,1%	-0,2%
Fjárfesting í efnislegum eignum	114,9	107,7	-7,2	2,2%	1,9%	-0,2%
Afskriftir (-)	-98,3	-103,0	-4,7	-1,9%	-1,8%	0,0%
Frumjöfnuður	67,1	99,1	32,0	1,3%	1,8%	0,5%
Vaxtajöfnuður	-95,2	-94,4	0,8	-1,8%	-1,7%	0,1%
Heildarjöfnuður	-28,1	4,7	32,8	-0,5%	0,1%	0,6%

Fjárlagafrumvarp ársins 2027 uppfyllir skilyrði stöðugleikareglu. Stöðugleikareglan mælir fyrir um að raunvöxtur útgjalda ríkissjóðs verði að hámarki 2,0% á milli ára, að teknu tilliti til undanskilinna liða og nýrra tekjuráðstafana. Samkvæmt forsendum frumvarpsins er þetta hlutfall neikvætt um 1,1%, en það var neikvætt um 0,5% í forsendum fjármálaáætlunar. Það þýðir að raunvöxtur útgjalda á milli ára er verulega undir því hámarki sem reglan heimilar og að

aðhald ríkissfjármála á þennan mælikvarða hefur verið aukið frá vinnslu fjármálaáætlunar í vor. Endurspeglar það þann veruleika að markmiði um hallalaus fjárlög verður ekki náð án þess að hemja útgjaldavöxt umtalsvert meira en sem nemur svigrúmi reglunnar.

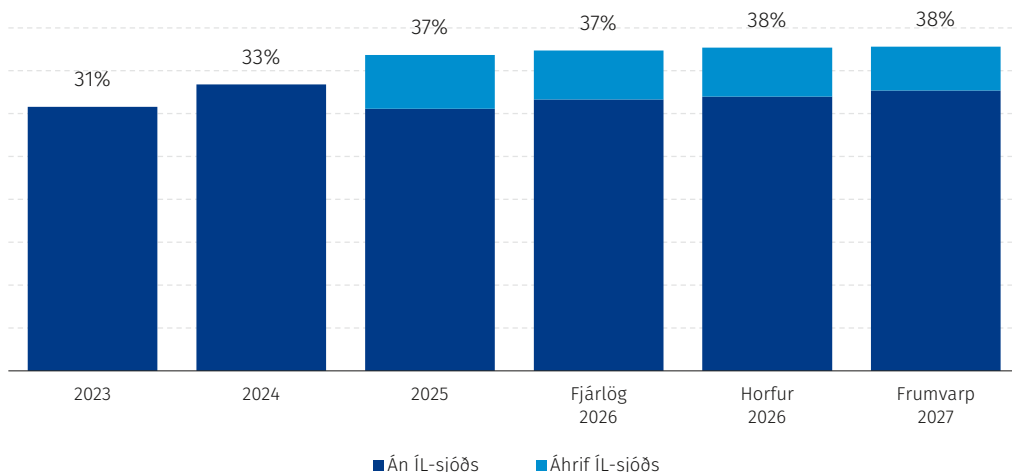
Tafla 3.2 Skilyrði stöðugleikareglu

Stöðugleikaregla, ma.kr. á verðlagi 2026	Fjárlög 2026	Frumvarp 2027
Heildarútgjöld málefnasviða	1.685,2	1.705,2
<i>Undanskildir liðir</i>		
Vaxtagjöld	129,4	136,1
Lífeyrisskuldbindingar	80,9	79,2
Fjárfestingarframlög	87,5	79,2
Atvinnuleysisbætur	39,1	44,9
Jöfnunarsjóður, lögbundin framlög	34,7	36,2
Afskriftir skattkrafna	7,2	7,6
Tapaðar kröfur og tjónabætur	0,1	0,1
Útgjaldagrunnur stöðugleikareglu	1.306,3	1.321,9
Raunvöxtur útgjalda milli ára, %		1,2%
Raunvöxtur útgjalda milli ára		15,6
Raunvöxtur tekjuráðstafana milli ára		29,6
Útgjaldavöxtur að frádregnum tekjuráðstöfunum		-14,0
Stöðugleikaregla, % br. frá fyrra ári		-1,1%

Gert er ráð fyrir því að skuldir ríkissjóðs skv. skuldareglu laga um opinber fjármál breytist óverulega á næsta ári sem hlutfall af VLF og verði tæplega 38% af VLF í lok árs 2027. Líkt og rakið var í fjárlagafrumvarpi ársins 2026 hækkaði þetta hlutfall nokkuð hjá A1-hluta ríkissjóðs árið 2025 vegna uppgjors á skuldbindingum ÍL-sjóðs. Uppgjör sjóðsins lækkaði skuldir ríkissjóðs í heild (A-hluta) um nærri 6% af VLF. ÍL-sjóður var staðsettur í A2-hluta ríkissjóðs en af því leiðir að skuldir sjóðsins voru ekki taldar með í skuldahlutfalli A1-hluta ríkissjóðs sem er sú skilgreining sem fjármálaeignir laga um opinber fjármál ná til. Uppgjörið krafðist skuldabréfaútgáfu og hafði því tæknilega neikvæð áhrif á lánsfjárfjöfnuð og skuldahlutfall A1-hluta ríkissjóðs þótt áhrif uppgjorsins hafi verið afar jákvæð þegar á heildina er lítið. Með uppgjörinu yfirtók ríkissjóður jafnframt vaxtaberandi eignir, m.a. útlán ÍL-sjóðs, en þessar eignir skapa jákvætt greiðsluflæði inn í ríkissjóð og milda þannig skuldaáhrifin þegar fram í sækir. Nánar er fjallað um skuldaþróun og horfur í lánamálum í kafla 9 *Efnahagur, lántökur og endurlán*.

Mynd 3.3**Skuldahlutfallið helst stöðugt**

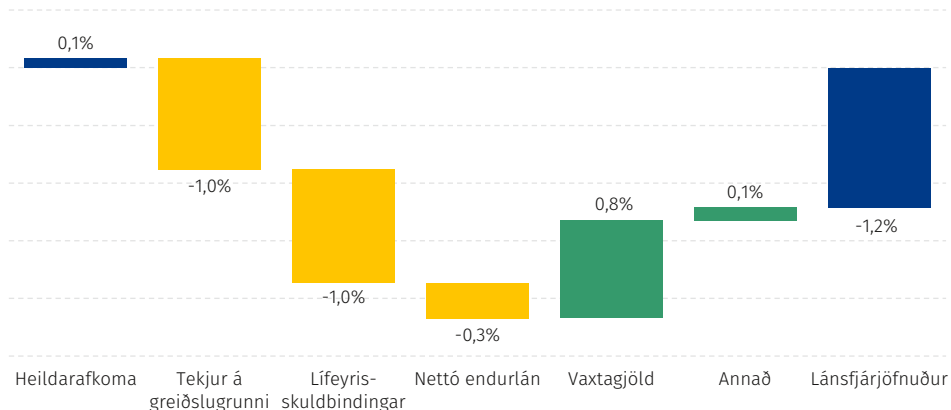
Skuldir ríkissjóðs skv. skuldareglu laga um opinber fjármál, % af VLF

Gangi forsendur frumvarpsins eftir mun eftir sem áður þurfa að bæta afkomu ríkissjóðs á komandi árum svo að lækka megi skuldahlutfall ríkissjóðs. Eins og fram hefur komið gerir fjármálaáætlun ráð fyrir að skuldahlutfallið taki fyrst að lækka árið 2029. Það skýrist af því að lánsfjárfjöfnuður ríkissjóðs, sem fram kemur í sjóðstreymi, er umtalsvert neikvæðari en heildar-afkoman. Lánsfjárfjöfnuður endurspeglar fjármögnunarþörf ríkissjóðs, þ.e. að hve miklu leyti taka þarf lán á árinu og/eða ganga á handbært fé til að fjármagna starfsemina. Hann skýrir því, ásamt verðbótum sem bætast á höfuðstól verðtryggðra skulda, að verulegu leyti skuldaþróun á milli ára. Á næsta ári er gert ráð fyrir um 67 ma.kr. halla á lánsfjárfjöfnuði, sem samsvarar 1,2% af VLF. Horfur um lánsfjárfjöfnuð batna um rúmlega 12 ma.kr. frá forsendum fjármálaáætlunar, einkum þar sem afkoma næsta árs er áætluð betri en þar var gert ráð fyrir, auk þess sem dregið er úr áætluðu umfangi endurlána til ríkisaðila utan A1-hluta.

Mynd 3.4**Lánsfjárfjöfnoður ríkissjóðs er talsvert lakari en heildarafkoma vegna kerfislægra þátta**

% af VLF

Lánsfjárfjöfnoður er að jafnaði neikvæðari en heildarafkoman við framsetningu fjárlaga. Munurinn skýrist einkum af því að fjárlög eru sett fram á rekstrargrunni en sjóðstreymið á greiðslugrunni. Í fyrsta lagi geta tekjur á greiðslugrunni verið minni en tekjur sama tímabils á rekstrargrunni vegna þess tíma sem líður frá álagningu skatta þar til þeir innheimtast. Í öðru lagi eru greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga umtalsvert hærri en gjaldfærðar lífeyrisskuldbindingar skv. framsetningu fjárlaga, þar sem aðeins færast breytingar á lífeyrisskuldbindingum vegna ávinnslu réttinda á árinu. Í þriðja lagi hafa endurlán A1-hluta ríkissjóðs til annarra ríkisaðila verið umfram innheimtar afborganir veittra lána undanfarin ár og er gert ráð fyrir að svo verði áfram. Á móti vegur að hluta að gjaldfærð vaxtagjöld eru almennt hærri en greidd vaxtagjöld. Annars vegar eru verðbætur verðtryggðra lána gjaldfærðar þrátt fyrir að þær séu ekki greiddar, heldur bætast við höfuðstól skuldanna. Hins vegar eru á þjóðhagsgrunni færðir reiknaðir vextir af ófjármögnum lífeyrisskuldbindingum í samræmi við þann hagskýrslustaðal sem fjárlögin eru sett fram á, án þess að þeim fylgi greiðsla. Viðskipti með eignir geta einnig bætt eða rýrt lánsfjárfjöfnoðinn. Umfangsmikil eignasala, s.s. nýleg sala á eignarhlut ríkissjóðs í Íslandsbanka, getur þannig tímabundið leitt til þess að lánsfjárfjöfnoðurinn verði betri en heildarafkoman.

Greiningin hér að framan sýnir að kerfislægur munur er á heildarafkomu og lánsfjárfjöfnoði. Þessi munur er að miklu leyti utan áhrifa stjórnvalda ef frá eru talin endurlán ríkissjóðs til aðila utan A1-hluta. Af þeim sökum þarf töluverðan afgang af rekstri ríkissjóðs á þjóðhagsgrunni á komandi árum til þess að mögulegt verði að lækka skuldahlutfallið.

3.3 Samanburður við fjármálaáætlun

Áætluð afkoma ársins 2027 er í öllum meginatriðum í samræmi við samþykktu fjármálaáætlun þegar tekið er tillit til áhrifa uppfærðrar þjóðhagsspár. Afkoman er þó lítillega betri en gert var ráð fyrir í vor. Frá því að fjármálaáætlunin var unnin hafa efnahagsforsendur breyst á þann veg að gert er ráð fyrir meiri verðbólgu á yfirstandandi ári og því næsta en jafnframt minni hagvexti. Þá er gert ráð fyrir hærri vaxtastigi sem hefur áhrif á áætlaðar vaxtatekjur og -gjöld ríkissjóðs.

Heildartekjur ríkissjóðs eru nú áætlaðar tæplega 24 ma.kr. meiri en í fjármálaáætlun. Endurmatið byggir á uppfærðri þjóðhagsspá, upplýsingum um innheimtu tekna á fyrstu mánuðum

ársins 2026 og ríkisreikningi fyrir árið 2025. Þar af er áætlað að vaxtatekjur aukist um tæplega 7 ma.kr. vegna hærri vaxtastigs. Umfang tekjuráðstafana á næsta ári hækkar lítillega frá forsendum fjármálaáætlunar. Nánar er fjallað um breytingar á tekjuáætlun ársins 2027 frá fjármálaáætlun í kafla 4.4.

Heildargjöld aukast um rúmlega 20 ma.kr. frá fjármálaáætlun. Þar munar mest um 11 ma.kr. hækkun vaxtagjalda vegna spár um aukna verðbólgu og hærri vaxtastig. Aukin verðbólga leiðir til þess að meiri verðbætur falla á verðtryggð lán. Eftir stendur aukning frumgjalda um tæplega 9 ma.kr., en sú breyting kemur að öllu leyti til vegna aukins umfangs launa- og verðlagsbóta. Ræður þar mestu spá um aukna verðbólgu á næsta ári og endanlegur útreikningur á áhrifum tengingar greiðslna almannatrygginga við launavísitölu frá júní 2025, sbr. laga-breytingu þess efnis á síðasta þingi. Umfang launa- og verðlagsbóta eykst um rúmlega 14 ma.kr. frá forsendum fjármálaáætlunar og því er í frumvarpinu gripið til viðbótarhagráðingar-aðgerða til að vega að hluta á móti auknum útgjöldum ríkissjóðs á næsta ári. Með þessu móti er aðhaldsstig ríkisfjármálanna aukið frá forsendum fjármálaáætlunar. Nánar er fjallað um breytingar á gjaldahlið frá fjármálaáætlun í kafla 5.4.

Tafla 3.3 Afkomuhorfur ársins 2027 í samanburði við fjármálaáætlun

Þjóðhagsgrunnur	ma.kr.		br.	% af VLF		br.
	Fjármála- áætlun 2027	Frumvarp 2027		Fjármála- áætlun 2027	Frumvarp 2027	
Frumtekjur	1.630,8	1.647,9	17,1	29,4	29,5	0,2
Frumgjöld	1.540,1	1.548,8	8,7	27,7	27,8	0,0
Frumjöfnuður	90,7	99,1	8,4	1,6	1,8	0,1
Vaxtatekjur	53,8	60,5	6,7	1,0	1,1	0,1
Vaxtagjöld	143,5	154,9	11,5	2,6	2,8	0,2
Vaxtajöfnuður	-89,7	-94,4	-4,8	-1,6	-1,7	-0,1
Heildartekjur	1.684,6	1.708,5	23,9	30,4	30,6	0,3
Heildargjöld	1.683,5	1.703,8	20,2	30,3	30,5	0,2
Heildarjöfnuður	1,1	4,7	3,6	0,0	0,1	0,1

3.4 Afkomuhorfur ársins 2026

Afkomuhorfur ríkissjóðs á yfirstandandi ári hafa versnað frá því sem gert var ráð fyrir í fjárlögum. Áætlað er að heildarafkoma ríkissjóðs verði neikvæð um rúmlega 39 ma.kr. umfram það sem gert var ráð fyrir í fjárlögum, og verður afkoman þannig neikvæð um 1,3% af VLF í stað 0,5% af VLF. Stærstur hluti fráviksins er tilkominn vegna vaxtagjalda og aukinna útgjalda Sjúkratrygginga Íslands. Fyrir vikið eru endurmetnar afkomuhorfur jafnframt lakari en gert var ráð fyrir í fjármálaáætlun.

Tafla 3.4 Samanburður á áætlun fjárlaga ársins 2026 og uppfærðum afkomuhorfum

Þjóðhagsgrunnur	ma.kr.			% af VLF		
	Fjárlög 2026	Horfur 2026	br.	Fjárlög 2026	Horfur 2026	br.
Frumtekjur	1.539,8	1.542,9	3,1	29,1	29,0	-0,1
Frumgjöld	1.472,7	1.499,3	26,6	27,9	28,2	0,4
Frumjöfnuður	67,1	43,6	-23,5	1,3	0,8	-0,4
Vaxtatekjur	53,0	57,8	4,7	1,0	1,1	0,1
Vaxtagjöld	148,2	168,9	20,7	2,8	3,2	0,4
Vaxtajöfnuður	-95,2	-111,1	-15,9	-1,8	-2,1	-0,3
Heildartekjur	1.592,8	1.600,7	7,9	30,1	30,1	0,0
Heildargjöld	1.620,9	1.668,2	47,2	30,7	31,4	0,7
Heildarjöfnuður	-28,1	-67,5	-39,4	-0,5	-1,3	-0,7

Heildartekjur eru áætlaðar 1.601 ma.kr. eða 30,1% af VLF. Það er tæplega 8 ma.kr. umfram það sem gert var ráð fyrir í fjárlögum, en óbreytt sem hlutfall af VLF. Frávikið er óverulegt í samhengi við heildartekjur ríkissjóðs þótt einstaka tekjuliðir breytist nokkuð, bæði til hækkunar og lækkunar. Nánar er fjallað um endurmat tekjuáætlunar niður á einstaka tekjuliði í kafla 4.1.

Heildarútgjöld eru áætluð 1.668 ma.kr. eða 31,4% af VLF. Það er um 47 ma.kr. meira en gert var ráð fyrir í fjárlögum. Stóran hluta þess frávíks má rekja til vaxtagjalda sem áætlað er að verði um 21 ma.kr. meiri en gert var ráð fyrir. Þá aukningu má rekja til aukinna verðbóta, samhliða meiri verðbólgu en spáð hafði verið, auk hærri vaxtastigs. Frumgjöld eru áætluð um 27 ma.kr. umfram fjárlög, og jafngildir frávikið um 2%. Það skýrist af nokkrum veigamiklum þáttum. Miðað við þróun útgjalda Sjúkratrygginga Íslands á fyrri helmingi ársins 2026 er gert ráð fyrir að útgjöld stofnunarinnar verði um 12 ma.kr. meiri en gert var ráð fyrir í fjárlögum. Frávikið má rekja til ýmissa tilefna, m.a. lyfjakaupa, sjúkraþjálfunar, læknskostnaðar, hjálpartækja og sjúkrahúskostnaðar erlendis. Í frumvarpinu er að hluta til brugðist við þessu með auknum fjárheimildum á næsta ári, en ljóst er að grípa þarf til aðgerða til þess að tryggja að útgjöld næsta árs haldist innan fjárheimilda. Útgjöld stærri tilfærslukerfanna eru einnig áætluð um 12 ma.kr. umfram áætlun fjárlaga, einkum vegna ellilífeyris, fæðingarorlofs og endurhæfingarlífeyris. Talsverð aukning er á fjárheimildum til þessara liða í frumvarpinu til að girða fyrir sambærilegt frávik á næsta ári. Rekstur Landspítala, Sjúkrahússins á Akureyri og heilbrigðisstofnana á landsbyggðinni stefnir í að verða samtals um 11 ma.kr. umfram áætlun fjárlaga. Draga mun þó úr þessu fráviki síðar á árinu þegar færðar verða viðbótarfjárheimildir af almennum varasjóði vegna kjarasamninga lækna, enda vega launagreiðslur þungt í rekstri þessara stofnana. Þrátt fyrir það er gert ráð fyrir áframhaldandi rekstrarhalla hjá þessum stofnunum, m.a. vegna þess að framkvæmd áformaðra hagræðingarverkefna hefur gengið hægar en vonir stóðu til. Meðal annarra frávika á gjaldahlið eru endurgreiðslur vegna kvikmyndagerðar, niðurgreiðslur á húshitunarkostnaði og útgjöld vegna umsækjenda um alþjóðlega vernd. Nánar verður fjallað um þessi og önnur mál í fjárukalagafrumvarpi að hausti. Á móti útgjaldaauka vegna ofangreindra mála vega að hluta fjárheimildir almenna varasjóðsins og lægri útgjöld en áætlað var vegna nokkurra liða. Þar á meðal eru framkvæmdir við byggingu nýs Landspítala, styrkir til nýsköpunarfyrirtækja og stofnframlög vegna byggingar félagslegra leiguíbúða sem hafa gengið út hægar en áætlað var.

4 Tekjur A1-hluta ríkissjóðs

Tekjur ríkissjóðs standa undir sameiginlegri þjónustu, velferðarkerfi og öðrum verkefnum hins opinbera. Skattar og önnur opinber gjöld mynda stærstan hluta teknanna og gegna jafnframt víðtækara hlutverki í efnahags- og ríkisfjármálum. Hagrænir hvatar og sjálfvirk sveiflujöfnun er hluti af skattkerfinu og umfang tekjuhliðarinnar styður við stefnu ríkisstjórnarinnar um stöðvun hallarekstrar og sjálfbærni opinberra fjármála.

Tekjubreytingar í átt að jafnvægi

Færri undanþágur

Réttlát auðlindagjöld

Traustir tekjustofnar

Tekjur A1-hluta ríkissjóðs eru skattar og tryggingagjöld sem ríkissjóður leggur á auk annarra tekna og fjárframlaga. Samkvæmt tekjuáætlun fjárlagafrumvarpsins aukast tekjur ríkissjóðs sem hlutfall af VLF milli ára. Aukningin stafar helst af efnahagsþróun eins og hún birtist í þjóðhagssþá Seðlabanka Íslands og fyrirhuguðum ráðstöfunum stjórnvalda á tekjuhlið ríkisfjármálanna sem nánar er fjallað um í þessum kafla. Tafla 4.1 dregur fram helstu niðurstöður tekjuáætlunarinnar ásamt endurmati á tekjum yfirstandandi árs og bráðabirgðatölum um tekjuuppgjör ársins 2025.

Tafla 4.1 Tekjuáætlun 2025–2027

Rekstrargrunnur, m.kr.	2025 ¹	Áætlun		% af VLF		
		Horfur 2026	Frumvarp 2027	2025	Horfur 2026	Frumvarp 2027
Skatttekjur	1.127.423	1.242.056	1.333.212	22,8	23,4	23,9
Skattar á tekjur og hagnað	505.358	565.250	591.500	10,2	10,6	10,6
Skattar á launagr. og vinnuafll	9.968	13.903	14.727	0,2	0,3	0,3
Eignarskattar	14.199	17.033	16.622	0,3	0,3	0,3
Skattar á vöru og þjónustu	572.454	618.089	674.955	11,6	11,6	12,1
Tollar og aðflutningsgjöld	7.718	8.371	8.671	0,2	0,2	0,2
Aðrir skattar	17.725	19.411	26.736	0,4	0,4	0,5
Tryggingagjöld	153.419	162.733	170.917	3,1	3,1	3,1
Fjárframlög	12.519	8.156	9.218	0,3	0,2	0,2
Aðrar tekjur	180.411	187.711	195.105	3,6	3,5	3,5
Eignatekjur	114.550	132.988	132.969	2,3	2,5	2,4
Vaxtatekjur	46.874	57.758	60.524	0,9	1,1	1,1
Arður og hluti af tekjum ríkisft.	52.446	59.713	49.622	1,1	1,1	0,9
Aðrar eignatekjur	15.230	15.517	22.824	0,3	0,3	0,4
Sala á vöru og þjónustu	58.881	46.621	53.372	1,2	0,9	1,0
Ýmsar tekjur	6.980	8.102	8.763	0,1	0,2	0,2
Heildartekjur ríkissjóðs	1.473.771	1.600.656	1.708.451	29,7	30,1	30,6

¹ Byggt á tölum Hagstofu Íslands í júní 2026.

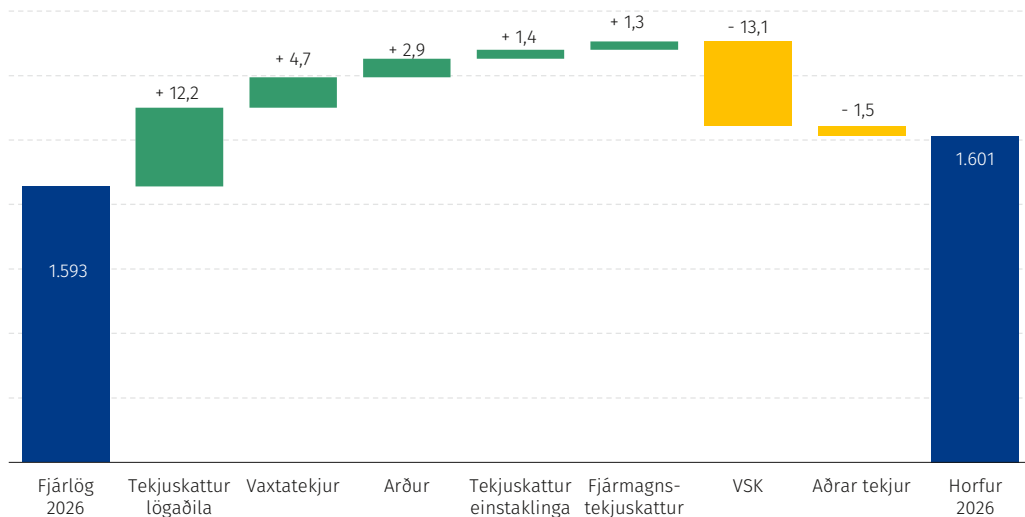
4.1 Endurmetin tekjuáætlun 2026

Heildartekjur yfirstandandi árs hafa verið endurmetnar og er áætlað að þær muni nema 1.601 ma.kr., eða 30,1% af VLF. Gert er ráð fyrir að heildartekjur ríkissjóðs verði 8 ma.kr. meiri en áætlað var í fjárlögum ársins, sem samsvarar 0,5% fráviki, en haldist óbreyttar sem hlutfall af VLF. Skatttekjur og tryggingagjöld ársins 2026 hafa verið endurmetin í samræmi við breyttar efnahagsforsendur í hagspá Seðlabanka Íslands frá í maí, nýjar upplýsingar um tekjugrunn fyrra árs og álagningu og innheimtu yfirstandandi árs. Áætlað er að skattar og tryggingagjöld nemi 1.405 ma.kr., eða 26,4% af VLF. Það er óbreytt fjárhæð frá fjárlögum ársins en 0,1 prósentustigs lækkun sem hlutfall af VLF.

Mynd 4.1

Heildartekjur 8 ma.kr. meiri en í fjárlögum 2026

Helstu breytingar á tekjuáætlun ársins 2026 (ma.kr.)

Af einstaka sköttum er mesta breytingin í virðisaukaskatti, eða 13,1 ma.kr. lækkun. Í maí var eldsneyti á dælu fært niður í neðra VSK-þrep og skýrir það 3,5 ma.kr. tekjulækkun. Vöxtur einkaneyslu (án neyslu erlendis) er nú talinn lítillega minni en á móti hefur verðbólga reynst meiri, sem að óbreyttu eykur tekjur ríkissjóðs. Þróun VSK bendir til þess að hægt hafi á eftirspurn í hagkerfinu, hugsanlega umfram það sem spá Seðlabankans frá í maí áætla. Viðvarandi verðbólga og vextir umfram spár hafa leitt til hærri vaxtatekna það sem af er ári. Sterkir ársreikningar lögaðila vegna tekjuársins 2025 skila 12,2 ma.kr. meiri tekjum af tekjuskatti lögaðila árið 2026. Arðgreiðslur eru 2,9 ma.kr. umfram áætlun fjárlaga. Þar vegast á hærri og lægri arðgreiðslur einstakra félaga miðað við fyrri áætlun. Þýngst vegur að arðgreiðslur Landsbankans voru verulega umfram áætlun fjárlaga.

4.2 Tekjuáætlun 2027

Tekjuáætlun fyrir árið 2027 byggir á endurmetinni tekjuáætlun ársins 2026 og þjóðhagsspá Seðlabanka Íslands frá því í maí, að teknu tilliti til fyrirhugaðra skattkerfisbreytinga. Heildartekjur ríkissjóðs eru áætlaðar 1.708 ma.kr. fjárlagaárið 2027 sem samsvarar 30,6% af VLF. Þar af eru skatttekjur og tryggingagjöld áætluð 1.504 ma.kr., eða 27,0% af VLF.

4.2.1 Skattkerfisbreytingar

Þær skattbreytingar sem lagðar eru til fyrir árið 2027 taka mið af pólitískum áherslum stjórnvalda líkt og þær birtast í fjármálastefnu og fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar. Fyrirhugaðar skattbreytingar eru jafnframt viðbragð stjórnvalda við efnahagslegri þróun og áhrifum tæknibreytinga á tekjustofna ríkisins. Markmið stjórnvalda er að koma jafnvægi á ríkisfjármálin með því að snúa afkomu ríkissjóðs úr halla í afgang og eru aðgerðir á tekjuhlíðinni til þess fallnar að ná því markmiði. Áhersla er á að bæta skattskil, loka glufum og fækka undanþágum.

Áformað er að styrkja tekjugrunn ríkissjóðs með því að afla viðbótarskatttekna frá fyrirtækjum í fjármálageiranum. Er það gert með hækkun **bankaskatts** þar sem gjaldhlutfallið mun hækka í 0,254% úr 0,145%. Skattstofn bankaskatta er heildarskuldir fjármála fyrirtækja sem hafa heimild til að taka við innlánnum að teknu tilliti til 50 ma.kr. frítekjumarks. Bankaskatturinn var fyrst tekinn upp árið 2011 og hefur gjaldhlutfallið verið breytilegt frá upptöku hans. Með fyrirhugaðri breytingu hækkar gjaldhlutfallið um 0,109 prósentustig en verður áfram lægra en það var á árunum 2014–2020 þegar hlutfallið var 0,376%. Áætlað er að hækkunin skili ríkissjóði 6 ma.kr. viðbótartekjum.

Í **tekjuskatti einstaklinga** hefur viðmið um vöxt framleiðni verið endurskoðað í fyrsta sinn frá upptöku þess árið 2022. Samkvæmt lögum um tekjuskatt skulu skattleysis- og þrepamörk uppfærð árlega í samræmi við vísitölu neysluverðs að viðbættu mati á framleiðnivexti, sem endurskoða skal á fimm ára fresti. Því er ætlað að koma í veg fyrir að viðmiðunarfjárhæðir hækki hægar en tekjur yfir tíma og leiði til raunskattskriðs og verji þannig kaupmátt til lengri tíma. Mat á framleiðni vinnuafis byggist almennt á framleiðslu á hverja vinnustund. Við ákvörðun framleiðnivíðmiðs tekjuskattskerfisins er hins vegar rétt að horfa til framleiðni á hvern starfandi, þar sem tekjuskatts- og útsvarstofn miðast við árstekjur einstaklinga fremur en tekjur á vinnustund. Framleiðni á hvern starfandi hefur vaxið kerfisbundið hægar en framleiðni á vinnustund undanfarin ár, einkum vegna styttingar vinnutíma. Fyrri viðmið var 1% en endurskoðaðir þjóðhagsreikningar benda til þess að langtímaframleiðnivöxtur sé minni en áður var talið. Jafnframt hefur framleiðnivöxtur á gildistíma núverandi viðmiðs verið undir því. Viðvarandi ofmat á framleiðnivexti undanfarin ár hefur m.a. leitt til þess að skattbyrði hefur þróast með ólíkum hætti innan tekjudreifingarinnar og farið lakkandi í nokkur ár án þess að það hafi verið ætlunin. Endurskoðað mat á framleiðnivexti fyrir næstu fimm ár gerir ráð fyrir 0,5% framleiðnivexti á ári. Samkvæmt bráðabirgðaákvæði verður framleiðnivíðmiðið þó 0% á staðgreiðsluárinu 2027 vegna hækkunar persónuafsláttar og þrepamarka umfram raunframleiðni undanfarin ár. Áætlað er að bráðabirgðaákvæðið um 0% viðmið fyrir árið 2027 auki tekjur ríkissjóðs um 3,1 ma.kr. í samanburði við áætlaðar tekjur miðað við óbreytt 1% framleiðnivíðmið.

Í tekjuáætlun frumvarpsins er gert ráð fyrir tvenns konar kerfisbreytingum á **VSK**. Annars vegar er fyrirhugað að hverfa frá því að starfsemi gufubaða og baðlóna sé skattlögð með ívilnandi hætti í neðra þrepi VSK. Hins vegar er lagt til að endurgreiðsla VSK af vinnulið framkvæmda við íbúðarhúsnæði verði lækkuð með því að færa endurgreiðsluhlutfallið úr 35% í 20%. Neðra þrepið er frávik frá almennum reglum VSK og hið sama gildir um réttinn til að fá VSK endurgreiddan. Báðar breytingarnar stuðla að auknu jafnræði atvinnugreina gagnvart VSK. Áætlaður tekjuauki ríkissjóðs er 4 ma.kr. af að færa gufuböð, baðlón og skylda starfsemi í almennt VSK-þrep en 3,6 ma.kr. af minni endurgreiðslu fyrir íbúðarhúsnæði.

Unnið er að útfærslu á **gjaldtöku á ferðamannastöðum** sem eru í eigu þjóðarinnar. Markmiðið með gjaldtökunni er að stuðla að jafnari dreifingu ferðamanna um landið og tryggja réttlát auðlindagjöld. Með því er jafnframt stuðlað að verndun náttúrunnar og sjálfbærri nýtingu hennar sem er ein af grunnforsendum ferðaþjónustu til lengri tíma. Gjaldið er í samræmi

við stefnuyfirlýsingu stjórnvalda um að taka upp auðlindagjald fyrir aðgang ferðamanna að náttúruperlum Íslands. Áætlaðar tekjur af hinu nýja gjaldi árið 2027 eru 5 ma.kr.

Forvarnargjald vegna innviða á Reykjanesskaga verður framlengt til ársloka 2027 og mun skila 1,2 ma.kr.

Til stendur að taka til skoðunar skattlagningu einstaklinga sem hafa minni háttar tilfallandi tekjur ásamt endurskoðun reglugerðar um frádrátt frá tekjum af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi og fleiri atriði í skattalöggjöfinni. Slíkar endurskoðanir koma til hækkunar á **tekjuskatti einstaklinga** og er gert ráð fyrir að umfangið muni nema 0,5 ma.kr.

Sem fyrr er gert ráð fyrir hækkun **krónutölugjalda** á milli ára. Miðað er við að gjöldin hækki um 5,2% sem er til samræmis við verðbólgu í árslok 2026 í þjóðhagsspá Seðlabanka Íslands sem liggur til grundvallar frumvarpinu. Breytingin nær til áfengis-, tóbaks- og nikótín-gjalda, kolefnisgjalds, gistináttaskatts, innviðagjalds, bifreiða- og kílómetragjalds auk útvarps-gjalds og gjalds í Framkvæmdasjóð aldraðra. Tekjuáhrif breytinganna á krónutölugjöldum er í heild 6,5 ma.kr. að meðtöldum hliðaráhrifum á virðisaukaskatt. Á undanförunum árum hefur skattlagning samgangna tekið verulegum breytingum. Tækni framfarir og hröð orkuskipti hafa kallað á nýja nálgun í skattlagningu ökutækja og eldsneytis. Með upptöku **kílómetragjalds** og afnámi bensín- og olíugjalda í ársbyrjun var tekið upp sanngjarnara kerfi þar sem greiðslur vegna aksturs eru tengdar notkun á vegakerfinu. Frumvarpið gerir ráð fyrir að kílómetragjald hækki um 4 ma.kr. umfram verðlagsuppfærslu en undanfarin ár hafa stjórnvöld leitast við að styrkja tekjustofna af ökutækjum og gegnir kílómetragjaldið þar lykilhlutverki.

Tafla 4.2 Aðgerðir og helstu skattabreytingar

Tekjuáhrif helstu skattabreytinga á ríkissjóð 2027, ma.kr. ¹	2027
Verðlagsuppfærsla krónutölugjalda ²	6,5
Bankaskattur	6,0
Gjaldtaka á ferðapjónustu	5,0
Kílómetragjald á ökutæki	4,0
Baðlón í almennt VSK-þrep	4,0
Lækkun endurgr. VSK v/íbúðarhúsn. úr 35% í 20%	3,6
Framleiðniviðmið ³	3,1
Framlenging forvarnargjalds vegna innviða á Reykjanesskaga	1,2
Endurskoðun á frádráttarheimildum vegna atvinnurekstrar einstaklinga	0,5
Vitagjald	0,2
Samtals	34,1

1. Fjárhæðir tákna áhrif hvers kerfisbreytingar í samanburði við óbreytt kerfi á árinu 2027. Fjárhæðir eru með hliðaráhrifum á virðisaukaskatt.

2. Krónutölugjöld hækka um 5,2%. Tekjuáhrif af breytingum eru reiknuð m.v. óbreytt gjöld.

3. Áhrif breytinga á framleiðniviðmiði að meðtöldum hliðaráhrifum á gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra og útvarpsgjald. Tekjuáhrif eru reiknuð m.v. fyrra viðmið sem var 1%.

4.2.2 Umfjöllun um forsendur helstu tekjustofna

Tekjur af **tekjuskatti einstaklinga** eru áætlaðar 325 ma.kr. árið 2027. Gert er ráð fyrir hóflegri fjölgun vinnustunda og hækkun launa en verið hefur undanfarin ár. Um áramótin er komið að endurskoðun framleiðniviðmiðs í gildandi lagaákvæði um þróun viðmiðunarfrjárhæða, sbr. umfjöllun í kafla 4.2.1. Samkvæmt bráðabirgðaákvæði verður framleiðniviðmiðið 0% árið 2027 en 0,5% árlega eftir það. Skattleysis- og þrepamörk munu því árið 2027 eingöngu

hækka í samræmi við vísitölu neysluverðs, sem skv. þjóðhagsspá er áætluð 5,2% í árslok 2026. **Tryggingagjald** er flöt prósent af launastofni og breytist til samræmis við breytingar á vinnu-markaði. Hækkun launa og fleiri vinnustundir auka tekjur af tryggingagjaldi sem áfram verða 3,1% af VLF.

Áætlað er að tekjur af **tekjuskatti lögaðila** nemi 177 ma.kr. árið 2027 og þar af er gert ráð fyrir að **sérstakur fjársýsluskattur** nemi 8,5 ma.kr. Tekjuáætlun ársins 2027 miðast við skattskyldan hagnað rekstrarársins 2026. Áætlanirnar verða endurskoðaðar þegar álagning lögaðila vegna rekstrarársins 2025 liggur fyrir í október. Tekjur af tekjuskatti lögaðila hafa verið sögulega háar sem hlutfall af landsframleiðslu undanfarin ár. Ef miðað er við VLF fyrra árs þar sem skatturinn er greiddur með árs töf námu tekjurnar að meðaltali 2,8% af VLF á tímabilinu 2016–2026, en áætlað er að þær nemi 3,2% af VLF árið 2027.

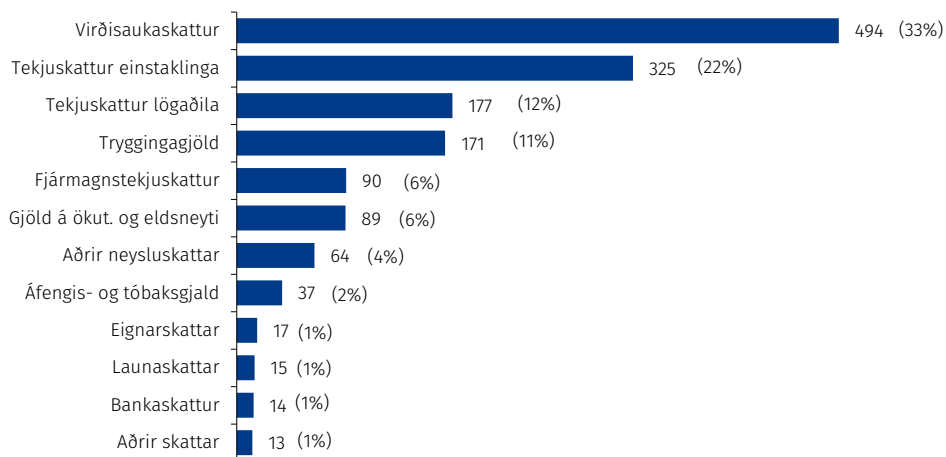
Tekjur af ökutækjum og eldsneyti á árinu 2027 eru áætlaðar um 89 ma.kr., eða 1,6% af VLF. Þar af eru 4 ma.kr. vegna hækkunar kílómetragjalds.

Mynd 4.2

Virðisaukaskattur er þriðjungur skatttekna

Samsetning tekna ríkisins af sköttum og tryggingagjöldum 2027

Ma.kr. (Hlutdeild)

Stofn **fjármagnstekjuskatts** samanstendur af vöxtum og arði í staðgreiðslu og söluhagnaði og leigutekjum fyrra árs sem koma til álagningar og greiðslu á næsta ári. Sparnaður hefur verið hár undanfarin ár og vextir háir sem hefur leitt til hækkunar fjármagnstekjuskatts. Gert er ráð fyrir að fjármagnstekjuskattur nemi 90 ma.kr. árið 2027 eða því sem nemur 1,6% af VLF. Búið er við að fjármagnstekjuskattur lækki lítillega sem hlutfall af VLF milli ára þar sem gert er ráð fyrir að vaxtastig lækki árið 2027.

Helstu hagrænu forsendur um þróun **VSK** á árinu 2027 eru neysla og önnur innlend eftirspurn landsmanna og erlendra ferðamanna. Einkaneysla (án neyslu á ferðalögum erlendis) eykst um 6,5% að nafnvirði og neysla erlendra ferðamanna um 6,2%. Fjallað er nánar um hagspá og efnahagshorfur ársins 2027 í 2. kafla frumvarpsins. Dregið verður úr skattastyrkjum sem snerta annars vegar baðlón og skylda starfsemi og hins vegar íbúðarhúsnæði og eru samhlöð áhrif þess tekjuhækkun um 7,6 ma.kr. Nýir eða auknir skattastyrkir eru ekki í áætlun VSK næsta árs. Aðrar meginreglur VSK-kerfisins og þrepin tvö, 24% og 11%, verða óbreytt. Miðað

við þessar forsendur er búist við að tekjur af VSK nemi alls 494 ma.kr. sem jafngildir 8,9% af VLF.

Áætlaðar tekjur af **áfengisgjaldi** eru 28 ma.kr. á árinu 2027. Tekjur næsta árs ráðast af forsendum um einkaneyslu og verðbólgu í uppfærðri þjóðhagsspá. Sem hlutfall af einkaneyslu hafa tekjur af áfengisgjaldi heldur farið minnkandi undanfarin ár. Þá er áætlað að tekjur af **tóbaks- og nikótíngjöldum** nemi 9 ma.kr.

Vaxtatekjur samanstanda af vöxtum af skattkröfum og bankainnstæðum í innlendri og erlendri mynt auk vaxta og verðbóta af veittum lánum. Meiri hluti vaxtatekna er vegna veittra lána en þau hefur ríkissjóður veitt til að fjármagna m.a. útlán Menntasjóðs námsmanna, Húsnæðissjóðs og Byggðastofnunar auk ýmissa fjárfestingarverkefna. Vaxtatekjur af útlánum aukast frá fjárlögum ársins 2026 vegna viðvarandi verðbólgu og hærri vaxtastigs, en á móti kemur minni lánsfjárförf Menntasjóðs námsmanna sem dregur úr hækkuninni.

Arðgreiðslur og hlutur ríkissjóðs af tekjum B-hluta fyrirtækja lækka nokkuð á milli ára eins og sjá má í töflu 4.3. Arðgreiðsla Landsbankans var veruleg á árinu 2026 vegna sérstakrar viðbótararðgreiðslu sem skýrir lækkun á milli ára. Aðrar arðgreiðslur hækka eða eru óbreyttar á milli ára.

Tafla 4.3 Arðgreiðslur og tekjur B-hluta fyrirtækja

Arður og hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja (m.kr.)	Áætlun 2026	Áætlun 2027
<i>Arður</i>		
Landsbankinn hf.	34.000	22.100
Landsvirkjun	20.200	21.000
Landsnet	2.900	2.900
Aðrir	971	1.871
Arður alls	58.071	47.871
<i>Hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja</i>		
ÁTVR	750	750
Framlag frá Húsnæðissjóði	892	1.001
Hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja alls	1.642	1.751
Arður og hluti af tekjum B-hluta fyrirtækja alls	59.713	49.622

Tekjur af arði frá félögum eru settar fram samkvæmt GFS-staðlinum. Á rekstrargrunni er arðgreiðsla tekjufærð að því marki sem hún er ekki umfram hlutdeild ríkisins í áætlunum hagnaði af reglulegri starfsemi félags. Á greiðslugrunni er arðgreiðslan færð til fulls, óháð hagnaði félags. Í áætlun fyrir árin 2026 og 2027 eru arðgreiðslur ekki umfram hagnað af reglulegri starfsemi og tekjur því hinar sömu á rekstrargrunni og greiðslugrunni.

4.3 Áhrif á jafnrétti kynjanna

Hlutfall kynja er mismunandi á milli starfsstétta og neyslumynstur ólík. Því geta skattkerfisbreytingar og aðrar álögur sem snerta einstakar atvinnugreinar eða leggjast með ólíkum hætti á tekjur og neyslu haft mismunandi áhrif á kynin. Hér er að öllu leyti vísað til meðaltala enda eru áhrifin á einstaklinga í sömu atvinnugrein eða með svipaða neyslu þau sömu burt séð frá kyni viðkomandi.

Gera má ráð fyrir að skattlagning á notkun bifreiða hafi mismunandi áhrif á kynin. Konur nota einkabílinn ekki síður en karlar en fara gjarnan fleiri og styttri ferðir. Umtalsverður kynjamunur er á eignarhaldi bifreiða. Karlar eru skráðir eigendur tæplega 2/3 fólks- og sendibifreiða. Því má gera ráð fyrir að áhrif breyttrar skattlagningar verði meiri á karla en konur.

Fleiri karlar eru á vinnumarkaði en konur. Breyting í tekjuskatti einstaklinga mun því hafa meiri áhrif á karla en konur. Breytt framleiðniðmið mun hafa áhrif á alla starfandi einstaklinga með tekjur um og yfir skattleysismörkum tekjuskatts og útsvars.

Ekki hefur farið fram sérstök greining á jafnréttisáhrifum fyrirhugaðra kerfisbreytinga á VSK. Ljóst er að þátttaka kynjanna er ólík í þeim atvinnugreinum sem tengjast framkvæmdum við íbúðarhúsnæði, en árið 2025 voru karlar 93% starfandi fólks í byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð. Nokkuð jöfn kynjaskipting ferðamanna gefur vísbendingu um að heimsóknir í baðlón séu einnig jafnar eftir kynjum.

4.4 Breytingar á tekjuáætlun ársins 2027 frá fjármálaáætlun

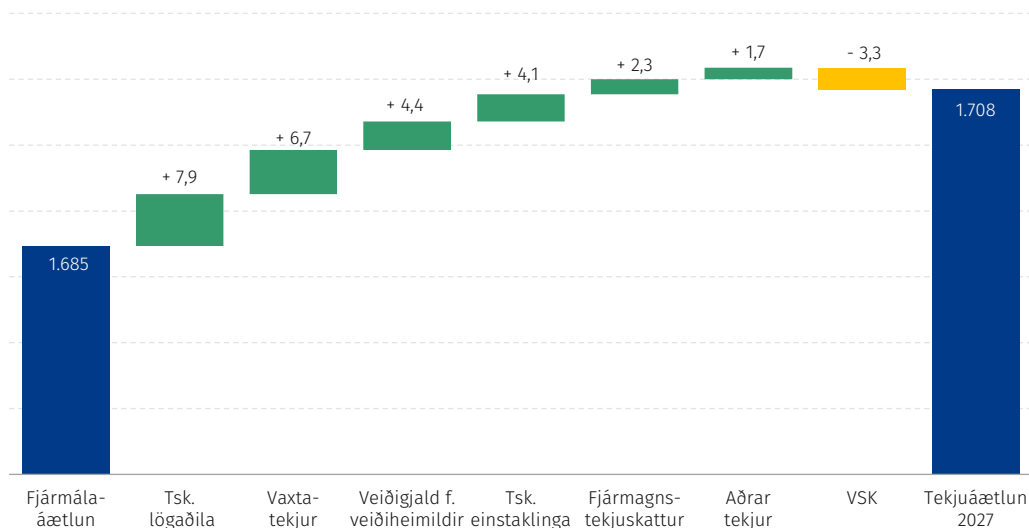
Tekjur ársins 2027 eru áætlaðar 1.708 ma.kr. sem er 23,8 ma.kr. meira en gengið var út frá í fjármálaáætlun sem samþykkt var í júní. Hlutfall heildartekna af VLF er 30,6%, þ.e. 0,3 prósentustigum hærra en í fjármálaáætlun. Endurmat á tekjum ársins 2027 frá því í fjármálaáætlun byggir á nýjum upplýsingum, s.s. úr tekjuuppgjöri ársins 2025, þróun álagningar og innheimtu yfirstandandi árs og hagspár næsta árs.

Í endurmetinni tekjuáætlun 2027 vegur hækkan á tekjuskatti lögaðila mest eða 7,9 ma.kr. sem má m.a. rekja til jákvæðra árshlutauppgjöra fyrirtækja á fyrri helmingi ársins 2026. Þá er gert ráð fyrir að veiðigjöld ársins 2027 verði 4,4 ma.kr. hærri sem kemur til vegna endurmats á fjárhæðum veiðigjalds, en þær fjárhæðir munu liggja endanlega fyrir í kjölfar álagningar opinberra gjalda á lögaðila síðar í haust. Hærri vextir og verðbólga lita vaxtatekjur sem hækka um 6,7 ma.kr. sem og fjármagnstekjuskatt sem hækkar um 2,3 ma.kr. Einnig er aukning í tekjuskatti einstaklinga um 4,1 ma.kr. sem skýrist af nýjum upplýsingum úr álagningu Skattsins og endurskoðuðu viðmiði um framleiðnivöxt. VSK-áætlunin lækkar um 3,3 ma.kr. að krónutölu þrátt fyrir nokkru meiri verðbólgu þar sem þyngra vegur að tekjugrunnur ársins 2026 er nú metinn lægri og raunvöxtur 2027 verður hægari. Umfang skattbreytinga án verðlagsuppfærslu krónutölugjalda er 27,6 ma.kr. sem er um 0,5% af VLF. Nánar er fjallað um skattkerfisbreytingar í kafla 4.2.

Mynd 4.3

Tekjur 2027 hækka um 24 ma.kr. frá fjármálaáætlun 2027-2031

Helstu breytingar á tekjuáætlun ársins 2027 (ma.kr.)

4.5 Skattastyrkir

Áætlað er að skattastyrkir ríkissjóðs verði 155 ma.kr. árið 2027, eða 2,8% af VLF. Með skattastyrkjum er átt við ýmis frávik frá almennum reglum skattkerfisins sem leiða til tekjutaps fyrir ríkissjóð. Þeim má því líkja við bein fjárframlög úr ríkissjóði. Rétt er að rýna lagaákvæði um skattastyrki út frá aðstæðum hverju sinni og endurmetinni þörf fyrir slíka aðkomu ríkisins. Í töflu 4.4 má sjá yfirlit yfir skattastyrki ásamt sundurliðun þeirra eftir tegund ívilnunar, tegund skatts og málefnasviði. Stærsti hluti skattastyrkja er til kominn vegna neðra þreps virðisaukaskatts þar sem 13 prósentustiga munur er á neðra þrepinu og almenna þrepinu og reiknast sá munur sem skattastyrkur. Í heild nema skattastyrkir í VSK 76% af skattastyrkjum og þar af er neðra þrepið 67% af öllum skattastyrkjum. Eftir málefnasviðum eru skattastyrkir stærstir vegna fjölskyldumála, sbr. töflu 4.4, en þar undir falla stórir liðir í virðisaukaskatti sem bera 11% í stað 24% VSK líkt og matur og drykkjarvörur. Skattastyrkir í ferðaþjónustu stafa sömuleiðis að mestu af neðra þrepi VSK en í heild fær greinin 21% allra skattastyrkja ríkissjóðs. Endurgreiðslur virðisaukaskatts hafa einnig töluverð áhrif á áætlað umfang skattastyrkja árið 2027. Búið er við að áfram dragi úr umfangi skattastyrkja í hlutfalli við VLF, en þeir námu 3,1% af VLF árið 2025 samanborið við áætluð 2,8% árið 2027. Skattastyrkir í tekjuskatti einstaklinga hafa minnkað og munar þar mest um afnám samnýtingar þrepa 2026. Áfram er heimilt að samnýta ónýttan persónuafslátt maka. Heimild um nýtingu séreignarsparnaðar hefur verið sett í fastar skorður og er nú heimil í 120 mánuði. Lögð verður til lækkun endurgreiðslu VSK af vinnu við íbúðarhúsnæði í 20% hlutfall árið 2027 og minnka skattastyrkir í VSK um 3,6 ma.kr. við þá breytingu. Einnig byggist skattastyrkjaáætlunin á því að starfsemi baðlóna færist í almennt VSK-þrep og sú tegund skattastyrks hverfi því árið 2027 en hefði ella numið 4 ma.kr.

Skattastyrki í fjármagnstekjuskatti má að mestu rekja til frítekjumarks fjármagnstekna, sem tekur til vaxtatekna, arðgreiðslna og söluhagnaðar af hlutabréfum skráðra félaga. Frítekju-markið nemur 300 þúsund kr. á hvern framteljanda og getur því að hámarki lækkað álagðan fjármagnstekjuskatt um 66 þúsund kr., miðað við 22% skatthlutfall. Tekjutap ríkissjóðs vegna frítekjumarksins var metið 8,9 ma.kr. árið 2025 og var óbreytt frá fyrra ári. Lækkun vaxta á komandi árum gæti dregið úr vaxtatekjum einstaklinga og þar með úr áætluðum skattastyrk vegna frítekjumarksins.

Tafla 4.4 Skattastyrkir ársins 2025 og áætlaðir skattastyrkir árunna 2026 og 2027

Skattastyrkir flokkaðir eftir tegund ívilnunar	2025	2026	2027
Undanþága frá skattskyldu	21.348	16.998	14.183
Frádráttur	17.762	18.195	20.270
Frádráttarheimild	11.742	11.757	12.905
Lægri skattprósenta	101.256	104.588	107.230
Alls	152.107	151.538	154.588
Skattastyrkir flokkaðir eftir tegund skatts	2025	2026	2027
Tekjuskattur einstaklinga	16.461	13.666	14.344
Tekjuskattur lögaðila	797	850	1.520
Fjármagnstekjuskattur	12.411	12.801	14.675
Eignarskattar	762	782	810
VSK	112.023	117.229	116.716
Vörugjöld og aðrir neysluskattar	9.655	6.210	6.522
Alls	152.107	151.538	154.588
Skattastyrkir flokkaðir eftir málefnasviði	2025	2026	2027
07. Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	512	522	530
08. Sveitarfélög og byggðamál	231	243	256
09. Almanna- og réttaröryggi	794	852	895
11. Samgöngu- og fjarskiptamál	586	618	656
12. Landbúnaður	53	56	59
14. Ferðaþjónusta	31.731	33.262	31.903
gisting o.fl. í neðra þrepi VSK	29.335	30.781	29.301
endurgr. til aðila búsettra erlendis ("tax-free")	1.776	1.860	1.980
ýmsar ívilnanir við tollafgreiðslu	20	21	22
tollfrelsi í innanlandssiglingum	600	600	600
17. Umhverfismál	5.375	918	1.549
18. Menning, listir, íþrótta- og æskulýðsmál	7.328	7.847	7.727
20. Framhaldsskólastig	490	526	552
21. Háskólastig	1.447	1.552	1.629
23. Sjúkrahúsþjónusta	67	72	75
27. Örorka og málefni fatlaðs fólks	1.044	1.119	1.175
29. Fjölskyldumál	64.640	66.076	70.387
samnýting í tekjuskattskerfinu	5.157	2.400	2.602
vara og þjónusta í neðra þrepi VSK	59.483	63.676	67.786
30. Vinnumarkaður og atvinnuleysi	860	564	463
31. Húsnæðis- og skipulagsmál	17.571	17.747	15.217
nýting séreignarsparnaðar til húsnæðiskaupa	5.928	5.514	5.691
hluti leigutekna undanþeginn fjármagnstekjuskatti	3.134	3.502	3.869
50% afsláttur af stimpilgjaldi fyrir fyrstu fasteign	609	630	658
endurgreiðsla VSK af vinnu við íbúðarhúsnæði	7.900	8.100	5.000
Óflokkað	6.810	7.272	7.715
Vegna skattframkvæmdar	12.570	12.293	13.800
Alls	152.107	151.538	154.588
Alls, % af VLF	3,1%	2,9%	2,8%

5 Gjöld A1-hluta ríkissjóðs

Útgjaldahlið fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027 er mótuð með hliðsjón af markmiðum stjórnvalda um að treysta afkomu hins opinbera og ná jafnvægi í ríkisfjármálum. Áhersla er lögð á skýra forgangsröðun, aukna hagkvæmni í ríkisrekstri og markvissa ráðstöfun fjármuna. Með endurmati á forgangsröðun verkefna og auknu aðhaldi skapast svigrúm til að standa vörð um lögbundna grunnþjónustu og koma áherslumálum ríkisstjórnarinnar til framkvæmdar.

Ábyrgð og árangur í ríkisfjármálum

Bætt forgangsröðun

Hægari útgjaldavöxtur

Markvissar
útgjaldaráðstafanir

Vakin er athygli á því að þessi kafli tekur einungis til breytinga á fjárheimildum málefna-sviða samkvæmt IPSAS-reikningsskilastaðlinum. Fjallað er um breytingar á heildarútgjöldum ríkissjóðs á þjóðhagsgrunni samkvæmt GFS-hagskýrslustaðlinum í kafla 3 *Markmið í ríkisfjármálum* og um mun á framsetningu og uppgjöri ríkisfjármála á þessum tveimur stöðlum í viðauka með frumvarpinu.

Meðal helstu verkefna í frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2027, sem fjallað er nánar um í greinargerðum um viðkomandi málefnasvið, eru:

- Ný hjúkrunarrými
- Aukin framlög til varnarmála
- Átak í markaðssetningu ferðaþjónustu
- Betri námsgögn og STEM-áherslur
- Aukið framlag til reksturs safna og menningarsjóða
- Styrking rekstrargrunns heilbrigðisstofnana
- Aukin framlög vegna lyfja og lækningatækja
- Framlög til byggingar og reksturs nýs úrræðis fyrir ósakhæfa einstaklinga
- Áframhaldandi hækkun almenns frítekjumarks ellilífeyrisþega
- Stytting biðlista í þjónustu við börn
- Styrking háskólastigsins

5.1 Heildarfjárheimildir 2027 og breytingar frá fjárlögum ársins 2026

Heildarútgjöld málefnasviða eru áætluð um 1.765 ma.kr. á árinu 2027. Það er um 80 ma.kr. aukning frá fjárlögum ársins 2026 en þar af eru um 60 ma.kr. vegna áætlaðra launa-, gengis- og verðlagsbreytinga. Að þeim frátöldum hækka heildarútgjöld ríkissjóðs um 20 ma.kr., eða sem nemur 1,2%. Hér á eftir er gerð grein fyrir því í hverju breytingar á útgjöldum ríkissjóðs felast. Fjallað verður um breytingar út frá hagrænni skiptingu útgjalda, breytingu eftir útgjalda-tilefnum og málefnasviðum.

Tafla 5.1 sýnir breytingar á hagrænni skiptingu fjárheimilda að raunvirði á milli fjárlaga 2026 og fjárlagafrumvarps 2027. Samtals nemur aukning rammasettra¹ útgjalda um 6,9 ma.kr., eða 0,5% á föstu verðlagi ársins 2026.

Tafla 5.1 Hagræn skipting útgjalda á verðlagi ársins 2026

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2026	Frumvarp ¹ 2027	Breyting m.kr.	Breyting %
Rekstrarframlög	691.272	707.718	16.447	2,4
Rekstrartilfærslur	553.627	567.758	14.131	2,6
Fjármagnstilfærslur	57.523	42.367	-15.156	-26,3
Fjárfestingarframlag	87.358	78.828	-8.530	-9,8
Rammasett útgjöld	1.389.780	1.396.671	6.891	0,5
Vaxtagjöld	129.369	136.085	6.716	5,2
Aðrir liðir utan ramma ²	166.045	172.429	6.384	3,8
Heildargjöld	1.685.194	1.705.185	19.991	1,2
Rekstrartekjur	69.410	74.227	4.817	6,9
Framlag úr ríkissjóði	1.530.084	1.560.595	30.511	2,0
Viðskiptahreyfingar	85.700	70.363	-15.337	-17,9
Samtals fjármögnun	1.685.194	1.705.185	19.991	1,2

¹ Án verðlagshækkana

² Aðrir liðir utan ramma: ríkisábyrgðir, afskriftir skattkrafna, tjónabætur, tapaðar kröfur, lífeyrisskuldbindingar, atvinnuleysistryggingar, lögbundin framlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga og framlög v. skólamáltíða

Rekstrarframlög og rekstrartilfærslur aukast um 30,6 ma.kr., eða um 2,5% að launa- og verðlagsbreytingum undanskildum. Til rekstrarframlaga teljast t.d. launagreiðslur ríkissjóðs og kaup á vöru og þjónustu, en til rekstrartilfærslna teljast tilfærslur fjár úr ríkissjóði til einstaklinga, almannatrygginga og félagasamtaka. Aukning rekstrarframlaga skýrist m.a. af kerfislægum vexti heilbrigðisþjónustu, rekstri nýrra hjúkrunarheimila og auknum framlögum til varnartengdra málefna. Auknar rekstrartilfærslur skýrast m.a. af auknum framlögum til Fæðingarorlofssjóðs og til sjúkratrygginga, s.s. vegna lækni- og tannlæknakostnaðar og sjúkraþjálfunar. Til lækkunar vega þýngst sértækar útgjaldaráðstafanir og fækkun stöðugilda hjá ríkinu um 1%.

Fjárfestingarframlag og fjármagnstilfærslur lækka um 23,7 ma.kr. á milli ára, eða 16,3% að raunvirði. Fjárfestingarframlag endurspeglar útgjöld ríkissjóðs vegna fjárfestingaverkefna, s.s. byggingar Nýs Landspítala og framkvæmda á vegakerfinu, en fjármagnstilfærslur eru framlög án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda, t.d. styrkir til nýsköpunarfyrirtækja og styrkir til orkuskipta. Lækkun þessara fjárheimilda milli ára skýrist einkum af endurmati á framvindu fjárfestingarverkefna og aðlögun fjárveitinga að framkvæmdaáætlunum.

¹ Rammasett útgjöld eru útgjöld málefna sviða án undanskilinna liða. Undanskildir liðir eru: vaxtagjöld ríkissjóðs, afskriftir skattkrafna, ríkisábyrgðir, lífeyrisskuldbindingar, atvinnuleysistryggingar og framlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga. Aðrir liðir utan ramma: ríkisábyrgðir, afskriftir skattkrafna, tjónabætur, tapaðar kröfur, og framlög v. Skólamáltíða

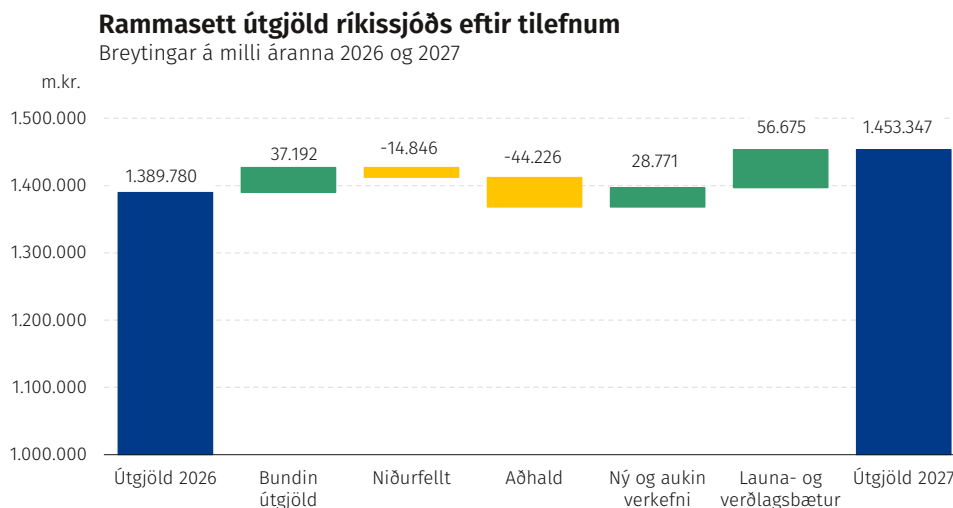
Ónýttar uppsafnaðar fjárheimildir fyrri ára verða nýttar þar sem þörf krefur, til að mæta fyrirhuguðum framkvæmdum á árinu 2027, sem dregur úr þörf fyrir nýjar fjárheimildir. Þannig verður breytingin ekki til þess að hægja á framgangi verkefnanna. Sjá nánari umfjöllun í kaflanum *Ráðstafanir til að draga úr útgjaldavexti*.

Gert er ráð fyrir að vaxtagjöld hækki um 6,7 ma.kr. frá fjárlögum ársins 2026 og verði um 136,1 ma.kr. á næsta ári en þar af eru um 28,3 ma.kr. gjaldfærðir vegna verðbóta verðtryggðra lána og greiddir vextir því um 107,8 ma.kr. Nánar er fjallað um vaxtagjöld í greinargerð málaflokks 33.10 *Fjármagnskostnaður*.

Þá má sjá að undanskildir liðir frá rammasettum útgjöldum, aðrir en vaxtagjöld, hækka um 6,4 ma.kr. Þetta skýrist að mestu leyti af auknu framlagi vegna atvinnuleysis, alls 5,8 ma.kr., í samræmi við forsendur þjóðhagsspár um aukið atvinnuleysi á næsta ári. Þá er gert ráð fyrir að lögbundið framlag til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga hækki að raunvirði um 2 ma.kr. milli ára í takt við þróun útsvars.

Að viðbættum áætluðum launa- og verðlagsbreytingum er gert ráð fyrir að heildarumfang rammasettra útgjalda verði um 1.453,3 ma.kr. á næsta ári sem er aukning um 63,6 ma.kr., eða 4,6%, á milli ára. Breyting rammasettra útgjalda eftir útgjaldatílefnum skýrist af nokkrum meginþáttum eins og sést á mynd 5.1.

Mynd 5.1

Í fyrsta lagi eru breytingar á bundnum og fyrirliggjandi útgjaldaskuldbindingum sem nema samtals 37,2 ma.kr. s.s. vegna hagrænna eða kerfislægra breytinga sem bundnar eru í lögum, samningum eða með ákvörðunum ríkisstjórnarinnar. Þar vegur 5,4 ma.kr. aukið framlag til Fæðingarorlofssjóðs einna þýngst. Í öðru lagi falla ýmis tímabundin framlög niður, m.a. 3 ma.kr. tímabundið framlag vegna vinnu í tengslum við Hvammsvirkjun. Í þriðja lagi eru ráðstafanir vegna almennra aðhaldsmarkmiða og sértækra aðgerða til að draga úr útgjaldavexti. Þessar aðgerðir draga úr rammasettum útgjöldum ríkissjóðs um 44,2 ma.kr. eins og fjallað er um síðar í kaflanum. Í fjórða lagi eru aukin framlög vegna brýnna verkefna, alls 28,8 ma.kr. Þar má nefna aukin framlög til varnartengdra verkefna, framlög til Barna- og fjölskyldustofu

og áframhaldandi hækkun frítekjumarks ellilífeyrisþega. Nánar er fjallað um ný og aukin verkefni í kaflanum um breytingar á fjárheimildum frá fjárlögum 2026 og í greinargerðum málefnasviða. Í fimmta lagi eru áætluð áhrif vegna launa-, verðlags- og gengisbreytinga rammasettra útgjalda en þau nema 56,7 ma.kr. Nánar er fjallað um launa- og verðlagsforsendur frumvarpsins í kafla 5.5 *Verðlagsforsendur útgjaldahliðar*.

Fjárfestingar og fjármagnstílfærslur

Heildarfjárheimildir til fjárfestinga og fjármagnstílfærslna í fjárlagafrumvarpi 2027 eru 121,6 ma.kr., eða 2,2% af VLF, og lækka um 23,7 ma.kr. frá fjárlögum ársins 2026. Helstu skýringar lækkunar eru endurnat fjárveitinga til tiltekinna verkefna með hliðsjón af nýtingu þeirra undanfarin ár, s.s. til byggingaframkvæmda, stofnframlaga og rammaáætlana ESB. Meginþungi fjárfestinga felst í framlögum til samgangna vegna viðhalds og þjónustu á vega-kerfinu, styrkjum til nýsköpunar, rannsókna og þekkingargreina og framlögum til heilbrigðismála vegna byggingar Nýs Landspítala.

Tafla 5.2 Fjárfestingar 2026 og 2027

Fjárfestingarframlög og fjármagnstílfærslur, ma.kr.	Fjárlög 2026	Frumvarp 2027
Samgöngu- og fjarskiptamál		
Vegagerðin	34,7	32,9
Betri samgöngur	6,9	5,1
Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar		
Styrkir til nýsköpunarfyrirtækja	14,7	13,0
Rannsóknar og tæknisjóðir	6,6	6,5
Rammaáætlanir ESB um menntun, rannsóknir og tæknipróun	6,1	2,8
Heilbrigðismál		
Nýi Landspítalinn	21,6	12,0
Legudeild við sjúkrahúsið á Akureyri	3,0	3,1
Félags- og tryggingamál		
Húsnæðisstuðningur	8,9	5,9
Húsnæði vegna öryggisvistunar fullorðinna	0,5	1,3
Almanna- og réttaröryggi		
Uppbygging nýs fangelsis	2,6	3,9
Mennta- og menningarmál		
Þjóðarhöllin	1,2	2,4
Aðrar framkvæmdir		
Nýbygging við Stjórnarráðið	0,5	1,3
Annað	37,7	31,5
Fjárfestingarframlög og fjármagnstílfærslur¹	145,3	121,6

¹Fjárhæðir í töflu byggja á fjárheimildum hvors árs. Til viðbótar við fjárheimildir ársins geta uppsafnaðar heimildir verið nýttar.

Fjárfestingarframlög til samgönguframkvæmda nema 37,9 ma.kr. og lækka um 2,7 ma.kr. milli ára en þar vegur þýngst að tímabundnar fjárheimildir falla niður, s.s. til Hvammsvirkjunar. Horft er til þess að tilkoma innviðafélagsins Göng og brú, sem stofnað var um mitt árið 2026, muni auka slagkraft í stórum þjóðhagslega mikilvægum samgönguframkvæmdum á næstu árum en nánar er fjallað um það í kafla 6.

Bygging Nýs Landspítala er áfram stærsta einstaka framkvæmdin með 12 ma.kr. fjárveitingu. Lækkun á framlögum til verkefnisins á milli ára skýrist af því að halda má framkvæmda- og tímaáætlun með því að ganga á ónýttar fjárveitingar fyrri ára.

Styrkir til nýsköpunar, rannsókna og þekkingargreina nema samtals 22,3 ma.kr. en þar af er stærstur hluti, 13 ma.kr., endurgreiðslur ríkisins til fyrirtækja vegna rannsókna- og þróunar-kostnaðar.

Þá verða áfram veittar fjárheimildir til húsnæðisstuðnings með stofnframlögum og hlutdeildarlánnum sem endurspeglar áherslu ríkisstjórnarinnar á aukið framboð á húsnæðismarkaði. Lækkun fjárveitinga til stofnframlaga um 3 ma.kr. á milli ára skýrist af endurmati með hliðsjón af nýtingu fjárheimilda á undanförunum árum. Áformum um byggingu húsnæðis vegna öryggisvistunar ósakhæfra einstaklinga verður fram haldið með aukinni fjárveitingu upp á 1,3 ma.kr. Framlög til byggingar nýs fangelsis í stað Litla-Hrauns verða einnig aukin á milli ára í samræmi við áætlun um framkvæmdahraða.

Meðal þess sem fellur undir liðinn *Annað* í töflu 5.2 eru reglubundin framlög vegna kaupa á tækjum og búnaði hjá stofnunum ríkisins og nema þau um 10 ma.kr. á ári. Enn fremur falla þar undir ýmsar smærri innviðafjárfestingar, s.s. við hafnarframkvæmdir og nýframkvæmdir í sjúkrahúspjónustu víða um land, auk viðhaldsframkvæmda á fasteignum.

Ráðstafanir til að draga úr útgjaldavexti

Ráðstafanir til að draga úr útgjaldavexti ríkissjóðs á árinu 2027 nema alls 44,2 ma.kr. og felast í almennu aðhaldi, fækkun stöðugilda og öðrum sértækum ráðstöfunum. Aðgerðirnar byggjast að verulegu leyti á þeim áformum sem kynnt voru í fjármálaáætlun fyrir árin 2027–2031 en hafa verið útfærðar nánar við undirbúning fjárlagafrumvarpsins. Um leið og stutt er við markmið stjórnvalda um jöfnuð í rekstri ríkissjóðs og efnahagslegan stöðugleika eiga aðgerðirnar að bæta nýtingu opinberra fjármuna og skapa svigrúm fyrir áhersluverkefni ríkisstjórnarinnar.

Í fjármálaáætlun 2027–2031 var lögð áhersla á að hagræðing yrði ekki afmörkuð við tíma-bundin átaksverkefni heldur yrði hluti af reglubundnu fjárlagaferli. Ráðuneytin hafa skv. þeirri nálgun kortlagt umbóta- og hagræðingarverkefni og tekið mið af þeim við vinnslu fjárlaga-frumvarpsins, þannig að aðhald og umbætur fari saman við stefnumótun og forgangsroðun fjárheimilda.

Tafla 5.3 Ráðstafanir til að draga úr útgjaldavexti**Áhrif helstu útgjaldaráðstafana á ríkissjóð 2027, ma.kr.****2027**

Almennt aðhald	-4,7
Fækkun stöðugilda hjá ríkinu um 1%	-3,2
Sértækar útgjaldaráðstafanir	-36,2
Nýi Landspítalinn	-8,0
Rammaáætlanir ESB	-3,5
Styrkir til orkuskipta	-3,2
Stofnframlög	-3,0
Opinber innkaup	-2,7
Bygging nýs fangelsis	-2,0
Betri samgöngur	-2,0
Endurhæfingarlífeyrir	-1,5
Framlag v. farsældarlaga	-1,1
Vaxtabætur	-0,8
<i>Aðrar sértækar ráðstafanir</i>	<i>-8,4</i>
Samtals	-44,2

Almennt aðhald í frumvarpinu er tvíþætt. Annars vegar er um að ræða 1% almenna aðhaldskröfu sem lögð var til grundvallar í fjármálaáætlun 2027–2031 og er ætlað að stuðla að hagkvæmari nýtingu fjármuna. Frá þeirri kröfu voru undanskilin heilbrigðis- og öldrunarstofnanir, skólar, dómstólar og löggæslustarfsemi. Hins vegar er í frumvarpinu gert ráð fyrir auknu almennu aðhaldi til að bæta afkomu ríkissjóðs. Það aðhald nær einnig til þeirra liða sem undanþegnir voru 1% kröfunni samkvæmt fjármálaáætlun, en þeim er gert að mæta lægri aðhaldskröfu en öðrum útgjaldaliðum. Með þessu er leitast við að dreifa aðhaldskröfunni með hliðsjón af eðli starfsemi, mikilvægi grunnþjónustu og svigrúmi til hagræðingar.

Fækkun stöðugilda. Í fjármálaáætlun er gert ráð fyrir að stöðugildum fækki um 1%, eða sem nemur um 200 stöðugildum, og að aðgerðin dragi úr útgjöldum ríkissjóðs um ríflega 3 ma.kr. á ársgrundvelli. Við nánari útfærslu fyrir fjárlagafrumvarpið hefur aðgerðin verið útfærð niður á stofnanir og verkefni með áherslu á að verja beina þjónustu við almenning. Þetta á ekki síst við um heilbrigðisþjónustu, þar sem gert er ráð fyrir að hagræðing náist eftir fremsta megni með endurskipulagningu verkefna, aukinni sjálfvirknivæðingu, betri nýtingu stoðþjónustu og samræmingu verkferla fremur en skerðingu á grunnþjónustu. Markmiðið er að aðgerðin skili varanlegri lækkun rekstrarkostnaðar en leiði ekki einungis til tilfærslu útgjalda milli liða eða ára.

Sértækar ráðstafanir. Auk almenns aðhalds og fækkunar stöðugilda er gripið til sértækra ráðstafana. Þær eiga ýmist rætur að rekja til vinnu ráðuneyta og stofnana eða þeirra umbóta- og hagræðingartillagna sem mótaðar hafa verið síðan núverandi ríkisstjórn tók við, m.a. af hagræðingarhópi ríkisstjórnarinnar. Ráðstafanirnar felast í breyttri forgangsöröðun, frestun eða niðurfellingu verkefna, endurskoðun fjárheimilda og forsendna, breyttu fyrirkomulagi þjónustu, sameiningu stofnana og aukinni hagræðingu í rekstri. Áfram verður lögð áhersla á hagkvæmari opinber innkaup sem sérstakt hagræðingarverkefni þvert á ríkisreksturinn. Verkefnið felur m.a. í sér markvissari nýtingu rammasamninga, aukna samræmingu innkaupa og lækkun innkaupakostnaðar þar sem svigrúm er til staðar. Við ákvörðun markmiða fyrir einstakar stofnanir er m.a. horft til umfangs innkaupa þeirra og núverandi nýtingar rammasamn-

inga. Á heilbrigðissviði vegur hagræðing í opinberum innkaupum þungt, en gert er ráð fyrir að hún nemi tæpum 800 m.kr. alls. Stærstur hluti fellur til á sjúkrahússviði, auk hagræðingar hjá heilbrigðisstofnunum, heilsugæslu og hjúkrunarrýmum. Þá er gert ráð fyrir hagræðingu með sameiningu og endurskipulagningu stofnana og verkefna. Þar má nefna sameiningu Matvæla- stofnunar, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs í nýja Stofnun atvinnuveganna, auk hagræðingaráforma sem tengjast m.a. skipulagi dómstóla, lögreglu, safnastarfsemi og háskólastigs. Markmiðið er að nýta betur stoðþjónustu, draga úr tvíverknaði og skapa stærri og hagkvæmari rekstrareiningar.

Hluti ráðstafananna felst í endurmati á fjárförf vegna fjárfestingarverkefna og tímasetningu fjárveitinga. Við undirbúning frumvarpsins hefur verið lagt mat á framvindu verkefna og stöðu ónýttar fjárheimilda fyrri ára. Þar sem uppsafnaðar heimildir eru taldar nægja til að mæta áætlaðri framkvæmd að hluta eða öllu leyti á árinu 2027 verður dregið úr umfangi nýrra fjárheimilda til þessara verkefna. Slíkar ráðstafanir fela fyrst og fremst í sér bætta fjárstýringu með aðlögun fjárveitinga að stöðu framkvæmda án þess að dregið sé úr heildarumfangi viðkomandi verkefna. Þessar ráðstafanir geta kallað á auknar fjárheimildir síðar eftir því sem verkefnum vindur fram sem gert er ráð fyrir að verði mætt á seinni hluta fjármálaáætlunar. Aðgerðin er liður í að bæta áætlanagerð hins opinbera, draga úr uppsöfnun ónýttar heimilda og tryggja að fjárveitingar séu ekki bundnar í verkefnum umfram það sem raunveruleg framkvæmd gefur tilefni til. Meðal stærri ráðstafana af þessu tagi er 8 ma.kr. lækkun framlags til Nýs Landspítala árið 2027 en alls á Nýi Landspítalinn 20 ma.kr. í uppsafnaðar heimildir, tímabundin 2 ma.kr. lækkun framlags til Betri samgangna og hliðrun framlaga vegna byggingar fangelsisins á Stóra-Hrauni í samræmi við uppfærða framkvæmdaáætlun. Þá er gert ráð fyrir að fjárheimildir til stofnframlaga lækki um 3 ma.kr. milli ára. Sú ákvörðun byggist á því að nýting stofnframlaga hefur verið undir áætlunum undanfarin ár, m.a. vegna aðstæðna á byggingamarkaði og hægari framvindu verkefna. Ónýtt fjárheimild ársins 2025, samtals 4,8 ma.kr., var yfirfærð á milli ára og bættist því við 7,5 ma.kr. fjárheimild ársins 2026 sem jafngildir heildarfjárheimild upp á 12,3 ma.kr. Með hliðsjón af því er talið svigrúm til að lækka nýjar fjárheimildir tímabundið án þess að draga að sama skapi úr möguleikum til úthlutunar, enda verði áfram unnt að nýta uppsafnaðar heimildir eftir því sem verkefni komast til framkvæmda. Aðrar sértækar ráðstafanir fela m.a. í sér lækkun nýrra fjárheimilda vegna þátttöku Íslands í rammaáætlunum Evrópusambandsins um 3,5 ma.kr. árið 2027. Lækkunin byggist á því að nýttar verða uppsafnaðar ónýttar fjárheimildir frá fyrri árum til að mæta greiðslum ársins og hefur þetta því engin áhrif á skuldbindingar Íslands.

Tafla 5.4 sýnir fjárhagsleg áhrif þeirra ráðstafana sem teknar hafa verið við gerð frumvarpsins, sundurliðuð eftir rekstri og fjárfestingu. Þar undir falla almennt og aukið almennt aðhald, sértækar útgjaldaráðstafanir og endurmat á fjárförf, m.a. með hliðsjón af framvindu verkefna og ónýttum fjárheimildum fyrri ára. Hluti ráðstafananna felur því í sér varanlega lækkun útgjalda eða hægari útgjaldavöxt en aðrar fela fyrst og fremst í sér breytta tímasetningu fjármögnunar.

Tafla 5.4 Fjárhagsleg áhrif ráðstafana til að draga úr útgjaldavexti og fjárþörf eftir samandregnum málefna sviðum

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rekstur	Fjárfesting	Alls
Almanna- og réttaröryggi	-610	-2.011	-2.621
Félags-, húsnæðis- og tryggingamál	-5.289	-5.022	-10.311
Heilbrigðismál	-2.328	-8.012	-10.340
Mennta- og menningarmál	-3.716	-26	-3.742
Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargr.	-1.137	-4.122	-5.260
Samgöngu- og fjarskiptamál	-541	-3.198	-3.740
Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	-620	-52	-672
Umhverfis- og orkumál	-511	-3.219	-3.729
Utanríkismál og alþjóðl. þróunarsamvinna	-376	-4	-380
Önnur málefna svið	-3.358	-74	-3.432
Samtals	-18.485,1	-25.740,7	-44.225,8

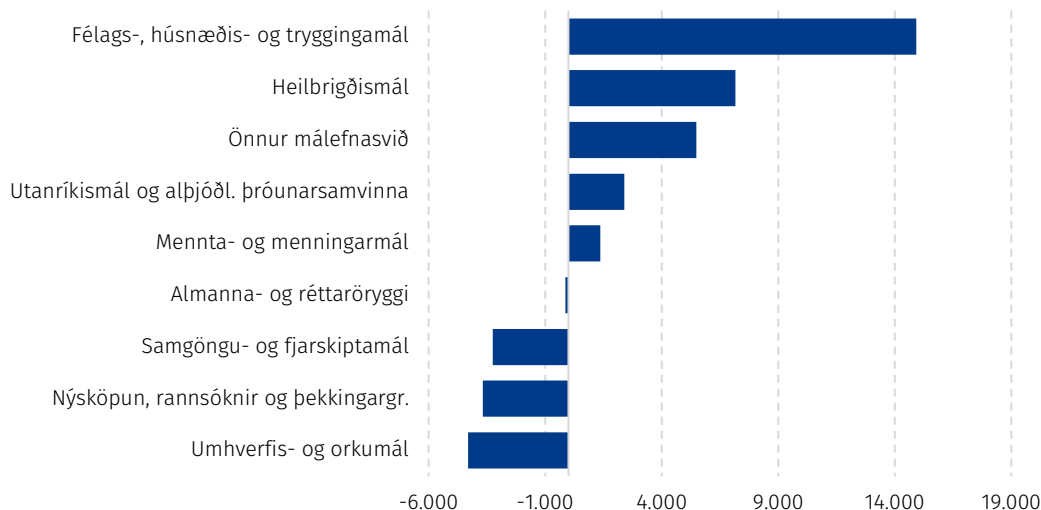
5.2. Breytingar frá fjárlögum 2026 eftir málefna sviðum

Í umfjölluninni hér á eftir er fjallað um breytingar á heildarútgjöldum í fjárlagafrumvarpi ársins 2027 frá fjárlögum ársins 2026 eftir samandregnum málefna sviðum. Samtals nema breytingar á heildarútgjöldum í frumvarpinu 20 ma.kr., eða um 1,2%, en þá hafa launa- og verðlagsbreytingar verið undanskildar. Mynd 5.2 sýnir breytingar heildarútgjalda eftir málefna sviðum.

Breytingar á útgjöldum frá fjárlögum 2026 endurspeglar skýra forgangsroðun í þágu vel ferðar og grunnþjónustu, samhliða aðhaldi á öðrum sviðum. Mest aukast framlög til félags- og tryggingamála og heilbrigðismála, auk þess sem auknu fjármagni er varið til utanríkismála og mennta- og menningarmála. Á móti lækka útgjöld á nokkrum sviðum, m.a. vegna hagræðingar, endurmats á fjárþörf og hliðrunar fjárfestingarframlaga milli ára. Þannig er svigrúm skapað til að mæta auknum útgjöldum án þess að vikið sé frá markmiðum stjórnvalda um bætt afkomu ríkissjóðs. Þá skýrist lækkunin jafnframt af því að tímabundnar heimildir falla niður, s.s. á málefna sviði samgöngu- og fjarskiptamála þar sem tímabundið framlag í tengslum við Hvammsvirkjun fellur niður, alls 3 ma.kr. Lækkun framlaga til nýsköpunar, rannsókna og þekkingargreina skýrist einkum af tímabundinni lækkun framlags Íslands til rammaáætlana Evrópusambandsins um menntun, rannsóknir og tækniþróun um 3,5 ma.kr., en þar sem ónýttar fjárheimildir frá fyrri árum verða nýttar árið 2027 hefur hún ekki áhrif á skuldbindingar Íslands gagnvart áætlunum. Framlög til umhverfis- og orkumála lækka um 4,3 ma.kr. að raunvirði frá fyrra ári. Breytingarnar skýrast einkum af endurmati á stuðningi við orkuskipti og ráðstöfun losunarheimilda. Á sama tíma er auknu fjármagni tímabundið varið til að hraða framkvæmdum við ofanflóðavarnir og efla vöktun náttúruvár.

Mynd 5.2**Breytingar á heildarútgjöldum frá fjárlögum 2026**

án launa-, gengis- og verðlagsbreytingum

Framlög til **félags-, húsnæðis- og tryggingamála**² hækka um 14,9 ma.kr. að raunvirði, eða sem nemur 3,4%. Hækkunin ræðst af nokkrum þáttum. Framlög til Fæðingarorlofssjóðs hækka um 6,8 ma.kr., m.a. með hliðsjón af raunþróun á yfirstandandi ári. Merki eru um að hækkun hámarksgreiðslu úr Fæðingarorlofssjóði í 900 þúsund kr. á mánuði frá ársbyrjun 2026 hafi haft í för með sér aukna orlofstöku foreldra. Jafnframt hafa meðaltekjur foreldra sem nýta réttinn hækkað umtalsvert undanfarin misseri. Þá hækkar framlag vegna atvinnuleysistrygginga um 5,7 ma.kr. í samræmi við horfur um aukið atvinnuleysi frá fyrri forsendum. Í samræmi við stefnuýfirlýsingu ríkisstjórnar um að hækka frítekjumark ellilífeyris í skrefum í 60 þúsund kr. á mánuði er framlag aukið um 1 ma.kr. Um er að ræða aðra hækkun af þremur. Framlag til Barna- og fjölskyldustofu er aukið um 1 ma.kr. í því skyni að viðhalda þjónustustigi stofnunarinnar. Þá er framlag aukið um 0,8 ma.kr. vegna ábyrgðar ríkisins á fjármögnun sérhæfðrar þjónustu við börn með fjölþættan vanda sem vistuð eru utan heimilis. Framlagið kemur til viðbótar 3 ma.kr. sem veitt var í fjárlögum liðandi árs á grundvelli samkomulags ríkis og sveitarfélaga um yfirfærslu á þjónustu við börn með fjölþættan vanda frá sveitarfélögum.

Í frumvarpinu hækka útgjöld til **heilbrigðismála**³ um 7,2 ma.kr. að raunvirði sem er 1,6% hækkun. Fjárveiting vegna rekstrar hækkar um 16 ma.kr., eða 3,9%. Þar af er rekstur styrktur um 5,3 ma.kr. vegna fjölgunar og öldrunar þjóðarinnar sem dreifist milli sérhæfðrar sjúkrahúsþjónustu, heilsugæslu og lyfja. Þá er gert ráð fyrir aukinni fjárveitingu til Sjúkratrygginga Íslands um 4,8 ma.kr. vegna aukinnar þjónustuþarfar og styttingar biðlista. Fjárheimildir vegna reksturs og leigu nýrra hjúkrunarheimila aukast um 3,4 ma.kr. í takt við opnun nýrra rýma. Framlag til endurhæfingarþjónustu sem áður var tímabundið er gert varanlegt, alls um 1 ma.kr. Rekstur matsdeildar við bráðamóttökuna við Landspítalann er að fullu fjármagnaður með 1

² Til félags-, húsnæðis- og tryggingamála heyra málefnasvið 27–31 ásamt málaflokkum 32.20 og 32.40.

³ Til heilbrigðismála heyra málefnasvið 23–26 ásamt málaflokkum 32.10 og 32.30.

ma.kr. fjárveitingu og þá eru veittir 0,7 ma.kr. til að efla sérnám lækna. Fjárfestingarheimild er lækkuð um 8,9 ma.kr. með hliðsjón af uppsöfnuðum ónýttum heimildum fyrri ára vegna Nýs Landspítala. Lækkunin hefur ekki áhrif á framvindu eða umfang framkvæmdarinnar enda eru fyrirbyggjandi fjárheimildir nægar til að mæta áætlaðri fjárþörf verkefnisins á árinu 2027. Gert er ráð fyrir að aukinni fjárþörf verði mætt á seinni hluta fjármálaáætlunar eftir því sem verkinu vindur fram. Aðhald sem stofnunum er ætlað að útfæra nemur 2,3 ma.kr. og snýr m.a. að opinberum innkaupum og fækkun stöðugilda, auk almenns aðhalds.

Framlög til **samgöngu- og fjarskiptamála**⁴ lækka um 3,2 ma.kr. að raunvirði frá fjárlögum fyrra árs, eða sem nemur 4,3%. Skýrist lækkunin fyrst og fremst af tímabundnum fjárheimildum sem falla niður, m.a. til vegagerðar við Hvammsvirkjun. Samhliða nýframkvæmdum verður áfram áhersla á að vinna upp viðhaldsskuld sem safnast hefur upp um langt skeið. Þá er lagt til að framlög til Betri samgangna lækki tímabundið um 2 ma.kr. og gengið verði á uppsafnaðar heimildir. Í samræmi við stefnu ríkisstjórnar eru framlög til vegakerfisins aukin um 1,6 ma.kr. Einnig er lagt til að styrkir til almenningssamgangna á landsbyggðinni hækki um tæpan 1 ma.kr.

Framlög til **utanríkismála og alþjóðlegrar þróunarsamvinnu**⁵ hækka um 2,4 ma.kr. að raunvirði frá fjárlögum fyrra árs, eða sem nemur 6%. Hækkar fjárveiting vegna varnartengdra verkefna um 2,4 ma.kr., m.a. til að standa við skuldbindingar um varnarmál sem styðja við áfallapol, öryggi og varnir. Um viðmið og markmið má lesa í fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2026. Enn fremur er rammagrein í fjármálaáætlun 2027–2031 um útgjaldaviðmið NATO til varnarmála. Fjárveitingar til alþjóðlegrar þróunarsamvinnu hækka um 0,3 ma.kr. í takt við vöxt þjóðartekna.

Framlög til **almanna- og réttaröryggis**⁶ lækka um 0,1 ma.kr. að raunvirði frá fjárlögum fyrra árs, eða sem nemur 0,3%. Framlag vegna byggingar nýs fangelsis í stað Litla-Hrauns er aukið um 1,3 ma.kr. í takt við áætlaðan framkvæmdahraða. Stefnir er að því að verklok verði árið 2031 og að heildarkostnaður við 1. áfanga uppbyggingarinnar nemi um 17,9 ma.kr. Alls falla niður 0,4 ma.kr. sem er hluti af tímabundnum aðgerðum gegn ofbeldi barna. Aðhald á stofnanir sem nemur 0,6 ma.kr. snýr m.a. að sameiningu lögregluembætta og opinberum innkaupum.

Framlög til **mennta- og menningarmála**⁷ hækka að raunvirði um 1,4 ma.kr. frá fjárlögum fyrra árs, eða sem nemur 0,8%. Til að mæta markmiðum ríkisstjórnar um sókn í menntamálum er lagt til að veita 1,3 ma.kr. til styrkingar háskólastigsins og 0,7 ma.kr. framlag til námsgagnaútgáfu og innleiðingar á STEM-áherslum í grunn- og framhaldsskólum. Þá er framlag aukið um samtals 0,3 ma.kr. til að mæta fjölgun nemenda í framhaldsskólum. Áfram er veitt framlag til byggingar Þjóðarhallar með 1,2 ma.kr. hækkun frá fyrra ári. Ríkið greiðir 55% af heildarkostnaði á mótí Reykjavíkurborg og eru áætluð verklok árið 2030. Þá er ráðgert að veita 0,7 ma.kr. framlög til máltekniverkefna sem og 0,5 ma.kr. aukið framlag til menningarsjóða, listamannalauna og safnastarfsemi, auk þess sem stuðningur við einkarekna fjölmiðla er aukinn um 0,3 ma.kr.

Framlög til **nýsköpunar-, rannsóknar- og þekkingargreina**⁸ lækka um 3,7 ma.kr. að raunvirði frá fjárlögum fyrra árs, eða sem nemur 10,7%. Lækkunina má helst rekja til þess að framlag til rammaáætlana ESB um menntun, rannsóknir og tækniþróun lækkar tímabundið um 3,5

⁴ Til samgöngu- og fjarskiptamála heyrir málefnasvið 11.

⁵ Til utanríkismála og alþjóðlegrar þróunarsamvinnu heyrir málefnasvið 4 og 35.

⁶ Til almanna- og réttaröryggis heyrir málefnasvið 9.

⁷ Til mennta- og menningarmála heyrir málefnasvið 18–22.

⁸ Til nýsköpunar-, rannsóknar- og þekkingargreina heyrir málefnasvið 7.

ma.kr. Lækkunin er gerð í ljósi þess að undanfarin ár hefur ónýtt fjárheimild flust á milli ára sem gert er ráð fyrir að verði nýtt að fullu árið 2027 og hefur því ekki áhrif á skuldbindingar Íslands gagnvart áætlunum. Jafnframt lækkar framlag til stuðnings við nýsköpunarfyrirtæki um 1,7 ma.kr. Lækkunin er í samræmi við áætlun Rannsóknarmiðstöðvar Íslands (Rannís) um stuðningsgreiðslur til rannsóknar og þróunar á næsta ári, en greiðslurnar hafa farið lækkandi eftir skarpan vöxt til ársins 2024. Á móti hækkar fjárveiting til endurgreiðslna vegna kvikmyndagerðar á Íslandi um samtals 0,8 ma.kr. Með þeirri hækkun er komið til móts við vilyrði sem gefin hafa verið fyrir næsta ár. Þá er veitt 0,4 ma.kr. framlag vegna verkefna tengdum gervigreind í því skyni að efla nýsköpun.

Framlög til **umhverfis- og orkumála**⁹ lækka um 4,3 ma.kr. að raunvirði frá fjárlögum fyrra árs, eða sem nemur 8,2%. Dregið er úr styrkjum til orkuskipta um 3,2 ma.kr. sem liður í aðhaldsaðgerðum, en þar af er lækkun um 1 ma.kr. tímabundin til eins árs. Þá lækkar ráðstöfun losunarheimilda um 1,7 ma.kr. Innan málaflökks *17.40 Varnir gegn náttúruvá* er veitt tímabundið aukið 300 m.kr. framlag til að flýta framkvæmdum við ofanflóðavarnir. Einnig er gerð varanleg færsla fjárheimildar upp á 450 m.kr. á milli málaflökka frá Ofanflóðasjóði til Veðurstofunnar vegna verkefna á sviði vöktunar náttúruvá og rýmingaráætlana.

Önnur málefnasvið¹⁰ hækka samanlagt um 5,5 ma.kr. að raunvirði milli ára, eða um 1,4%. Breytingin skýrist að megninu til af endurmati á áætluðum vaxtagjöldum sem leiðir til 6,7 ma.kr. hækkunar á framlagi. Framlag til almenna varasjóðsins hækkar um 1 ma.kr., einkum vegna uppfærslu á svigrúmi á árinu sem fært er á sjóðinn, en skv. lögum skal umfang sjóðsins nema að lágmarki 1% af heildarfjárheimildum. Þá falla niður tímabundin 1,1 ma.kr. viðbótarframlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga vegna innleiðingar á lögum um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna en fimm ár verða liðin frá gildistöku laganna. Veittir eru 0,8 ma.kr. til nýbyggingar við Stjórnarráðshúsið en áætlað er að heildarkostnaður við framkvæmdina verði 3,4 ma.kr. Þá hækka framlög til sóknargjalda um 0,2 ma.kr. Hækkunin er gerð samfara laga-breytingu um reiknireglu sóknargjalda og er ætlað að festa í sessi varanlega hækkun til mál-efnisins. Á móti er gert ráð fyrir að fjárveitingar til lífeyrisskuldbindinga lækki um 1,7 ma.kr., m.a. vegna þess að horfir til fækkunar lífeyrispega næstu árin. Niður falla samtals 0,7 ma.kr. vegna tímabundinna verkefna tengdum málefnum Grindavíkur.

Tafla 5.5 sýnir breytingar á rammasettum útgjöldum milli fjárlaga 2026 og frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2027 eftir málefnasviðum án launa-, gengis- og verðlagsbreytinga.

⁹ Til umhverfis- og orkumála heyra málefnasvið 15 og 17.

¹⁰ Til annarra málefnasviða heyra málefnasvið 1–3, 5, 6, 8, 10, 12–14, 16 og 33–34.

Tafla 5.5 Breytingar á rammasettum útgjöldum milli fjárlaga 2026 og frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2027

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2026	Frumvarp ¹ 2027	br. m.kr.	br. %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	7.005	6.938	-68	-1,0
02 Dómsstólar	4.606	4.598	-8	-0,2
03 Æðsta stjórnýsla	3.239	4.204	965	29,8
04 Utanríkismál	23.614	25.677	2.064	8,7
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	30.384	30.513	129	0,4
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár	3.559	3.296	-263	-7,4
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	34.261	30.587	-3.674	-10,7
08 Sveitarfélög og byggðamál	5.420	3.131	-2.289	-42,2
09 Almanna- og réttaröryggi	50.305	50.171	-134	-0,3
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	24.007	22.900	-1.107	-4,6
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	76.232	72.982	-3.249	-4,3
12 Landbúnaður	25.913	27.080	1.167	4,5
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	8.964	7.533	-1.432	-16,0
14 Ferðapjónusta	2.483	2.632	149	6,0
15 Orkumál	11.945	8.665	-3.280	-27,5
16 Markaðseftirlit og neytendamál	4.849	4.830	-19	-0,4
17 Umhverfismál	40.424	39.405	-1.020	-2,5
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	24.467	25.207	741	3,0
19 Fjölmiðlun	7.527	8.132	605	8,0
20 Framhaldsskólastig	53.361	53.350	-11	0,0
21 Háskólastig	73.366	73.638	272	0,4
22 Önnur skólastig og stjórnýsla mennta- og barnamála	7.142	6.905	-238	-3,3
23 Sjúkrahúspjónusta	192.567	188.127	-4.441	-2,3
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	104.234	110.427	6.193	5,9
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarpjónusta	91.796	95.118	3.322	3,6
26 Lyf og lækningavörur	44.593	47.030	2.437	5,5
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks	141.294	143.443	2.149	1,5
28 Málefni aldraðra	125.790	130.537	4.747	3,8
29 Fjölskyldumál	82.148	88.521	6.372	7,8
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	10.077	10.024	-53	-0,5
31 Húsnæðis- og skipulagsmál	25.913	21.920	-3.993	-15,4
32 Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála	14.494	14.061	-433	-3,0
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	17.430	18.387	956	5,5
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna	16.373	16.705	333	2,0
Samtals rammasett útgjöld á verðlagi 2026	1.389.780	1.396.671	6.891	0,5
Liðir utan ramma ²	166.045	172.429	6.384	3,8
Aðlögun frumgjalda að GFS staðli ³	-82.826	-80.178	2.647	-3,2
Launa- og verðlagsbætur 2027	-	59.897	-	-
Frumgjöld samkvæmt GFS - staðli	1.472.999	1.548.819	75.820	5,1
Vaxtagjöld	129.369	136.085	6.716	5,2
Aðlögun vaxtagjalda að GFS staðli ⁴	18.554	18.864	310	2
Heildargjöld samkvæmt GFS - staðli	1.620.922	1.703.768	82.846	5,1

¹ Án launa- og verðlagsbreytinga

² Liðir sem falla utan ramma málefna sviða að frátöldum vaxtagjöldum eru eftirfarandi: ríkisábyrgðir, afskriftir skattkrafna, tjónabætur, tapaðar kröfur, lífeyrisskuldbindingar, atvinnuleysistryggingar, lögbundin framlög til jöfnunarsjóðs sveitarfélaga og framlög v. skólamáltíða.

³ Hér er um að ræða aðlaganir vegna meðferðar lífeyrisskuldbindinga og afskriftir skattkrafna. Þá er einnig um að ræða aðlaganir vegna innbyrðis viðskipta milli A-hluta aðila þannig að ekki komi til tvítalninga útgjalda.

⁴ Reiknuð vaxtagjöld vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga.

5.3 Áhrif á jafnrétti kynjanna

Fjöldi nýrra útgjaldaráðstafana í frumvarpi til fjárlaga 2027, þ.e. breytingar frá gildandi fjárlögum, hefur verið greindur með aðferðum kynjaðrar fjárlagagerðar í samræmi við 18. gr. laga um opinber fjármál. Þá er umfjöllun um áhrif tekjuráðstafana að finna í kafla 4 *Tekjur ríkissjóðs (A1-hluta)*. Áhersla var lögð á að meta áhrif tillagna sem tengjast nýjum verkefnum eða öðrum ákvörðunum ríkisstjórnar. Lagt var mat á hvort ráðstafanirnar væru líklegar til að stuðla að jafnrétti kynjanna, viðhalda óbreyttu ástandi eða auka kynjamisrétti og beinist greiningin fyrst og fremst að stöðu kvenna og karla þar sem takmarkaðar upplýsingar liggja fyrir um önnur kyn. Þá er einnig leitast við að greina áhrif á aðra hópa eftir því sem við á og gögn liggja fyrir. Eftirfarandi er samantekt á helstu niðurstöðum greiningarinnar.

Útfærsla á aðhaldi getur haft ólík áhrif á kynin. Skilgreining almenna aðhaldsmarkmiðsins, þar sem helstu þjónustukerfum ríkisins er gert að mæta lægri aðhaldskröfu en öðrum útgjaldaliðum, er talin styðja við markmið um jafnrétti. Mikilvægt er að huga að kynja- og jafnréttis-sjónarmiðum, þar á meðal búsetu, við útfærslu á fækkun stöðugilda hjá ríkinu en sértækar ráðstafanir í formi hagkvæmari opinberra innkaupa og endurmats á fjárförf vegna fjárfestingarverkefna eru ekki taldar til þess fallnar að hafa áhrif á jafnrétti.

Auknar útgjaldaráðstafanir á sviði **félags-, húsnæðis- og tryggingamála** eru heilt yfir taldar stuðla að jafnrétti. Hækkun á hámarksgreiðslum fæðingarorlofs bætir afkomu foreldra í fæðingarorlofi en konur taka að meðaltali lengra orlof en karlar. Hækkunin hefur aukið nýtingu foreldra á fæðingarorlofi og er því skýr hvati til jafnari skiptingar fæðingarorlofs. Vegna kynbundins launamunar lendir herra hlutfall feðra en mæðra á þaki hámarksgreiðslna. Umönnun barna hefur sögulega hvílt þyngra á herðum kvenna og því eru aukin framlög til Barna- og fjölskyldustofu, m.a. vegna uppbyggingar vistunarúrræða utan heimilis fyrir börn með fjölþættar stuðningsþarfir, talin geta létt álagi af fjölskyldum og ekki síst mæðrum. Atvinnuleysi mælist nokkru meira hjá körlum en konum í lok júlí 2026 en ef lítið er til langtímaatvinnuleysis er almennt svipað hlutfall karla og kvenna á atvinnuleysisskrá. Atvinnuleysi mælist jafnframt mest í greinum sem eru fremur kynjaskiptar, þar á meðal í verslun og vöruflutningum, opinberri þjónustu, fræðslu og heilbrigðis- og félagsþjónustu sem og í byggingastarfsemi og mannvirkjagerð. Þá mun afnám vaxtabóta hafa meiri áhrif á konur en karla í ljósi þess að um 60% af heildarfjárhæð greiddra vaxtabóta árið 2025 runnu til kvenna.

Almennt má telja að aukin framlög til **heilbrigðismála** stuðli að jafnrétti. Er þar m.a. horft til þess að konur eru líklegri en karlar til að búa við heilsubrest og nota því bæði heilbrigðisþjónustu og lyf meira en karlar. Aukin framlög til Sjúkratrygginga Íslands eru talin geta bætt stöðu kvenna en þær nýta sér þjónustu sérgreinalækna í meira mæli en karlar í meiri hluta flokka. Skýrist það að hluta til af aukinni þörf kvenna á barneignaraldri fyrir þjónustu sérgreinalækna. Aftur á móti getur hækkun á komugjöldum í heilsugæslu takmarkað aðgengi tekjulægri hópa og þá kvenna í meira mæli en karla. Bætt aðgengi að hjúkrunarrýmum er hins vegar til þess fallið að draga úr ólaunaðri umönnun sem konur sinna í meira mæli en karlar. Þá eru framkvæmdir við Nýjan Landspítala taldar munu stuðla að umbótum í starfsumhverfi sem dregið geta úr álagi og þannig fyrirbyggt veikindafjarveru sem mælist hlutfallslega meiri hjá konum en körlum meðal starfsfólks spítala.

Á sviði **mennta- og menningarmála** eru enn tækifæri til að vinna gegn staðalímyndum á vinnumarkaði og jafna þannig stöðu kynjanna. Talsverður kynjahalli er á námsvali á framhaldsskólastigi, sérstaklega þegar kemur að starfsnámi, en aukin framlög vegna nemendafjölgunar eru þó talin viðhalda óbreyttri stöðu kynjanna. Konur hafa um árabíl verið mikill meiri hluti nemenda í háskólum landsins og námsval á háskólastigi er jafnframt nokkuð kynbundið eftir greinum. Því eru með auknu fjármagni til háskólastigsins bæði tækifæri til að leitast við að fjölga karlkyns nemendum sem og að jafna kynjahlutfall innan tiltekinna náms-

greina. Aukið fjármagn til uppbyggingar á STEM-greinum á grunn- og framhaldsskólastigi er jafnframt metið til þess fallið að styðja við þau markmið. Þá er við hönnun Þjóðarhallarinnar tekið mið af kynja- og jafnréttissjónarmiðum og áhersla lögð á að byggingin komi til með að mæta fjölbreyttum þörfum fólks.

Meðal ráðstafana á **öðrum málefnasviðum** er bygging nýs fangelsis í stað Litla-Hrauns sem mun bæta aðbúnað fanga og starfsfólks sem og aðstöðu til heimsóknna. Fangar eru í miklum meiri hluta karlmenn en breytingarnar eru heilt yfir til þess fallnar að stuðla að jafnrétti. Þá hefur ofbeldi meðal barna kynjaðar birtingarmyndir, t.d. í formi líkamlegs ofbeldis meðal drengja og kynbundins og stafræns ofbeldis gagnvart stúlkum. Mikilvægt er að taka mið af þeirri stöðu við forgangsöröðun verkefna í kjölfar niðurfellingar á tímabundnum framlögum til ýmissa verkefna vegna ofbeldis barna.

5.4 Útgjaldabreytingar frá fjármálaáætlun

Fjárlagafrumvarp ársins 2027 byggist á stefnumörkun málefnasviða sem samþykkt var í fjármálaáætlun 2027–2031 í maí sl. Rammasett útgjöld í fjármálaáætlun námu 1.409 ma.kr. á verðlagi ársins 2026. Frá samþykkt áætlunarinnar hafa útgjaldaforsendur verið endurmetnar, nýjar ákvarðanir teknar til að styðja við markmið ríkisstjórnarinnar um jöfnuð í ríkisfjármálum og aðhaldsráðstafanir útfærðar nánar niður á málaflokka, stofnanir og verkefni.

Í fjárlagafrumvarpi 2027 er gert ráð fyrir að rammasett útgjöld verði 12,7 ma.kr. lægri en í fjármálaáætlun, eða sem nemur um 0,9%, þegar launa- og verðlagsbreytingar eru undanskildar.

Mest er hækkunin frá fjármálaáætlun á málefnasviði 29 *Fjölskyldumál*, eða um 5 ma.kr. Hún skýrist fyrst og fremst af auknu framlagi til Fæðingarorlofssjóðs vegna uppfærðs mats á útgjaldaþróun sjóðsins, m.a. vegna hækkunar hámarksgreiðslna, afturvirkni þeirrar breytingar og fjölgunar þeirra sem fá hámarksgreiðslur. Útgjöld á málefnasviði 27 *Örorka og málefni fatlaðs fólks* hækka um 3,7 ma.kr. frá fjármálaáætlun, einkum vegna framlags úr ríkissjóði til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða sem ekki hafði verið gert ráð fyrir í fjármálaáætlun. Þá hækka útgjöld til heilbrigðisþjónustu utan sjúkrahúsa um 1,3 ma.kr.

Á móti lækka útgjöld á nokkrum málefnasviðum frá fjármálaáætlun. Þær skýrast annars vegar af auknu almennu aðhaldi sem kom inn við vinnslu fjárlagafrumvarpsins, alls 2 ma.kr. og breyttri forgangsöröðun, og hins vegar af endurmati á fjárþörf einstakra verkefna líkt og rakið er í kafla um ráðstafanir hér að ofan. Mesta breytingin er á málefnasviði 23 *Sjúkrahúsþjónusta* þar sem áætluð útgjöld eru 9,8 ma.kr. lægri en gert var ráð fyrir í fjármálaáætlun. Þar vegur þyngst endurmat á fjárþörf vegna Nýs Landspítala, þar sem uppsafnaðar fjárheimildir draga úr þörf fyrir nýtt framlag árið 2027. Þá lækka fjárheimildir á málefnasviði 31 *Húsnæðis- og skipulagsmál* um 3,9 ma.kr. vegna breytts mats á fjárþörf og tímasetningar framlaga til stofnframlaga líkt og fjallað hefur verið um. Sjá nánari umfjöllun í kaflanum *Ráðstafanir til að draga úr útgjaldavexti*.

Breytingarnar frá fjármálaáætlun eru því af ólíkum toga. Hluti þeirra endurspeglar uppfært mat á undirliggjandi útgjaldaþróun og nýjar ákvarðanir stjórnvalda, hluti felur í sér varanlega lækkun útgjalda eða hægari útgjaldavöxt og hluti endurspeglar fyrst og fremst breytta tímasetningu fjármögnunar og minni þörf fyrir nýjar fjárheimildir á árinu 2027.

Í töflu 5.6 er sýnd sundurliðun breytinga á rammasettum útgjöldum eftir málefnasviðum milli fjármálaáætlunar 2027–2031 og fjárlagafrumvarps 2027.

Tafla 5.6 Breyting frá ramma gildandi fjármálaáætlunar eftir málefnasviðum

Rekstrargrunnur, m.kr.	Rammi fjármálaáætl. 2027	Rammi frumvarp 2027 ¹	br. frá fjármála- áætlun m.kr.	br. %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	6.811	6.938	126	1,9
02 Dómsstólar	4.545	4.598	53	1,2
03 Æðsta stjórnarsýsla	3.947	4.204	258	6,5
04 Utanríkismál	25.896	25.677	-219	-0,8
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	30.584	30.513	-71	-0,2
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár	3.331	3.296	-35	-1,1
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	34.115	30.587	-3.528	-10,3
08 Sveitarfélög og byggðamál	4.245	3.131	-1.114	-26,2
09 Almanna- og réttaröryggi	52.254	50.171	-2.083	-4,0
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnarsýsla dómsmála	23.099	22.900	-199	-0,9
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	76.311	72.982	-3.329	-4,4
12 Landbúnaður	25.872	27.080	1.208	4,7
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	8.689	7.533	-1.157	-13,3
14 Ferðaþjónusta	2.387	2.632	245	10,3
15 Orkumál	8.655	8.665	11	0,1
16 Markaðseftirlit og neytendamál	4.808	4.830	22	0,5
17 Umhverfismál	38.762	39.405	643	1,7
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	24.906	25.207	302	1,2
19 Fjölmíðlun	7.902	8.132	230	2,9
20 Framhaldsskólastig	53.171	53.350	180	0,3
21 Háskólastig	74.122	73.638	-484	-0,7
22 Önnur skólastig og stjórnarsýsla mennta- og barnamála	6.735	6.905	169	2,5
23 Sjúkrahúsþjónusta	197.941	188.127	-9.814	-5,0
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	109.174	110.427	1.253	1,1
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	94.614	95.118	504	0,5
26 Lyf og lækningavörur	47.088	47.030	-58	-0,1
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks	139.743	143.443	3.700	2,6
28 Málefni aldraðra	131.337	130.537	-800	-0,6
29 Fjölskyldumál	83.489	88.521	5.032	6,0
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	10.011	10.024	13	0,1
31 Húsnæðis- og skipulagsmál	25.784	21.920	-3.865	-15,0
32 Lýðheilsa og stjórnarsýsla velferðarmála	14.055	14.061	6	0,0
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	18.387	18.387	0	0,0
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna	16.621	16.705	84	0,5
Samtals rammasett útgjöld á verðlagi 2026	1.409.386	1.396.671	-12.715	-0,9
Liðir utan ramma ²	166.422	172.429	6.007	3,6
Aðlögun frumgjalda að GFS staðli ³	-81.435	-80.178	1.257	-1,5
Launa- og verðlagsbætur 2027	45.717	59.897	14.180	31,0
Frumgjöld samkvæmt GFS - staðli	1.540.091	1.548.819	8.728	0,6
Vaxtagjöld	124.590	136.085	11.495	9,2
Aðlögun vaxtagjalda að GFS staðli ⁴	18.864	18.864	0	0,0
Heildargjöld samkvæmt GFS - staðli	1.683.545	1.703.768	20.223	1,2

¹ An launa- og verðlagsbreytinga.² Aðrir liðir utan ramma: ríkisábyrgðir, afskriftir skattkrafna, tjónabætur, tapaðar kröfur, lífeyrisskuldbindingar, atvinnuleysistryggingar, lögbundin framlög til jöfnunarsjóðs sveitarfélaga og framlög v. skólamáltíða.³ Hér er um að ræða aðlaganir vegna meðferðar lífeyrisskuldbindinga og afskriftir skattkrafna. Þá er einnig um að ræða aðlaganir vegna innbyrðis viðskipta milli A-hluta aðila, svo sem Ríkiskaup, þannig að ekki komi til tvítalninga útgjalda.⁴ Reiknuð vaxtagjöld vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga.

5.5 Verðlagsforsendur útgjaldahliðar

Í fjárlagafrumvarpinu eru fjárheimildir málefnasviða og málaflokka settar fram á áætluðu verðlagi ársins 2027. Verðlagsbreytingar á milli árána 2026 og 2027 miðast við þjóðhagsspá Seðlabanka Íslands frá maí sl. en áætlaðar launabætur til stofnana taka mið af kjarasamningum. Ekki er spáð fyrir um gengi gjaldmiðla heldur er það uppfært miðað við meðalgengi í júlí 2026. Launa-, verðlags- og gengisbreytingar á fjárheimildum málefnasviða og málaflokka í frumvarpinu nema samtals 59,9 ma.kr., eins og sjá má í meðfylgjandi töflu.

Tafla 5.7 Verðlagsbreytingar fjárlagafrumvarpsins 2027

	ma.kr.
Launabreytingar.....	24,7
Endurmat á launaforsendum fjárlaga fyrri ára.....	11,1
Áætlaðar launabætur 2026.....	13,6
Almennar verðlagsbreytingar.....	12,5
Hækkun bóta almannatrygginga.....	20,4
Hækkun atvinnuleysisbóta.....	1,8
Gengisbreytingar.....	0,5
Samtals.....	59,9

Launaforsendur. Hækkun fjárheimilda málefnasviða og málaflokka í fjárlagafrumvarpinu vegna launahækkana er tvíþætt. Annars vegar er um að ræða endurmat launforsendna fyrri ára og mat á áhrifum þeirra á ársgrundvelli fyrir 2027. Áætlað er að útgjöld ríkissjóðs vegna hækkana fyrri ára og endurmats á launaforsendum nemi 11,1 ma.kr. til hækkunar á ársgrundvelli vegna fjárlaga fyrir árið 2027.

Áætlaðar launabætur vegna launahækkana á árinu 2027 taka mið af gerðum kjarasamningum opinberra starfsmanna. Miðað við þær forsendur verður meðalhækkun launataxta opinberra starfsmanna 3,8%, hlutfallslega meiri hjá lægra launuðum hópum vegna áhrifa krónutöluviðmiða. Áætluð útgjöld ríkissjóðs vegna þessara kostnaðarhækkana nema 13,6 ma.kr. á árinu 2027.

Atvinnuleysisbætur og bætur almannatrygginga. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að bætur almannatrygginga, þ.e. elli- og örorkulífeyrir og bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð, hækki um 7,3% frá 1. janúar 2027. Hækkunin byggist á uppfærðri spá um þróun launavísitölu árin 2026 og 2027, ásamt leiðréttingu sem tekur mið af þróun vísitölnnar frá 1. júní 2025, sbr. 62. gr. laga um almannatryggingar, nr. 100/2007. Samkvæmt ákvæðinu skal ákvörðun bótafjárhæða taka mið af þróun launavísitölu frá þeim degi, þó þannig að þær hækki aldrei minna en sem nemur hækkun vísitölu neysluverðs. Forsendur fjárlagafrumvarpsins gera ráð fyrir að vísitala neysluverðs hækki um 3,6% árið 2027. Fyrir lagabreytinguna var við ákvörðun hækkunar bóta miðað við áætlaða launaþróun. Samkvæmt því hefðu bætur almannatrygginga hækkað um 4,0% árið 2027 í stað 7,3%. Atvinnuleysisbætur falla ekki undir ákvæði 62. gr. og er gert ráð fyrir að þær hækki um 4,0%, í samræmi við spá um kjarasamningsbundnar launahækkunar á árinu. Áætluð útgjöld vegna þeirrar hækkunar nema um 1,8 ma.kr.

Almennar verðlagsforsendur. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir 3,6% hækkun annarra rekstrargjalda en launa milli árána 2026 og 2027. Hækkunin er í samræmi við verðbólguþá fyrir árið 2027 skv. þjóðhagsspá Seðlabanka Íslands frá maí sl. Algenget er að slík rekstrargjöld nemi um 20–30% af veltu stofnana en gert er ráð fyrir að aukin útgjöld vegna þessara verðlagsbreytinga nemi 12,5 ma.kr.

Gengisforsendur. Forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027 miðast við meðalgengi í júlí 2026. Gengi íslensku krónunnar hefur tekið nokkrum breytingum frá forsendum fjárlaga fyrir árið 2026. Gengisvísitalan er nú 2,1% hærrí og hefur gengi íslensku krónunnar gagnvart bandaríkjadal veikst um 2,6%, um 0,7% gagnvart evru og um 2,8% gagnvart bresku pundi. Breytingar á gengi gjaldmiðla leiða til 0,5 ma.kr. hækkunar fjárheimilda þar sem útgjöld eru beintengd gengi, einkum í utanríkismálum og vegna lyfjakostnaðar.

5.6 Skuldbindandi samningar og styrktarsamningar

Árlega efna ráðuneyti og stofnanir til útgjalda með samningum, á grundvelli 40. gr. laga um opinber fjármál, og á grundvelli 42. gr. sömu laga um styrkveitingar, við samtök, einkaaðila og sveitarfélög. Tilgangur og markmið með samningum eða styrkjum skv. þessum greinum laganna geta verið margs konar.

Flokkun samninga. Samningar um framkvæmdir, rekstur og afmörkuð verkefni falla undir 40. gr. laga um opinber fjármál. Samkvæmt þeirri grein er ráðherra veitt heimild, með samþykki fjármála- og efnahagsráðherra, til að gera samninga um þjónustu- og rekstrarverkefni til lengri tíma en eins árs í senn en þó að hámarki til fimm ára, að öðrum kosti þurfi samþykki Alþingis. Með samningi um rekstur er átt við samning um afmarkaða rekstrarþætti eða þjónustu sem ríkið veitir enda sé ekki um að ræða verkefni sem feli í sér vald til að taka ákvarðanir er lúta að réttindum og skyldum nema fyrir því liggi skýr lagaheimild. Skriflegir samningar eiga að vera til um öll lögbundin verkefni sem ráðuneyti og stofnanir hafa samið um og aðrir en ríkisaðilar inna af hendi. Réttarstaða þeirra sem þjónustan beinist að breytist því ekki þó að ríkið feli öðrum aðila að sjá um lögbundinn rekstur eða þjónustu. Með 40. gr. laga um opinber fjármál er stofnunum einnig veitt heimild til að gera samninga um afmörkuð rekstrarverkefni án samþykkis hlutaðeigandi ráðuneytis og fjármála- og efnahagsráðuneytis ef samanlögð árleg fjárskuldbinding ríkisaðilans vegna samninga fer ekki yfir 15% af árlegum heildarútgjöldum hans. Þar er þó fyrst og fremst um að ræða minni háttar samninga eins og rekstur upplýsingakerfa, tölvuumsjón og rekstrarleigusamninga. Það er á ábyrgð hvers ríkisaðila að tryggja að útgjöld vegna samninga séu í samræmi við þá stefnumörkun sem liggur til grundvallar fjármálaáætlun og rúmist innan þeirra fjárheimilda sem Alþingi hefur samþykkt til þess mál-efnasviðs og málaflokks sem verkefnið fellur undir.

Ráðherra er skv. lögum einnig heimilt að gera styrktar- og samstarfssamninga um verkefni sem ekki falla beinlínis undir lögbundin verkefni ríkisins. Um slíka samninga gildir 42. gr. laga um opinber fjármál sem fjallar um styrkveitingar. Samkvæmt greininni er hverjum ráðherra heimilt að veita tilfallandi styrki og framlög til verkefna sem varða þá málaflokka sem þeir bera ábyrgð á. Markmið þeirra er að styrkja eða ganga til samstarfs við aðila um verkefni sem almennt eru uppbyggileg eða nauðsynleg í samfélaginu. Við úthlutun styrkja og framlaga skal gæta jafnræðis, hlutlægni, gagnsæis og samkeppnissjónarmiða.

Tafla 5.8 Yfirlit yfir skuldbindandi samninga eftir málefnasviðum

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fj. Áb.	Samn.	2026	2027	2028	2029
Rekstrar- og þjónustusamningar						
04 Utanríkismál	UTN	6	4.738	1.465	1.451	1.441
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	FJR	22	4.930	4.951	4.783	3.121
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	MNH	13	354	60	60	60
09 Almanna- og réttaröryggi	DMR	2	0	940	940	940
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	IRN	20	8.260	8.147	2.613	1.116
12 Landbúnaður	ATRN	1	609	518	518	518
14 Ferðaþjónusta	ATRN	1	6	0	0	0
17 Umhverfismál	URN	2	46	18	0	0
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	MNH	11	763	318	343	363
19 Fjölmíðlun	MNH	2	6.750	7.065	0	0
20 Framhaldsskólastig	MRN	6	8.924	8.847	8.847	8.847
21 Háskólastig	MNH	34	10.205	10.445	274	21
23 Sjúkrahúsþjónusta	HRN	2	69.004	71.513	74.112	76.806
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	HRN	29	72.818	75.912	75.912	75.912
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	HRN	72	62.716	74.356	74.810	74.751
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna	UTN	4	761	780	799	0
Samtals rekstrar- og þjónustusamningar		227	250.885	265.334	245.462	243.897
Styrktar- og samstarfssamningar						
03 Æðsta stjórnsýsla	FOR	1	27	28	29	29
04 Utanríkismál	UTN	5	64	11	11	0
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	MNH	11	152	75	33	5
08 Sveitarfélög og byggðamál	IRN	9	921	512	507	498
09 Almanna- og réttaröryggi	DMR	2	0	20	20	20
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnsýsla dómsmála	DMR	2	4.716	4.733	4.733	4.733
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	IRN	1	75	75	75	0
12 Landbúnaður	ATRN	4	19.471	20.171	20.171	20.171
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	ATRN	3	48	48	13	3
14 Ferðaþjónusta	ATRN	6	468	358	358	358
15 Orkumál	URN	3	329	104	104	0
17 Umhverfismál	URN	25	700	578	529	499
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	MNH	82	2.913	2.238	1.965	1.793
20 Framhaldsskólastig	MRN	12	1.659	1.565	690	690
21 Háskólastig	MNH	18	278	23	0	0
22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og barnam. ...	MRN	15	1.038	1.000	860	860
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	HRN	4	567	593	593	593
29 Fjölskyldumál	FRN	12	510	284	284	284
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	FRN	2	1.340	1.419	1.419	1.419
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála	DMR	2	0	52	52	52
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna	UTN	91	6.021	4.991	3.641	208
Samtals styrktar- og samstarfssamningar		310	41.296	38.876	36.086	32.214
Samtals skuldbindandi samningar		537	292.182	304.210	281.548	276.111
Hlutfall af frumútgjöldum			19%	19%	-	-

Heildarumfang skuldbindandi samninga. Umfang skuldbindandi samninga ríkissjóðs er umtalsvert, bæði hvað varðar fjölda og fjárhagslegt umfang. Tafla 5.8 sýnir annars vegar heildarskuldbindingu og fjölda allra rekstrar- og þjónustusamninga og hins vegar styrktar- og samstarfssamninga eftir málefnasviðum. Rétt er að vekja athygli á því að í yfirliti 6 í fylgiriti með fjárlagafrumvarpinu eru sýndir allir skuldbindandi samningar eftir málefnasviðum og málaflokkum.

Skuldbindandi samningar sem í gildi eru á þessu ári eru alls 537 talsins. Þar af eru 227 vegna rekstrar- og þjónustuverkefna og 310 vegna styrktar- og samstarfsverkefna. Heildar-útgjöld samninganna eru áætluð 292 ma.kr., eða sem nemur 19% af frumútgjöldum ríkissjóðs.

6 Fjárreiður ríkisaðila í A2- og A3-hluta

Flokkun ríkisaðila í A2- og A3-hluta má sjá í meðfylgjandi töflu. Helstu breytingar frá fyrra ári eru þær að hlutafélagið Vaðlaheiðargöng hf. verður að innviðafélaginu Göng og brú ohf., auk þess sem ÍL-sjóður fellur út í kjölfar slita á sjóðunum.

Tafla 6.1 Flokkun ríkisaðila í A2- og A3-hluta

Ríkisaðili	Flokkun	Ríkisaðili	Flokkun
Bygðastofnun	A-2	Lindarhvoll ehf.	A-3
Eignasafn ríkiseigna		Neyðarlínan ohf.	
Húsnæðissjóður		Nýr landspítali ohf.	
Menntasjóður námsmanna		Rannsókn- og háskólanet Ísl.	
Náttúruhamfaratrygging Íslands		Ríkisútvarpið ohf.	
		Sítus ehf.	
Betri samgöngur ohf.	A-3	Storð ehf.	
Eignahlutir ehf.		Tæknigarður ehf.	
Fasteignafélagið Þórkatla hf.		Tæknisetur ehf.	
Fasteignir Háskóla Íslands ehf.		Vísindagarðar HÍ ehf.	
Göng og brú ohf. (Vaðlaheiðargöng hf.)		Þjóðarhöll ehf.	
Harpa ohf.		Þróunarfélag Kefl.flugv.ehf.	
Leigufélagið Briet ehf.		Öryggisfjarskipti ehf.	

6.1 Áætlanir A2-hluta ríkisaðila

Til A2-hluta ríkisaðila teljast lána- og fjárfestingarsjóðir og önnur starfsemi sem er rekin undir stjórn ríkisins og stendur undir sér með sölu á vöru eða þjónustu, leigu og lánastarfsemi. Yfirlit um þessi félög má sjá í töflu 6.2 þar sem fram koma helstu tölur úr ársreikningum þeirra vegna ársins 2025. Í töflu 6.3 má sjá yfirlit yfir áætlaðar lykilstærðir þessara aðila á næsta ári. Helsta breytingin á samsetningu A2-hlutans er að ÍL-sjóður telst ekki lengur A2-ríkisaðili í árslok 2025 eftir að uppgjör skulda hans fór fram á fyrri hluta árs 2025 og sjóðnum var í kjölfarið slitið.

Breytingin á samsetningu A2-hlutans hefur veruleg áhrif á samanburð heildartalna milli ára. Sé ÍL-sjóður undanskilinn tölum ársins 2024 jukust eignir annarra A2-aðila um 4,5%, skuldir um 1,5% og eigið fé um 13,0% milli ára. Eiginfjárstaða þeirra styrktist því og samanlögð afkoma batnaði úr rúmlega 5 ma.kr. afgangi árið 2024 í rúmlega 11 ma.kr. árið 2025.

Samanlagðar eignir A2-hluta aðila námu 579 ma.kr. í árslok 2025, skuldir voru 416 ma.kr. og eigið fé því 163 ma.kr. Afkoma þeirra var jákvæð um 11,4 ma.kr. þrátt fyrir halla á rekstri Eignasafns ríkiseigna. Afkoman batnaði um 6 ma.kr. frá fyrra ári, einkum vegna bættrar afkomu Menntasjóðs námsmanna en Náttúruhamfaratrygging Íslands skilaði einnig góðri afkomu. Helsti drifkraftur afkomu þessara ríkisaðila er vegna bókhaldslegra þátta, s.s. matsbreytinga eigna og verðbóta verðtryggða eigna og skulda.

Tafla 6.2 Helstu tölur úr ársreikningum A2-hluta ríkisaðila fyrir árið 2025

Ársreikningar 2025, m.kr.	Eignar- hluti	Eigið fé 31.12.25	Skuldir	Eignir	Tekjur	Afkoma ársins
Byggðastofnun	100%	6.594	27.276	33.870	1.229	591
Eignasafn ríkiseigna	100%	10.606	124.946	135.552	19.859	-4.414
Húsnæðissjóður	100%	26.868	194.844	221.712	597	375
Menntasjóður násmanna	100%	70.862	59.888	130.750	7.763	7.963
Náttúruhamfaratr. Íslands	100%	48.291	9.178	57.469	10.653	6.867
Samtals		163.221	416.132	579.353	40.101	11.381

Tafla 6.3 Áætlaðar lykilstærðir A2-hluta ríkisaðila fyrir árið 2027

Rekstrargrunnur 2027, m.kr.	Afkoma ársins	Tekin langtímalán ¹	Veitt langtímalán
Byggðastofnun	1.078	5.000	5.000
Eignasafn ríkiseigna	-4.091		
Húsnæðissjóður	2.406	10.000	10.000
- þar af hlutdeildarlán			5.500
Menntasjóður násmanna	6.920	3.000	3.000
Náttúruhamfaratrygging Íslands	3.833		
Samtals	10.145	18.000	18.000

¹Hámarks endurlán frá ríkissjóði skv. 5.gr. þessa frumvarps, að undanskildu Eignasafni Ríkiseigna

Á árinu 2027 er gert ráð fyrir að samanlagður afgangur af rekstri A2-hluta aðila nemi 10,1 ma.kr. sem er sambærilegt horfum yfirstandandi árs eða 0,8 ma.kr. lækkun. Rekstrartekjur aukast um 1,2 ma.kr. og rekstrargjöld um 0,5 ma.kr. en sú þróun vegur ekki að fullu upp á móti 1,4 ma.kr. lakari niðurstöðu fjármagnsliða. Framlag til rekstrar úr ríkissjóði helst nær óbreytt og nemur 1,5 ma.kr.

Handbært fé frá rekstri er áætlað 11,8 ma.kr. og lækkar um 7,1 ma.kr., einkum vegna breytinga á rekstrartengdum eignum og skuldum. Fjárfestingarhreyfingar haldast nær óbreyttar og nema 14,9 ma.kr. útstreymi. Fjármögnunarhreyfingar verða hins vegar jákvæðar um 6,8 ma.kr., samanborið við 2,2 ma.kr. nettóafborgun árið áður, vegna aukinnar lántöku og lægri afborgana. Handbært fé hækkar því um 3,7 ma.kr. og er áætlað 50,7 ma.kr. í árslok 2027.

Tafla 6.4 Samandregið rekstrar- og sjóðstreymisyfirlit A2-hluta ríkisaðila

Rekstrargrunnur, m.kr.	Horfur 2026	Frumvarp 2027	Breyting
Rekstraráætlun:			
Rekstrartekjur	29.633	30.796	1.163
Rekstrargjöld	15.469	15.990	521
Fjármunatekjur	30.182	29.093	-1.089
Fjármagnsgjöld	28.061	28.323	262
Framlög í afskriftasjóð	6.905	6.974	69
Hagnaður (-tap) af reglulegri starfsemi	9.380	8.602	-778
Framlag til rekstrar úr ríkissjóði	1.552	1.543	-9
Hagnaður (-tap)	10.932	10.145	-787
Sjóðstreymi:			0
Hagnaður (-tap)	10.932	10.145	-787
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé	1.643	2.913	1.271
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum	6.279	-1.262	-7.541
Handbært fé frá rekstri	18.854	11.797	-7.057
Veitt löng lán	34.489	38.876	4.387
Afborganir af veittum löngum lánum	32.962	33.725	762
Varanlegir rekstrarfjármunir, nettó	-3.208	-3.320	-112
Ávöxtunarsamningar og áhættufjármunir, nettó	-10.240	-6.403	3.837
Annað	0	0	0
Fjárfestingarhreyfingar, samtals	-14.974	-14.874	100
Tekin löng lán	28.266	31.208	2.942
Afborganir af teknum löngum lánum	30.416	24.431	-5.985
Annað	0	0	0
Fjármögnunarhreyfingar samtals	-2.150	6.777	8.927
Breyting á handbæru fé	1.730	3.700	1.970
Handbært fé í ársbyrjun	45.280	47.009	1.730
Handbært fé í árslok	47.009	50.709	3.700

6.2 Áætlanir A3-hluta ríkisaðila

Til A3-hluta ríkisaðila telst starfsemi hlutafélaga sem eru að meiri hluta í eigu ríkissjóðs en sinna hlutverkum á sviði opinberrar þjónustu. Þessi félög eru sjálfstæðir lögaðilar en starfsemi þeirra er ekki byggð á markaðslegum forsendum. Í töflu 6.5 koma fram helstu lykilstærðir úr ársreikningum stærstu aðilanna, þ.e. þeirra sem áttu eignir yfir 3 ma.kr. og/eða höfðu tekjur yfir 1 ma.kr.

Samanlagðar eignir A3-hluta aðila námu um 273 ma.kr. í árslok 2025, skuldir um 212 ma.kr. og eigið fé því um 62 ma.kr. Samanlagður halli þeirra af rekstri nam 2,1 ma.kr., samanborið við 18,3 ma.kr. árið áður. Bætt afkoma skýrist einkum af því að neikvæð afkoma Fasteignafélagsins Þórkötlu dróst verulega saman milli ára. Afkoma félagsins árið 2024 markaðist af um 17 ma.kr. neikvæðri virðisbreytingu á eignasafni þess.

Innviðafélaginu Göngum og brú ohf. var komið á fót með lögum um mitt árið 2026 í samræmi við áherslur ríkisstjórnarinnar um að auka fjárfestingar í samgöngum og rjúfa kyrrstöðu í jarðgangagerð. Megintilgangur félagsins er að hrinda í framkvæmd uppbyggingu stórra þjóðhagslega mikilvægra samgönguverkefna og tryggja fjármögnun og hraðari framvindu slíkra framkvæmda. Félagið byggir á grunni Vaðlaheiðarganga hf. og til staðar er heimild til að færa félaginu eignarhald samgöngumannvirkja við Hornafjarðarfljót og Ölfusárbrúar til viðbótar. Með því að færa félaginu fleiri mannvirki er leitast við að tryggja að það hafi fullnægjandi tekjustreymi til að undirbúa næstu verkefni þess sem áætlað er að verði Sundabraut, tvöföldun Hvalfjarðarganga og Fljótágöng. Þá er einnig mikilvægt að félagið komi sem fyrst að framkvæmd Ölfusárbrúar og fjármögnun þess verkefnis sem að öðrum kosti yrði gjaldfært hjá A1-hluta ríkissjóðs við afhendingu árið 2028. Vaðlaheiðargöng hf. voru flokkuð í A3-hluta ríkissjóðs en markmið Ganga og brúar ohf. er að það uppfylli alþjóðlega þjóðhagsreikningastaðla um að flokkast utan hins opinbera sem C-hluta félag eins og t.d. Landsvirkjun og ISAVIA flokkast í dag.

Tafla 6.5 Helstu tölur úr ársreikningum stærstu A3-hluta ríkisaðila fyrir árið 2025

Ársreikningur 2025, m.kr.	Eignar- hluti	Eigið fé 31.12.25	Skuldir	Eignir	Tekjur	Afkoma ársins
Betri samgöngur	100%	14.989	24.491	39.480	0	-15
Fasteignir Háskóla Íslands ehf.	100%	-2.791	70.858	68.066	4.061	-371
Fasteignafélagið Þórkatla	100%	19.884	35.496	55.380	13	-2.453
Göng og brú ohf. (Vaðlaheiðargöng hf.)	100%	-35	16.293	16.258	981	-328
Harpa ohf.	54%	10.619	25.297	35.916	1.838	-138
Leigufélagið Bríet ehf.	91%	10.158	16.419	26.577	1.185	674
Neyðarlínan ohf.	100%	264	456	720	1.940	-36
Nýr Landspítali ohf.	100%	20	4.789	4.809	926	0
Ríkisútvarpið ohf.	100%	1.636	8.399	10.036	9.389	14
Vísindagarðar HÍ ehf.	95%	7.023	9.060	15.859	1.080	546
Samtals		61.767	211.559	273.102	21.414	-2.106

Árið 2027 er gert ráð fyrir að samanlagður halli af rekstri A3-hluta ríkisaðila nemi 3,8 ma.kr., samanborið við 1,3 ma.kr. skv. horfum yfirstandandi árs. Lakari afkoma skýrist einkum af auknum rekstrargjöldum Nýs Landspítala í tengslum við vaxandi umsvif og framvindu upp-

byggingarverkefnisins. Fjárfestingar félagsins aukast verulega milli ára eftir því sem framkvæmdum vindur fram.

Handbært fé frá rekstri þessara félaga verður neikvætt um 1,4 ma.kr. en fjárfestingarhreyfingar nema 17,5 ma.kr. útstreymi. Jákvæðar fjármögnunarhreyfingar vega að mestu á móti útstreymi vegna rekstrar og fjárfestinga. Handbært fé lækkar því um 0,6 ma.kr. og er áætlað 4,7 ma.kr. í árslok 2027.

Tafla 6.6 Samandregið rekstrar- og sjóðstreymisýfirlit A3-hluta ríkisaðila

Rekstrargrunnur, m.kr.	Horfur 2026	Frumvarp 2027	Breyting
Rekstraráætlun:			
Rekstrartekjur	20.872	21.829	957
Rekstrargjöld	39.659	49.424	9.764
Fjármagnsjöfnuður	-10.535	-10.389	146
Afskriftir	1.189	1.222	33
Hagnaður (-tap) af reglulegri starfsemi	-30.511	-39.205	-8.693
Framlag til rekstrar úr ríkissjóði	26.341	33.190	6.849
Fengin framlög og óreglulegar tekjur	2.911	2.229	-682
Tekjuskattur	0	-6	-6
Hagnaður (-tap)	-1.260	-3.792	-2.533
Sjóðstreymi:			
Hagnaður (-tap)	-1.260	-3.792	-2.533
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé	2.190	1.925	-264
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum	-183	507	690
Handbært fé frá rekstri	747	-1.360	-2.107
Veitt löng lán	0	0	0
Afborganir af veittum löngum lánum	789	810	21
Varanlegir rekstrarfjármunir, nettó	-819	-980	-161
Ávöxtunarsamningar og áhættufjármunir, nettó	-3.154	-3.830	-676
Annað	-18.736	-13.470	5.266
Fjárfestingarhreyfingar, samtals	-21.920	-17.470	4.449
Tekin löng lán	11.654	10.830	-824
Afborganir af teknum löngum lánum	1.757	1.775	17
Stofnframlög	0	0	0
Arðgreiðsla í ríkissjóð	0	0	0
Annað	9.268	9.198	-70
Fjármögnunarhreyfingar samtals	19.165	18.254	-911
Breyting á handbæru fé	-2.008	-577	1.431
Handbært fé í ársbyrjun	7.307	5.299	-2.008
Handbært fé í árslok	5.299	4.722	-577

7 Samstæðuyfirlit A-hluta í heild

Áætlað er að afkoma A-hluta ríkissjóðs í heild verði jákvæð um tæplega 7 ma.kr. eða 0,1% af VLF á næsta ári. Með A-hluta í heild er átt við A1-hluta ríkissjóðs, sbr. 1. gr. fjárlaga og umfjöllun í köflum 3–5 í þessari greinargerð, ásamt A2- og A3-hluta ríkissjóðs sem fjallað er um í 6. kafla. Samstæðuyfirlit A-hluta í heild er sambærilegt og framsetning ríkisfjármála hjá Hagstofu Íslands. Flokkun á starfsemi ríkisins er skv. 50. gr. laga um opinber fjármál, nr. 123/2015.

A-hluta samstæða

A1	A2	A3
Starfsemi sem er einkanlega fjármögnuð með skatttekjum, lögbundnum þjónustutekjum og framlögum.	Starfsemi lána- og fjárfestingarsjóða og önnur starfsemi sem er rekin undir stjórn ríkisins og stendur undir sér með sölu á vöru og þjónustu, leigu og lánastarfsemi.	Starfsemi hlutafélaga sem eru að meiri hluta í eigu ríkissjóðs en sinna hlutverkum á sviði opinberrar þjónustu skv. alþjóðlegum hagskýrslustöðlum.

Samstæðuyfirlit A-hluta í heild gerir grein fyrir uppgjöri allra aðila í A-hluta að teknu tilliti til innbyrðis viðskipta þeirra á milli. Til innbyrðis viðskipta teljast m.a. framlög úr A1-hluta til reksturs aðila í A2- og A3-hluta. Slík framlög eru skráð sem gjöld hjá A1-hluta en tekjur hjá A2- og A3-hluta. Til innbyrðis viðskipta teljast einnig vaxtagreiðslur til A1-hluta vegna veittra lána til aðila í A2- og A3-hluta. Þegar leiðrétt er fyrir innbyrðis viðskiptum er tekju- og gjalda-hlið samstæðunnar lækkuð í jöfnum hlutum og er leiðréttingin því hlutlaus gagnvart afkomunni. Umfang innbyrðis viðskipta þessara aðila er áætlað um 60 ma.kr. árið 2027. Þá hefur afkoma A2- og A3-hluta aðila verið aðlöguð að framsetningu fjárlaga, þ.e. alþjóðlegum hagskýrslustaðli sem felur í sér að afskriftir eru dregnar frá rekstrarútgjöldum og fjárfesting í varanlegum rekstrarfjármunum er gjaldfærð. Nánar er fjallað um þessa framsetningu í viðauka um framsetningu og uppgjör ríkisfjármála.

Tafla 7.1 Rekstraryfirlit aðila í A-hluta samstæðu ásamt mati á umfangi innbyrðis viðskipta árið 2027

Þjóðhagsgrunnur, m.kr.	A1-hluti	A2-hluti	A3-hluti	Innbyrðis viðskipti	Samstæða
Frumtekjur	1.647.928	32.339	57.242	-46.295	1.691.214
Frumgjöld	1.548.818	26.173	51.625	-46.295	1.580.321
Frumjöfnuður	99.109	6.167	5.617	0	110.893
% af VLF	1,9%	0,1%	0,1%	0,0%	2,1%
Vaxtatekjur	60.524	29.093	1.555	-13.285	77.886
Vaxtagjöld	154.949	28.323	11.943	-13.285	181.930
Fjármagnsjöfnuður	-94.426	770	-10.389	0	-104.044
% af VLF	-1,8%	0,0%	-0,2%	0,0%	-2,0%
Heildartekjur	1.708.451	61.432	58.796	-59.580	1.769.100
Heildarútgjöld	1.703.768	54.495	63.568	-59.580	1.762.252
Heildarjöfnuður	4.683	6.937	-4.772	0	6.848
% af VLF	0,1%	0,1%	-0,1%	0,0%	0,1%

Rekstraryfirlit A-hluta í heild fyrir árin 2024–2027 er að finna í töflu 7.2. Vakin er athygli á því að við vinnslu samstæðuyfirlits A-hluta í heild fyrir árið 2027 og afkomuhorfur ársins 2026 hafa innbyrðis viðskipti verið áætluð annars vegar með upplýsingum um framlög til rekstrar úr ríkissjóði úr samstæðureikningi A2- og A3-hluta sem sett er fram í kafla 6 og hins vegar með áætlun um önnur innbyrðis viðskipti miðað við sögulega þróun.

Tafla 7.2 Samstæðuyfirlit A-hluta í heild fyrir árin 2024–2027

Þjóðhagsgrunnur, m.kr.	2024	2025	Horfur 2026	Frumvarp 2027
Heildartekjur	1.411.984	1.506.909	1.661.282	1.769.100
Skatttekjur	1.052.653	1.127.423	1.242.056	1.333.212
Skattar á tekjur og hagnað	474.147	505.358	565.250	591.500
Skattar á laungreiðslur og vinnuafl	11.883	9.968	13.903	14.727
Eignarskattar	14.132	14.199	17.033	16.622
Skattar á vöru og þjónustu	529.689	572.454	618.089	674.955
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	6.656	7.718	8.371	8.671
Aðrir skattar	16.146	17.725	19.411	26.736
Tryggingagjöld	135.738	153.419	162.733	170.917
Fjárframlög	11.171	12.519	8.156	9.218
Aðrar tekjur	212.422	213.549	248.337	255.753
Eignatekjur	128.394	129.550	152.072	150.332
þ.a. vaxtatekjur	62.953	61.874	76.843	77.886
þ.a. arðgreiðslur	54.660	52.446	59.713	49.622
Sala á vöru og þjónustu	65.644	67.482	67.755	75.393
Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	18.385	16.518	28.510	30.029
Heildargjöld	1.573.395	1.605.769	1.723.149	1.762.252
Rekstrarútgjöld	1.558.986	1.589.168	1.700.161	1.752.483
Laun	311.858	339.733	368.716	389.437
Kaup á vöru og þjónustu	231.826	245.674	266.025	278.293
Afskriftir	94.216	99.973	94.499	102.991
Vaxtagjöld	182.488	183.615	196.395	181.930
Framleiðslustyrkir	71.277	64.112	70.285	66.107
Fjárframlög	477.175	534.618	590.254	621.409
Félagslegar tilfærslur til heimila	39.406	38.875	34.239	38.079
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	150.740	82.569	79.750	74.236
Fastafjárútgjöld	14.409	16.601	22.987	9.769
Fjárfesting í efnislegum eignum	108.625	116.574	117.486	112.760
Afskriftir (-)	-94.216	-99.973	-94.499	-102.991
Frumjöfnuður	-41.875	22.881	57.686	110.893
Vaxtajöfnuður	-119.535	-121.741	-119.552	-104.044
Heildarjöfnuður	-161.410	-98.860	-61.866	6.848

8 Fjárreiður ríkisaðila í B-hluta

Til B-hluta teljast fyrirtæki og lánastofnanir sem eru undir beinni stjórn ríkisins og rekin eru á ábyrgð ríkissjóðs og ekki teljast til A-hluta. Þessir aðilar starfa á markaði og standa að stærstum hluta undir kostnaði við starfsemi sína með tekjum af sölu á vöru eða þjónustu til almennings og fyrirtækja. Einungis þrjú fyrirtæki og einn sjóður teljast til B-hluta. Það eru Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins (ÁTVR), Happprætti Háskóla Íslands (HHÍ), Íslenskar orkurannsóknir (ÍSOR) og Nýsköpunarsjóðurinn Kría. Framsetning á fjárreiðum aðila í B-hluta er eins og í reikningsskilum fyrirtækja í sambærilegum rekstri og reikningsskil þeirra skulu uppfylla kröfur laga um ársreikninga.

Á árinu 2027 er gert ráð fyrir því að afgangur verði af rekstri þessara aðila sem nemur 1,6 ma.kr. Í töflu 8.1 eru birtar nokkrar lykilstærðir úr fjárreiðum B-hluta aðila sem byggjast á fjárhagsáætlunum þeirra fyrir komandi ár. Arðgreiðslur B-hluta aðila í ríkissjóð eru áætlaðar 750 m.kr. en einungis einn B-hluta aðili, ÁTVR, greiðir arð í ríkissjóð. Áætlað er að Happprætti Háskóla Íslands endurláni Fasteignum Háskóla Íslands 1,2 ma.kr. á næsta ári sem nýttir verði til framkvæmda og viðhalds fasteigna félagsins.

Tafla 8.1 Áætlaðar lykilstærðir B-hluta ríkisaðila fyrir árið 2027

Rekstrargrunnur 2027, m.kr.	Hagnaður / Tap	Arður til ríkissjóðs	Fjárfesting, nettó	Veitt langtímalán
Happprætti Háskóla Íslands	1.116		-20	1.200
Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins	395	750	-450	
Íslenskar orkurannsóknir	55		-75	
Nýsköpunarsjóðurinn Kría	72		-350	200
Samtals	1.638	750	-895	1.400

Í töflu 8.2 er samandregið rekstrar- og sjóðstreymisýfirlit fyrir ríkisaðila í B-hluta í heild. Árið 2027 er gert ráð fyrir 1,5 ma.kr. afgangi af rekstri sem er 1,5 ma.kr. lakari afkoma en skv. horfum ársins 2026. Rekstrartekjur dragast saman um 5,4 ma.kr. og rekstrargjöld um 4,2 ma.kr. Þá versnar afkoma fjármagnsliða um 0,3 ma.kr. Handbært fé frá rekstri lækkar því um 1,6 ma.kr. og er áætlað 1,7 ma.kr.

Fjárfestingarhreyfingar verða nærri jafnvægi en voru jákvæðar um 3,2 ma.kr. samkvæmt horfum ársins 2026. Breytingin skýrist einkum af lægra innstreymi vegna ávöxtunarsamninga og áhættufjármuna. Neikvæðar fjármögnunarahreyfingar minnka hins vegar verulega, aðallega vegna þess að greiðsla til Háskóla Íslands lækkar milli ára. Handbært fé lækkar um 0,3 ma.kr. og er áætlað 5,4 ma.kr. í árslok 2027.

Tafla 8.2 Samandregið rekstrar- og sjóðstreymisýfirlit B-hluta ríkisaðila

Rekstrargrunnur, m.kr.	Horfur 2026	Frumvarp 2027	Breyting
Rekstraráætlun:			
Rekstrartekjur	58.631	53.235	-5.396
Rekstrargjöld	55.426	51.223	-4.203
Fjármagnsjöfnuður	321	-13	-335
Framlög í afskriftasjóð	517	510	-7
Hagnaður (-tap) af reglulegri starfsemi	3.009	1.488	-1.521
Framlag til rekstrar úr ríkissjóði	0	0	0
Fengin framlög og óreglulegar tekjur	0	0	0
Tekjuskattur	0	0	0
Hagnaður (-tap)	3.009	1.488	-1.521
Sjóðstreymi:			
Hagnaður (-tap)	3.009	1.488	-1.521
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé	289	227	-62
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum	0	2	2
Handbært fé frá rekstri	3.298	1.716	-1.581
Veitt löng lán	600	200	-400
Afborganir af veittum löngum lánum	0	0	0
Varanlegir rekstrarfjármunir, nettó	-620	-525	95
Ávöxtunarsamningar og áhættufjármunir, nettó	4.449	650	-3.799
Annað	0	0	0
Fjárfestingarhreyfingar, samtals	3.229	-75	-3.304
Tekin löng lán	0	0	0
Afborganir af teknum löngum lánum	0	0	0
Stofnframlög	640	0	-640
Arðgreiðsla í ríkissjóð	750	750	0
Greitt til Háskóla Íslands	6.000	1.200	-4.800
Fjármögnunarhreyfingar samtals	-6.110	-1.950	4.160
Breyting á handbæru fé	417	-309	-726
Handbært fé í ársbyrjun	5.293	5.710	417
Handbært fé í árslok	5.710	5.401	-309

9 Efnahagur, lántökur og endurlán

Undanfarin fimm ár hefur skuldahlutfall hins opinbera lækkað og eru skuldir Íslands nú í neðri helmingi Evrópuríkja. Þrátt fyrir batnandi skuldastöðu eru vaxtagjöld hlutfallslega hæst á Íslandi á meðal Evrópuríkja. Þess vegna, og í ljósi þess að íslenska hagkerfið er útsettara gagnvart áföllum en mörg stærri hagkerfi, er mikilvægt að halda áfram að lækka skuldir og bæta lánshæfismat og vaxtakjör svo rými fáið til fjármögnunar mikilvægra verkefna eða skattalækkana sem styðja við verðmætasköpun.

9.1 Horfur í lánamálum A1-hluta ríkissjóðs fyrir árið 2026

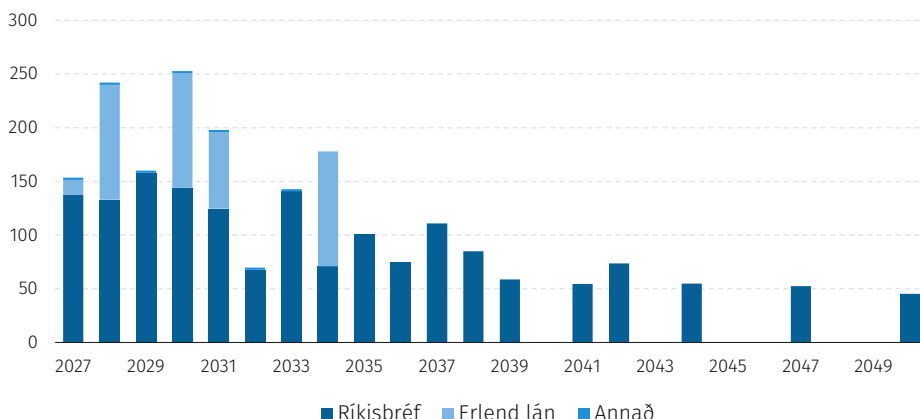
Fjárförf ríkissjóðs, sem samanstendur annars vegar af lánsfjárfjöfnuði og hins vegar af afborgunum innlendra lána, nemur um 280 ma.kr. Tveir flokkar innlendra ríkisbréfa eru á gjalddaga á árinu sem stóðu samtals í 166 ma.kr. í upphafi ársins. Útgáfa ríkisbréfa hefur gengið vel á árinu og nemur samtals 156 ma.kr. í ágúst af 200 ma.kr. áætlaðri útgáfu ársins. Sveiflum í fjárförf ríkissjóðs innan ársins hefur að mestu leyti verið mætt með útgáfu ríkisvixla sem stóðu í 159 ma.kr. í lok ágúst. Áætlað er að innlendar skuldir hækki um 196 ma.kr. á árinu 2026 vegna nýrrar lántöku og verðbólgu.

Í maí sl. gaf ríkissjóður út skuldabréf á erlendum markaði til fimm ára að fjárhæð 500 milljónir evra, jafnvirði um 72 ma.kr. Árið 2025 voru keypt til baka bréf í annarri 500 milljóna evra útgáfu með gjalddaga árið 2026 fyrir um 204 milljónir evra. Andvirði útgáfunnar í ár var annars vegar nýtt til að mæta uppgreiðslu á eftirstöðvum bréfsins sem var á gjalddaga í ár og hins vegar til að fjármagna gjaldeyrisforða landsins. Áætlað er að erlendar skuldir ríkissjóðs standi nánast í stað á milli árunna 2025 og 2026 þegar tekið er tillit til afborgana erlendra lána sem tengjast kaupum ríkissjóðs á Landsneti.

Samtals er því áætlað að skuldir ríkissjóðs aukist um 196 ma.kr. á árinu 2026 sem jafngildir hækkun skuldahlutfalls um 0,6 prósentustig af VLF en í fjárlögum var gert ráð fyrir lækkun um 1%. Frávikin skýrast eins og áður segir af aukinni verðbólgu og nýjum lántökum sem ekki var gert ráð fyrir í fjárlögum. Annars vegar kom til erlend lántaka til styrkingar gjaldeyrisvaraforða fyrir um 72 ma.kr. en í lok júlí stóð hann í 959 ma.kr. Lántakan hefur ekki áhrif á hreinar skuldir þar sem eignir hækka á móti skuldum. Hins vegar versnaði áætlaður lánsfjárfjöfnuður um 49 ma.kr. frá fjárlögum sem hefur samsvarandi áhrif á hreinar skuldir.

Mynd 9.1**Næstu ár eru þéttsetin gjalddögum ríkisbréfa**

Endurgreiðsluferill skulda ríkissjóðs í júlí 2026, ma.kr.

9.2 Heildarlánsfjárförf ríkissjóðs, fyrirtækja og sjóða árið 2027

Samkvæmt forsendum frumvarpsins batnar afkoma ríkissjóðs árið 2027 og fjárförf frá fyrra ári minnkar. Einn flokkur ríkisbréfa er á gjalddaga á innlendum markaði á árinu. Hann er óverðtryggður með gjalddaga 15. apríl og nemur 137,5 ma.kr. Uppkaup og skipti á bréfum í flokknum fyrir lengri ríkisbréf hefjast á síðasta ársfjórðungi ársins 2026. Fjárförf er áætluð 230 ma.kr. en gera má ráð fyrir að hún lækki samsvarandi uppkaupum.

Skuldabréf í evrum er á gjalddaga í júní 2027. Það nemur 50 milljónum evra og var gefið út á grundvelli sjálfbæra útgáfuramman. Þá verða síðustu afborganir af lánum vegna kaupa ríkissjóðs á Landsneti fyrir samtals tæplega 30 milljónir bandaríkjadala. Ekki er gert ráð fyrir endurfjármögnun þessara lána með nýjum lántökum.

Hluti af lántökum ríkissjóðs er lánaður áfram til ríkisaðila utan A1-hluta ríkissjóðs eins og t.d. lánasjóða og félaga sem halda utan um innviðaframkvæmdir. Sérstaklega eru lánveitingarnar miklar á fyrstu árum uppbyggingar nýs kerfis þar til hægt verður að fjármagna ný útlán með endurgreiðslum eldri lána. Yfirlit heimilda ráðherra til endurlána úr ríkissjóði má finna í 5. gr. frumvarpsins.

9.3 Sjóðstreymi og lánsfjárförf A1-hluta ríkissjóðs

Handbært fé frá rekstri er það fé sem regluleg starfsemi ríkisins skilar þegar frá eru taldar rekstrarfærðar tekjur og gjöld sem ekki koma til innheimtu eða útgreiðslu á árinu. Handbært fé frá rekstri ríkissjóðs (A1-hluta) á árinu 2026 er áætlað neikvætt um 70,9 ma.kr. en neikvætt um 15,3 ma.kr. árið 2027 sem svarar til 55,6 ma.kr. bata.

Fjárfestingar og sala á efnislegum eignum, lánveitingar, arðgreiðslur o.fl. teljast til fjárfestingahreyfinga sjóðstreymis. Útlit er fyrir að fjárfestingahreyfingar verði neikvæðar um samtals 52,2 ma.kr. árið 2027. Á næsta ári vega þyngst fjárfestingarframlög til framkvæmdaverkefna á ýmsum málefna sviðum fyrir samtals 79,1 ma.kr. Til fjárfestingahreyfinga teljast einnig veitt lán, mótttekinn arður og afborganir af veittum lánum, fyrirframgreiðslur ríkissjóðs vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins sem nema 11,1 ma.kr. á næsta ári og eiginfjárfrelög og hlutabréfakaup.

Áætlað er að hreinn lánsfjárfjöfnuður A1-hluta ríkissjóðs, þ.e. það fé sem taka þarf að láni til þess að fjármagna hallarekstur að viðbættum fjárfestingahreyfingum, verði neikvæður um 128,3 ma.kr. á árinu 2026 sem að mestu leyti má rekja til aukningar gjalda ríkissjóðs frá forsendum fjárlaga. Á árinu 2027 er gert ráð fyrir að hreinn lánsfjárfjöfnuður verði neikvæður um 67,5 ma.kr. en hann getur verið frábrugðinn afkomu ríkissjóðs á þjóðhagsgrunni eins og fjallað er um í 3. kafla frumvarpsins. Hreinn lánsfjárfjöfnuður að viðbættum afborgunum ársins og að teknu tilliti til hreyfinga á innstæðum og víxlum segir til um þörf fyrir langtímalántöku á árinu.

Tafla 9.1 Sjóðstreymi ríkissjóðs

Sjóðstreymi ríkissjóðs (A1-hluta), m.kr.	Fjárlög 2026	Horfur 2026	Frumvarp 2027
Handbært fé frá rekstri	-31.599	-70.924	-15.275
<i>Fjárfestingahreyfingar</i>			
Fjárfesting	-87.378,4	-89.378,4	-79.137,1
Sala eigna	800,0	1.800,0	1.800,0
Veitt löng lán	-30.850,0	-32.800,0	-33.882,0
Innheimtar afborganir af veittum lánum	24.754,0	15.600,0	16.939,0
Mótttekinn arður	56.828,0	59.713,0	49.622,0
Fyrirframgreiðsla til LSR	-10.733,0	-10.700,0	-11.085,0
Eiginfjárframlög og hlutabréfakaup	-1.606,0	-1.600,0	3.494,0
Fjárfestingarhreyfingar samtals	-48.185	-57.365	-52.249
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	-79.785	-128.289	-67.524
<i>Fjármögnunarhreyfingar</i>			
Tekin langtímalán	283.392	313.456	302.600
<i>þar af innlend</i>	283.392	241.400	230.300
Afborganir af teknum lánum	-245.257	-236.694	-156.647
<i>þar af innlendar</i>	-181.655	-172.611	-143.260
Fjármögnunarhreyfingar samtals	38.135	76.762	145.953
Breyting á handbæru fé	-41.649	-51.527	78.429

Fjármögnunarhreyfingar gera grein fyrir áhrifum á sjóðstöðu af lántöku og afborgunum af lánum ríkissjóðs. Í 5. gr. frumvarpsins er sótt um heimild til allt að 250 ma.kr. lántöku ríkissjóðs til fjármögnunar á fyrrgreindum neikvæðum lánsfjárfjöfnoi og afborgunum og endurfjármögnun lána.

Þegar lagður er saman hreinn lánsfjárfjöfnuður og fjármögnunarhreyfingar fæst breyting á handbæru fé. Í áætlanagerðinni fyrir árið 2027 er gengið út frá því að handbært fé í krónum breytist ekki á milli áráanna 2026 og 2027 en hækki um sem nemur u.þ.b. 78 ma.kr. í erlendum gjaldeyri vegna áætlaðrar lántöku og gjaldeyriskaupa.

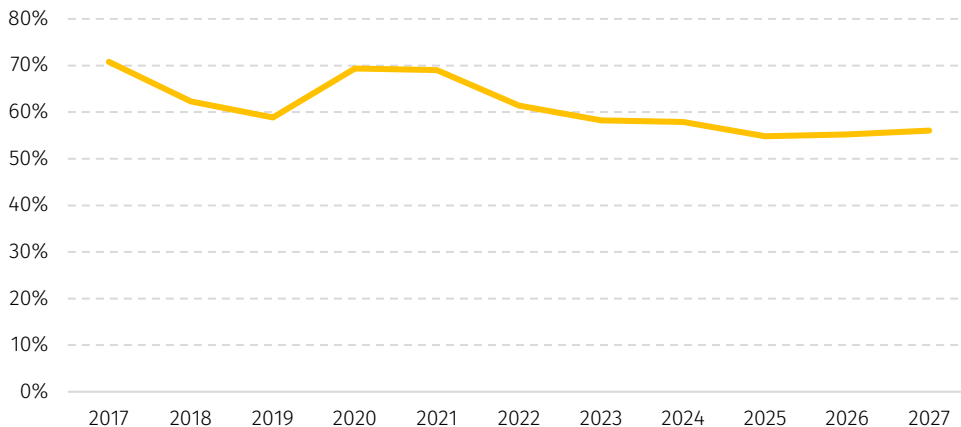
9.4 Skuldir, kröfur og hrein staða ríkissjóðs

Eitt af helstu forgangsmálum ríkisfjármála er að bæta afkomu og lækka skuldir, m.a. til að treysta stöðu ríkissjóðs en einnig til að vinna gegn þenslu- og ruðningsáhrifum hins opinbera í hagkerfinu. Í núverandi efnahagsumhverfi er mikilvægt að skuldir ríkissjóðs haldi áfram að minnka í hlutfalli af stærð hagkerfisins og ríkissjóði verði þannig gert auðveldara um vik að bregðast við efnahagslegum áföllum framtíðarinnar.

Mynd 9.2

Skuldir A-hluta hins opinbera hækka lítillega árið 2027

Hlutfall skulda af VLF (Maastricht-skilgreining)

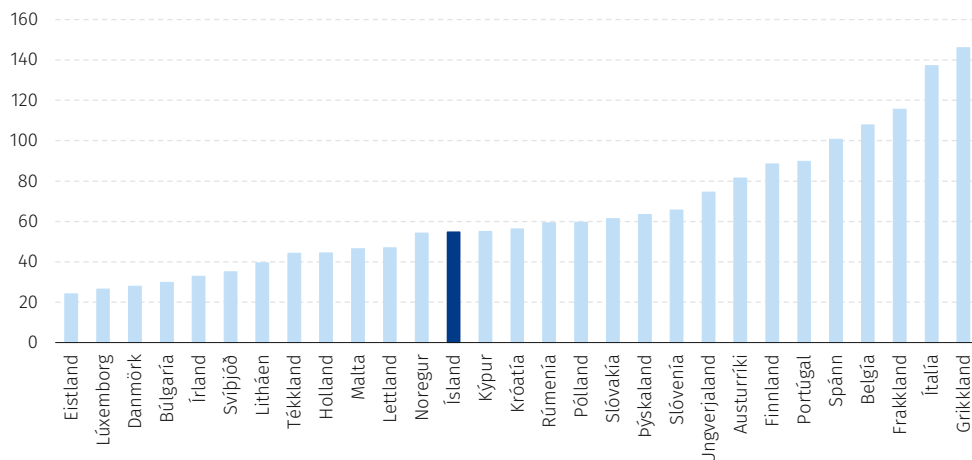

Á mynd 9.2 sést að gert er ráð fyrir að skuldir hins opinbera hækki lítillega árið 2027 en hækkunina má að öllu leyti rekja til áætlaðrar erlendrar lántöku til styrkingar gjaldeyrisvaraforða landsins en án hennar hefði skuldahlutfallið lækkað áfram. Rétt er að taka fram að hér er átt við skuldir hins opinbera, þ.e. ríkissjóðs og sveitarfélaga, og miðast framsetning við Maastricht-skilgreiningu skulda þar sem þær eru skráðar á nafnvirði án uppsafnaðra vaxta og ná yfir allan A-hluta hins opinbera. Miðað við sömu forsendur stendur skuldahlutfall hins opinbera m.v. skuldareglu þar sem innstæður eru dregnar frá skuldum, ólíkt Maastricht-skilgreiningunni, óbreytt árið 2027 í 44,5% af VLF.

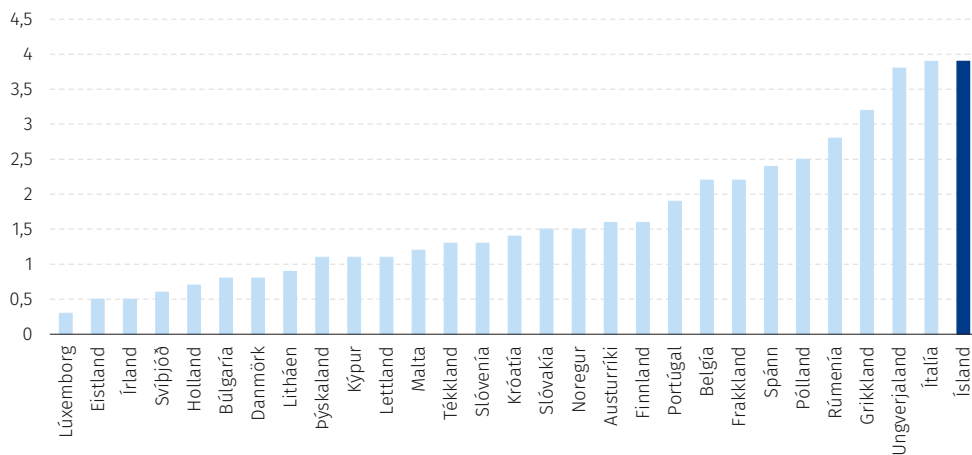
Skuldahlutfall hins opinbera er í meðallagi á meðal Evrópuríkja eins og sjá má af mynd 9.3. Það hefur farið lökkandi frá árinu 2020 og Ísland færst niður listann yfir skuldir Evrópuríkja. Flestir greiningaraðilar og alþjóðastofnanir spá því að skuldahlutfallið haldi áfram að lækka á Íslandi á næstu árum. Það er ekki síst mikilvægt fyrir Ísland að skuldir lækki þar sem vaxtagjöld hins opinbera eru á meðal þeirra hæstu í Evrópu eins og sjá má á mynd 9.4.

Mynd 9.3**Skuldir hins opinbera eru í meðallagi í evrópskum samanburði**

Skuldir í hlutfalli af VLF árið 2025

Mynd 9.4**Vaxtagjöld hins opinbera eru há í evrópskum samanburði**

Vaxtagjöld í hlutfalli af VLF árið 2025

Nauðsynlegt er að halda áfram að bæta undirliggjandi afkomu ríkissjóðs á næstu árum og tryggja áframhaldandi lækkun skuldahlutfalls hins opinbera.

Lánshæfi ríkissjóðs. Á síðustu misserum hefur lánshæfismat íslenska ríkisins farið batnandi hjá matsfyrirtækjum. Moody's, S&P Global Ratings og Fitch Ratings. Matsfyrirtækin þrjú gefa ríkissjóði öll einkunnina A+ eða ígildi hennar og í mars færði S&P horfur um lánshæfi ríkissjóðs í jákvæðar. Fitch Ratings afturkallaði áframhaldandi mat á lánshæfi ríkissjóðs í febrúar í kjölfar ákvörðunar stjórnvalda um að fækka þeim matsfyrirtækjum sem ríkissjóður væri í samningssambandi við. Lánshæfismatsfyrirtækið Scope Ratings gaf ríkissjóði einkunnina AA- í júlí 2026. Þetta er í fyrsta sinn sem fyrirtækið gefur Íslandi einkunn en fyrirtækið gerir það án samningssambands. Bætt lánshæfismat hefur að óbreyttu jákvæð áhrif á lánskjör ríkissjóðs og þar með einnig jákvæð áhrif á fjármögnunarkjör annarra innlendra aðila þar sem kjör ríkissjóðs eru grunnurinn að verðlagningu.

Tafla 9.2 Skuldir, kröfur og hrein staða ríkissjóðs

Stöðutölur í m.kr. á verðlagi í lok hvers árs	2025	Horfur 2026	Frumvarp 2027
Skuldir ríkissjóðs	2.259.684	2.456.341	2.645.712
Ríkisbréf, ríkisvixlar og spariskírteini	1.767.248	1.942.924	2.069.544
Aðrir innlendir aðilar	28.623	41.568	38.628
Erlend lán	409.210	410.189	469.453
Áfallnir ógjaldfallnir vextir	54.602	61.659	68.087
Kröfur ríkissjóðs	569.017	675.317	745.379
Veitt lán	518.152	617.568	662.012
Viðskiptareikningur, nettó	50.866	57.748	83.367
Hreinar lántökur ríkissjóðs	1.690.666	1.781.024	1.900.333
Handbært fé vegna gjaldeyrisvaraforða	290.560	341.299	418.800
Handbært fé, annað, nettó	88.000	50.000	50.000
Hrein staða ríkissjóðs	-1.312.106	-1.389.725	-1.431.533
Hlutfé, eignarhlutir, stofnfé og stöðugleikaframlög	686.530	686.336	681.042
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	-625.576	-703.389	-750.491
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	1.826.521	2.003.383	2.108.825
<i>Í hlutfalli af VLF (%)</i>			
Skuldir ríkissjóðs	45,6	46,2	47,4
Kröfur ríkissjóðs	11,5	12,7	13,4
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	-12,6	-13,2	-13,5
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	36,9	37,7	37,8

9.5 Lántökur ríkisfyrirtækja og sjóða, ríkisábyrgðir

Í 5. gr. frumvarpsins er sett hámark á lánveitingaheimildir ríkissjóðs til A2-hluta aðila vegna útlána þeirra og A3-hluta aðila vegna fjárfestingaverkefna sem kveðið er á um í sérlægum. Í frumvarpi til fjárlaga nemur samtala heimilda fyrir árið 2027 31,4 ma.kr.

Ekki er gert ráð fyrir veitingu nýrra ríkisábyrgða til fyrirtækja og sjóða í eigu ríkisins en endurlán koma í þeirra stað. Hér á eftir eru settar fram þær lántökuheimildir sem lagt er til að verði veittar skv. 5. gr. Nánari greinargerð um fjárreiður annarra ríkisaðila er í kafla 6 *Fjárreiður ríkisaðila í A2- og A3-hluta*.

Tafla 9.3 Lántökuheimildir sem lagt er til að verði veittar skv. 5. gr.

Lánveitingar ríkissjóðs, ma.kr.	2026 Heimild	2026 Horfur	2027 Heimild
Betri samgöngur	7,0	0,0	8,5
Byggðastofnun	5,0	5,0	5,0
Fasteignir Háskóla Íslands ehf.	2,0	0,0	3,0
Ríkiseignir	1,5	0,0	1,5
Húsnæðissjóður	20,0	12,0	10,0
Menntasjóður námsmanna	10,0	2,8	3,0
Fasteignafélagið Þórkatla	0,0	0,0	0,4
Lánveitingar, samtals	45,5	19,8	31,4

10 Heimildir ráðherra

Í 40. gr. stjórnarskrár Íslands, nr. 33/1944, segir að ekki megi selja eða með öðru móti láta af hendi neina af fasteignum ríkisins né afnotarétt þeirra nema samkvæmt lagaheimild. Enn fremur segir í 46. gr. laga nr. 123/2015, um opinber fjármál, að afla skuli heimilda í lögum til að kaupa, selja, skipta eða leigja til langs tíma fasteignir, skip og loftför, söfn og safnhluta sem hafa að geyma menningarverðmæti, eignarhluti ríkisins í félögum og aðrar eignir sem verðgildi hafa. Lagaheimildir til þessara ráðstafana eru venju samkvæmt veittar í 6. gr. fjárlaga að undangengnu samráði við ríkisaðila sem bera ábyrgð á þeim málaflokkum sem um ræðir.

Heimildum fjármála- og efnahagsráðherra er skipt í sjö flokka og eru þær alls 129 talsins. Í frumvarpinu er lagt til að fjárheimild vegna útgjalda sem kunna að falla til vegna heimildargreinarinnar nemi ríflega 300 m.kr. Ástæða er til að benda á að áætlað heildarumfang greinarinnar næmi hins vegar mun hærri fjárhæð væri ákveðið að nýta allar heimildir til fulls.

Í fyrsta flokki er heimild fjármála- og efnahagsráðherra til að fella niður virðisaukaskatt af efniskostnaði og sérfræðipjónustu sem keypt er fyrir styrktarfé vegna rannsóknar Hjartaverndar á heilbrigði öldrunar. Í þessum flokki er einnig að finna heimild til að endurgreiða virðisaukaskatt af sérhæfðum íþróttabúnaði fyrir fatlaða íþróttamenn.

Í öðrum flokki eru heimildir til sölu fasteigna. Flestar heimildirnar í þessum flokki eru til sölu á húsnæði sem er óhentugt eða nýtist ekki lengur í ríkisrekstrinum. Almennar heimildir eru í 2.1–2.4 sem ætlað er að veita svigrúm til að endurskipuleggja húsnæðismál stofnana og annarra ríkisaðila í tengslum við skipulagsbreytingar í viðkomandi málaflokkum. Aðrar heimildir eru til sölu á einstökum eignum, einkum á höfuðborgarsvæðinu og eru endurnýjaðar frá fyrra ári. Lagt er til að veittar verði nokkrar nýjar heimildir til sölu á eignum sem nýtast ekki lengur undir opinbera starfsemi, t.a.m. Hofsvallagötu 53, Laufásvegi 14, Dugguvogi 52 og Skippholti 37 í Reykjavík, Hafnarstræti 1 á Ísafirði, ratsjárhúsi á Reykjavíkurlflugvelli og Vesturgötu 62 á Akranesi.

Þriðji flokkurinn felur í sér heimildir til ráðstöfunar lóða, spildna og jarða. Heimildirnar eru óbreyttar frá fyrra ári og til komnar vegna almennrar umsýslu ríkisjarða.

Í fjórða flokki eru heimildir til að kaupa og leigja fasteignir. Heimildirnar eru óbreyttar frá fyrra ári og skýra sig að mestu sjálfar. Heimild 4.12 er almenn heimild til að kaupa eða leigja skrifstofu- eða atvinnuhúsnæði vegna þarfa einstakra ríkisstofnana verði það talið nauðsynlegt vegna endurskipulagningar á starfsemi þeirra eða til að stuðla að bættri nýtingu og auknu hagráði í rekstri ríkisins. Á grunni þessarar heimildar er til skoðunar að afla sameiginlegs húsnæðis fyrir kæru- og úrskurðarnefndir og eftir atvikum fyrir smærri stjórnsýslunefndir og Stofnun atvinnuveganna sem tekur til starfa 1. janúar 2027. Einnig er til skoðunar að leita að öðru húsnæði, m.a. fyrir Minjastofnun Íslands, Fjarskiptastofnu, Rannsóknarnefnd samgönguslysa og eftir atvikum sameiginlegu geymsluhúsnæði vegna þarfa ríkisstofnana.

Í fimmta flokki er fjallað um heimildir til að kaupa og selja hlutabréf og aðrar sambærilegar ráðstafanir. Flestar heimildir í þessum flokki eru endurnýjaðar frá fyrra ári og varða umsýslu á eignarhlut ríkisins í hlutafélögum. Heimild 5.7 er almenn heimild til að auka við hlutafé í opinberum félögum í því skyni að auka fjárfestingargetu eða bregðast við meiri háttar rekstrarvanda. Á grundvelli þessarar heimildar stendur til að auka við hlutafé Þjóðarhallar ohf. í samræmi við þá fjárheimild sem liggur fyrir á málefna sviði mennta- og barnamálaráðuneytis vegna uppbyggingar á nýrri Þjóðarhöll í Laugardal. Þá er einnig til skoðunar að auka við hlutafé hjá Landsneti hf. og Rarik ohf. um allt 2,2 ma.kr. vegna uppbyggingar raforkukerfis á Norðaustur-

landi. Heimild 5.8 er ný og varðar heimild til að auka við hlutafé innviðafélagsins Ganga og brúar ohf. í því skyni að auka fjárfestingargetu félagsins til að standa undir fjármögnun og uppbyggingu mikilvægra samgöngumannvirkja. Í samræmi við lög um innviðafélag þarf innviðaráðherra að ganga til samninga við félagið um uppbyggingu og rekstur þeirra samgönguverkefna sem félagið tekur að sér sem einnig eru háður samþykki fjármála- og efnahagsráðherra. Fyrir liggur að horft er til þess að meðal fyrstu verkefna félagsins í fyrirhuguðum samningi verði að standa fyrir fjármögnun Ölfusárbrúar, sem að öðrum kosti þarf að vera fjármagnað að fullu af ríkissjóði árið 2028 við afhendingu, og framkvæmd Fljótaganga sem stefnt er að því að hefjist á seinni hluta ársins 2027. Til að félagið geti tekið að sér ábyrgð á fjármögnun og framkvæmd Fljótaganga kemur til skoðunar að auka við hlutafé félagsins þannig að það hafi fjárhagslega burði til að standa undir verkefninu og hraða framvindu þess. Slík hlutafjárukning gæti verið í formi reiðufjár sem nemur hluta af stofnkostnaði verkefnisins eða annarra tekjuberandi eigna.

Í sjötta flokki eru heimildir vegna samninga um framkvæmdir, rekstur og afmörkuð verkefni á vegum ríkisins. Heimildirnar eru til komnar sökum þess að talið er að fimm ára samningstími, sem mælt er fyrir um í 1. mgr. 40. gr. laga um opinber fjármál, nr. 123/2015, sé of skammur þegar kemur að kaupum á þessari tilteknu þjónustu. Í samræmi við 2. mgr. 40. gr. laganna þarf heimild þingsins til að semja megi til lengri tíma en fimm ára enda eigi þau skilyrði við sem þar koma fram.

Í sjöunda flokki eru ýmsar heimildir sem eru nær allar óbreyttar frá fyrra ári. Heimild 7.25 er ný þar sem lagt er til að hægt verði að selja eða ráðstafa einingum sem kunna að myndast við uppgjör loftslagsskuldbindinga á grundvelli Evrópuregluverks í samráði við ráðherra loftslagsmála. Heimild 7.11 er ný þar sem lagt er til að taka yfir skuldabréf hjá Ríkisútvarpinu ohf., f.h. ríkissjóðs, sem útgefið var vegna uppgjors á lífeyrisskuldbindingum í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins. Höfuðstóll lánsins er um 4 ma.kr. og áætluð árleg greiðslubyrði er um 285 m.kr. að meðtöldum verðbótum. Ákvörðun um mögulega yfirfærslu á skuldabréfinu tengist áformuðu frumvarpi til laga um breytingu á lögum um Ríkisútvarpið en með því frumvarpi stendur til að skerða auglýsingatekjur um sambærilega fjárhæð og greiðslubyrði lánsins nemur. Heimild 7.29 er ný þar sem lagt er til að hægt verði að ganga til samninga um sölu eða aðra ráðstöfun á lánum eða lánaflokkum sem veittar hafa verið af Húsnæðissjóði. Til skoðunar er að selja í heild eða hluta lána sem veitt hafa verið á vegum Húsnæðissjóðs en sjóðurinn er í eigu ríkisins og í umsjón Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnunar. Hugmyndir um sölu á hluta af lánasafninu voru kynntar í fyrsta húsnæðisþakka ríkisstjórnarinnar í október 2025. Með sölu á lánasafninu er unnt að lækka skuldir ríkissjóðs og er þá sérstaklega horft til lána sem veitt hafa verið til lögaðila, þ.e. húsnæðisfélaga. Umfang lánasafns Húsnæðissjóðs er um 187 ma.kr. Um er að ræða lán sem veitt voru að stórum hluta á tíma Íbúðalánasjóðs til lögaðila en einnig lán sem veitt voru eftir stofnun Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar skv. lögum um húsnæðismál, nr. 44/1998.

11 Fjárhagsáhætta ríkissjóðs

Helsta fjárhagsáhætta ríkissjóðs á hverjum tíma á rætur að rekja til beinna og óbeinna skuldbindinga auk ytri áhættu- og óvissuþátta. Ef fjárhagsáhætta raungerist getur það haft umtalsverð áhrif á afkomu ríkissjóðs til skemmri og lengri tíma.

1. Verðbólga, vaxtastig og hagvöxtur

Verðbólga er enn yfir markmiði og vextir háir. Þrálát verðbólga gæti leitt til þess að vextir haldist hærri lengur eða hækki frekar en áætlað er. Nýrri spár gera ráð fyrir hægari hagvexti og hærri atvinnuleysi en gert er ráð fyrir í fjármálaáætlun. Sjá nánar umfjöllun um sviðsmyndir í kafla 2.

3. Rekstur og fjárlagaáhætta

Gert er ráð fyrir hallalausum fjárlögum 2027. Ef rekstur ríkisins verður verulega neikvæður getur það haft áhrif á tiltrú á peninga- og fjármálastefnu ásamt því að auka fjármögnunar- og vaxtaáhættu.

5. Lánveitingar og stór innviðaverkefni

Áhætta tengd endurlánum og stórum verkefnum, t.d. Göng og brú, Betri samgöngur og Ölfusárbrú. Kostnaður, framkvæmdatími, fjármögnun og tekjur geta þróast öðruvísi en áætlað er.

2. Endurfjármögnunar- og vaxtaáhætta

Stórir skuldabréfaflokkar koma á gjald-daga sem þarf að fjármagna á ný. Hærri vextir á nýjum skuldum geta smám saman hækkað meðalkostnað skulda ríkissjóðs og haft veruleg áhrif á við lánatöku og fjármögnunarjöfnuð.

4. Alþjóðleg efnahagsóvissa og varnartengd útgjöld

Ovissa í alþjóðaviðskiptum, á fjármála-mörkuðum og í stjórnmálum getur haft áhrif á útflutningsgreinar, gengisþróun, áhættu-álag og fjármögnunarkjör ríkissjóðs. Einnig geta varnartengd útgjöld vaxið verulega, s.s. vegna stríðs eða skemmdarverka.

6. Landsbankinn / fjármálaáfall

Ríkið á stóran eignarhlut í Landsbankanum. Fjármálaáfall eða aðrir ytri þættir geta rýrt verðmæti eignarhlutarins verulega ásamt því að draga úr arðgreiðslum með neikvæðum áhrifum á afkomu ríkissjóðs.

7. Ófjármagnaðar B-deildarskuldbindingar

Hrein lífeyrisskuldbinding ríkissjóðs vegna B-deildar nam 1.098 ma.kr. í árslok 2025. Áhætta tengist launahækkunum ríkisstarfsmanna og ávöxtun eigna, sérstaklega ef raunávöxtun verður undir 3,5%.

9. Ríkisábyrgðir

Ábyrgðir ríkissjóðs geta orðið að beinum útgjöldum ef aðilar sem ábyrgðirnar taka til standa ekki við skuldbindingar sínar. Staða ábyrgða hefur batnað verulega eftir uppgjör ÍL-sjóðs og ekki er gert ráð fyrir nýjum ábyrgðum á áætlunartímanum.

11. Náttúruhamfarir, heimsfaraldur og fjármálakreppa

Ríkissjóður getur þurft að mæta stórum áföllum sem hefðu veruleg útgjöld í för með sér meðan á atburði stendur og í kjölfar hans.

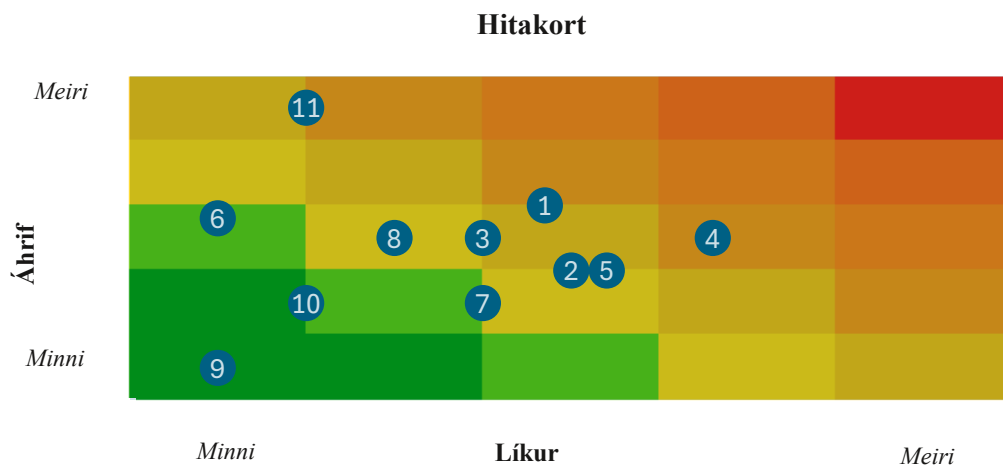
8. Seðlabanki Íslands

Ríkissjóður getur þurft að leggja Seðlabanka Íslands til aukið eigið fé vegna eiginfjárstöðu bankans. Háir vextir og markaðs-sveiflur geta haft áhrif á afkomu og eiginfjárstöðu.

10. Gjaldeyrisáhætta

Gjaldeyrisjöfnuður ríkissjóðs er neikvæður um tæplega 100 ma.kr. Það felur í sér að breytingar á gengi krónunnar hafa áhrif á skuldastöðu og fjármögnunarjöfnuð. Gert er ráð fyrir að nýta arðgreiðslur frá Landsvirkjun til að bæta gjaldeyrisjöfnuðinn á næstu árum.

Mynd 11.1

12 Yfirlit yfir lagabreytingar

Lagabreytingar vegna tekjuhlíðar fjárlagafrumvarpsins:

Lög nr. 50/1988, um virðisaukaskatt. Lögð verður til lækkun endurgreiðsluhlutfalls virðisaukaskatts til byggjenda og eigenda íbúðarhúsnæðis af vinnu manna á byggingarstað.

Lög nr. 50/1988, um virðisaukaskatt. Lagt verður til að aðgangseyrir að baðlónum o.fl. verði færður í almennt skatthlutfall virðisaukaskatts.

Lög nr. 90/2003, um tekjuskatt. Lagt verður til að tímabundnar útreikningsreglur og viðmiðunarfjárhæðir barnabóta verði framlengdar óbreyttar um eitt ár.

Lög nr. 90/2003, um tekjuskatt. Lögð verður til uppfærsla framleiðniviðmiðs skattleysis- og þrepamarka í tekjuskatti einstaklinga.

Lög nr. 100/2025, um kílómetragjald á ökutæki. Lagt verður til að kílómetragjald á ökutæki hækki um 15,9%, þ.e. 5,2% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027 auk 4 ma.kr. tekjuauka til samræmis við markmið um að tekjur af ökutækjum og eldsneyti nemi 1,7% af VLF.

Lög nr. 39/1988, um bifreiðagjald. Lagt verður til að bifreiðagjald hækki um 5,2% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027.

Lög nr. 155/2010, um sérstakan skatt á fjármálafyrirtæki. Lögð verður til hækkun sérstaks skatts á fjármálafyrirtæki.

Lög nr. 129/2009, um umhverfis- og auðlindaskatta. Lagt verður til að fjárhæðir kolefnisgjalds verði hækkaðar um 5,2% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027.

Lög nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Lögð verður til framlenging á ákvæði til bráðabirgða sem kveður á um að framlag lífeyrissjóða skv. lögum um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða, nr. 60/2012, á árinu 2027 verður ekki núvirt við tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðanna.

Lög nr. 96/1995, um gjald af áfengi, tóbaki, nikótíni o.fl. Lagt verður til að áfengis-, tóbaks- og nikótíngjald hækki um 5,2% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027.

Lög nr. 23/2013, um Ríkisútvarpið, fjölmiðil í almannabágu. Lögð verður til 5,2% hækkun á sérstöku gjaldi til Ríkisútvarpsins í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027.

Lög nr. 125/1999, um málefni aldraðra. Lögð verður til 5,2% hækkun á gjaldi í Framkvæmdasjóð aldraðra í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027.

Lög nr. 162/2002, um úrvinnslugjald. Lögð verður til breyting á fjárhæðum úrvinnslugjalds í samræmi við tillögu stjórnar Úrvinnslusjóðs.

Lög nr. 113/1990, um tryggingagjald. Lögð verður til framlenging á afnámi tekna hjá starfsendurhæfingarsjóðum sem starfræktir eru á grundvelli laga um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða, af almennu tryggingagjaldi.

Lög nr. 88/1991, um aukatekjur ríkissjóðs. Lögð verður til hækkun gjalda fyrir umsóknir um skammtímadvalarleyfi og ríkisborgararétt.

Lög nr. 88/1991, um aukatekjur ríkissjóðs. Lögð verður til niðurfelling á umsóknargjaldi fyrir dvalarleyfi Fulbright-styrkþega og aðstandenda þeirra.

Lög nr. 96/2023, um viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir. Lagt verður til að fjárhæð losunargjalds vegna gjaldskyldrar losunar sem á sér stað árið 2027 skv. 4. mgr. 20. gr. verði breytt til samræmis við breytingar á meðalverði losunarheimilda á Evrópska efnahagssvæðinu eins og það er á árstímabili sem lýkur 31. júlí árið áður.

Lög nr. 87/2011, um gistináttaskatt og innviðagjald. Lagt verður til að gistináttaskattur og innviðagjald hækki um 5,2% í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2027.

Lög nr. 98/2004, um jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku. Lögð verður til hækkun jöfnunargjalds raforku.

Raforkulög, nr. 65/2003. Lögð verður til hækkun raforkueftirlitsgjalds.

Lög nr. 84/2023, um vernd mikilvægra innviða á Reykjanesskaga. Lögð verður til framlenging á forvarnargjaldi vegna innviða á Reykjanesskaga um eitt ár.

Frumvarp um náttúru- og innviðagjald. Með frumvarpinu eru lögð til ný heildarlög um náttúru- og innviðagjald sem mæla fyrir um skýra lagaumgjörð um auðlindagjald fyrir aðgang ferðamanna að náttúruperlum landsins.

Frumvarp til laga um leiðarmerki og öryggi siglinga. Með frumvarpinu verður lögð til heildarendurskoðun laga um vitamál, nr. 132/1999. Lagt er til nýtt öryggisgjald siglinga sem verði lögfest með frumvarpinu og komi í stað vitagjalds.

Lagabreytingar vegna gjaldahliðar fjárlagafrumvarpsins:

Lög nr. 91/1987, um sóknargjöld o.fl. Lagt verður til að festa að fjárhæð sóknargjalda hækki úr 1.221 kr. á mánuði fyrir hvern skráðan einstakling árið 2026 í 1.270 kr. á mánuði árið.

Lög nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Lögð verður til framlenging á ákvæði til bráðabirgða til að sporna við því að víxlverkanir örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða hefjist að nýju.

Lög nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Lögð verður til framlenging á framlagi ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða.

Lög nr. 113/1990, um tryggingagjald. Lögð verður til framlenging á ákvæði til bráðabirgða til að sporna við því að víxlverkanir örorkubóta almannatrygginga og örorkulífeyris lífeyrissjóða hefjist að nýju.

Lög nr. 113/1990, um tryggingagjald. Lögð verður til framlenging á framlagi ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða.

Lög nr. 166/2011, um greiðslu kostnaðar við rekstur umboðsmanns skuldara. Lögð verður til breyting á hlutfalli af álagningarstofni sem gjaldskyldir aðilar skulu greiða miðað við áætlaðan rekstrarkostnað stofnunarinnar fyrir árið 2027 með hliðsjón af áætlaðri stöðu í árslok 2026.

Lög nr. 99/1999, um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi og skilavald. Lagðar verða til breytingar á eftirlitsgjaldi, gjaldi vegna skilavalds og fastagjöldum vegna sérstakra aðgerða til að standa undir áætluðum kostnaði við rekstur Fjármálaeftirlitsins og skilavalds innan Seðlabanka Íslands.

Lög nr. 60/2012, um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða. Lögð verður til framlenging á bráðabirgðaákvæði þar sem kveðið er annars vegar á um að starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki tekjur af almennu tryggingagjaldi á árinu 2027 og hins vegar að atvinnurekendur, þeir sem stunda sjálfstæða starfsemi og lífeyrissjóðir greiði áfram sama hlutfall af stofni til iðgjalds á árinu 2027, eða 0,10%.

Lög nr. 137/2019, um Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun. Lögð verður til heimild til að selja eða ráðstafa eignum og tekjum Húsnæðissjóðs til annarra verkefna en heyra undir Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun.

Lög nr. 125/1999, um málefni aldraðra. Lagt verður til að ákvæði sem snýr að stjórn Framkvæmdasjóðs aldraðra verði fellt brott í tengslum við umbreytingu á hlutverki sjóðsins.

Greinargerð ráðuneyta um málefnasvið og málaflokka

Hér á eftir fer umfjöllun um stefnumið, áform og aðgerðir næsta fjárlagaárs fyrir þau 35 málefnasvið og 105 málaflokka sem frumvarpið tekur til. Í umfjölluninni er gerð grein fyrir ábyrgð á einstökum sviðum, fjárhagslegri þróun á málefnasviði og einstökum málaflokkum á tímabilinu 2025–2027. Þá eru breytingar sundurliðaðar á útgjaldaramma málefnasviðs eftir helstu tilefnum og helstu tillögum um breytingar á fjárheimildum málaflokka frá gildandi fjárlögum.

Greinargerðin felur í sér nánari útfærslu á þeirri stefnumörkun sem samþykkt var með ályktun Alþingis 15. júní sl. um fjármálaáætlun fyrir árin 2027–2031. Einnig er tekið tillit til breytinga sem orðið hafa á útgjöldum málefnasviða við undirbúning fjárlagafrumvarpsins, s.s. af völdum breyttra reikniforsendna og ákvarðana ríkisstjórnarinnar um tiltekin málefni. Í fjármálaáætlun fyrir árin 2027–2031 var fjallað um þróun innan einstakra málefnasviða til næstu fimm ára ásamt helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu. Í þeirri greinargerð sem hér fer á eftir er gerð grein fyrir þeim verkefnum og aðgerðum sem taka til næsta fjárlagaárs og sundurliðun fjárheimilda eins og hún birtist í frumvarpinu.

Varðandi umfjöllun um fjárhagslega þróun málefnasviða og málaflokka er vakin athygli á því að:

- sýnd er sundurliðun á fjárhagslegri þróun málefnasviðsins eftir málaflokkum og viðkomandi ráðuneytum sem bera ábyrgð á starfsemi málefnasviðsins.
- sýnd er sundurliðun á breytingum á útgjaldarömmum málefnasviða frá gildandi fjárlögum eftir fjórum mismunandi tilefnum:
 - Í fyrsta lagi er um að ræða **bundin útgjöld** sem fela í sér breytingar á fyrirbyggjandi útgjaldaskuldbindingum, s.s. útgjöld vegna hagrænna eða kerfislægra breytinga eða breytinga sem bundnar eru í lögum, samningum eða með ákvörðunum ríkisstjórnarinnar.
 - Í öðru lagi eru **niðurfelldar fjárheimildir** eða **ákvarðanir vegna** tímabundinna verkefna og ráðstafana.
 - Í þriðja lagi eru þær **aðhaldsráðstafanir** sem gerðar eru á málefnasviðinu. Rétt er að vekja athygli á því að þær ráðstafanir endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins. Getur sú niðurstaða eftir atvikum verið frábrugðin þeim viðmiðum sem gengið var út frá við setningu útgjaldaramma málefnasviðsins í fjármálaáætlun fyrir árin 2027–2031, t.a.m. þannig að nýju útgjaldasvigrúmi hafi að einhverju leyti verið jafnað á móti aðhaldsmarkmiði.
 - Loks eru í fjórða lagi settar fram **launa-, verðlags- og gengisbreytingar** í útgjaldarömmum málefnasviðanna. Nánar er fjallað um forsendur þeirra breytinga í kafla 5.5 í frumvarpinu.

- sýnd er sundurliðun á fjárheimildum málefnasviðsins í heild sinni eftir hagrænni skiptingu auk fjármögnunar útgjaldanna:
 - Í fyrsta lagi er um að ræða **rekstrarframlög**, einkum beinan rekstur ríkisins og stofnana þess og aðkeypta þjónustu frá sjálfseignarstofnunum og einkaaðilum.
 - Í öðru og þriðja lagi eru **tilfærslur fjár úr ríkissjóði** til einstaklinga, fyrirtækja og félagasamtaka. Þar er um að ræða styrk eða framlag sem innt er af hendi án skuldbindingar um beint endurgjald frá móttakanda. Þessar tilfærslur skiptast annars vegar í **rekstrartilfærslur** og hins vegar **fjármagnstilfærslur** sem veittar eru til fjárfestinga.
 - Í fjórða og síðasta lagi er fjallað um **fjárfestingarframlög**. Vakin er athygli á því að í uppgjöri ríkisfjármála samkvæmt IPSAS-reikningsskilastaðlinum eru þau framlög ekki gjaldfærð í rekstrarreikningi heldur eignfærð í efnahagsreikningi.
- loks er í greinargerð hvers málaflokks fyrir sig gerð grein fyrir heildarfjárheimild málaflokksins fyrir komandi fjárlagaár, auk þess sem fjallað er um helstu breytingar á fjárheimildum frá gildandi fjárlögum.
- í fylgiriti fjárlaga má finna hagræna skiptingu fjárheimilda eftir málaflokkum og viðföngum.

Með kynningu á stefnum fyrir málefnasvið í árlegri fjármálaáætlun er leitast við að tryggja að Alþingi hafi greinargóðar upplýsingar um meginlínur og áherslur þegar það fjallar um áætlun sem er stefnumarkandi fyrir ríkisstarfsemina í heild sinni til meðallangs tíma. Til viðbótar eru birt mælanleg markmið fyrir einstaka málaflokkka í mælaborði árangurs á vef Stjórnarráðsins. Þar er jafnframt birt staða einstaka mælikvarða og viðmið um árangur á tímabili fjármálaáætlunar. Upplýsingar um árangur má einnig finna í ársskýrslum ráðherra ásamt upplýsingum um stöðu verkefna úr fjárlagafrumvarpi sl. árs. Þannig gefst Alþingi tækifæri til að fylgja eftir árangri af ráðstöfun fjármuna og leggja mat á hvort þær aðgerðir sem gerð er grein fyrir í ársskýrslum ráðherra hafi skilað tilætluðum árangri. Sömuleiðis hvort þær ráðstafanir sem lagðar eru til í fjárlagafrumvarpinu séu líklegar til að stuðla að þeim árangri sem lagt er upp með.

Þegar kemur að umfjöllun þingsins um fjárlagafrumvarp til eins árs er rökrétt að leggja áherslu á að veita þinginu nánari upplýsingar og skýringar er varða útfærslu og breytingar á fjárheimildum málaflokka á því fjárlagaári sem frumvarpið tekur til. Með þessu móti er stuðlað að því að umfjöllun og ákvarðanataka um starfsemi og verkefni á einstökum málefnasviðum og málaflokkum við setningu fjárlaga til eins árs í senn sé sett í skýrara samhengi við stefnumið fjármálaáætlunar til næstu fimm ára.

Greinargerð ráðuneyta um málefnasvið og málaflokka

Efnisyfirlit

1. Alþingi og eftirlitsstofnanir þess.....	172
2. Dómsstólar.....	177
3. Æðsta stjórnýsla	181
4. Utanríkismál.....	185
5. Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla.....	191
6. Hagskýrslugerð og grunnskrár.....	198
7. Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar.....	201
8. Sveitarfélög og byggðamál	207
9. Almanna- og réttaröryggi.....	212
10. Réttindi einstaklinga, trúmál og stjórnýsla dómsmála	218
11. Samgöngu- og fjarskiptamál	224
12. Landbúnaður	230
13. Sjávarútvegur og fiskeldi.....	234
14. Ferðaþjónusta.....	238
15. Orkumál	241
16. Markaðseftirlit og neytendamál	244
17. Umhverfismál	247
18. Menning, listir, íþróttar og æskulýðsmál	255
19. Fjölmíðlun.....	263
20. Framhaldsskólastig	266
21. Háskólastig.....	270
22. Önnur skólastig og stjórnýsla mennta- og barnamála	275
23. Sjúkrahúsþjónusta	280
24. Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	286
25. Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta.....	293
26. Lyf og lækningavör.....	298
27. Örorka og málefni fatlaðs fólks	302
28. Málefni aldraðra.....	307
29. Fjölskyldumál	310
30. Vinnumarkaður og atvinnuleysi.....	317
31. Húsnæðis- og skipulagsmál	321
32. Lýðheilsa og stjórnýsla velferðarmála	325
33. Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar	331
34. Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	335
35. Alþjóðleg þróunarsamvinna.....	338

01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð forseta Alþingis. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

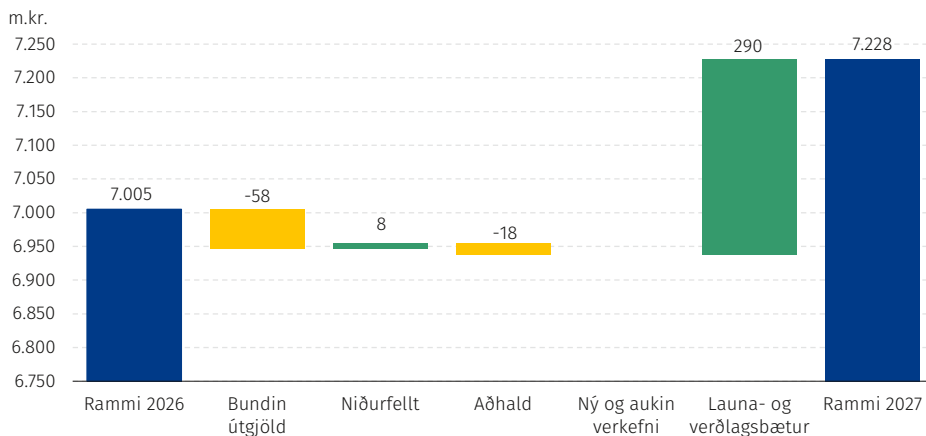
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess					
01.10 Alþingi	5.093,3	5.335,8	5.559,9	4,2	9,2
00 Æðsta stjórn ríkisins	5.093,3	5.335,8	5.559,9	4,2	9,2
01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis	1.679,2	1.669,4	1.667,8	-0,1	-0,7
00 Æðsta stjórn ríkisins	1.679,2	1.669,4	1.667,8	-0,1	-0,7
Samtals	6.772,5	7.005,2	7.227,7	3,2	6,7

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 01 *Alþingi og eftirlitsstofnanir þess* árið 2027 eru áætluð 7.227,7 m.kr. og lækka um 67,7 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 1,0%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 222,5 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 3,2%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess					
Rekstrarframlög	6.552,7	6.725,9	6.945,4	3,3	6,0
Rekstrartilfærslur	127,4	145,4	145,4	0,0	14,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	92,4	133,9	136,9	2,2	48,2
Heildarútgjöld	6.772,5	7.005,2	7.227,7	3,2	6,7
Rekstrartekjur	-	209,8	156,8	-25,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	6.795,4	7.070,9	4,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	7.005,2	7.227,7	3,2	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

01.10 Alþingi

Meginverkefni Alþingis er lagasetning en þingið fer einnig með viðamikil eftirlitshlutverk. Starfshættir Alþingis eru ákvarðaðir í stjórnarskrá og þingsköpum.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Bæta gæði og öryggi upplýsingakerfa á Alþingi		
Endurnýjun og bæting á kerfum sem tengjast störfum þingsins og útleiðing á eldri kerfum.	Skrifstofa Alþingis	Innan ramma
Markmið 2: Nútímalegt starfsumhverfi		
Innleiða nýjar lausnir til að efla og styðja við vönduð þingstörf í nútímalegu starfsumhverfi.	Skrifstofa Alþingis	Innan ramma

Markmið 3: Aukin fræðsla og upplýsingar til almennings

Auka fræðslustarf Alþingis, einkum meðal ungs fólks, enda mikilvægt að efla lýðræðisvitund og fræða almenning um þá stofnun sem er grundvöllur íslensks lýðræðisskipulags. Meðal annars er stefnt á að auka stafræna fræðslu, efla Skólaþing og gera ungmennum á landsbyggðinni í auknum mæli kleift að taka þátt í því.

Skrifstofa Alþingis

Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 5.559,9 m.kr. og lækkar um 5,0 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 229,1 m.kr.

Ekki er um neinar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er eftirtalin:

- a. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 13,3 m.kr.

01.20 Eftirlitsstofnanir Alþingis

Starfsemi málaflokksins er í höndum umboðsmanns Alþingis, ríkisendurskoðanda og Mannréttindastofnunar Íslands. Umboðsmaður hefur eftirlit með stjórnýslu ríkis og sveitarfélaga. Til hans getur hver sá leitað sem telur að stjórnvöld hafi beitt sig rangsleitni. Með þessu er réttaröryggi borgaranna styrkt og Alþingi fær innsýn í starfshætti stjórnvalda. Ríkisendurskoðandi hefur eftirlit með fjárreiðum ríkisins, stofnana þess og ríkisfyrirtækja og að fjármunum sé ráðstafað á réttmætan hátt og í samræmi við forsendur og ákvarðanir Alþingis. Markmið embættis ríkisendurskoðanda miða að betri nýtingu ríkisfjármuna og bættri opinberri þjónustu. Mannréttindastofnun hefur það meginhlutverk að efla og vernda mannréttindi á Íslandi eins og þau eru skilgreind í stjórnarskrá, lögum, alþjóðasamningum og öðrum alþjóðlegum skuldbindingum.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að UA leysi úr kvörtunum innan hæfilegs tíma		
Bregðast við fordæmalausri fjölgun kvartana og finna leiðir til að tryggja afgreiðslu þeirra innan hæfilegs frests.	Umboðsmaður Alþingis	Innan ramma
Markmið 2: Að UA geti sinnt hæfilegum fjölda frumkvæðisathugana		
Aukin áhersla á frumkvæðis- og vettvangsathuganir sem er þó háð fjölgun starfsfólks.	Umboðsmaður Alþingis	Innan ramma
Markmið 3: Að UA geti sinnt OPCAT-eftirliti		
Miðað við 4–6 athuganir og skýrslur á árinu.	Umboðsmaður Alþingis	Innan ramma
Markmið 4: Að viðhaldið verði upplýsingagjöf um störf UA		
Unnið verði að nýju fræðsluefni í tengslum við nýja heimasíðu sem ráðgert er að verði tilbúin á árinu 2027.	Umboðsmaður Alþingis	Innan ramma
Markmið 5: Tryggja áreiðanleika reikningsskila		
Ljúka öllum nauðsynlegum endurskoðunaraðgerðum vegna ríkisreiknings fyrir útgáfu hans.	Ríkisendurskoðandi	Innan ramma
Markmið 6: Aðhald í ríkisrekstri		
Fylgjast með að rekstur ríkisaðila sé í samræmi við fjárheimildir, lög um opinber fjármál og önnur lögmæt fyrirmæli.	Ríkisendurskoðandi	Innan ramma
Markmið 7: Leggja mat á hvort starfsemi ríkisaðila sé í samræmi við löggjöf og góða og viðurkennda starfshætti, hvort hagkvæmni og skilvirkni sé gætt og að framlög ríkisins skili þeim árangri sem að er stefnt		
Verkefnaval, efnistöð, framsetning og tímalengd stjórn-sýsluúttekta tryggi að þær skili sem mestum árangri og leiði til breytinga og framfara.	Ríkisendurskoðandi	Innan ramma
Markmið 8: Gagnsæi í rekstri og vinnubrögðum		
Miðla greinargóðum upplýsingum um starfsemi Ríkisendurskoðunar til Alþingis, fjölmiðla og almennings.	Ríkisendurskoðandi	Innan ramma
Markmið 9: Að MAÍ fái vottun hjá GANHRI		
Að stofnunin starfi í samræmi við Parísarviðmið Sameinuðu þjóðanna og fari í gegnum vottunarferli hjá alþjóðlegum samtökum mannréttindastofnana (GANHRI).	Mannréttindastofnun Íslands	Innan ramma
Markmið 10: Kynning á starfsemi MAÍ		
Aukin áhersla á fræðslu, samstarf og þátttöku í opinberri umræðu á sviði mannréttinda.	Mannréttindastofnun Íslands	Innan ramma

Markmið 11: Fleiri vettvangsheimsóknir

Miðað er við að réttindagæsla fatlaðs fólks fari að jafnaði í eina heimsókn á mánuði til að ná til þess hóps sem er ólíklegur til að hafa samband sjálfur.

Mannréttindastofnun
Íslands

Innan ramma

Markmið 12: Fleiri frumkvæðismál

Aukin áhersla verður lögð á frumkvæðismál innan stofnunarinnar, bæði á mannréttindasviði og sviði réttinda fatlaðs fólks.

Mannréttindastofnun
Íslands

Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.667,8 m.kr. og lækkar um 62,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 61,1 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild Ríkisendurskoðunar lækkar um 58 m.kr. vegna útvistunar endurskoðunarverkefna.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 4,3 m.kr.

02 Dómsþólar

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð dómsmálaráðherra. Það skiptist í fjóra mála-flokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og megin-markmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

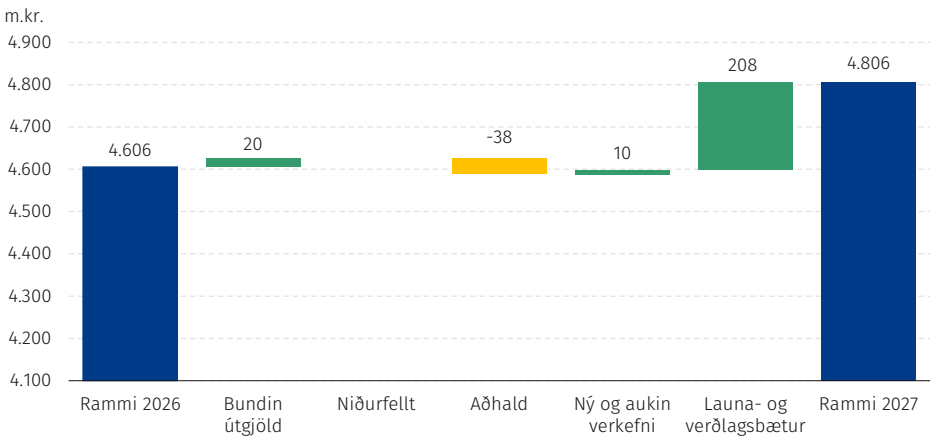
02 Dómsþólar	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02.10 Hæstiréttur	552,1	604,6	630,9	4,3	14,3
00 Æðsta stjórn ríkisins	269,1	296,7	311,0	4,8	15,6
06 Dómsmálaráðuneyti	283,0	307,9	319,9	3,9	13,0
02.20 Héraðsdómsþólar	2.578,6	2.507,0	2.619,4	4,5	1,6
06 Dómsmálaráðuneyti	2.578,6	2.507,0	2.619,4	4,5	1,6
02.30 Landsréttur	997,0	1.027,2	1.070,0	4,2	7,3
06 Dómsmálaráðuneyti	997,0	1.027,2	1.070,0	4,2	7,3
02.40 Dómsþólasýslan	426,0	467,0	485,3	3,9	13,9
06 Dómsmálaráðuneyti	426,0	467,0	485,3	3,9	13,9
Samtals	4.553,7	4.605,8	4.805,6	4,3	5,5

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árána 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 02 Dómsfélaga árið 2027 eru áætluð 4.805,6 m.kr. og lækka um 7,7 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 0,2%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 199,8 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 4,3%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsörðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Aðhaldsmarkmið málefнасviðsins felur í sér sértækar aðhaldsráðstafanir vegna aukinnar hagræðingar í opinberum innkaupum og lækkunar á varasjóðum málaflokka. Málefнасviðið er undanþegið almennt aðhaldskröfu.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
02 Dómsfélög					
Rekstrarframlög	4.513,1	4.531,0	4.728,2	4,4	4,8
Rekstrartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	40,6	74,8	77,4	3,5	90,6
Heildarútgjöld	4.553,7	4.605,8	4.805,6	4,3	5,5
Rekstrartekjur	-	1,7	1,8	5,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.604,1	4.803,8	4,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.605,8	4.805,6	4,3	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

02.10 Hæstiréttur

Starfsemi málaflokksins er í höndum Hæstaréttar. Kveðið er á um dómstólaskipunina í I. kafla laga um dómstóla, nr. 50/2016. Í stefnu dómstólanna 2023–2028, sem unnið var að vorið 2023, koma fram gildi, markmið og áherslur dómstólanna og dómstólasýslunnar á tímabilinu.

Verkefni í málaflokknum má finna undir málaflokki 02.40 Dómstólasýslan.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 630,9 m.kr. og lækkar um 1,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 27,5 m.kr. Breytingin felst í hlutdeild málaflokksins í sértækum aðhaldsráðstöfunum málefнасviðsins sem nemur 1,2 m.kr.

02.20 Héraðsdómstólar

Starfsemi málaflokksins er í höndum héraðsdómstólanna. Kveðið er á um dómstólaskipunina í I. kafla laga um dómstóla, nr. 50/2016. Í stefnu dómstólanna 2023–2028, sem unnið var að vorið 2023, koma fram gildi, markmið og áherslur dómstólanna og dómstólasýslunnar á tímabilinu.

Verkefni í málaflokknum má finna undir málaflokki 02.40 Dómstólasýslan.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.619,4 m.kr. og lækkar um 4,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 116,8 m.kr. Breytingin felst í hlutdeild málaflokksins í sértækum aðhaldsaðgerðum málefнасviðsins sem nemur 4,4 m.kr.

02.30 Landsréttur

Starfsemi málaflokksins er í höndum Landsréttar. Kveðið er á um dómstólaskipunina í I. kafla laga um dómstóla, nr. 50/2016. Í stefnu dómstólanna 2023–2028, sem unnið var að vorið 2023, koma fram gildi, markmið og áherslur dómstólanna og dómstólasýslunnar á tímabilinu.

Verkefni í málaflokknum má finna undir málaflokki 02.40 Dómstólasýslan.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.070 m.kr. og lækkar um 1,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 44,6 m.kr. Breytingin felst í hlutdeild málaflokksins í sértækum aðhaldsaðgerðum málefнасviðsins sem nemur 1,8 m.kr.

02.40 Dómstólasýslan

Starfsemi málaflokksins er í höndum dómstólasýslunnar. Kveðið er á um dómstólaskipunina í I. kafla laga um dómstóla, nr. 50/2016. Í II. kafla laganna er kveðið á um hlutverk og helstu verkefni dómstólasýslunnar. Í stefnu dómstólanna 2023–2028, sem unnið var að vorið 2023, koma fram gildi, markmið og áherslur dómstólanna og dómstólasýslunnar á tímabilinu.

Í töflunni hér á eftir má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Réttlát og opinber málsmeðferð		
Efla öryggi í húsæði dómstóla.	Dómstólasýslan	Innan ramma
Greina réttarfarslöggjöf og verklag hjá dómstólum með það að markmiði að stytta málsmeðferðartíma. Þjónar einnig markmiði nr. 2.	Dómstólasýslan	Innan ramma
Bæta aðstöðu túlka í dómsal og taka nýjan tækjabúnað í notkun.	Dómstólasýslan og dómstólar	Innan ramma
Markmið 2: Aukin skilvirkni og gæði		
Undirbúningur og þróun stafrænnar málsmeðferðar í ákveðnum tegundum einkamála, m.a. með það að markmiði að einfalda málsmeðferð og bæta upplýsingagjöf.	Dómstólasýslan	Innan ramma
Innleiðing talgreinis til að rita upp skýrslutökur fyrir dómi.	Dómstólasýslan í samvinnu við dómsmálaráðuneytið	Innan ramma
Þróun sjálfvirknilausna með gervigreind, m.a. til grunnhreisunar á dómum.	Dómstólasýslan og dómstólar	Innan ramma

Þróun málaskrár samhliða þróun réttarvörslugáttar.	Dómsólasýslan	Innan ramma
Eftirfylgni með úttekt á öryggi upplýsingatæknikerfa og innleiðing verklagsreglna í samræmi við öryggisstefnu.	Dómsólasýslan	Innan ramma
Markmið 3: Aukið traust til dómsóla		
Kynning á starfsemi dómsóla og bætt upplýsingagjöf um starfsemi þeirra.	Dómsólasýslan	Innan ramma
Bætt framsetning tölfræðiupplýsinga og miðlun þeirra.	Dómsólasýslan	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 485,3 m.kr. og lækkar um 0,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 18,6 m.kr. Breytingin felst í hlutdeild málaflokksins í sértækum aðhaldsráðstöfunum málefnasviðsins sem nemur 0,3 m.kr.

03 Æðsta stjórnsýsla

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð forsætisráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

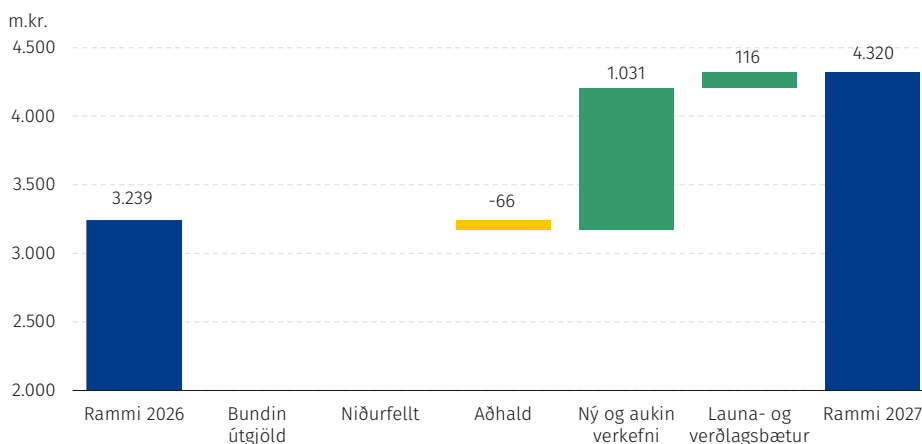
03 Æðsta stjórnsýsla	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
03.10 Embætti forseta Íslands	451,3	422,0	433,6	2,7	-3,9
00 Æðsta stjórn ríkisins	451,3	422,0	433,6	2,7	-3,9
03.20 Ríkisstjórn	1.369,4	854,8	1.138,8	33,2	-16,8
00 Æðsta stjórn ríkisins	1.369,4	854,8	1.138,8	33,2	-16,8
03.30 Forsætisráðuneyti	1.857,0	1.962,3	2.747,5	40,0	48,0
01 Forsætisráðuneyti	1.857,0	1.962,3	2.747,5	40,0	48,0
Samtals	3.677,7	3.239,1	4.319,9	33,4	17,5

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árána 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 03 *Æðsta stjórnssýsla* árið 2027 eru áætluð 4.319,9 m.kr. og aukast um 965,2 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 29,8%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1.080,8 m.kr. milli ára eða sem svarar til 33,4 %.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangs röðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
03 Æðsta stjórnssýsla					
Rekstrarframlög	3.448,7	2.587,5	2.865,5	10,7	-16,9
Rekstrartilfærslur	63,2	35,3	34,9	-1,1	-44,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	165,8	616,3	1.419,5	130,3	756,2
Heildarútgjöld	3.677,7	3.239,1	4.319,9	33,4	17,5
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	3.239,1	4.319,9	33,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.239,1	4.319,9	33,4	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

03.10 Embætti forseta Íslands

Undir málaflokkinn fellur rekstur forsetaembættisins. Viðvarandi verkefni er að tryggja að umgjörð og starfsemi embættis forseta Íslands taki mið af hlutverki forseta sem þjóðhöfðingja og geri embættinu kleift að sinna verkefnum sínum innan lands og erlendis með fullnægjandi hætti.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 433,6 m.kr. og lækkar um 7,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 19,4 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er eftirtalin:

- Hlutdeild málaflokksins í almennri aðhaldskröfu og sértækum hagræðingarkröfum málefнасviðsins nemur 7,8 m.kr.

03.20 Ríkisstjórn

Undir málaflokkinn falla laun ráðherra í ríkisstjórn og aðstoðarmanna þeirra. Liðurinn tekur breytingum í samræmi við fjölda ráðherra og aðstoðarmanna á hverjum tíma.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.138,8 m.kr. og hækkar um 230 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 54 m.kr.

Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er eftirtalin:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 230 m.kr. vegna breytingar á fyrirkomulagi greiðslu launa ráðherra en nú falla öll laun ráðherra undir sama málaflokkinn.

03.30 Forsætisráðuneyti

Undir þennan málaflokk fellur aðalskrifstofa forsætisráðuneytisins og tengd verkefni sem ekki verða auðveldlega felld undir önnur málefnasvið og málaflokka. Margar áskoranir kalla á aukna og skilvirka samhæfingu innan Stjórnarráðsins og samstarf á vettvangi ráðherranefnda. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal helstu verkefni, áskoranir og tækifæri.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Aukin velferð og verðmætasköpun		
Innleiðing atvinnustefnu Íslands til 2035 og aðgerðaáætlun sem miða að vexti útflutnings, alþjóðlegri samkeppnishæfni og aukinni framleiðni atvinnulífsins.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Markviss móttaka stórfjárfestinga til atvinnuþróunar um allt land. Stafræn upplýsingagátt fyrir fjárfesta sett á laggirnar.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Skilvirkt og samhent stjórnkerfi		
Mótun og innleiðing áætlunar um að styrkja umgjörð um starfsemi kærú- og úrskurðarnefnda, m.a. með því að koma á fót nefndahúsi.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Áframhaldandi gerð leiðbeininga um vandaða stjórnsýsluhætti, m.a. gerð handbóka fyrir ráðherra og embættismenn.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Efling vandaðrar stefnumótunar og samhæfingar vinnubragða með reglubundinni fræðslu og hagnýtum leiðbeiningum í samstarfi við stefnuráð Stjórnarráðsins.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma

Markmið 3: Samhæfing stefnumála og verkstjórn

Samhæfing verkefna stjórnvalda vegna Grindavíkur og efling samstarfs við íbúa um örugga endurreisn bæjarins.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Efla samhæfingu stjórnvalda til að styrkja áfallapol stjórnerfinsins og samfélagsins.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Mótun framtíðarfyrirkomulags samþættrar þjónustu fyrir börn og ungmenni með vímuefnavanda.	Forsætisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.747,5 m.kr. og hækkar um 743,0 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 42,2 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukið tímabundið um 800 m.kr. til nýbyggingar við Stjórnarráðshúsið. Upphæðin kemur til viðbótar 515 m.kr. sem veittar voru í fjárlögum 2026.
- Hlutdeild málaflokksins í almennri aðhaldskröfu og sértækum hagræðingarkröfum málefnasviðsins nemur 58 m.kr.

04 Utanríkismál

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð utanríkisráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

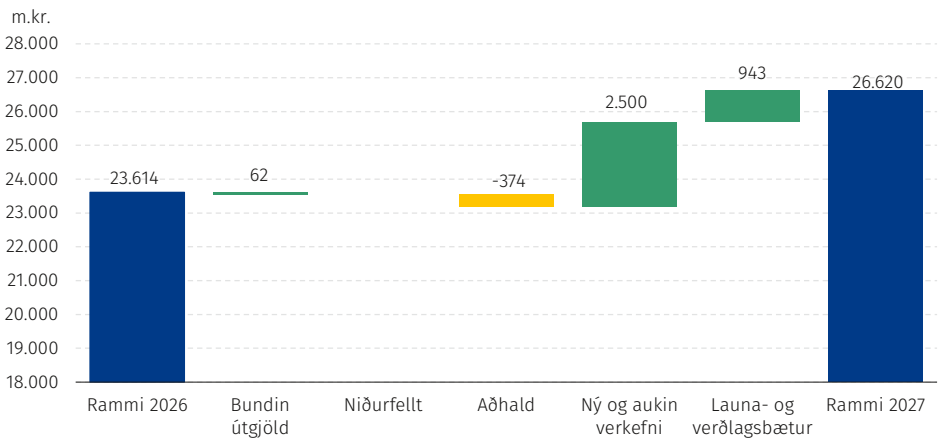
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04 Utanríkismál					
04.10 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála	8.975,6	7.639,5	8.085,9	5,8	-9,9
03 Utanríkisráðuneyti	8.975,6	7.639,5	8.085,9	5,8	-9,9
04.20 Utanríkisviðskipti	1.214,0	1.249,8	1.305,3	4,4	7,5
03 Utanríkisráðuneyti	1.214,0	1.249,8	1.305,3	4,4	7,5
04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál ...	9.037,7	10.819,4	13.283,7	22,8	47,0
03 Utanríkisráðuneyti	9.037,7	10.819,4	13.283,7	22,8	47,0
04.50 Samningsbundin framlög vegna fjölpjóðasamstarfs	2.648,4	3.904,9	3.945,3	1,0	49,0
03 Utanríkisráðuneyti	2.648,4	3.904,9	3.945,3	1,0	49,0
Samtals	21.875,7	23.613,6	26.620,2	12,7	21,7

¹ Vakín er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli áranna 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 04 *Utanríkismál* árið 2027 eru áætluð 25.677,4 m.kr. og aukast um 2.063,8 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 8,7%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 3.006,6 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 12,7%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun. Mikilvægi þess að sinna alþjóðasamskiptum og hagsmunagæslu fyrir Ísland hefur sjaldan verið skýrara og á það við um öll svið alþjóðasamskipta, hvort sem það tengist viðskiptum, hagsmunagæslu eða samstarfi um öryggis- og varnarmál. Ástand heimsmála er með þeim hætti að nauðsynlegt er að horfa sérstaklega til öryggis- og varnarmála og endurspeglar sú forgangsöröðun sem birtist í þessu fjárlagafrumvarpi þann veruleika.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
04 Utanríkismál					
Rekstrarframlög	13.831,8	14.407,4	18.477,6	28,3	33,6
Rekstrartilfærslur	7.692,9	8.810,4	7.737,0	-12,2	0,6
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	351,0	395,8	405,6	2,5	15,6
Heildarútgjöld	21.875,7	23.613,6	26.620,2	12,7	21,7
Rekstrartekjur	-	707,6	591,1	-16,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	22.906,0	26.029,1	13,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	23.613,6	26.620,2	12,7	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

04.10 Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu ráðuneytisins og sendiskrifstofa erlendis. Utanríkisþjónustan öll sinnir hagsmunagæslu gagnvart erlendum ríkjum og á vettvangi alþjóðastofnana, þjónustu við íslenska ríkisborgara erlendis, viðskiptasamningum og markaðssetningu erlendis á íslenskum vörum, þjónustu og menningu. Þótt allt starf utanríkisþjónustunnar sem lýtur að utanríkisviðskiptum og kynningu á íslenskum vörum, þjónustu og menningu sé fjármagnað undir þessum málaflokk er gerð nánari grein fyrir markmiðum og aðgerðum þar að lútandi í kafla um málaflokk 04.20 *Utanríkisviðskipti*. Alþjóðalög, lýðræðisleg gildi, mannréttindi og fjölþjóðastofnanir hafa átt á brattann að sækja og þar sem Ísland á allt sitt undir því að alþjóðalög, lögsaga og landamæri séu virt felast lykilhagsmunir í virkri þátttöku í alþjóðlegu og svæðisbundnu samstarfi.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokk eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram

endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Standa vörð um grunnildi Íslands á vettvangi fjölþjóðlegrar samvinnu		
Virkt málsvarastarf á vettvangi fjölþjóðastofnana og þátttaka í alþjóðlegu samstarfi í þágu mannréttinda, lýðræðis og þjóðaréttar.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Aukin þátttaka í svæðisbundnu samstarfi Norðurlanda og norðurslóðaríkja.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Efling samstarfs þvert á fagráðuneyti og aukin þátttaka í alþjóðlegu samstarfi um sjálfbæra nýtingu auðlinda, þ.m.t. á sviði hafaréttar.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Eftirfylgni við jafnréttisáherslur Íslands á alþjóðavettvangi.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Standa vörð um hagsmuni íslenskra ríkisborgara		
Styrking borgarabjónustu, aukin upplýsingamiðlun til almennings á vef og innleiðing stafrænna lausna.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Rekstur öflugs nets kjöræðismanna sem þjónustar íslenska ríkisborgara erlendis.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Standa vörð um hagsmuni Íslands með tvíhliða samvinnu við þjóðríki		
Aukið pólitískt samráð við helstu samstarfsríki og kynning á afstöðu og áherslum Íslands.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 7.753,2 m.kr. og hækkar um 113,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 332,7 m.kr.

Ekki eru gerðar teljandi breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Framlög til málaflokksins hækka um 300 m.kr. til styrkingar hagsmunagæslu og alþjóðasamstarfi á óvissutímum, formennsku Íslands í Eystrasaltsráðinu og til eftirfylgni setu Íslands í mannréttindaráði Sameinuðu þjóðanna. Þorra þessara framlaga, 230 m.kr., verður varið til eflingar aðalskrifstofu ráðuneytisins en hluta, 70 m.kr., verður varið á sendiskrifstofum Íslands erlendis.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 186,3 m.kr. Stór hluti aðhaldskröfunnar, 106,5 m.kr., er í formi sértækra aðhaldsaðgerða úr fjármálaáætlun. Almenn aðhaldskrafa er gerð sem nemur mismuninum, 79,8 m.kr., og verður útfærð við gerð rekstraráætlunar fyrir 2027.

04.20 Utanríkisviðskipti

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu ráðuneytisins, sendiskrifstofa og Íslandsstofu en fjárheimildir undir málaflokkinn renna eingöngu til starfa Íslandsstofu. Íslandsstofu er falið að sjá um markaðssetningu og kynningarstarf erlendis á íslenskum vörum, þjónustu og menningu í samstarfi við ráðuneytið. Markmið og aðgerðir málaflokksins skarast að einhverju leyti við markmið og aðgerðir málaflokks 04.10 *Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála* en alþjóðlegt og tvíhliða samstarf um utanríkisviðskipti, tengd hagsmunagæsla og samningagerð um utanríkisviðskipti eru fjármögnuð undir málaflokki 04.10 *Utanríkisþjónusta og stjórnsýsla utanríkismála*. Markmiðasetning fellur þó undir málaflokk 04.20 *Utanríkisviðskipti*.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Tryggja íslenskum fyrirtækjum sem bestan aðgang að alþjóðlegum mörkuðum		
Framfylgja Framtíðarstefnu fyrir íslenskan útflutning. Þar hafa verið skilgreind mælanleg árangursviðmið sem verða notuð til að meta árangur af starfi.	Utanríkisráðuneyti og Íslandsstofa	Innan ramma
Styrkja viðskiptaþjónustu sendiskrifstofa við fyrirtæki í samræmi við stefnumarkandi áherslur í <i>Framtíðarstefnu fyrir íslenskan útflutning og atvinnustefnu stjórnvalda*</i>	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Koma íslenskri menningu og skapandi greinum á framfæri í tvíhliða samskiptum og með samstarfi við Íslandsstofu.**	Utanríkisráðuneyti og Íslandsstofa	Innan ramma
Markmið 2: Bæta vaxtarskilyrði fyrir íslenskt athafnalíf og nýsköpun og tryggja velsæld		
Vinna að hagsmunagæslu í EES-samstarfi, m.a. á grundvelli forgangslista ríkisstjórnarinnar í hagsmunagæslu við mótun EES-löggjafar.	Utanríkisráðuneyti og fagráðuneyti	Innan ramma
Efla þekkingu á EES-samningnum og hlúa að mannauði sem kemur að framkvæmd hans, s.s. með endurskoðun EES-handbókar, bættri samhæfingu og aukinni fræðslu.	Utanríkisráðuneyti og fagráðuneyti	Innan ramma
Bæta frammistöðu við upptöku og innleiðingu EES-gerða.	Utanríkisráðuneyti og fagráðuneyti	Innan ramma
Fjölga fríverslunarsamningum og öðrum viðskiptasamningum, s.s. tvísköttunarsamningum og loftferðasamningum. Tryggja góða framkvæmd gildandi samninga.	Utanríkisráðuneyti og fagráðuneyti	Innan ramma
Starfrækja viðskiptavakt sem fyrirtæki geta leitað til vegna hnökra í alþjóðaviðskiptum.	Utanríkisráðuneyti og fagráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Bæta vaxtarskilyrði fyrir íslenskt athafnalíf og nýsköpun og tryggja velsæld		
Greiða fyrir aðgengi íslenskrar tækniþekkingar, grænna lausna og nýsköpunar á erlendum mörkuðum.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 2.

** Verkefnið styður jafnframt við markmið 3 í málaflokki 4.10.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.237,1 m.kr. og lækkar um 12,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Að teknu tilliti til almennra launa- og verðlagsbreytinga sem nema 68,2 m.kr. hækka framlögin sem nemur 55,5 m.kr. Í kjölfar breytinga á lögum um Íslandsstofu í tengslum við fjárlög ársins 2026 fylgja framlög til Íslandsstofu ekki lengur sjálfkrafa þróun markaðsgjalds, sem lagt er á stofn tryggingagjalds. Í stað þess njóta framlögin verðlagsuppfærslu eins og önnur rekstrargjöld og sæta aðhaldi.

Ekki eru gerðar breytingar á fjárheimildum málaflokksins aðrar en áður nefnd hlutdeild hans í aðhaldskröfu á málefнасviðið, sem nemur 12,7 m.kr.

04.30 Samstarf um öryggis- og varnarmál

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu ráðuneytisins og sendiskrifstofa erlendis. Þá annast Landhelgisgæsla Íslands framkvæmd ýmissa rekstrarverkefna á sviði öryggis- og varnarmála á grundvelli þjónustusamnings og ríkislögreglustjóri annast tiltekin verkefni á sviði öryggis- og varnarmála á grundvelli þjónustusamnings. Málaflokkurinn skiptist í þrjú meginsvið: fjölþjóðasamstarf um öryggis- og varnarmál; fjölþáttaógnir; og rekstur og fjármögnun varnartengdra rekstrarverkefna og yfirumsjón með öryggis- og varnarsvæðum á Íslandi. Þá heyrir rekstur tvíhliða varnarsamnings Íslands og Bandaríkjanna og undirbúningur og framkvæmd varnaræfinga sem haldnar eru á íslensku yfirráðasvæði einnig undir málaflokkinn.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Tryggja varnir og viðbúnaðargetu Íslands		
Uppbygging og viðhald á varnarmannvirkjum og kerfum á öryggissvæðunum.	Utanríkisráðuneyti og Landhelgisgæslan	Innan ramma
Bætt mönnun, aukin sérfræðipækking, þjálfun og endurnenntun starfsfólks sem sinnir varnartengdum verkefnum.	Utanríkisráðuneyti og Landhelgisgæslan	Innan ramma
Markmið 2: Efla þátttöku Íslands í öryggis- og varnarsamstarfi		
Stuðningur við Úkraínu vegna innrásarstríðs Rússlands með þátttöku Íslands í kaupum á nauðsynlegum hergögnum og birgðum, ásamt sértækum þjálfunarverkefnum.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Virk þátttaka Íslands í starfi NATO, ÖSE, NORDEFCO, Norðurhópsins, JEF og SP á sviði öryggis- og varnarmála, m.a. með þátttöku í fundum og æfingum.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Efla gistiríkjastuðning Íslands		
Auka og þetta loftrýmisgæslu á Íslandi.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Fjölga þjónustubyggingum, þ.a.m. gistirýmum á öryggis-svæðunum.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 12.782,2 m.kr. og hækkar um 1.962,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 501,5 m.kr.

Lítils háttar breyting er gerð á hagrænni skiptingu málaflokksins, sem felst í því að gerð er breyting á heimild til öflunar sértekna, til samræmis við raunþörf málaflokksins, og lækkar hún um 136,9 m.kr. og gjaldaheimild lækkuð til samræmis.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Í samræmi við stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar er fjárheimild málaflokksins aukin um 2.300 m.kr. til styrkingar öryggis- og varnarmálum, aukinnar þátttöku í alþjóðlegu samstarfi og endurbóta og uppbyggingu innviða á varnarsvæðunum.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 172,7 m.kr. og verður útfærð við gerð rekstraráætlunar fyrir árið 2027.
- c. Við yfurfærslu á verkefnum CERT-IS til utanríkisráðuneytisins með fjárlögum fyrir 2026 voru yfurfærðar fjárheimildir ofreiknaðar sem nemur 25 m.kr. og er það leiðrétt sem skýrir 25 m.kr. lækkun fyrir málaflokkinn.

04.50 Samningsbundin framlög vegna fjölþjóðasamstarfs

Undir málaflokkinn falla skylduframlög og aðildargjöld Íslands til alþjóðastofnana sem hafa þann tilgang að styðja alþjóðakerfið og þátttöku Íslands á vettvangi viðkomandi stofnana. Framlöggin eru þess eðlis að þau sveiflast nokkuð á milli ára, m.a. vegna breytinga á hlutdeild Íslands í samræmi við reiknireglur viðkomandi stofnunar og fjárhagsáætlana alþjóðastofnana.

Þátttaka Íslands í fjölþjóðasamstarfi fellur þvert á verkefni og fer stefnumótun fram undir öðrum málaflokkum sem falla undir málefнасvið 04 *Utanríkismál*.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 3.904,9 m.kr. og er óbreytt milli ára, að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum sem nema 40,4 m.kr. vegna gengispróunar. Hagræn skipting innan málaflokksins er óbreytt á milli ára.

05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka í eftirfarandi töflu. Þar er jafnframt fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu eru á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

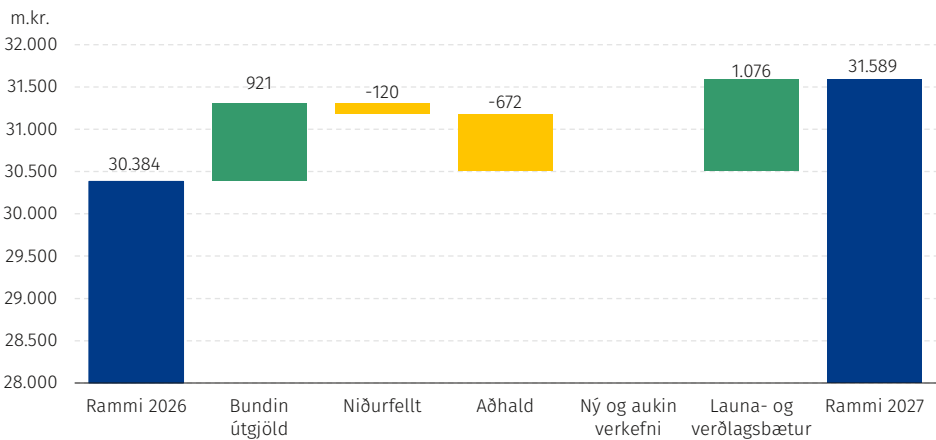
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05.10 Skattar og innheimta	11.095,0	11.351,3	11.460,9	1,0	3,3
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	11.095,0	11.351,3	11.460,9	1,0	3,3
05.20 Eignaumsýsla ríkisins	2.988,5	2.983,8	2.816,8	-5,6	-5,7
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	2.988,5	2.983,8	2.816,8	-5,6	-5,7
05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins	11.510,7	6.790,2	7.077,1	4,2	-38,5
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	11.510,7	6.790,2	7.077,1	4,2	-38,5
05.40 Stjórnsýsla ríkisfjármála	4.667,2	9.258,4	10.234,1	10,5	119,3
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	4.667,2	9.258,4	10.234,1	10,5	119,3
Samtals	30.261,4	30.383,7	31.588,9	4,0	4,4

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla árið 2027 eru áætluð 31.589 m.kr. og hækka um 129 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 0,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1.205,2 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 4%. Myndin endurspeglar útfærslu og forgangsörðun sem kemur fram í stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Breyting á fjárheimildum málefнасviðsins er í samræmi við markmið ríkisstjórnarinnar fyrir málefнасviðið í fjármálaáætlun 2027–2031 um betri og hagkvæmari ríkisrekstur. Hagræðingarkröfum er mætt með áherslum á aukna stafvæðingu þjónustu, aukna skilvirkni í störfum og þjónustu við almenning. Forgangur er aðhald og hagræðing í rekstri, bætt skilvirkni og einföldun stjórnsýslu.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla					
Rekstrarframlög	26.327,7	25.756,8	26.805,0	4,1	1,8
Rekstrartilfærslur	925,9	876,9	1.018,9	16,2	10,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	3.007,8	3.750,0	3.765,0	0,4	25,2
Heildarútgjöld	30.261,4	30.383,7	31.588,9	4,0	4,4
Rekstrartekjur	-	6.241,5	6.341,2	1,6	-
Framlag úr ríkissjóði	-	24.142,2	25.247,7	4,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	30.383,7	31.588,9	4,0	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

05.10 Skattar og innheimta

Skattframkvæmd er á hendi Skattsins og yfirsattanefndar. Fjármála- og efnahagsráðherra er æðsti yfirmaður skattamála og fer hann með stefnumótun, almenn samskipti og eftirlit með stofnunum sem sinna skattframkvæmd.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Bæta skattskil og tekjuöflun til sameiginlegra útgjalda		
Áfram verður unnið að eflingu skattrannsókna og skatteftirlits með áherslu á áhættumiðað eftirlit auk samtímaeftirlits samhliða eflingu stafræns umhverfis.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Skatturinn	Innan ramma
Reglur um reiknuð laun og reglugerð um frádrátt frá tekjum í atvinnurekstri verða teknar til skoðunar.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Skatturinn	Innan ramma
Unnið verður að breytingum á ákvæðum laga um virðisaukaskatt, um uppgjörstímabil og uppgjör virðisaukaskatts og annarra gjalda í tolli.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Skatturinn	Innan ramma
Markmið 2: Efla þjónustu og upplýsingagjöf við einstaklinga og fyrirtæki		
Unnið verður áfram að stafvæðingu þjónustu skattkerfisins með skilvirkara kerfi og færri undanþágum ásamt áherslu á stöðlun gagna og sjálfvirknivæðingu.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Skatturinn	Innan ramma
Markmið 3: Skattkerfi styðji við stefnu stjórnvalda í loftslagsmálum og nýsköpun		
Umbótum í regluverki, stjórnsýslu og fjárhagslegri umgjörð um stuðningskerfi við rannsóknir og þróun verður fram haldið.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 11.460,9 m.kr. og lækkar um 384,5 m.kr. eða um 3,4% frá gildandi fjárlögum, að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum sem nema 494,1 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 50 m.kr. Veitt hafði verið tímabundin fjárveiting til verkefnis um aukið eftirlit með rannsókna- og þróunarverkefnum sem er færð til baka á málaflokk 05.40 *Stjórnsýsla ríkisfjármála*.
- Tekju- og gjaldaheimild er lækkuð um 68 m.kr. í samræmi við áætlanir Skattsins.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins og sértækum aðhaldsráðstöfunum nemur 266,5 m.kr.

05.20 Eignaumsýsla ríkisins

Fjármála- og efnahagsráðuneytið fer með yfirumsjón og fyrirsvar eigna í eigu ríkisins, þ.m.t. í félögum, fasteignum, jörðum og auðlindum, auk þess að vera ábyrgðaraðili opinberra framkvæmda. Starfsemi sem hér fellur undir er að hluta falin Framkvæmdasýslunni – Ríkiseignum. Í almennt eigandastefnu fyrir félög í eigu ríkisins og eigandastefnu vegna jarða, landa, lóða og auðlinda í ríkiseigu eru lagðar línur um hvernig standa skuli að eignaumsýslu og eftirliti með þeim eignum.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku

mælaborði á vef Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Bætt yfirsýn, aukið gagnsæi, samfélagslega arðbær og ábyrgur rekstur eigna í eigu ríkisins		
Mat á eignasafni ríkisins í félögum og endurskoðun á forsendum eignarhalds.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Arðsemis- og áhættumat á eignasafni ríkisins í félögum.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Eigandastefna endurskoðuð og viðaukar birtir fyrir fjármála- og orkufyrirtæki.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Markvissari stýring á fjárfestingum ríkisins		
Ný umgjörð innleidd fyrir stærri fjárfestingar ríkisins vegna endurskoðunar á núgildandi lagaramma.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Aukin hagkvæmni í umsýslu með húsnæði ríkisstofnana með bættri nýtingu, auknum samrekstri og virkri stýringu eignasafns ríkiseigna.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Framkvæmdasýslan — Ríkiseignir	Innan ramma
Undirbúningur að yfirfærslu fasteigna hjá Landspítalanum og Sjúkrahúsinu á Akureyri í miðlæga eignausýslu.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og NLSH ohf.	Innan ramma
Markmið 3: Aukin sjálfbærni og hagkvæm nýting lands, náttúru og auðlinda í umráðum ríkisins		
Aukin auðlindanýting á ríkisjörðum þar sem endurgjald til ríkissjóðs tekur mið af markaðsforsendum.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Framkvæmdasýslan — Ríkiseignir	Innan ramma
Greining á möguleikum á auglýsingu sérleyfa eða annarrar samningsgerðar til uppbyggingar á starfsemi eða innviðum á ríkislandi.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Framkvæmdasýslan — Ríkiseignir	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.816,8 m.kr. og lækkar um 232,9 m.kr. eða 7,8% frá gildandi fjárlögum, að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 65,9 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Tekju- og gjaldaheimild lækkar um fjárhæð 43 m.kr. til samræmis við áætlanir FSRE.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 189,9 m.kr.

05.30 Fjármálaumsýsla ríkisins

Fjármála- og efnahagsráðuneytið fer með yfirstjórn ríkisrekstrar og vinnur að gagnsæjum rekstri ríkisins og einföldu skipulagi sem tryggir góða þjónustu. Hlutverk ráðuneytisins í umbótum í ríkisrekstri er viðtækt og nær m.a. til stafvæðingar hins opinbera, hagræðingar í ríkisrekstri, mannauðsstjórnunar og árangursstjórnunar. Undir málaflokkinn falla stofnanir sem

annast rekstrarlega innviði ríkiskerfisins og veita miðlæga grunnþjónustu til ríkisstofnana í mannauðsmálum, fjármálum, innkaupum og upplýsingatækni, þ.e. Fjársýsla ríkisins og Umbrá, þjónustumiðstöð Stjórnarráðsins, og Verkefnastofa um Stafrænt Ísland.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Betri og skilvirkari þjónusta ríkisstofnana		
Innleiðing stefnu um opinbera þjónustu og eftirfylgni með aðgerðaáætlun.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Kortlagning á tækifærum í forvirkri þjónustu hins opinbera.	Stafrænt Ísland	Innan ramma
Grunnurinn lagður að tæknisamstæðu grunnskráa og sameiginlegs gagnavangs með áherslu á þjóð- og fyrirtækjaskrá.	Stafrænt Ísland	Innan ramma
Kortlagning aukinnar þjónustu við fyrirtæki á Island.is.	Stafrænt Ísland	Innan ramma
Markmið 2: Efla ríkið sem góðan vinnustað og styrkja hæfni þess til að veita góða opinbera þjónustu		
Yfirfara og skilgreina lykilmælikvarða í mælaborði um mannauð, nauðsynlegar skráningar og aðferðir við útreikninga.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Gefin verða út leiðbeinandi viðmið fyrir stofnanir fyrir viðveru, fjarveru og fyrirkomulag fjarvinnu til að nýta við mótun viðverustefnu.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Gefin verða út viðmið og leiðbeiningar fyrir regluleg starfsmannasamtöl og endurgjöf.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Öflugri og vistvænni rekstur ríkisstofnana		
Efling miðlægra stofnana í samrekstri til að auka hagræðingu í ríkisrekstri.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Endurskoðun kærumeðferðar og viðurlaga vegna brota á lögum um opinber innkaup.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Áframhaldandi fjárfesting í eldri upplýsingakerfum og stuðningi Stafræns Íslands.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Island.is	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 7.077,1 m.kr. og hækkar um 72,1 m.kr., eða 1,1% frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 214,8 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild Umbrú, þjónustumiðstöðvar Stjórnarráðsins, hækkar um 179,4 m.kr., sem skýrist helst af 415 m.kr. hækkun vegna aukins umfangs MS-samnings og hins vegar

197 m.kr. lækkun fjárheimildar þar sem samrekstur skýjageira hefur ekki þróast líkt og áætlanir gerðu ráð fyrir. Ofangreindar breytingarnar hafa ekki áhrif á afkomu ríkissjóðs þar sem þær hafa samsvarandi áhrif á tekjuhlíð.

- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 110,9 m.kr.

05.40 Stjórnsýsla ríkisfjármála

Undir málaflokkinn fellur aðalskrifstofa fjármála- og efnahagsráðuneytis, ráðstöfunarfé og ýmis önnur verkefni sem ekki verða auðveldlega felld undir önnur málefnasvið eða málaflokka. Fjárveiting til Stafræns Íslands fellur undir málaflokkinn en gerð er grein fyrir markmiðum og áherslum þessara verkefna í málaflokki 5.3.

Í töflunni hér fyrir neðan eru helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Skýrari tengingar milli stefnu, fjármuna og árangurs		
Áframhaldandi þróun á árangursmælaborði á vef Stjórnarráðsins.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Birting miðlægra lykilárangursmælikvarða (KPIs) í rekstri og þjónustu ríkisins, þvert á stofnanir og þjónustu ríkisins.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Bætt upplýsingagjöf um fjármál og rekstur ríkisins		
Uppfæra opnirreikningar.is með nýju viðmóti og skilvirkari gögnum.	Fjársýsla ríkisins	Innan ramma
Séryfirlit í ríkisreikningi birt á vef gegnum Power BI skýrslur.	Fjársýsla ríkisins	Innan ramma
Markmið 3: Bætt áætlanagerð og eftirfylgni með fjármunum ríkisins		
Bætt umgjörð og samræmd málsmeðferð vegna fjárfestinga ríkisins.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Innleiða reglugerð um innri endurskoðun hjá ríkinu í samræmi við ákvæði laga um opinber fjármál.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 10.234,1 m.kr. og hækkar um 674,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 301,5 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 120 m.kr. vegna áætlaðra loka tímabundinnar fjárveitingar vegna virðismats starfa.
- b. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 400 m.kr. vegna breytinga og tilfærslu á umsýslu hugbúnaðarleyfa.
- c. Framlög dómröfuliðar hækka um 300 m.kr. í samræmi við rauntölur síðustu ára.
- d. Framlög til greiðslu höfundarréttargjalda hækka um 90 m.kr. í samræmi við áætlanir.
- e. Framlög hækka um 109,3 m.kr. vegna tilflutnings verkefna, annars vegar 59,3 m.kr. vegna miðlægs upplýsingatæknikostnaðar sem færast milli málefнасviða og 50 m.kr. sem veitt var til tímabundins verkefnis skatteftirlits.
- f. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 105,1 m.kr.

06 Hagskýrslugerð og grunnskrár

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð forsætisráðherra og dómsmálaráðherra. Undir það heyrir einn málaflokkur sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

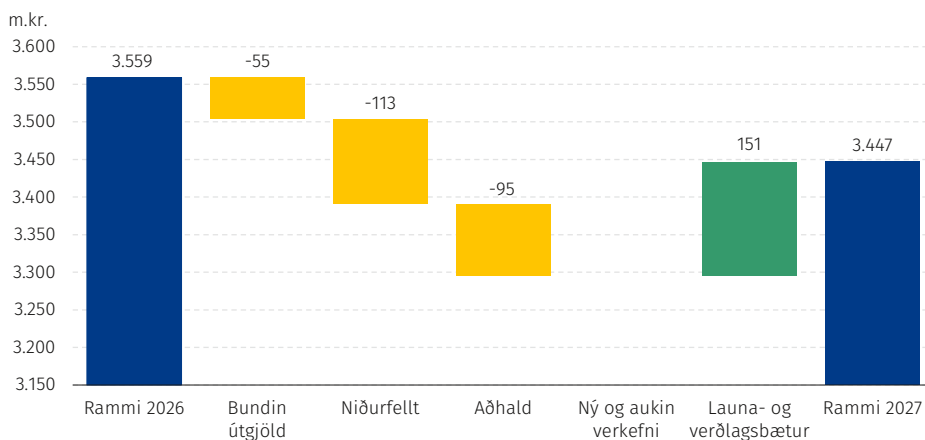
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár					
06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál					
01 Forsætisráðuneyti	3.610,5	3.558,9	3.446,8	-3,1	-4,5
06 Dómsmálaráðuneyti	2.175,8	2.197,5	2.111,2	-3,9	-3,0
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	1.365,6	1.301,5	1.335,0	2,6	-2,2
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	69,1	59,9	0,6	-99,0	-99,1
Samtals	3.610,5	3.558,9	3.446,8	-3,1	-4,5

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árána 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 06 Hagskýrslugerð og grunnskrár árið 2027 eru áætluð 3.446,8 m.kr. og lækka um 263,4 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 7,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 112,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 3,1%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsörðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun. Aðhaldsmarkmið málefнасviðsins felur m.a. í sér sértækar aðhaldsráðstafanir vegna aukinnar hagræðingar í opinberum innkaupum, fyrirhugaðrar sameiningar stofnana, fækkun stöðugilda hjá ríkinu auk almennrar aðhaldskröfu á málefнасviðið.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með frumvarpi til fjárlaga.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár					
Rekstrarframlög	3.455,1	3.483,2	3.369,3	-3,3	-2,5
Rekstartilfærslur	0,6	0,0	0,0	-	-100,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	154,8	75,7	77,5	2,4	-49,9
Heildarútgjöld	3.610,5	3.558,9	3.446,8	-3,1	-4,5
Rekstrartekjur	-	700,5	721,4	3,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.858,4	2.725,4	-4,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	3.558,9	3.446,8	-3,1	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

06.10 Hagskýrslugerð, grunnskrár og upplýsingamál

Undir málaflokknum eru tvær stofnanir og verkefni þeirra. Hagstofa Íslands heyrir undir forsætisráðherra og Þjóðskrá Íslands heyrir undir dómsmálaráðherra.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárfestingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Bæta aðgengi og tímanleika hagtalna		
Endurbætur á þjóðhagsreikningum með áherslu á framleiðsluuppgjör.	Hagstofa Íslands	Innan ramma
Frekari þróun á fyrirtækjaskrá með upplýsingum um starfsstöðvar.	Hagstofa Íslands	Innan ramma
Innleiðing á samræmdum gagnaarkitektúr og styrking rekstraröryggis tækniinnviða.	Hagstofa Íslands	Innan ramma
Nýtt þjóðskrárkerfi (uppfærsla gagnagrunna og innfærsla nýrra skráningarupplýsinga) sem vistað er í skýi.	Þjóðskrá Íslands	Innan ramma
Markmið 2: Bæta gæði, framboð og aðgengi að opnum gögnum		
Afhending skilríkja og skirteina á aðgengilegum stað með rúman opnunartíma. Þjónusta til hagsbóta fyrir fólkið í landinu.	Þjóðskrá Íslands	Innan ramma
Skilríki; innleiðing nýrra vegabréfa með öryggis-kröfum í samræmi við alþjóðastaðla, ásamt hugbúnaði og tækjum til persónugæðar.	Þjóðskrá Íslands	Innan ramma
Ný skilríkjaskrá (gagnagrunnur).	Þjóðskrá Íslands	Innan ramma
Markmið 3: Auka framboð öruggar, stafrænnar þjónustu		
Þróun á rafrænni kjörskrá.	Þjóðskrá Íslands	innan ramma
Þróun á samræmdu auðkenni, „gerviauðkenni“, fyrir stofnanir eins og heilbrigðisstofnanir og löggæslu vegna einstaklinga sem ekki eru með íslenska kennitölu.	Þjóðskrá Íslands	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 3.446,8 m.kr. og lækkar um 263,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 151,3 m.kr.

Engar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild að fjárhæð 113 m.kr. vegna hagtölugerðar um lífeyrismál fellur niður.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 95,1 m.kr. og er skipt niður á stofnanir og verkefni málaflokks.

07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðherra, fyrir utan ráðherranefnd um vísindi og nýsköpun sem heyrir undir forsætisráðherra og málefni Matvælasjóðs og faggildingarsviðs Hugverkastofu sem heyra undir atvinnuvegaráðherra. Undir það heyra tveir málaflokkar sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

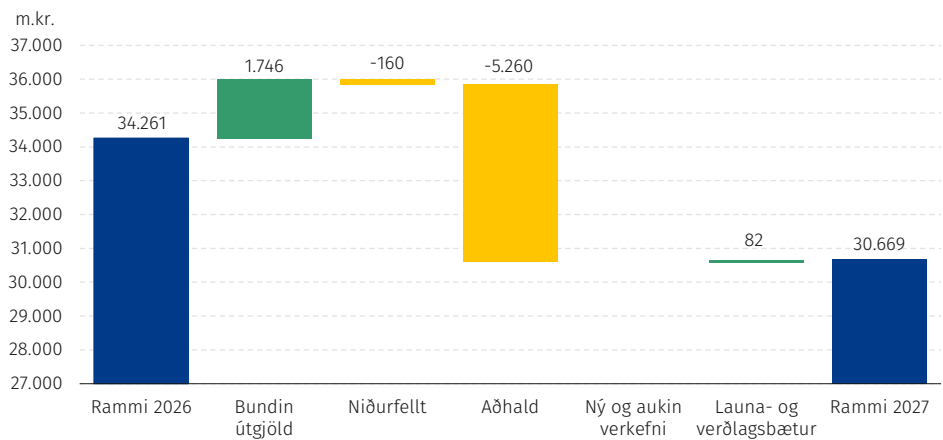
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar					
07.10 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknum.....	12.084,6	13.957,7	10.618,0	-23,9	-12,1
04 Atvinnuvegaráðuneyti	423,9	497,7	493,9	-0,8	16,5
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar.	11.660,7	13.460,0	10.124,1	-24,8	-13,2
07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar.....	20.567,1	20.303,0	20.050,6	-1,2	-2,5
04 Atvinnuvegaráðuneyti	94,5	87,7	98,8	12,7	4,6
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar.	20.472,6	20.215,3	19.951,8	-1,3	-2,5
Samtals	32.651,7	34.260,7	30.668,6	-10,5	-6,1

¹ Vakinn er athugi á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskrifir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli áranna 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar árið 2027 eru áætluð 30.668,6 m.kr. og lækka um 3.674,1 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 10,7%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 3.592,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 10,5%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með frumvarpi til fjárlaga.

07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	1.441,1	1.417,7	1.464,7	3,3	1,6
Rekstartilfærslur	6.923,1	4.426,7	5.872,7	32,7	-15,2
Fjármagnstilfærslur	24.287,5	28.343,4	23.261,1	-17,9	-4,2
Fjárfestingarframlög	0,0	72,9	70,1	-3,8	-
Heildarútgjöld	32.651,7	34.260,7	30.668,6	-10,5	-6,1
Rekstrartekjur	-	999,3	1.057,8	5,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	33.261,4	29.610,8	-11,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	34.260,7	30.668,6	-10,5	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

07.10 Vísindi og samkeppnissjóðir í rannsóknum

Málaflokkurinn nær yfir starfsemi Vísinda- og nýsköpunarráðs, samkeppnissjóði á sviðum vísinda og nýsköpunar, s.s. Rannsóknasjóð, Tækniþróunarsjóð og Innviðasjóð, stefnumótandi fjármögnun, svo sem Markáætlun og Matvælasjóð, og samstarfsáætlanir ESB 2021–2027.

Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri o.fl. Tengsl eru milli áskorana, tækifæra, markmiða og verkefna í málaflokki 7.1 og á málefнасviði 21.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins.

Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Vísindastarf á heimsmaelikvarða		
Heildræn endurskoðun á opinberu stuðningskerfi rannsókna og nýsköpunar, með markmið um aukna skilvirkni og samhæfingu frá hugmynd til samfélags og markaðar, þ.m.t. innleiðing nýrra laga um opinberan stuðning við vísindi og nýsköpun og aukin skilvirkni í sjóðaðumsýslu.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Innleiðing á stefnu um opin og ábyrg vísindi og stuðningur við alþjóðlegt samstarf háskóla og rannsóknastofnana sem eflir gæði vísinda, m.a. með auknu aðgengi að gögnum.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Aukið aðgengi íslensks vísinda- og nýsköpunarsamfélags að innlendum og alþjóðlegum rannsókna- og tækniinnviðum og fleiri tækifæri til aukinnar samnýtingar. ¹	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Hagnýting hugvits og nýskapandi lausnir á brýnum samfélagslegum áskorunum		
Nýr Áherslusjóður settur á fót til að fjármagna hagnýt samstarfsverkefni fyrirtækja og opinberra stofnana á sviði rannsókna og nýsköpunar skv. áherslum stjórnvalda.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma ²
Þróun íslensks risamállíkans og stækkun risamálheildar til að styðja við þróun og hagnýtingu gervigreindarlausna fyrir íslenskt samfélag.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Virkt alþjóðlegt samstarf á sviði menntunar, vísinda og nýsköpunar		
Markviss þátttaka og hagsmunagæsla stjórnvalda og stofnana í alþjóðastarfi og stefnumörkun á sviði vísinda, menntunar og nýsköpunar. Sérstaklega verður horft til Samstarfsáætlananna ESB fyrir árin 2028–2034.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Stuðningur við innlent og alþjóðlegt samstarf fyrirtækja og háskóla um rannsóknir og frumkvöðlastarf á sviði lífvísinda og heilbrigðistækni.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma

¹ Verkefnið styður jafnframt við markmið 2 í málaflokki 21.10.

² Verkefnið styður jafnframt við markmið 3 í málaflokki 21.10.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 10.618 m.kr. og lækkar um 3.368,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 28,9 m.kr.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 418,1 m.kr. til að standa straum af kostnaði Íslands við þátttöku í rammaáætlun ESB um menntun, rannsóknir og tækniþróun. Kostnaðarhlutdeild Íslands eykst milli ára því hún ræðst af landsframleiðslu aðildarríkja sem hefur aukist meira að meðaltali á Íslandi en í öðrum löndum sem eiga aðild að áætluninni.
- Tímabundin fjárheimild málaflokksins lækkar um 160 m.kr. þar sem tímabundið framlag til markáætlunar fellur niður.

- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur samtals 3.626,7 m.kr. Breytingin skýrist aðallega af tímabundinni 3.500 m.kr. lækkun framlags til rammaáætlana ESB um menntun, rannsóknir um tækniþróun, en þar sem ónýttar fjárheimildir frá fyrri árum verða nýttar árið 2027 hefur lækkunin ekki áhrif á skuldbindingar Íslands gagnvart áætlununum. Annað aðhald á málaflokkinn er útfært hlutfallslega niður á stofnanir og verkefni.

07.20 Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar

Málaflokkurinn nær yfir stuðningsumhverfi og aðgerðir í þágu nýsköpunar, hugvitsiðnaðar og skapandi greina, t.d. hönnun, kvikmyndir og tónlist. Undir málaflokkinn heyra m.a. Nýsköpunarsjóðurinn Kría, Hugverkastofa, stuðningur til nýsköpunarfyrirtækja í formi skattaívilnana vegna rannsókna og þróunar og endurgreiðslur vegna kvikmyndagerðar og hljóðritunar á tónlist. Málefni gervigreindar heyra einnig undir málaflokkinn.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Bætt samkeppnisstaða í alþjóðlegu samhengi		
Efling gervigreindarfærni í samfélagi og atvinnulífi til að auka markvissa og ábyrga nýtingu tækninnar.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Endurskoðun laga um endurgreiðslur til kvikmyndagerðar m.t.t. aukins fyrirsjáanleika, stuðnings við innlenda framleiðslu og samkeppnishæfni. Áframhaldandi stuðningur við kvikmyndagerð og hljóðritun tónlistar á Íslandi í formi endurgreiðslna.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Áframhaldandi stuðningur við nýsköpunarfyrirtæki og innleiðing nýs regluverks með það að markmiði að tryggja markvissan stuðning.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Uppbygging samfélagslegrar reiknigetú og stafrænna innviða til að styðja við nýsköpun og efla örugga og ábyrga nýtingu gervigreindar.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma

Markmið 2: Aukin hagnýting tæknilausna í þágu samfélagslegra áskorana¹

Innleiðing reglugerðar (ESB) 2024/1689 um samræmdar reglur um gervigreind í íslenskan rétt, með viðeigandi aðlögunum, auk sérstakrar áherslu á löggjöf til að sporna gegn djúpfölsun og annarri misnotkun gervigreindartækni.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Samstarfsverkefni háskóla, heilbrigðisstofnana og atvinnulífs um innleiðingu nýsköpunar í heilbrigðisþjónustu, þ.m.t. innleiðingu gervigreindar	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti og heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Stuðningur við fjölgun einkaleyfisumsókna með markvissari hvötum í gegnum sjóði ásamt aukinni fræðslu og þjónustu við umsækjendur.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Nýsköpunarsjóðurinn Kría styðji markvisst við fjármögnun sprota- og nýsköpunarfyrirtækja og fjármagni sjóði í samræmi við samfélagslegar áskoranir og áherslur stjórnvalda.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma

Markmið 3: Ný störf skapist í þekkingargeiranum

Stuðlað verði að því að auka veg skapandi greina við framtíðarþróun íslensks vinnumarkaðar. Mótuð verði sértæk aðgerðaáætlun fyrir skapandi greinar með því markmiði að auka útflutning með markvissri sókn á alþjóðamörkuðum í samstarfi við atvinnulíf og menningarstofnanir.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Endurskipulag á starfsemi frumkvöðlasetra, þekkingar- og nýsköpunarsetra og stafrænna smíðja (FabLab), með áherslu á að fjölga störfum í þekkingargeiranum um land allt. ³	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Unnið að hvötum til að auka samstarf háskóla og fyrirtækja um framhaldsmenntun á háskólastigi um land allt. ⁴	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma

^{3.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í málaflokki 21.10.

^{4.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í málaflokki 21.10.

¹ Breyting á markmiði vegna breyttra áherslna.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 20.050,6 m.kr. og lækkar um 305,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 53,1 m.kr.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Í samræmi við gefin vilyrði til endurgreiðslna vegna kvikmyndagerðar eru heildaráhrif liðarins 800 m.kr. hækkun.
- b. Í samræmi við breyttar forsendur á áætlun Rannís er gerð tillaga um að endurgreiðslur til fyrirtækja vegna rannsókna og þróunarkostnaðar lækki um 1.741,3 m.kr.
- c. Í samræmi við áherslumál ríkisstjórnar er gert ráð fyrir að millifæra 350 m.kr. framlag á málaflokkinn til að efla nýsköpun með sérstakri áherslu á gervigreind.
- d. Gert er ráð fyrir að styrkja málaflokkinn um 300 m.kr. með millifærslu af málefnasviði 18 en millifærslan sem var tímabundin er nú færð til baka.
- e. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins, sem ekki hefur verið upptalin hér að ofan, nemur 32,5 m.kr. og er því aðhaldi dreift jafnt á aðra liði málaflokksins.

08 Sveitarfélög og byggðamál

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð innviðaráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í stefnumótandi áætlunum fyrir hvorn málaflokk. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

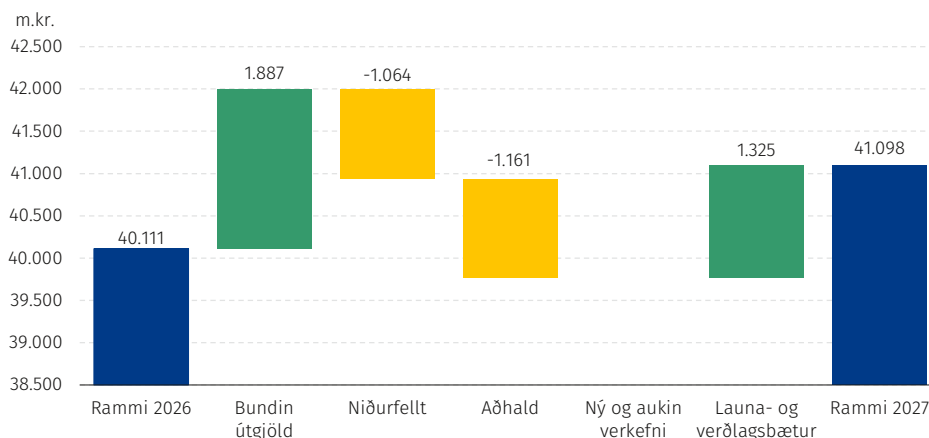
08 Sveitarfélög og byggðamál	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
08.10 Framlög til sveitarfélaga	35.652,6	37.049,6	39.182,1	5,8	9,9
10 Innviðaráðuneyti	35.652,6	37.049,6	39.182,1	5,8	9,9
08.20 Byggðamál	2.797,4	3.061,5	1.916,0	-37,4	-31,5
01 Forsætisráðuneyti	623,4	709,4	17,9	-97,5	-97,1
10 Innviðaráðuneyti	2.174,0	2.352,1	1.898,1	-19,3	-12,7
Samtals	38.450,0	40.111,1	41.098,1	2,5	6,9

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs 08 Sveitarfélög og byggðamál árið 2027 eru áætluð 41.080,2 m.kr. og aukast um 354,9 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 0,9%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1.678,5 m.kr. milli ára eða sem svarar til 4,3%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Stefna stjórnvalda í málaflokknum er mörkuð í þingsályktunum um byggðaaætlun og um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga. Málefnasviðið tekur á sig 1% aðhald frá fjárlögum 2026 sem dreift hefur verið hlutfallslega á bilinu 1–2% á verkefni málaflokksins.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
08 Sveitarfélög og byggðamál					
Rekstrarframlög	740,7	1.603,6	899,4	-43,9	21,4
Rekstrartilfærslur	37.709,5	38.088,5	40.183,8	5,5	6,6
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	-0,2	419,0	14,9	-96,4	-7.550,0
Heildarútgjöld	38.450,0	40.111,1	41.098,1	2,5	6,9
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	40.111,1	41.098,1	2,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	40.111,1	41.098,1	2,5	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

08.10 Framlög til sveitarfélaga

Starfsemi málaflokksins er í höndum innviðaráðuneytisins og Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga sem er á ábyrgð innviðaráðherra en ný heildarlög um Jöfnunarsjóð sveitarfélaga voru samþykkt á Alþingi í júlí 2026. Hlutverk sjóðsins er að greiða sveitarfélögum framlög til jöfnunar á tekjum þeirra og útgjaldaþörf á grundvelli laga, reglugerða og vinnureglna um starfsemi sjóðsins. Tilgangurinn er að sveitarfélögin standi á jafnari grunni, að teknu tilliti til land- og lýðfræðilegra þátta, auk fjárhagslegs styrks, til að sinna sínum lögbundnu verkefnum. Þá greiðir sjóðurinn framlög til samtaka sveitarfélaga, stofnana þeirra og annarra aðila í samræmi við ákvæði laga.

Í þingsályktun um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga er mörkuð stefna stjórnvalda til 15 ára og aðgerðaaætlun til fimm ára. Núgildandi stefna gildir fyrir árin 2024–2038 og aðgerðaaætlun fyrir árin 2024–2028. Markmið stjórnvalda eru að sveitarfélög á Íslandi verði öflug og sjálfbær og ýti undir lýðræðislega virkni íbúa, ásamt því að sjálfstjórn og ábyrgð sveitarfélaga verði virt og að tryggð verði sem jöfnust réttindi og aðgengi íbúa að þjónustu. Stefnan er samhæfð við aðrar stefnur og áætlanir ráðuneytisins eins og við á hverju sinni. Endurskoðun gildandi stefnu og aðgerðaaætlunar í málefnum sveitarfélaga hefst haustið 2026.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Sveitarfélög á Íslandi verði öflugur og sjálfbær vettvangur lýðræðislegrar starfsemi		
Endurskoðun regluverks um reikningsskil sveitarfélaga.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Þróun viðmiða um lágmarksþjónustu og verkefni sveitarfélaga.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Mótun reglna vegna atvinnuþátttöku og fyrirtækja sveitarfélaga.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Sjálfstjórn og ábyrgð sveitarfélaga verði virt og að sem jöfnust réttindi og aðgengi íbúa að þjónustu verði tryggð		
Endurskoðun stefnu og aðgerðaáætlunar í málaflokki sveitarfélaga.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Einföldun regluverks á sviði lögmæltra verkefna sveitarfélaga.	Innviðaráðuneyti í samstarfi við önnur ráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 39.182,1 m.kr. og hækkar um 813,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.319,1 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 3.269,8 m.kr. til lögbundins framlags í Jöfnunarsjóð sveitarfélaga og þar af eru 1.319,1 m.kr. vegna almennra verðlagsbreytinga í samræmi við þjóðhagsspá.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 37,3 m.kr. og er færð á sérstök viðbótarframlög jöfnunarsjóðsins.
- Tímabundin framlög, tengd lögum um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna, falla niður. Sérstök viðbótarframlög jöfnunarsjóðsins lækka um 1.100 m.kr. vegna þessa.

08.20 Byggðamál

Málaflokkurinn skiptist í byggðaaætlun, sóknaráætlanir landshluta, Byggðastofnun, atvinnuráðgjafa á landsbyggðinni og jöfnun flutningskostnaðar, sem heyra undir innviðaráðherra, og framkvæmdanefnd um málefni Grindavíkur, sem heyrir undir forsætisráðherra. Unnið verður, með fyrirvara um samþykkt Alþingis, skv. þingsályktun um stefnumótandi byggðaaætlun fyrir árin 2027–2041 og fimm ára aðgerðaáætlun hennar fyrir árin 2027–2031. Hér má nálgast upplýsingar um framgang einstakra aðgerða fyrir tímabilið 2022–2026.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027, með fyrirvara um samþykkt Alþingis haustið 2026 á þingsályktunartillögu um stefnumótandi byggðaaætlun og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Jafna aðgengi að þjónustu		
Styrkja rekstur dagvöruverslana í minni byggðarlögum til að viðhalda mikilvægri grunnþjónustu.	Innviðaráðuneyti, Bygðastofnun	Innan ramma
Auka möguleika barna og ungmenna í dreifðum byggðum til þátttöku í íþrótta- og æskulýðsstarfi.	Mennta- og barnamála-ráðuneyti, innviðaráðuneyti	Innan ramma
Jafna aðgengi landsmanna að heilbrigðisþjónustu með því að virkja íviljanaheimildir í lögum um Menntasjóð námsmanna og fjölga þannig sérfræðingum á heilbrigðissviði á landsbyggðinni. ¹	Heilbrigðisráðuneyti, Bygðastofnun	Innan ramma
Markmið 2: Jafna tækifæri til atvinnu		
Búsetufrelsi eftt með fjölgun atvinnutækifæra og auknum fjölbreytileika starfa á landsbyggðinni, m.a. með því að veita ríkisstofnunum styrki til að ráða fólk í óstaðbundin störf á þeirra vegum utan höfuðborgarsvæðisins og að efla vinnustaðaklasa á landsbyggðinni.	Innviðaráðuneyti, Bygðastofnun	Innan ramma
Efla umgjörð og starfsumhverfi hringrásariðgarða um allt land. ¹	Forsætisráðuneyti	Innan ramma
Skapa traustan grunn fyrir stefnumótun um dreifðari orkuvinnslu með heildstæðri kortlagningu á möguleikum til að efla byggðir landsins.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Stuðla að sjálfbærri þróun byggða um land allt		
Sóknaráætlanir landshluta verða þróaðar áfram sem farvegur fyrir stuðning við svæði sem standa frammi fyrir lýðfræðilegum og efnahagslegum áskorunum og fyrir þátttöku heimafólks í ráðstöfun opinberra fjármuna.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Unnið með tilgreindum byggðarlögum að því að sporna við viðvarandi fólksfækkun, m.a. í gegnum verkefnið Brothættar byggðir.	Innviðaráðuneyti, Bygðastofnun	Innan ramma
Efla þekkingu og getu innan sveitarfélaga til að skima fyrir áhættu vegna áhrifa loftslagsbreytinga og móta áætlanir og aðgerðir til aðlögunar. ³	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti, Bygðastofnun	Innan ramma

1. Verkefnið styður við málaflokk 24.30 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun, Heilbrigðisstefnu, stefnu fyrir íslenska heilbrigðisþjónustu til ársins 2031, og málaflokk 21.30 Stuðningur við námsmenn, Menntastefnu til ársins 2031.
2. Verkefnið styður við stefnu um aðlögun að loftslagsbreytingum, landsskipulagsstefnu og tillögur um landsáætlun um aðlögun að loftslagsbreytingum.

¹ Verkefnið styður við atvinnustefnu stjórnvalda.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.916 m.kr. og lækkar um 1.151,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 6,1 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 400 m.kr. vegna tímabundins framlags til að styrkja verkefnið um sóknaráætlanir landshluta sem falla niður, þ.e. 120 m.kr. sem komu til móts við niðurfellingu fjárheimildar og 280 m.kr. sem var ætlað að breyta verklagi varðandi einstaka styrkveitingar fjárlaganefndar.
- b. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 35 m.kr. vegna tímabundinna verkefna undir atvinnuráðgjafa á landsbyggðinni sem falla niður.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 23,5 m.kr., um 1% frá gildandi fjárlögum.
- d. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 692 m.kr. vegna niðurlagningar framkvæmda-nefndar um málefni Grindavíkur

09 Almanna- og réttaröryggi

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð dómsmálaráðherra og forsætisráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

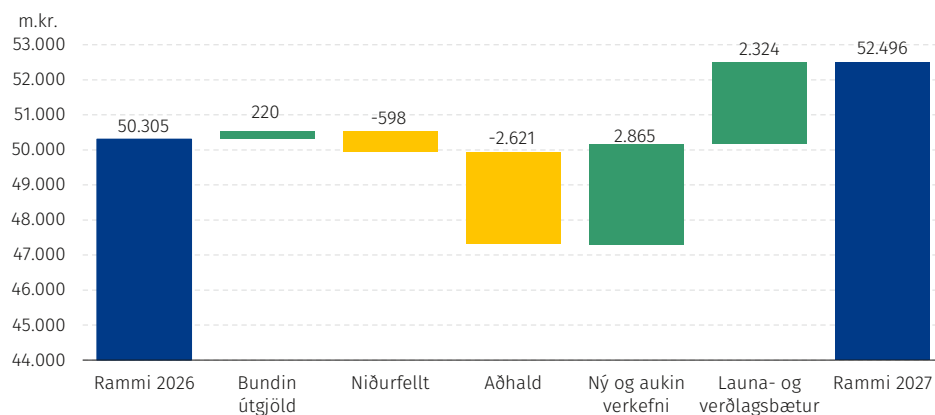
09 Almanna- og réttaröryggi	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09.10 Löggæsla	30.732,4	29.415,6	30.448,1	3,5	-0,9
06 Dómsmálaráðuneyti	30.732,4	29.415,6	30.448,1	3,5	-0,9
09.20 Landhelgi	13.441,5	9.329,2	8.887,6	-4,7	-33,9
06 Dómsmálaráðuneyti	13.441,5	9.329,2	8.887,6	-4,7	-33,9
09.30 Ákærvald og réttarvarsla	2.754,7	2.543,4	2.667,1	4,9	-3,2
01 Forsætisráðuneyti	674,7	394,5	408,1	3,4	-39,5
06 Dómsmálaráðuneyti	2.080,0	2.148,9	2.259,0	5,1	8,6
09.40 Réttaraðstoð og bætur	4.884,8	2.726,2	2.765,2	1,4	-43,4
06 Dómsmálaráðuneyti	4.884,8	2.726,2	2.765,2	1,4	-43,4
09.50 Fullnustumál	4.802,0	6.290,8	7.727,5	22,8	60,9
06 Dómsmálaráðuneyti	4.802,0	6.290,8	7.727,5	22,8	60,9
Samtals	56.615,4	50.305,2	52.495,5	4,4	-7,3

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðun breytinga á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum. Nánar er fjallað um breytingarnar í inngangskafila málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026–2027

Heildargjöld málefнасviðs 09 *Almanna- og réttaröryggi* árið 2027 eru áætluð 52.495,5 m.kr. og lækka um 133,9 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 0,3%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 2.190,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 4,4%

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun. Aðhaldsmarkmið málefнасviðsins felur m.a. í sér sértækar aðhaldsráðstafanir vegna aukinnar hagræðingar í opinberum innkaupum, lækkunar á varasjóðum málaflokka og fækkunar stöðugilda hjá ríkinu. Málefнасviðið er undanþegið almennri aðhaldskröfu.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er lýst í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
09 Almanna- og réttaröryggi					
Rekstrarframlög	53.994,6	45.732,6	46.918,3	2,6	-13,1
Rekstrartilfærslur	831,2	585,3	606,3	3,6	-27,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	53,5	53,5	0,0	-
Fjárfestingarframlög	1.789,6	3.933,8	4.917,4	25,0	174,8
Heildarútgjöld	56.615,4	50.305,2	52.495,5	4,4	-7,3
Rekstrartekjur	-	2.796,7	2.894,8	3,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	47.508,5	49.600,7	4,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	50.305,2	52.495,5	4,4	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

09.10 Löggæsla

Starfsemi málaflokksins er í höndum ríkislögreglustjóra og nýu lögregluembættu. Undir málaflokkinn falla auk almennrar löggæslu, m.a. landamæraeftirlit, menntun lögreglumanna, almannavarnir og leit og björgun á landi.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Aukið traust og ánægja með störf lögreglunnar		
Mótun viðmiða um málshraða og gæði rannsókna í forgangsmálaflokkum.	Stofnanir réttarvörslukerfisins	Innan ramma
Efling afbrotavarna og samfélagslöggæslu og átak gegn endurteknum brotum.	Embætti lögreglu	Innan ramma
Mótun verklagsreglna og leiðbeininga um bætt upplýsingasamskipti lögreglu við aðrar stofnanir.	Embætti ríkislögreglustjóra og lögreglu	Innan ramma
Markmið 2: Bætt þjónusta lögreglunnar		
Breytingar á skipulagi lögregluembættum með öflugri og stærri embættum og aukinni sérhæfingu.	Dómsmálaráðuneyti og embætti ríkislögreglustjóra og lögreglu	Innan ramma
Mótun stefnu og áætlun um húsnæði og tæknibúnað lögreglu	Dómsmálaráðuneyti og embætti ríkislögreglustjóra og lögreglu	Innan ramma
Aukin notkun tækni við löggæslu s.s. stafræn málsmeðferð og snjalllausnir.	Embætti ríkislögreglustjóra og lögreglu	Innan ramma
Markmið 3: Almenningsur upplifi sig öruggari í samfélaginu		
Áframhaldandi innleiðing nýrra landamæraakerfa og skoðun á fækkun landamærastöðva.	Embætti ríkislögreglustjóra og lögreglu, Landhelgisgæsla Íslands, Skatturinn o.fl.	Innan ramma
Innleiðing landsáætlunar gegn kynbundnu ofbeldi.	Embætti ríkislögreglustjóra og lögreglu	Innan ramma
Innleiðing á rafrænu eftirliti með nálgunarbanni og brottvísun af heimili.	Embætti ríkislögreglustjóra og lögreglu	Innan ramma
Endurskoðun laga um öryggisþjónustur.	Dómsmálaráðuneyti og embætti ríkislögreglustjóra og lögreglu	Innan ramma
Lögfesting nýrra heildarlaga um almannavarnir og eflingu áfallapóls.	Dómsmálaráðuneyti	Innan ramma
Uppbygging brottfararstöðvar.	Embætti lögreglu	Innan ramma
Aðgerðir gegn skipulagðri brotastarfsemi – efling samstarfs og breytingar á lögum, m.a. öflugri lagaumgjörð varðandi upptöku fjárhagslegs ágóða af brotum og koma á miðlægri einingu um endurheimt ávinnings.	Héraðssaksóknari	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 30.448,1 m.kr. og lækkar um 495,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.527,6 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Í samræmi við stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar er fjárheimild málaflokksins aukin um 200 m.kr. vegna fjölgunar lögreglumanna. Kemur það til viðbótar framlagi að fjárhæð 1.250 m.kr. í fjárlögum 2026.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin tímabundið um 150 m.kr. vegna aðgerða til að vinna á móti ofbeldi barna gegn börnum.
- c. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 120 m.kr. vegna reksturs og innleiðingar landamæraferfa samkvæmt skuldbindingum Schengen-samstarfsins.
- d. Tímabundin fjárheimild að fjárhæð 598 m.kr. vegna samfélagslöggæslu, fellur niður.
- e. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldsráðstöfunum, 367,1 m.kr., er deilt niður á verkefni og stofnanir málaflokksins.

09.20 Landhelgi

Starfsemi málaflokksins er í höndum Landhelgisgæslu Íslands.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflökki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Aukin viðbragðs og björgunargeta.		
Móta fjárfestingaáætlun til næstu 30 ára sbr. aðgerð í Landhelgisgæsluáætlun 2026-2030	Landhelgisgæslan	Innan ramma
Vaktir í flugskýli verði tryggðar til framtíðar	Landhelgisgæslan	Innan ramma
Útkallsbílar til forgangsaksturs fyrir þyrluáhafnir	Landhelgisgæslan	Innan ramma
Markmið 2: Bætt eftirlit og öryggi		
Aukin greining gagna, m.a. með gervigreind	Landhelgisgæslan	Innan ramma
Skilgreind þróunarverkefni á sviði ómannaðra eftirlitstækja	Landhelgisgæslan	Innan ramma
Aukin nýting séraðgerðabáta í landamæraeftirlit og skyndiskoðanir	Landhelgisgæslan	Innan ramma
Markmið 3: Viðhalda trausti til Landhelgisgæslunnar		
Komið verði á fót ferli fyrir reglubundið mat á viðbragðs- og björgunargetu, þar sem framgangur aðgerða, nýting tækjakosts og þróun áhættumats eru metin	Landhelgisgæslan	Innan ramma

Viðhalda öflugri upplýsingamiðlun til hagaðila	Landhelgisgæslan	Innan ramma
Formfesting og endurskoðun samstarfsramma við innlenda samstarfsaðila	Landhelgisgæslan	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 8.887,6 m.kr. og lækkar um 897,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 456,2 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 665 m.kr. vegna niðurfellingar tímabundins framlags sem veitt var til tveggja ára.
- Hlutdeild málaflokksins í sértækum aðhaldsráðstöfunum, 212,8 m.kr. er á verkefni og stofnanir málaflokksins.

09.30 Ákærvald og réttarvarsla

Starfsemi málaflokksins er í höndum embættis ríkissaksóknara og embættis héraðssaksóknara, ríkislögmans og lögreglustjóraembættanna hvað varðar meðferð ákærvalds.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Réttlát og örugg málsmeðferð		
Þróun á réttarvörslugátt þar sem áherslan er á að koma á aðgengi að gögnum og upplýsingum um stöðu mála fyrir aðila máls.	Dómsmálaráðuneyti og stofnanir réttarvörslukerfisins	Innan ramma
Frágangur sektargerða í gegnum stafræna pósthólfíð/Ísland.is	Dómsmálaráðuneyti og stofnanir réttarvörslukerfisins	Innan ramma
Markmið 2: Aukin skilvirkni og gæði		
Aukið rafrænt gagnafylði við birtingar ákæra í gegnum réttarvörslugáttina.	Dómsmálaráðuneyti og stofnanir réttarvörslukerfisins	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.667,1 m.kr. og lækkar um 8,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 132,2 m.kr. Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins ráðast af aðhaldsráðstöfunum að fjárhæð 8,5 m.kr. sem deilt er niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

09.40 Réttaraðstoð og bætur

Til málaflokksins heyrir fjárhagslegur stuðningur ríkisins við þá sem leita þurfa réttar síns fyrir dómstólum en hafa ekki til þess fjárhagslegt bolmagn, greiðslur til brotaþola vegna líkamstjóns og miska sem leiðir af broti á almennum hegningarlögum og greiðsla kostnaðar sem embætti lögreglustjóra, héraðsdómstólar og embætti ríkissaksóknara greiða öðrum en starfsmönnum viðkomandi embætta vegna rannsóknar og reksturs opinberra mála.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.765,2 m.kr. og eru óbreyttar frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 39 m.kr.

09.50 Fullnustumál

Starfsemi málaflokksins er í höndum Fangelsismálastofnunar. Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Örugg fangelsi og virk varnaðaráhrif		
Bygging nýs fangelsis að Stóra-Hrauni:	Dómsmálaráðuneyti og Framkvæmdasýsla ríkisins	1.300 m.kr
þarfagreining á tæknimálum Fangelsismálastofnunar	Fangelsismálastofnun	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 7.727,5 m.kr. og hækkar um 1.267,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 169,2 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukið tímabundið um 3.300 m.kr. vegna fyrirhugaðra framkvæmda vegna byggingar nýs fangelsis að Stóra-Hrauni. Á móti lækkar fjárheimild málaflokksins tímabundið um 2.000 m.kr. vegna hliðrunar á framkvæmdum vegna byggingar nýs fangelsis að Stóra-Hrauni í samræmi við uppfærða tímalínu verkefnisins.
- b. Hlutdeild málaflokksins í sértækum aðhaldsráðstöfunum, 32,5 m.kr., er deilt niður á verkefni og stofnanir málaflokksins.

10 Réttindi einstaklinga, trúmál og stjórnsýsla dómsmála

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð dómismálaráðherra og félags- og húsnæðismálaráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefнасviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

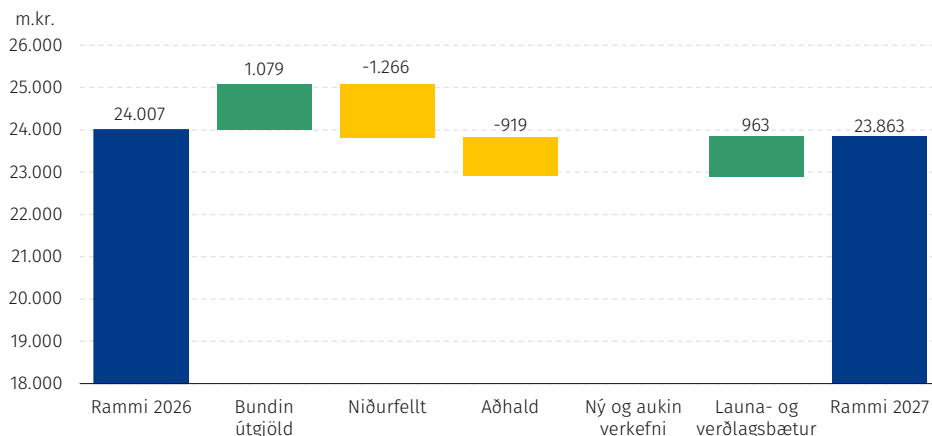
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnsýsla dómsmála	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
10.10 Persónuvernd	386,8	393,8	390,7	-0,8	1,0
06 Dómismálaráðuneyti	386,8	393,8	390,7	-0,8	1,0
10.20 Trúmál	9.571,1	9.878,9	10.337,6	4,6	8,0
06 Dómismálaráðuneyti	9.571,1	9.878,9	10.337,6	4,6	8,0
10.30 Sýslumenn	4.327,6	4.242,1	4.232,5	-0,2	-2,2
06 Dómismálaráðuneyti	4.327,6	4.242,1	4.232,5	-0,2	-2,2
10.40 Stjórnsýsla dómismálaráðuneytis	4.517,4	2.754,0	2.654,2	-3,6	-41,2
06 Dómismálaráðuneyti	4.517,4	2.754,0	2.654,2	-3,6	-41,2
10.50 Útlendingamál	10.991,5	6.737,7	6.247,8	-7,3	-43,2
06 Dómismálaráðuneyti	4.847,6	3.695,6	2.444,4	-33,9	-49,6
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	6.143,9	3.042,1	3.803,4	25,0	-38,1
Samtals	29.794,4	24.006,5	23.862,8	-0,6	-19,9

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða.

Breytingar á ramma milli árána 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 10 *Réttindi einstaklinga, trúmál og stjórnýsla dómsmála* árið 2027 eru áætluð 23.862,8 m.kr. og lækka um 1.106,7 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 4,6%. Þegar tekið er tillit til áhrifa almennra launa- og verðlagsbreytinga lækka útgjöldin um 143,7 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 0,6%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsörðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Aðhaldsmarkmið málefнасviðsins felur m.a. í sér sértækar aðhaldsráðstafanir vegna aukinnar hagræðingar í opinberum innkaupum, sameiningar stofnana, lækkunar á varasjóðum málaflokka, fækkunar stöðugilda hjá ríkinu og aðhalds á aðalskrifstofu ráðuneytisins. Almennt aðhald málefнасviðsins er útfært með hlutfallslegri skiptingu milli stofnana og verkefna.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	20.094,3	14.926,3	14.417,7	-3,4	-28,2
Rekstrartilfærslur	8.857,3	8.343,3	8.691,2	4,2	-1,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	842,8	736,9	753,9	2,3	-10,5
Heildarútgjöld	29.794,4	24.006,5	23.862,8	-0,6	-19,9
Rekstrartekjur	-	335,8	347,7	3,5	-
Framlag úr ríkissjóði	-	23.670,7	23.515,1	-0,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	24.006,5	23.862,8	-0,6	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

10.10 Persónuvernd

Starfsemi málaflokksins er í höndum Persónuverndar. Stofnunin annast eftirlit með framkvæmd laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, nr. 90/2018, og laga um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi, nr. 75/2019.

Í töflunni hér á eftir má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Aukið gagnsæi og skilvirkni tryggja samræmda vernd einstaklinga á EES-svæðinu		
Þátttaka í evrópsku samræmingarkerfi persónuverndarstofnana.	Persónuvernd	Innan ramma
Framkvæmd frumathugana, frumkvæðisathugana og úttekta.	Persónuvernd	Innan ramma
Vinnsla ítarlegs fræðsluefnis á vefsíðu Persónuverndar.	Persónuvernd	Innan ramma
Stytting málsmeðferðatíma með endurskoðun á ferlum.	Persónuvernd	Innan ramma
Markmið 2: Aukið traust almennings til vinnslu persónuupplýsinga		
Áframhaldandi uppbygging á virku sambandi milli persónuverndarfulltrúa og Persónuverndar.	Persónuvernd	Innan ramma
Aukin og endurbætt miðlun á upplýsingum í gegnum heimasíðu í umhverfi Island.is.	Persónuvernd	Innan ramma
Fjölgun frumathugana á vinnslu persónuupplýsinga hjá fyrirtækjum og stjórnvöldum.	Persónuvernd	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 390,7 m.kr. og lækkar um 21,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 18,2 m.kr.

Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 21,3 m.kr.

10.20 Trúmál

Undir málaflokkinn falla útgjöld til Þjóðkirkjunnar, kirkjumálasjóðs og kirkjugarða. Kirkjugarðar Reykjavíkur hafa rekið bálstofu í Fossvogi frá árinu 1948. Einnig fellur undir málaflokkinn úthlutun sóknargjalda til skráðra trúfélaga og lífsskoðunarfélaga.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 10.337,6 m.kr. og hækkar um 55,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 403,1 m.kr.

Helstu breytingar á málaflokknum eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins hækkar varanlega um 200 m.kr. vegna aukins framlags til sóknargjalda. Með breytingunni er tryggður fyrirsjáanleiki og stöðugleiki um fjármögnun sóknargjalda.
- Fjárheimild er aukin um 28,5 m.kr. vegna hækkunar á framlagi til kirkjugarða.
- Tímabundin fjárheimild, 126,3 m.kr., vegna sóknargjalda fellur niður.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 46,6 m.kr.

10.30 Sýslumaður

Starfsemi málaflokksins er í höndum sýslumanns. Embættið mun starfa samkvæmt lögum nr. 9/2026, um sýslumann sem taka gildi 1. janúar 2027. Fer sýslumaður með framkvæmdarvald og stjórnsýslu ríkisins eftir því sem lög, reglugerðir eða önnur stjórnvaldsfyrirmæli kveða á um. Við gildistöku laganna fækkar stofnunum málaflokksins úr níu í eina. Með sameiningunni skapast aukin tækifæri til að samræma þjónustu og bæta aðgengi að henni óháð búsetu, jafnframt því að efla starfsemi um land allt og standa vörð um þjónustu og störf á landsbyggðinni. Í töflunni hér á eftir má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að þjónustan verði eins góð og völ er á		
Aukið framboð stafrænnar þjónustu og lausna (lagabreytingar, umbætur starfskerfa o.fl.).**	Dómsmálaráðuneyti og sýslumaður	Innan ramma
Innleiðing þjónustuværs.**	Sýslumaður	Innan ramma
Stefnumótun fyrir nýtt embætti.**	Dómsmálaráðuneyti og sýslumaður	Innan ramma
Jafnt aðgengi að þjónustu óháð búsetu.	Sýslumaður	Innan ramma
Útgáfa stefna í mannauðsmálum nýs embættis (s.s. starfsmanna- og fræðslustefnur).	Sýslumaður	Innan ramma
Markmið 2: Að styðja við áherslur byggðamála		
Aukið framboð opinberrar þjónustu á landsbyggðinni (ný verkefni).*	Dómsmálaráðuneyti og sýslumaður	Innan ramma
Flutningur sérhæfðra og óstaðbundinna starfa á landsbyggðina.**	Dómsmálaráðuneyti og sýslumaður	Innan ramma
Betri nýting húsnæðis, m.a. með auknu samstarfi á milli starfsstöðva og við sveitarfélög, aðrar stofnanir og haghafa.**	Dómsmálaráðuneyti og sýslumaður	Innan ramma

Markmið 3: Að hámarka nýtingu fjárheimilda

Úrbætur og efling innri stoða starfskerfa og nýting gervigreindar í starfseminni.* og ***	Sýslumaður	Innan ramma
Bætt aðgengi og nýting á þjónustuvef.*	Sýslumaður	Innan ramma
Endurskoðun verkefnaskiptingar í nýju embætti.* og ***	Dómsmálaráðuneyti og sýslumaður	Innan ramma
Stöðlun ferla stafrænna umbóta (aukin skilvirkni og betri nýting á innleiddum lausnum).*	Sýslumaður	Innan ramma

* Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í málaflokki 10.30 Sýslumaður.

** Verkefni styður jafnframt við markmið 3 í málaflokki 10.30 Sýslumaður.

*** Verkefni styður jafnframt við markmið 2 í málaflokki 10.30 Sýslumaður.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 4.232,5 m.kr. og lækkar um 206,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 197 m.kr.

Fjárheimild málaflokksins lækkar um 206,6 m.kr. vegna hlutdeildar hans í aðhaldskröfu málefнасviðsins.

10.40 Stjórnsýsla dómsmálaráðuneytis

Undir stjórnsýslu dómsmálaráðuneytisins fellur t.d. rekstur ráðuneytisins, Stjórnartíðindi og Schengen-landamærasjóður.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.654,2 m.kr. og lækkar um 198,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 98,7 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 75 m.kr. þar sem ekki er gert ráð fyrir kosningum á árinu 2027.
- Tímabundið 40 m.kr. framlag, sem fjárlaganefnd Alþingis veitti Afstöðu, félagi fanga, fellur niður.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 83,5 m.kr.

10.50 Útlendingamál

Starfsemi málaflokksins er í höndum Útlendingastofnunar, kærunefndar útlendingamála, ríkislögreglustjóra, dómsmálaráðuneytis, félags- og húsnæðismálaráðuneytis og Vinnumála-stofnunar.

Í töflunni hér á eftir má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Skilvirk og hagkvæm stjórnsýsla		
Breytingar á lögum um útlendinga með frumvarpi um innleiðingu reglugerðar ESB um endursendingar.	Dómsmálaráðuneyti, Útlendingastofnun og ríkislögreglustjóri	Innan ramma
Frumvarp til breytinga á lögum um útlendinga sem felur í sér heildarendurskoðun á dvalarleyfakafla laganna.	Dómsmálaráðuneyti og Útlendingastofnun	Innan ramma
Áframhaldandi innleiðing á nýju upplýsingakerfi fyrir Útlendingastofnun.	Útlendingastofnun	Innan ramma
Áframhaldandi innleiðing á rafvæðingu umsókna um dvalarleyfi.	Útlendingastofnun	Innan ramma
Sameining starfsstöðva — skilvirkari og hagkvæmari nýting mannauðs.	Dómsmálaráðuneyti og Útlendingastofnun	Innan ramma
Markmið 2: Bætt aðgengi að upplýsingum		
Umsækjendur hafi aðgengi að upplýsingum um stöðu mála sinna í gegnum nýtt upplýsingakerfi.	Útlendingastofnun	Innan ramma
Betra aðgengi að tölfraði á vef stofnunarinnar.	Útlendingastofnun	Innan ramma
Áframhaldandi innleiðing stafræns pósthólfs.	Útlendingastofnun	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 6.247,8 m.kr. og lækkar um 735,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 246 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.700 m.kr. vegna þjónustu við umsækjendur um alþjóðlega vernd. Á móti fellur niður tímabundin fjárheimild að fjárhæð 1.000 m.kr. sem veitt var í fjárlögum 2026.
- Tímabundin fjárheimild málaflokksins að fjárhæð 700 m.kr. vegna málsmeðferðar umsækjenda um alþjóðlega vernd fellur niður.
- Tímabundin fjárheimild málaflokksins að fjárhæð 100 m.kr. vegna átaks í útgáfu mála á leyfasviði Útlendingastofnunar fellur niður.
- Tímabundin fjárheimild, 75 m.kr., vegna flutnings verkefna frá félags- og hús-næðismálaráðuneyti, fellur niður.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins er 560,9 m.kr. og er útfært með hlutfallslega skiptingu niður á stofnanir og verkefni málaflokks.

11 Samgöngu- og fjarskiptamál

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð innviðaráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun, samgönguáætlun og netöryggisstefnu Íslands. Markmið og mælikvarðar sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

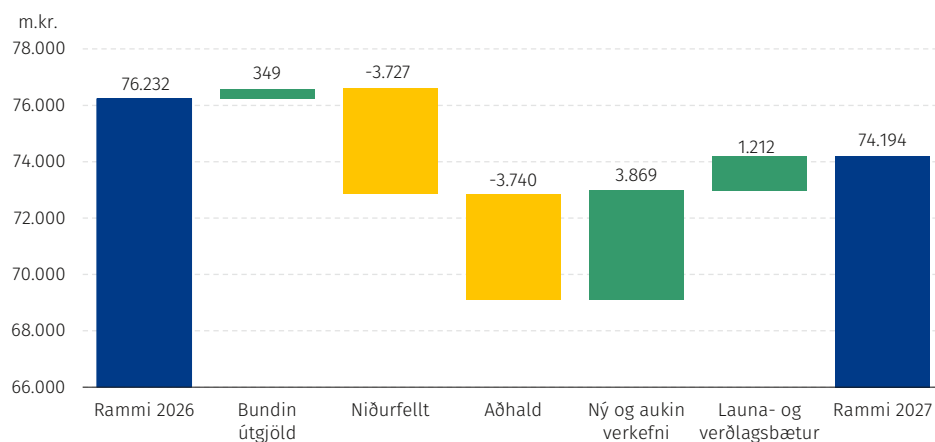
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
11 Samgöngu- og fjarskiptamál					
11.10 Samgöngur	62.691,1	73.222,2	71.109,5	-2,9	13,4
10 Innviðaráðuneyti	62.691,1	73.222,2	71.109,5	-2,9	13,4
11.20 Fjarskipti	2.680,3	1.731,3	1.755,7	1,4	-34,5
10 Innviðaráðuneyti	2.680,3	1.731,3	1.755,7	1,4	-34,5
11.30 Stjórnsýsla innviðaráðuneytis	1.923,0	1.278,1	1.329,1	4,0	-30,9
10 Innviðaráðuneyti	1.923,0	1.278,1	1.329,1	4,0	-30,9
Samtals	67.294,4	76.231,6	74.194,3	-2,7	10,3

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs *11 Samgöngu- og fjarskiptamál* árið 2027 eru áætluð 74.194 m.kr. og lækka um 3.249,4 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til -4,3%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 2.037,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til -2,7%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
11 Samgöngu- og fjarskiptamál					
Rekstrarframlög	29.221,1	21.547,5	22.174,6	2,9	-24,1
Rekstrartilfærslur	10.760,6	9.135,3	10.387,8	13,7	-3,5
Fjármagnstilfærslur	2.226,9	1.740,6	1.528,6	-12,2	-31,4
Fjárfestingarframlög	25.085,8	43.808,2	40.103,3	-8,5	59,9
Heildarútgjöld	67.294,4	76.231,6	74.194,3	-2,7	10,3
Rekstrartekjur	-	2.905,9	3.138,7	8,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	73.325,7	71.055,6	-3,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	76.231,6	74.194,3	-2,7	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

11.10 Samgöngur

Undir málaflokkinn falla samgöngur í lofti, á láði og legi, þar á meðal flugvellir, vegir, hafnir, vitar og sjóvarnir, skipulag og uppbygging samgöngukerfisins og viðhald og rekstur þess.

Starfsemi málaflokksins er í höndum Samgöngustofu, Vegagerðarinnar og Rannsóknarnefndar samgönguslysa, auk Isavia skv. þjónustusamningi um rekstur og framkvæmdir á flugvöllum og Betri samgangna skv. samningi um samgönguframkvæmdir á höfuðborgarsvæðinu. Þá er rekstur almenningsamgangna á höfuðborgarsvæðinu nú í höndum Almenningsamgangna höfuðborgarsvæðisins ohf. (ASHB) sem er í sameiginlegri eigu ríkisins og sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu. Meginmarkmið í samgöngustefnu landsins er að samgöngur séu öruggar, greiðar, hagkvæmar, umhverfislega sjálfbærar, að þær stuðli að jákvæðri byggðaþróun og styðji lýðheilsu og lífsgæði. Markmiðin eiga við um alla samgöngumáta, en stefna fyrir hvern þeirra birtist í samgönguáætlun á hverjum tíma sem lögð er fram sem þingsályktun fyrir Alþingi. Samgönguáætlun fyrir árin 2026–2040 ásamt aðgerðaáætlun fyrir árin 2026–2030 var samþykkt á Alþingi 12. júní 2026.

Undanfarin ár hefur forgangsroðun verkefna í samgönguáætlun tekið mið af arðsemismati á þeim þar sem m.a. er litið til áhrifa á umferðaröryggi og styttingu ferðatíma og byggðasjónarmiða.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Öruggar samgöngur		
Áfram unnið að því að auka öryggi á stofnvegum í kringum höfuðborgarsvæðið með aðskilnaði akstursstefna á Kjalarnesi og Suðurlandsvegi.	Vegagerðin	Innan ramma
Áfram átak í uppbyggingu innanlandsflugvalla. Lögð verður áhersla á að efla varaflugvelli landsins. Á árinu verður farið í endurnýjun aðflugsljósa á Reykjavíkflugvelli og Egilsstaðaflugvelli. Þá munu framkvæmdir við nýja akbraut og flughlað á Egilsstaðaflugvelli halda áfram. Samhliða verður unnið að uppbyggingu minni landingarstaða svo þeir geti þjónað hlutverki sínu vegna sjúkra- og almannaflugs.	Isavia innanlands ohf.	Innan ramma
Undirbúningur framkvæmda við Fljótagöng sem koma í stað eldri Strákaganga ásamt vegi um Almenninga þar sem er jarðsig og ofanflóðahætta.	Vegagerðin	Innan ramma
Innleiðingu á heildstæðu mati á öryggi þjóðvegakerfisins sem nýtist til forgangsróðunar aðgerða til að auka umferðaröryggi lýkur á árinu 2027.	Vegagerðin	Innan ramma
Áfram er unnið að fækkun einbreiðra brúa á hringvegi og öðrum stofnvegum. Framkvæmdir hefjast við nýjar brýr yfir Skjálfandafljót á Norðausturvegi og Sléttuá við Reyðarfjörð á hringvegi.	Vegagerðin	Innan ramma
Markmið 2: Greiðar samgöngur		
Viðhald vegakerfisins. Helstu verkþættir sem ráðist verður í á næsta ári eru endurbætur á slitlagi og burðarlögum.	Vegagerðin	Innan ramma, 450 m.kr. aukning frá fyrra ári
Uppbyggingu Norðausturvegar milli Þórshafnar og Vopnafjarðar lýkur árið 2027 og uppbygging Bíldudalsvegar sem tengir sunnan- og norðanverða Vestfirði hefst á árinu.	Vegagerðin	Innan ramma
Áfram unnið að uppbyggingu hafnarmannvirkja. Meðal helstu verkefna eru endurbætur hafna í Ólafsvík, á Reykhólum, Sauðárkróki, Húsavík, Vopnafirði og í Vestmannaeyjum.	Vegagerðin	Innan ramma
Markmið 3: Hagkvæmar samgöngur		
Áfram unnið að styttingu leiða á vegum, m.a. með framkvæmdum við Ölfusárbrú og á Vestfjarðavegi um Gufudalssveit.	Vegagerðin	Innan ramma
Undirbúningur vegna Sundabrautar heldur áfram. Unnið verður að útfærslu valkosta, breytingum á skipulagi auk samráðs við hagaðila. Þá verður hafin vinna við að undirbúa útboðsferli og fjármögnun í samstarfi við Göng og brú ohf.	Vegagerðin	Innan ramma

Markmið 4: Umhverfislega sjálfbærar samgöngur

Uppbygging samgönguinnviða allra ferðamáta á höfuðborgarsvæðinu í samræmi við framkvæmdaáætlun samgöngusáttmála. Meðal framkvæmda sem unnið verður að er brú yfir Fossvog, nýir hjóla- og göngustígar ásamt ýmsum aðgerðum í umferðarstýringu.

Innviðaráðuneyti,
Vegagerðin, Betri
samgöngur

Innan ramma

Almenningssamgöngur á höfuðborgarsvæðinu eflar með þjónustusamningi ríkis og sveitarfélaga við Almenningssamgöngur höfuðborgarsvæðisins ohf.

Innviðaráðuneyti

Innan ramma

Markmið 5: Jákvæð byggðapróun

Öflug uppbygging tengivega þar sem áhersla er lögð á að leggja bundið slitlag á malarvegi.

Vegagerðin

Innan ramma

Áætlun um uppbyggingu hleðslustöðva fyrir þyngri ökutæki og almenningssamgöngur á landsvísu verður mótuð.

Vegagerðin

Innan ramma

Markmið 6: Samgöngur sem styðja lýðheilsu og lífsgæði

Gerð verður greining á áhrifum samgangna á lýðheilsu, loftgæði, hljóðvist og aðgengi og mótaðar tillögur sem stuðla að aukinni hlutdeild virkra ferðamáta í daglegum ferðum.

Innviðaráðuneyti og
Vegagerðin

Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 71.109,5 m.kr. og lækkar um 3.228,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.115,6 m.kr.

Nokkrar breytingar verða á hagrænni skiptingu innan málaflokksins en 700 m.kr. færast af framkvæmdum á vegakerfinu. Annars vegar færast 600 m.kr. yfir á styrki til almenningssamgangna til styrkingar á almenningssamgöngum á landsbyggðinni og hins vegar færast 100 m.kr. til þjónustu við siglingaleiðir til að mæta auknum kostnaði við Vaktstöð siglinga og öryggi sjófarenda.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 3.000 m.kr. vegna niðurfellingar framlags til Vegagerðarinnar í tengslum við vegagerð vegna uppbyggingar Hvammsvirkjunar.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 2.000 m.kr. vegna tímabundinnar lækkunar framlaga til Betri samgangna.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 850 m.kr. til framkvæmda á vegakerfinu í sértækum aðhaldsráðstöfunum.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 3.500 m.kr. til viðhalds- og nýframkvæmda á vegakerfinu í samræmi við ákvarðanir ríkisstjórnar.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 227 m.kr. vegna niðurfellingar framlags til Hafnabótasjóðs sem var liður í fjárfestingaátaki stjórnvalda frá árinu 2020.

- f. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 330 m.kr. vegna sértækra aðhaldsráðstafana sem snúa að fækkun stöðugilda hjá ríkinu.
- g. Hlutdeild málaflokksins í almennri aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur samtals 440,4 m.kr. og er almennt aðhald útfært hlutfallslega á bilinu 1–4% af gildandi fjárlögum á verkefni málaflokksins.

11.20 Fjarskipti, netöryggi og stafræn þróun

Undir málaflokkinn falla m.a. fjarskipti, fjarskiptanet og fjarskiptaþjónusta, netöryggi og öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða auk rafrænnar auðkenningar og traustþjónustu. Umsjón með þessum málefnum er í höndum Fjarskiptastofu. Gildandi stefnumörkun málaflokksins er að finna í netöryggisstefnu Íslands og fjármálaáætlun.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Allri byggð bjóðist aðgangur að áreiðanlegu háhraðanetsambandi og á öllum helstu stofnvegum sé áreiðanlegt farnetssamband		
Framkvæmd ríkisstuðnings við tvítengingu alls þéttbýlis með ljósleiðara við stofnnet fjarskipta utan markaðssvæða. Stefnt að verklokum fyrir árslok 2027.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Framkvæmd ríkisstuðnings við ljósleiðaravæðingu lögheimila í öllu þéttbýli utan markaðssvæða. Stefnt að verklokum fyrir árslok 2027.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Afburðahæfni og nýting netöryggistækni		
Seinna starfsárið af tveimur á grundvelli endurnýjaðrar þátttöku í Evrópuverkefni um starfsemi Eyvarar NCC-IS hæfniseturs í netöryggi, þ.m.t. styrkveitingar til þriðju aðila.	Fjarskiptastofa	Innan ramma
Þingleg meðferð þingsályktunar og framkvæmd stefnu og aðgerðaáætlunar í netöryggi og fjarskiptum.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Öruggt netumhverfi		
Þingleg meðferð frumvarps til innleiðingar tilskipunar ESB um netöryggi mikilvægra innviða (NIS2).	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Þróun og rekstur samninga um öruggt netsamband um geivhnetti fyrir opinbera aðila.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.755,7 m.kr. og lækkar um 16,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 40,8 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 25 m.kr. vegna leiðréttingar á fjárheimildum vegna flutnings CERT-IS frá innviðaráðuneyti til utanríkisráðuneytis.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur samtals 41,4 m.kr. og er það útfært hlutfallslega á bilinu 2,4–16% af gildandi fjárlögum.

11.30 Stjórnsýsla innviðaráðuneytis

Undir málaflokkinn falla aðalskrifstofa innviðaráðuneytis, fastanefndir, ýmis verkefni og þjónustusamningar.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Aukinn árangur og þjónusta við borgara og atvinnulíf		
Efla upplýsingagjöf um stöðu verkefna ráðuneytisins og stofnana þess.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma
Vinna áfram með hagræðingartillögur sem bárust frá almenningi.	Innviðaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.329,1 m.kr. og lækkar um 4,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 55,7 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 20,6 m.kr. vegna flutnings verkefna á sviði strandveiða frá atvinnuvegaráðuneyti til innviðaráðuneytis.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 25,3 m.kr. Aðhaldið er fært á aðalskrifstofu ráðuneytisins.

12 Landbúnaður

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð atvinnuvegaráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

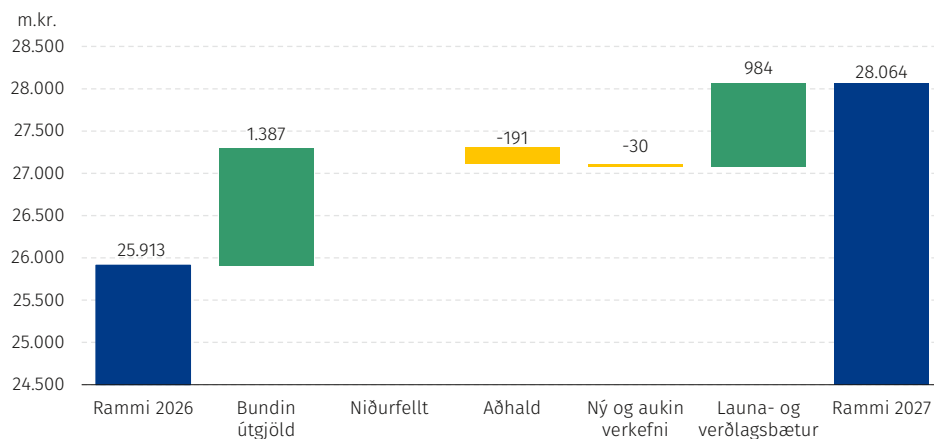
12 Landbúnaður	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
12.10 Stjórnun landbúnaðarmála	22.650,7	23.575,9	25.706,9	9,0	13,5
04 Atvinnuvegaráðuneyti	22.650,7	23.575,9	25.706,9	9,0	13,5
12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum	1.299,5	882,4	876,3	-0,7	-32,6
04 Atvinnuvegaráðuneyti	1.299,5	882,4	876,3	-0,7	-32,6
12.60 Stjórnýsla matvælaráðuneytis	1.446,6	1.455,0	1.480,6	1,8	2,4
04 Atvinnuvegaráðuneyti	1.446,6	1.455,0	1.480,6	1,8	2,4
Samtals	25.396,8	25.913,3	28.063,8	8,3	10,5

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs 12 Landbúnaður árið 2027 eru áætluð 28.063,8 m.kr. og hækka um 1.166,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 4,5%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 2.150,5 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 8,3%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsörðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun. Útfærsla aðhaldskröfu á málefnasviðinu felur bæði í sér sértækar og almennar ráðstafanir, auk þess sem unnið er að verkefnum hjá ráðuneytinu sem stuðla eiga að aukinni skilvirkni og bættri nýtingu opinbers fjár.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
12 Landbúnaður					
Rekstrarframlög	5.326,5	5.870,1	7.342,8	25,1	37,9
Rekstrartilfærslur	20.019,5	19.963,2	20.608,0	3,2	2,9
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	50,8	80,0	113,0	41,3	122,4
Heildarútgjöld	25.396,8	25.913,3	28.063,8	8,3	10,5
Rekstrartekjur	-	1.109,1	1.418,9	27,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	24.804,2	26.644,9	7,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	25.913,3	28.063,8	8,3	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

12.10 Stjórnun landbúnaðarmála

Starfsemi málaflokksins er í höndum atvinnuvegaráðuneytisins. Helstu verkefni sem falla undir málaflokkinn eru stjórnun landbúnaðarmála og framkvæmd búvörusamninga, stjórnsýsla Matvælastofnunar, nýting auðlinda lands og vöktun og eftirlit stjórnvalda. Matvælastofnun sinnir ýmsum stjórnsýsluverkefnum, eftirliti, fræðslu og þjónustu við landbúnað, sjávarútveg, fiskeldi, fyrirtæki og neytendur í þeim tilgangi að stuðla að heilbrigði og velferð dýra, heilbrigði plantna og öryggi, heilnæmi og gæðum matvæla. Búvörusamningar móta að miklu leyti regluverk og stuðningsaðgerðir stjórnvalda í þágu landbúnaðar og hafa þar með talsverð áhrif á starfsskilyrði greinarinnar. Undir málaflokkinn falla m.a. búvörulög, nr. 99/1993, og búnaðarlög, nr. 70/1998. Í gildi eru matvælastefna og landbúnaðarstefna til ársins 2040. Samið hefur verið um framlengingu búvörusamninga óbreyttra út árið 2027. Lög vegna þess koma til afgreiðslu Alþingis á haustþingi 2026. Stofnun atvinnuveganna tekur við skyldum Matvælastofnunar þann 1. janúar 2027, sbr. lög nr. 85/2026.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Efla fæðuöryggi og standa vörð um heilbrigði plantna og dýra, velferð dýra og öryggi matvæla		
Efling kornræktar til aukningar á innlendri framleiðslu á korni til fóðurs og til manneldis. Unnið verður að aðgerðum skv. aðgerðaáætluninni Bleikir akrar. ¹ Á meðal aðgerða eru fjárfestingastuðningur, framleiðslustuðningur og þróunarverkefni.	Atvinnuvegaráðuneyti	83 m.kr.
Innleiðing verndandi arfgerða gegn riðuveiki í íslenska sauðfjárstofninum.	Atvinnuvegaráðuneyti	-30 m.kr.
Heildstæð stefnumótun um dýralækna og heilbrigði dýra ásamt endurskoðun viðeigandi laga.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Útboð og útfærsla á söfnunarkerfi dýraleifa. ²	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Efling eftirlits með lagareldi með fjölgun stöðugilda og hugbúnaðar- og tækjakaupum. ³	Stofnun atvinnuveganna ⁶	Innan ramma
Markmið 2: Draga úr losun gróðurhúsalofttegunda vegna landbúnaðar og auka bindingu		
Efling rannsókna og bætt þekking á loftslagsáhrifum íslensks landbúnaðar í samræmi við alþjóðlegar gæðakröfur um losunarbókhald. ⁴	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Innleiðing aðgerða í landbúnaði skv. aðgerðaáætlun í loftslagsmálum. ⁵	Atvinnuvegaráðuneyti	-40 m.kr.
Markmið 3: Skapa skilyrði til fjölbreyttari landbúnaðarframleiðslu með sjálfbærni og verðmætasköpun að leiðarljósi		
Heildarendurskoðun á stuðningskerfi í landbúnaði.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma

¹ Á árinu 2027 er gert ráð fyrir 460,6 m.kr. framlagi til verkefnisins sem hækkar um 82,6 m. kr. frá fjárlögum 2026 að teknu tilliti til 17,4 m.kr. aðhaldsráðstöfunar.

² Að öllu óbreyttu verður útboð klárað fyrir lok árs 2026 og mun þá liggja fyrir nánari útfærsla verkefnisins.

³ Verkefnið styður við markmið 2 á málefnasviði 13.

⁴ Í gildi er samningur atvinnuvegaráðuneytisins og Landbúnaðarháskóla Íslands um rannsóknir, þróunarvinnu og sérhæfða ráðgjöf á sviði landbúnaðar- og matvælaframleiðslu. Fjárheimild samningsins er vistuð á málefnasviði 21.

⁵ Á árinu 2027 er gert ráð fyrir 87 m.kr. framlagi til verkefnisins að teknu tilliti til 40 m.kr. aðhaldsráðstöfunar.

⁶ Stofnun atvinnuveganna tekur til starfa 1. janúar 2027 við sameiningu MAST, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs. Stofnunin verður vistuð á málefnasviði 12 en sinnir einnig verkefnum sem fjallað er um í umfjöllun um málefnasvið 13.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 25.706,9 m.kr. og hækkar um 1.236,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 894,2 m.kr.

Rekstrarframlög hækka um 1.276,1 m.kr. að frátöldum launa- og verðlagsbreytingum sem skýrist fyrst og fremst af millifærslu fjárheimilda af málefnasviði 13 í tengslum við nýja Stofnun atvinnuveganna. Að öðru leyti er ekki um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 1.282,7 m.kr. vegna millifærslu fjárheimilda af málefнасviði 13 yfir á málefнасvið 12 í tengslum við nýja Stofnun atvinnuveganna. Hin nýja stofnun tekur til starfa 1. janúar 2027 með sameiningu Matvælastofnunar, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs. Samhliða gildistöku laga um nýja Stofnun atvinnuveganna er mikilvægt að tekið verði tillit til uppsafnaðrar stöðu eldri fjárlagaliða, sem eftir atvikum gæti þurft að bregðast við í fjárauka þessa árs.
- b. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 125 m.kr. í samræmi við uppfærða tekjuáætlun Matvælastofnunar.
- c. Gert er ráð fyrir 30 m.kr. lækkun á framlagi á árinu 2027 til að mæta kostnaði við arfgerðargreiningu til hraðrar innleiðingar verndandi aðgerða í íslenska sauðfjárstofninn. Verður framlag til verkefnisins þá 147,5 m.kr. á árinu 2027. Verkefnið er í samræmi við markmið 1 í málaflokki 12.10.
- d. Fjárheimild málaflokksins er óbreytt að raungildi í samræmi við ákvæði samninga um starfsskilyrði í nautgriparækt, sauðfjárrækt og garðyrkju og rammisamnings um almenn starfsskilyrði landbúnaðarins. Á móti er gert ráð fyrir samtals 830,8 m.kr. hækkun til fyrrgreindra búvörusamninga í samræmi við verðlagsforsendur frumvarpsins.
- e. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 140,9 m.kr.

12.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum

Starfsemi málaflokksins er í höndum atvinnuvegaráðuneytisins. Rannsóknir, þróun og nýsköpun í landbúnaðarmálum varða aðgerðir stjórnvalda til að stuðla að sjálfbærri hagnýtingu auðlinda, þróun nýrra afurða og aukinni verðmætasköpun matvælaframleiðslu.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 876,3 m.kr. og lækkar um 28,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 22,6 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 100 m.kr. til aðgerða sem eiga að stuðla að aukinni innlendra framleiðslu á korni til fôðurs og til manneldis. Á móti þeirri hækkun kemur sértæk 17,4 m.kr. lækkun vegna aðhaldsráðstafana. Framlög til verkefnisins eru vistuð undir málaflokki 12.1 og þarf að flytja fyrrgreint framlag þangað við 2. umræðu frumvarpsins.
- b. Tímabundið 100 m.kr. framlag til Matís fellur niður sem skilyrt var sem mótfamlag við styrki úr erlendum samkeppnissjóðum.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 28,7 m.kr.

12.60 Stjórnsýsla atvinnuvegaráðuneytisins

Undir málaflokkinn heyrir stjórnsýsla atvinnuvegaráðuneytisins. Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.480,6 m.kr. og lækkar um 41,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 67,2 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 20,6 m.kr. vegna millifærslu er nemur einu stöðugildi yfir til innviðaráðuneytisins í tengslum við flutning verkefna á sviði strandveiða.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 21 m.kr.

13 Sjávarútvegur og fiskeldi

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð atvinnuvegaráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

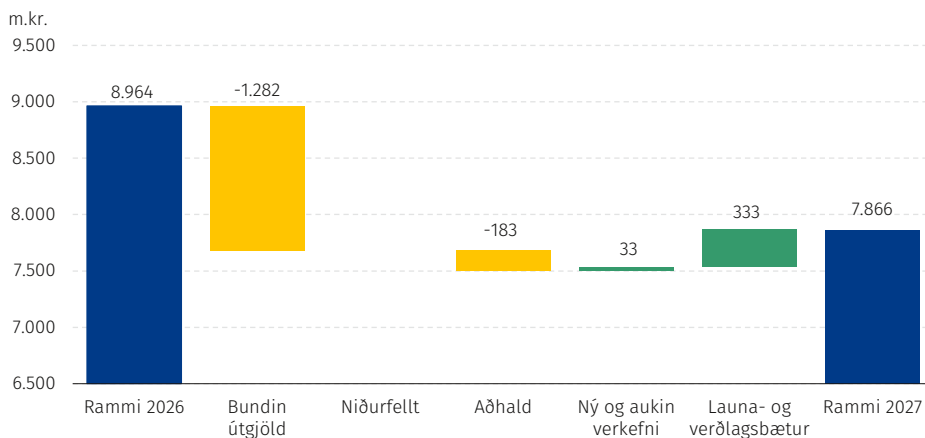
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
13 Sjávarútvegur og fiskeldi					
13.10 Stjórnun sjávarútvegs og fiskeldis	2.231,6	2.217,8	918,9	-58,6	-58,8
04 Atvinnuvegaráðuneyti	2.231,6	2.217,8	918,9	-58,6	-58,8
13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi	7.575,7	6.746,3	6.946,8	3,0	-8,3
04 Atvinnuvegaráðuneyti	7.575,7	6.746,3	6.946,8	3,0	-8,3
Samtals	9.807,3	8.964,1	7.865,7	-12,3	-19,8

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli áranna 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 13 *Sjávarútvegur og fiskeldi* árið 2027 eru áætluð 7.865,7 m.kr. og lækka um 1.431,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 16%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 1.098,4 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 12,2%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun. Útfærsla aðhalds-kröfu á málefнасviðinu felur bæði í sér sértækar og almennar ráðstafanir, auk þess sem unnið er að verkefnum hjá ráðuneytinu sem stuðla eiga að aukinni skilvirkni og bættri nýtingu opinbers fjár.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
13 Sjávarútvegur og fiskeldi					
Rekstrarframlög	7.772,2	7.254,2	6.316,5	-12,9	-18,7
Rekstrartilfærslur	777,8	1.018,9	881,7	-13,5	13,4
Fjármagnstilfærslur	0,0	400,0	0,0	-100,0	-
Fjárfestingarframlög	1.257,3	291,0	667,5	129,4	-46,9
Heildarútgjöld	9.807,3	8.964,1	7.865,7	-12,3	-19,8
Rekstrartekjur	-	2.145,6	2.097,9	-2,2	-
Framlag úr ríkissjóði	-	6.818,5	5.767,8	-15,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	8.964,1	7.865,7	-12,3	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

13.10 Stjórnsýsla fiskveiða og fiskeldis

Undir málaflokkinn heyrir rekstur Fiskræktarsjóðs, Umhverfissjóðs sjókvíaeldis, Fiskeldis-sjóðs og alþjóðlegt samstarf í sjávarútvegi. Þá má nefna að Fiskistofa og Verðlagsstofa skiptaverðs, sem áður heyrðu undir þennan málaflokk, sameinast ásamt Matvælastofnun inn í nýja Stofnun atvinnuveganna frá 1. janúar 2027 og mun nýja stofnunin heyra undir málefнасvið 12, Landbúnað. Málefni Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs munu þó áfram heyra undir stjórnsýslu fiskveiða og fiskeldis ásamt verkefnum Matvælastofnunar á sviði fiskeldis.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Bæta skilyrði sjávarútvegs til aukinnar verðmætasköpunar með sjálfbæra nýtingu og vistkerfisnálgun að leiðarljósi		
Efling hafrannsóknna og bætt stjórnsýsla hafrannsóknna.	Atvinnuvegaráðuneyti og Hafrannsóknastofnun	Innan ramma ¹
Efling fiskveiðieftirlits með aukinni tæknivæðingu og bættu aðgengi að rafrænum útflutningsgögnum.	Stofnun atvinnuveganna	Innan ramma ²
Skilgreining verndarsvæða í hafi á grunni rannsókna og í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Bæta skilyrði fiskeldis til aukinnar verðmætasköpunar með sjálfbæra nýtingu og vistkerfisnálgun að leiðarljósi		
Bæta lagaumgjörð fiskeldis.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Efling sjókvíaelisbyggða.	Atvinnuvegaráðuneyti	33 m.kr.
Efling ferskvatnsrannsóknna og vöktun umhverfisáhrifa vegna sjókvíaelis.	Hafrannsóknastofnun	Innan ramma

¹ Hafrannsóknastofnun fékk 220 m.kr. ótímabundið framlag á síðasta ári vegna þessa verkefnis.

² Stofnun atvinnuveganna tekur til starfa 1. janúar 2027 við sameiningu MAST, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs. Stofnunin verður vistuð á málefнасviði 12 og er fjárveiting vegna hennar því ekki til umfjöllunar í þessum kafla.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 918,9 m.kr. og lækkar um 1.301 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 2,1 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 1.282,7 m.kr. vegna millifærslu fjárheimilda af málefнасviði 13 yfir á málefнасvið 12 í tengslum við nýja Stofnun atvinnuveganna.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 33 m.kr. til eflingar Fiskeldissjóðs vegna aukinnar innheimtu gjalda samkvæmt lögum nr. 89/2019, um töku gjalds vegna fiskeldis í sjó og fiskeldissjóð. Í lögunum er miðað við að 1/3 af gjaldinu fari til Fiskeldissjóðs, sbr. greinargerð með lögunum. Markmiðið með hækkun framlagsins er að stuðla að enn frekari uppbyggingu innviða þar sem fiskeldi í sjókvím er stundað og styrkja þar með samfélög og stoðir atvinnulífs á þeim svæðum. Verkefnið er í samræmi við markmið 2 í málaflokki 13.10.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 52,2 m.kr.

13.20 Rannsóknir, þróun og nýsköpun í sjávarútvegi og fiskeldi

Undir málaflokkinn falla verkefni Hafrannsóknastofnunar, Verkefnasjóðs sjávarútvegsins og framlög til ýmissa samninga og verkefna í sjávarútvegi og fiskeldi, s.s. vegna rannsókna, þróunar og nýsköpunar.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 6.946,8 m.kr. og lækkar um 130,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 331 m.kr.

Helstu breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins felast í breytingu á hagrænni skiptingu fjárveitingar Verkefnasjóðs sjávarútvegsins í þá veru að 400 m.kr. færast af fjármagnstílfærslum yfir á fjárfestingu. Að öðru leyti er ekki um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins snúa að útfærslu aðhaldskröfu sem samtals nemur 130,5 m.kr.

14 Ferðaþjónusta

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð atvinnuvegaráðherra. Einn málaflokkur heyrir undir málefnasviðið sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

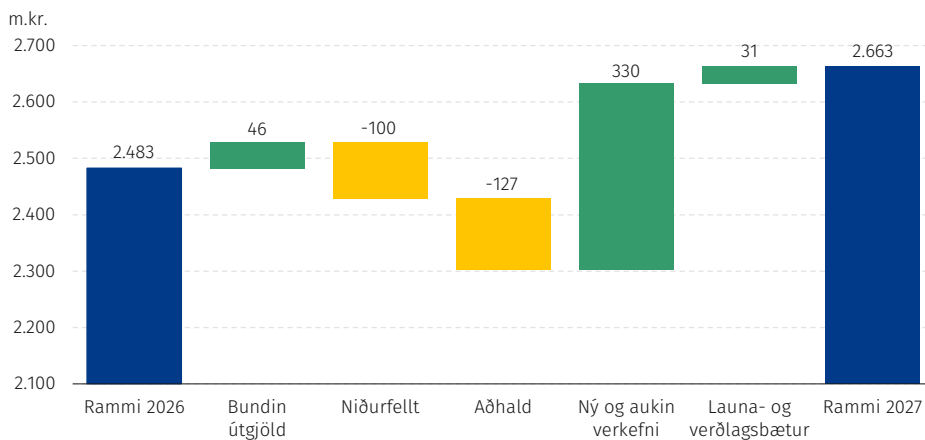
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
14 Ferðaþjónusta					
14.10 Ferðaþjónusta	2.331,2	2.482,8	2.663,1	7,3	14,2
04 Atvinnuvegaráðuneyti	2.331,2	2.482,8	2.663,1	7,3	14,2
Samtals	2.331,2	2.482,8	2.663,1	7,3	14,2

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2026–2027

Heildargjöld málefnasviðs 14 *Ferðaþjónusta* árið 2027 eru áætluð 2.663,1 m.kr. og hækka um 149,2 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 6%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 180,3 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 7,2%. Fyrirhugað er að nýta uppsafnaðan afgang á safnlið ferðamála til eflingar markaðssetningar á Íslandi sem ferðamannastaðar með áherslu á dreifingu ferðamanna og jöfnun árstíðasveiflu, og eflingar rannsókna og gagnaöflunar á sviði ferðaþjónustu. Einnig stendur til að nýta uppsafnaðan afgang á fjárlagalið Framkvæmdasjóðs ferðamannastaða.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun. Útfærsla aðhalds-kröfu á málefnasviðinu felur bæði í sér sértækar og almennar ráðstafanir, auk þess sem unnið er að verkefnum hjá ráðuneytinu sem stuðla eiga að aukinni skilvirkni og bættri nýtingu opinbers fjár.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
14 Ferðaþjónusta					
Rekstrarframlög	675,6	768,3	1.064,3	38,5	57,5
Rekstrartilfærslur	1.137,2	1.222,6	1.166,7	-4,6	2,6
Fjármagnstilfærslur	498,5	489,6	429,7	-12,2	-13,8
Fjárfestingarframlög	19,9	2,3	2,4	4,3	-87,9
Heildarútgjöld	2.331,2	2.482,8	2.663,1	7,3	14,2
Rekstrartekjur	-	46,4	95,9	106,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	2.436,4	2.567,2	5,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	2.482,8	2.663,1	7,3	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

14.10 Ferðaþjónusta

Starfsemi málaflokksins er í höndum atvinnuvegaráðuneytis, Ferðamálastofu, Flugþróunar-sjóðs og Framkvæmdasjóðs ferðamannastaða. Unnið er að forgangsroðun verkefna í aðgerða-áætlun ferðamálastefnu til 2030 til að tryggja megi framkvæmd þeirra, auk verkefna á sviði ferðaþjónustu sem tengjast aðgerðaáætlun Atvinnustefnu Íslands 2026–2027.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Aukin verðmætasköpun		
Einföldun á regluverki og stjórnsýslu í ferðaþjónustu.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Viðvarandi markaðssetning á Íslandi sem áfangastað ferðamanna.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Efling gagnaöflunar og rannsóknna í ferðaþjónustu.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Lögfesting Flugþróunarsjóðs.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Jákvæðari upplifun heimamanna og ferðamanna		
Efling Framkvæmdasjóðs ferðamannastaða til að stuðla að dreifingu ferðamanna og jafnari árstíðasveiflu.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Lagaumgjörð um ábyrgð, öryggi og aðgengi á ferðamannastöðum.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Endurskoðun á gæða- og umhverfissvottun fyrir ferðaþjónustu.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Aukin umhverfisleg sjálfbærni í ferðaþjónustu		
Þróun Jafnvægisáss ferðamála til að meta álag og þolmörk áfangastaða.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.663,1 m.kr. og hækkar um 149,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 31,1 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Gert er ráð fyrir tímabundnu 330 m.kr. framlagi í eitt ár til að ráðast í átak um neytendamarkaðssetningu í þágu íslenskrar ferðaþjónustu sem Íslandsstofa mun bera ábyrgð á. Kostnaður við verkefnið er áætlaður um 630 m.kr. á árinu 2026 en þar af er gert ráð fyrir að ráðuneytið muni nýta 330 m.kr. af uppsöfnuðum afgangi á safnlið ferðamála til verkefnisins, sem myndast hefur þar sem innleiðing aðgerðaáætlunar um ferðamálastefnu hefur tafist. Er tillögu þessari ætlað að fjármagna þann hluta.
- Tímabundið 100 m.kr. framlag til Flugþróunarsjóðs fellur niður sem veitt var í fjárlögum 2026 til eins árs.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 127,1 m.kr.

15 Orkumál

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð ráðherra umhverfis-, orku- og loftslagsmála. Einn málaflokkur heyrir undir málefнасviðið sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

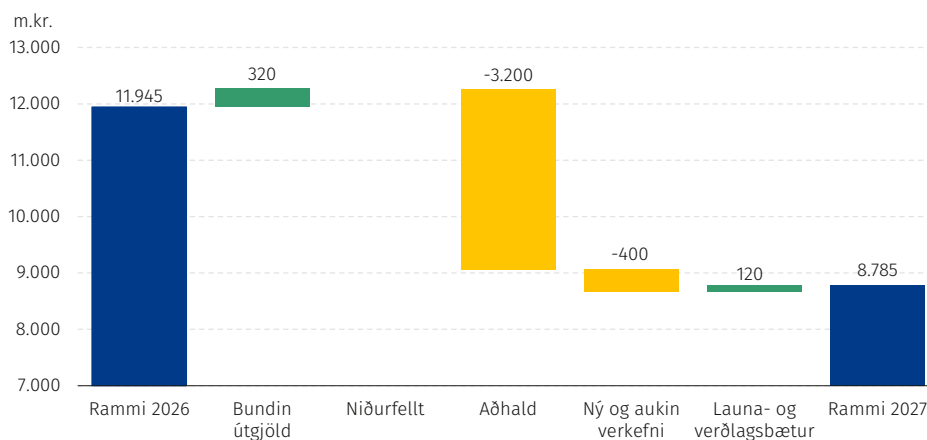
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
15 Orkumál					
15.10 Stjórnun og þróun orkumála	17.781,2	11.945,1	8.785,0	-26,5	-50,6
14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	17.781,2	11.945,1	8.785,0	-26,5	-50,6
Samtals	17.781,2	11.945,1	8.785,0	-26,5	-50,6

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs *15 Orkumál* samkvæmt fjárlagafrumvarpi ársins 2027 eru 8.785 m.kr. og lækka um 3.280 m.kr. á föstu verðlagi eða sem svarar til 27,5% lækkun. Launa- og verðlagsbreytingar ársins nema 119,9 m.kr. en að þeim meðtöldum nemur lækkun ársins 26,5%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
15 Orkumál					
Rekstrarframlög	1.166,8	259,6	263,1	1,3	-77,5
Rekstrartilfærslur	5.538,7	6.491,6	6.528,0	0,6	17,9
Fjármagnstilfærslur	11.075,7	5.193,9	1.993,9	-61,6	-82,0
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	17.781,2	11.945,1	8.785,0	-26,5	-50,6
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	11.945,1	8.785,0	-26,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	11.945,1	8.785,0	-26,5	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

15.10 Stjórnun og þróun orkumála

Starfsemi málaflokksins er í höndum Umhverfis- og orkustofnunar sem heldur utan um verkefni Loftslags- og orkusjóðs og auk þess heyra niðurgreiðslur á húshitun og jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku undir málaflokkinn.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Tryggt orkuöryggi fyrir alla landsmenn		
Aukið áfallaþol og úrræði Raforkueftirlitsins til að tryggja orkuöryggi.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Greining og mótun fjármögnunar og fyrir-komulags öryggisbirgða jarðefnaeldsneytis.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Aukin hagkvæmni í tengingu nýrra orkukosta auk flutnings- og dreifikerfisins.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Framlagning og eftirfylgni orkuöflunaráætlunar.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Einföldun leyfisferla til flýtingar uppbyggingar raforkuinnviða.	Umhverfis- og orkustofnun	Innan ramma
Treysta umgjörð heilbrigðs orkumarkaðar.	Umhverfis- og orkustofnun	Innan ramma
Átaksverkefni um leit og nýtingu jarðhita.	Loftslags- og orkusjóður	Innan ramma

Stuðningur við ýmis verkefni sem stuðla að bættri orkunýtni, s.s. ör- og smávirkanir og orkusamfélög.

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti og Loftslags- og orkusjóður

Innan ramma

Markmið 2: Aukið hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa í orkubúskap landsins

Stuðningur við kaup á ökutækjum er ganga fyrir hreinni orku, loftslagsvænum almenn-ingssamgöngum og virkum ferðamáta og uppbyggingu innviða.

Loftslags- og orkusjóður

Innan ramma

Greining á stöðu innviða fyrir orkuskipti og uppfærð orkuskipta- og innviðaáætlun, þ.m.t. innviðir við ferðamannastaði, gististaði og þjóðvegi sem og innviði fyrir rafvæðingu þyngri ökutækja á völdum stöðum landsins. Einnig greining á orkuskiptum í höfnum og rafvæðingu strandsiglinga.

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti

Innan ramma

Mótun stefnu og styrkjafyrirkomulags fyrir óhefðbundið eldsneyti.

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti

Innan ramma

Orkuskipti og aðgerðaáætlun loftslagsmála.

Loftslags- og orkusjóður

Innan ramma

Verkefni hringrásarhagkerfisins.

Loftslags- og orkusjóður

Innan ramma

Markmið 3: Jöfnun orkukostnaðar á landsvísi

Jöfnun á kostnaði við dreifingu raforku á landsbyggðinni.

Umhverfis- og orkustofnun

Innan ramma

Aukin neytendavernd og samkeppni á raf-orkumarkaði. Niðurgreiðslur á hitun íbúðar-húsnæðis.

Umhverfis- og orkustofnun o.fl.

Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 samkvæmt fjárlögum er 8.785 m.kr. og lækkar um 3.160,1 m.kr. milli ára.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Framlög til Loftslags- og orkusjóðs lækka um 3.200 m.kr. í samræmi við 1.200 m.kr. sértæka aðhaldsráðstöfun í fjármálaáætlun auk 2.000 m.kr. óskiptrar aðhaldsráðstöfunar á málefnasviðið sem útfærð er á sjóðinn í heild sinni. Samkvæmt nágildandi fjármálaáætlun hækka útgjaldaheimild sjóðsins um 1.000 m.kr. að ári liðnu.
- Framlög til niðurgreiðslna á húshitun lækka um 80 m.kr.
- Jöfnunargjald ársins getur enn tekið breytingum.

16 Markaðseftirlit og neytendamál

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð atvinnuvegaráðherra og fjármála- og efnahagsráðherra. Tveir málaflokkar heyra undir málefnasviðið sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mæla-
borði á vef Stjórnarráðsins.

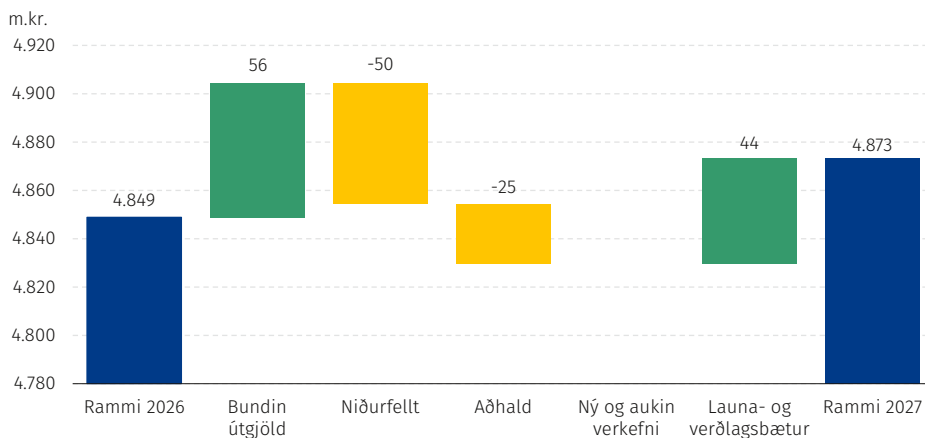
16 Markaðseftirlit og neytendamál	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
16.10 Markaðseftirlit og neytendamál	4.283,8	4.599,3	4.635,0	0,8	8,2
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	3.392,5	3.602,4	3.661,1	1,6	7,9
04 Atvinnuvegaráðuneyti	891,3	996,9	973,9	-2,3	9,3
16.20 Stjórnsýsla atvinnumála og nýsköpunar	246,8	249,6	238,3	-4,5	-3,4
04 Atvinnuvegaráðuneyti	246,8	249,6	238,3	-4,5	-3,4
Samtals	4.530,6	4.848,9	4.873,3	0,5	7,6

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 16 Markaðseftirlit og neytendamál árið 2027 eru áætluð 4.873,3 m.kr. og lækka um 19,2 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 0,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 24,4 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 0,5%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
16 Markaðseftirlit og neytendamál					
Rekstrarframlög	955,3	1.033,3	1.050,2	1,6	9,9
Rekstrartilfærslur	3.567,5	3.808,6	3.815,9	0,2	7,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	7,8	7,0	7,2	2,9	-7,7
Heildarútgjöld	4.530,6	4.848,9	4.873,3	0,5	7,6
Rekstrartekjur	-	30,1	27,4	-9,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	4.818,8	4.845,9	0,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	4.848,9	4.873,3	0,5	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

16.10 Markaðseftirlit og neytendamál

Starfsemi málaflokksins er í höndum atvinnuvegaráðuneytis, Samkeppniseftirlitsins, Neytendastofu og Fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Aukið gagnsæi, virkari samkeppni og heilbrigðari viðskiptahættir fjármála- og viðskiptalífs		
Eftirfylgni aðgerðaáætlunar þingsályktunar um stefnu í neytendamálum til 2030.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Endurskoðun löggjafar til að efla neytendavernd og treysta umgjörð neytendamála.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Sameining stofnana og verkefna á sviði viðskipta-, samkeppnis- og neytendamála.	Atvinnuvegaráðuneyti	Innan ramma
Áframhaldandi endurskoðun á regluverki á fjármálamarkaði og undirbúningur lagafrumvarps með einföldun að markmiði.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti og Seðlabanki Íslands	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 4.635 m.kr. og lækkar um 7,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 43,4 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Gert er ráð fyrir að 50 m.kr. tímabundið framlag til Neytendasamtakanna falli niður sem veitt var til eins árs til stuðnings við leigjendaaðstoð.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 58,7 m.kr. í samræmi við rekstraráætlun Fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands. Fjárveiting úr ríkissjóði er jafn há áætluðum tekjum af eftirlitsgjaldi til að standa undir rekstri Fjármálaeftirlitsins. Sjá nánari umfjöllun í frumvarpi til laga um breytingar á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2027.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 13,3 m.kr.

16.20 Stjórnsýsla atvinnumála og nýsköpunar

Starfsemi málaflokksins er í höndum atvinnuvegaráðuneytis. Undir málaflokkinn fellur einn fjárlagaliður sem er ýmis verkefni og þar undir eru ýmis viðskipta- og bankamál umsvifamest.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 238,3 m.kr. og lækkar um 11,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 0,2 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins snúa að útfærslu aðhaldskröfu sem samtals nemur 11,5 m.kr.

17 Umhverfismál

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

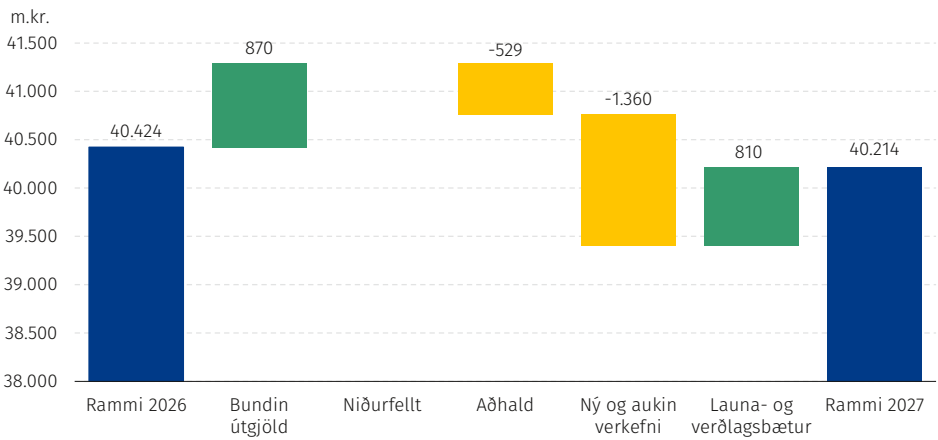
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17 Umhverfismál					
17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla	9.436,7	8.682,0	9.359,8	7,8	-0,8
01 Forsætisráðuneyti			835,2		
14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	9.436,7	8.682,0	8.524,6	-1,8	-9,7
17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands	6.217,4	6.049,6	6.854,6	13,3	10,2
14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	6.217,4	6.049,6	6.854,6	13,3	10,2
17.30 Meðhöndlun úrgangs	10.718,1	11.575,1	12.039,1	4,0	12,3
14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	10.718,1	11.575,1	12.039,1	4,0	12,3
17.40 Varnir vegna náttúruvá	5.860,5	5.024,1	4.862,5	-3,2	-17,0
10 Innviðaráðuneyti	1.628,3				
14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	4.232,2	5.024,1	4.862,5	-3,2	14,9
17.50 Stjórnsýsla umhverfismála	7.179,6	9.093,6	7.098,4	-21,9	-1,1
14 Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	7.179,6	9.093,6	7.098,4	-21,9	-1,1
Samtals	39.412,3	40.424,4	40.214,4	-0,5	2,0

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 17 *Umhverfismál* árið 2027 eru áætluð 38.602,9 m.kr. og lækka um 961,2 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 2,4%. Launa- og verðlagsbreytingar ársins nema 777,1 m.kr. en að þeim meðtöldum nemur lækkun ársins 0,5%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsörðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Samkvæmt áherslum ríkisstjórnarinnar er auknum fjármunum forgangsraðað í þágu markvissrar uppbyggingar varnarmannvirkja gegn ofanflóðum. Samhliða verður hættumatsvinnu flýtt vegna eldgosa, vatns- og sjávarflóða sem og kortlagningu skriðuhættu í östöðugum hlíðum. Markmiðið er að auka öryggi, bæta viðbúnað og auka aðlögunarhæfni til að bregðast við vaxandi hættu á náttúruvá, m.a. vegna loftslagsbreytinga. Vegna þess aukast fjárheimildir um 300 m.kr. Einnig er fjármunum forgangsraðað innan núverandi fjárheimilda til að leggja áherslu á aðgerðir sem hafa margþættan umhverfislegan ávinning, þar á meðal aukin verndun hafsvæða og endurheimt vistkerfa, til þess að vinna samtímis að líffræðilegri fjölbreytni, árangri í loftslagsmálum og náttúruvernd. Enn fremur er lögð áhersla á að efla hollustuháttamál m.t.t. einföldunar, samræmingar og betri þjónustu.

Almenn aðhaldskrafa og aðrar sértækar aðhaldsráðstafanir á árinu nema alls 501,6 m.kr. fyrir málefнасviðið í heild.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
17 Umhverfismál					
Rekstrarframlög	25.315,4	22.746,1	24.975,9	9,8	-1,3
Rekstartilfærslur	6.750,3	11.192,2	8.922,6	-20,3	32,2
Fjármagnstilfærslur	5.803,4	5.030,2	4.855,2	-3,5	-16,3
Fjárfestingarframlög	1.543,2	1.455,9	1.460,7	0,3	-5,3
Heildarútgjöld	39.412,3	40.424,4	40.214,4	-0,5	2,0
Rekstrartekjur	-	5.303,0	5.985,3	12,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	33.621,4	32.789,1	-2,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	1.500,0	1.440,0	--	-
Samtals fjármögnun	-	40.424,4	40.214,4	-0,5	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

17.10 Náttúruvernd, skógrækt og landgræðsla

Starfsemi málaflokksins er í höndum Náttúruverndarstofnunar, Lands og skógar, sem og Þjóðgarðsins á Þingvöllum (sem fellur undir viðfangsefni forsætisráðuneytis). Helstu verkefni sem falla undir málaflokkinn eru: umsjón og rekstur náttúruverndarsvæða, verndun líffræðilegrar fjölbreytni, innviðauppygging og landvarsla, gróður- og jarðvegsvernd, stöðvun eyðingar jarðvegs og gróðurs, eftirlit með nýtingu lands, endurheimt raskaðra vistkerfa, þ.m.t. birkiskóga og mýrlendis, og uppbygging og sjálfbær nýting skógarauðlindar. Um verkefni innan málaflokksins gilda einkum lög um náttúruvernd, lög um landsáætlun um uppbyggingu

innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum, lög um landgræðslu og lög um skóga og skógrækt.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að bæta ástand áfangastaða innan náttúruverndarsvæða		
Stuðningur við uppbyggingu innviða á ferðamanna-stöðum í samræmi við landsáætlun um innviði til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Reglubundið mat á ástandi skilgreindra áfangastaða innan náttúruverndarsvæða.	Náttúruverndarstofnun, Þjóðgarðurinn á Þingvöllum	Innan ramma
Markmið 2: Að auka árlegt umfang uppgræðslu og endurheimtar vistkerfa og nýskógræktar		
Endurheimt vistkerfa á ríkisjörðum. ¹	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Innleiðing reglugerðar nr. 670/2024, um sjálfbæra landnýtingu.	Land og skógur	Innan ramma
Rannsóknir á samspili landnotkunar og loftslagsmála.	Land og skógur	Innan ramma
Þróun stuðnings við verndun og endurheimt vistkerfa og nýskógrækt.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Skilgreining svæða með virka endurheimt í skilningi samnings Sþ um líffræðilega fjölbreytni.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Að efla náttúruvernd með friðlýsingu náttúruverndarsvæða ²		
Kortlagning óbyggðra víðerna skv. reglugerð.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Innleiðing stefnu og aðgerðaáætlun um verndun líffræðilegrar fjölbreytni.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Friðlýsingar á grunni náttúruminjasráðar og í samstarfi við umsjónaraðila lands.	Náttúruverndarstofnun	Innan ramma
Vinnsla stjórnunar- og verndaráætlana fyrir friðlýst svæði.	Náttúruverndarstofnun	Innan ramma

Markmið 4: Að auka þekju verndarsvæða í skilningi samnings SP um líffræðilega fjölbreytni

Greining á því hvaða landsvæði teljast verndarsvæði í skilningi samnings SP um líffræðilega fjölbreytni.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Greining á því hvaða hafsvæði ættu að njóta verndar eða vera undir annarri virkri svæðisvernd.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Fríðlýsing eða önnur verndun svæða.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Efling rannsókna á vistkerfum hafs og vatna.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma

^{1.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í málaflokki 17.5 um að draga úr nettólosun gróðurhúsalofttegunda í samræmi við aðgerðaáætlun í loftslagsmálum.

^{2.} Markmiðið heyrði áður undir málaflokk 17.50.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 skv. fjárlögum er 8.524,6 m.kr. og hækkar um 702,9 m.kr. milli ára.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Hækkun á sértekjuáætlun Náttúruverndarstofnunar um 319 m.kr.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 228,8 m.kr. vegna tímabundinna verkefna og vega þar þýngst náttúrumiðaðar lausnir í einkalöndum og styrking átaks til endurheimtar á ríkisjörðum.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 335 m.kr.
- Hækkun vegna launa- og verðlagsbreytingar er 276,2 m.kr.

17.20 Rannsóknir og vöktun á náttúru Íslands

Starfsemi málaflokksins er í höndum Náttúrufræðistofnunar og Veðurstofu Íslands. Helstu verkefni sem falla undir málaflokkinn eru vöktun og grunnrannsóknir á öllum þáttum þeirra málefnasviða er ráðuneytinu tilheyra og mynda grundvöll fyrir góða og upplýsta ákvarðanatöku, s.s. vöktun náttúru og líffræðilegra þátta, auðlinda (þ.m.t. orkuauðlinda), náttúruvár, áhrifa loftslagsbreytinga, landnýtingar og umhverfisþátta. Enn fremur miðlun og hagnýting rannsókna. Um verkefni innan málaflokksins gilda einkum lög um náttúruvernd, lög um Náttúrufræðistofnun og náttúrustofur, lög um verndun Mývatns og Laxár, lög um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum, lög um loftslagsmál, lög um grunngerð fyrir stafrænar landupplýsingar og lög um Veðurstofu Íslands.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að efla vöktunarkerfi vegna náttúruvár		
Átak í gerð áhættu- og hættumats.	Veðurstofa Íslands	Innan ramma
Bætt vöktun náttúruvár með áreiðanlegri og lengri viðvörunartíma og bættu rekstraröryggi vöktunarkerfa.	Veðurstofa Íslands	Innan ramma
Styrking reksturs og efling mælakerfis fyrir veður, vatn og jörð.	Veðurstofa Íslands	Innan ramma
Endurnýjun og uppbygging veðursjárkerfis.	Veðurstofa Íslands	Innan ramma
Uppbygging upplýsingatækni og netöryggisinnviða.	Veðurstofa Íslands	Innan ramma
Markmið 2: Að efla rannsóknir á áhrifum loftslagsbreytinga		
Rannsóknir, vöktun og miðlun á loftslagsbreytingum og þeim afleiðingum sem þær kunna að valda.	Veðurstofa Íslands	Innan ramma
Rannsóknir á áhrifum loftslagsbreytinga á súrnun sjávar. ¹	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Kortlagning á skriðum.	Náttúrufræðistofnun	Innan ramma

¹ Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í málaflokki 17.5 um að draga úr nettólosun gróðurhúsalofttegunda í samræmi við aðgerðaáætlun í loftslagsmálum og er jafnframt fjármagnað af þeim lið.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 6.854,6 m.kr. og hækkar um 805,0 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- 100 m.kr. vegna átaks í gerð áhættu- og hættumats vegna eldgosa á Reykjanesi fellur niður.
- 450 m.kr. hækkun vegna hættumats, vöktunar og rýmingaráætlunar vegna ofan-, vatns- og sjávarflóða.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 146 m.kr.
- Hækkun vegna launa- og verðlagsbreytingar er 278,2 m.kr.

17.30 Meðhöndlun úrgangs

Helsta verkefni málaflokksins er að draga úr sóun með því að koma í veg fyrir myndun úrgangs og auka endurnotkun, stuðla að bættri meðhöndlun úrgangs með endurvinnslu og annarri endurnýtingu og stuðla þannig að sem minnstri förgun, í anda hringrásarhagkerfis. Eftirtaldir aðilar falla undir málaflokkinn: Úrvinnslusjóður og Endurvinnslan hf.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að auka endurvinnslu heimilisúrgangs		
Framkvæmd aðgerða á grundvelli stefunnar „Í átt að hringrásarhagkerfi, stefna í úrgangsmálum 2021–2032“.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti o.fl.	Innan ramma
Framkvæmd aðgerða á grundvelli úrgangsforvarnastefunnar „Saman gegn sóun“.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti, Umhverfis- og orkustofnun o.fl.	Innan ramma
Framkvæmd aðgerða á grundvelli aðgerðaáætlunar í plastmálefnum frá árinu 2020.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti o.fl.	Innan ramma
Framkvæmd aðgerða gegn matarsóun á grundvelli aðgerðaáætlunar gegn matarsóun frá árinu 2021.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti, Umhverfis- og orkustofnun o.fl.	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 skv. fjárlögum er 12.039,1 m.kr. og hækkar um 464 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins vegna Endurvinnslunnar hækkar um 351,9 m.kr. Byggt er á áætlun um magnaukningu og hækkun á skila- og umsýslugjaldi.
- Fjárheimild málaflokksins vegna Úrvinnslusjóðs er augin um 112 m.kr. vegna áætlunar um magnaukningu og hækkun á úrvinnslugjaldi. Úrvinnslugjald ársins getur enn tekið breytingum.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 0 m.kr.
- Hækkun vegna launa- og verðlagsbreytingar er 2 m.kr.

17.40 Varnir gegn náttúruvá

Helstu verkefni sem falla undir málaflokkinn eru gerð hættumats vegna ofanflóða, eldgosa, vatns- og sjávarflóða, frumathugun og hönnun varnarmannvirkja, uppbygging, viðhald og vöktun varnarmannvirkja.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að tryggja fullnægjandi öryggi fyrir íbúa landsins gegn ofanflóðum		
Uppbyggingu snjóflóðavarnargarða undir Gilsbakkagili og Milligiljum á Bíldudal, undir Nes- og Bakkagiljum í Neskaupstað, undir Bjólfi á Seyðisfirði og á Flateyri undir Innra-Bæjargili og Skollahvilft. Endurgerð upptaka stoðvirkja í Drangagili í Neskaupstað. Fyrsti áfangi skriðuvarna undir Botnum á Seyðisfirði.	Ofanflóðasjóður	300 m.kr.
Viðhald og efling mannvirkja á Fáskrúðsfirði, Ísafirði og í Neskaupstað.	Ofanflóðasjóður	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 skv. fjárlögum er 4.862,5 m.kr. og lækkar um 161,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins eykst tímabundið um 300 m.kr. Um er að ræða tilfærslu fjárheimilda frá 2029 til 2027 til að flýta framkvæmd á uppbyggingu snjóflóðavarna undir Nes- og Bakkagiljum í Neskaupstað.
- Samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnarinnar var fjárheimild málaflokksins aukin ótímabundið um 250 m.kr. árið 2026 til að hraða uppbyggingu varnavirkja vegna ofanflóða, sbr. markmið nr. 1. Um var að ræða fyrsta áfanga á lengri vegferð en skv. fjármálaáætlun 2027–2031 er gert ráð fyrir að auka enn frekar við þessar fjárheimildir þannig að þær hafi aukist um 1 ma.kr. árlega undir lok gildistíma áætlunarinnar.
- 450 m.kr. eru millifærðar á Veðurstofu Íslands vegna hættumats, vöktunar og rýmingaráætlana vegna ofan-, vatns- og sjávarflóða.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 0 m.kr.
- Hækkun vegna launa- og verðlagsbreytingar er 13 m.kr.

17.50 Stjórnsýsla umhverfismála

Helstu verkefni sem falla undir málaflokkinn eru loftslagsmál, stjórnsýsla umhverfis- og orkumála, að tryggja heilnæmt umhverfi og öruggar neysluvörur og mat á umhverfisáhrifum, miðlun upplýsinga til almennings, þátttökuréttindi almennings og að tryggja réttláta málsmeðferð, stjórn vatnamála og fráveitumál.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að draga úr nettólosun gróðurhúsalofttegunda í samræmi við markmið Íslands í loftslagsmálum		
Stefnumótun á sviði loftslagsmála, t.d. skilgreining á kolefnishlutleysi.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Stuðningur við orkuskipti og verkefni á sviði loftslagsmála.	Loftslags- og orkusjóður	Innan ramma
Samtal við ESB um hert markmið í loftslagsmálum og innleiðing regluverks því tengdu.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Úrbætur á losunarbókhalði fyrir landnotkun, breytta landnotkun og skógrækt (LULUCF) með hliðsjón af reglum ESB og loftslagssamningi SP.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti, Umhverfisstofnun, Land og skógur	Innan ramma
Innleiðing aðgerðaáætlunar í loftslagsmálum og aðlögunaráætlun vegna áhrifa loftslagsbreytinga.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Að efla hreinsun fráveitu		
Átak í fráveitumálum sveitarfélaga.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 samkvæmt fjárlögum er 7.098,4 m.kr. og lækkar um 1.995,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Útgjaldasvigrúm málaflokksins lækkar varanlega um 1.660 m.kr. vegna lækkunar á ráðstöfun losunarheimilda.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 532 m.kr. vegna fjármögnunar ýmissa tíma-bundinna verka á öðrum málaflokkum á sama málefnasviði.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 115 m.kr.
- Hækkun vegna launa- og verðlagsbreytingar er 206,5 m.kr.

18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð forsætisráðherra, menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðherra, mennta- og barnamálaráðherra og umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

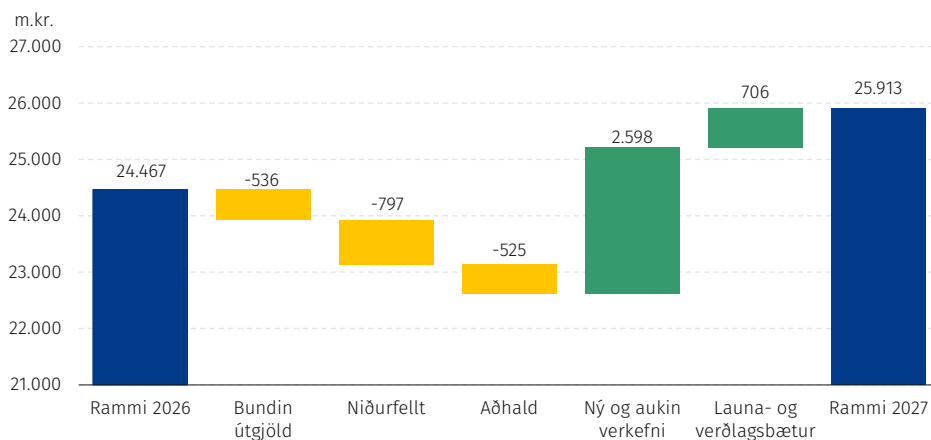
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
18.10 Safnamál	7.112,0	6.227,9	6.820,1	9,5	-4,1
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar. ..	7.112,0	6.227,9	6.820,1	9,5	-4,1
18.20 Menningarstofnanir	8.770,3	8.931,6	8.996,7	0,7	2,6
14 Umhverfis-, orku- og loftslagsr.	460,9	440,4	412,4	-6,4	-10,5
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar. ..	8.309,4	8.491,2	8.584,3	1,1	3,3
18.30 Menningarsjóðir	5.526,1	5.861,9	5.678,6	-3,1	2,8
14 Umhverfis-, orku- og loftslagsr.	326,0	385,3	414,6	7,6	27,2
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar. ..	5.200,1	5.476,6	5.264,0	-3,9	1,2
18.40 Íþróttar- og æskulýðsmál	2.310,1	3.445,4	4.417,5	28,2	91,2
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	2.310,1	3.445,4	4.417,5	28,2	91,2
Samtals	23.718,5	24.466,8	25.912,9	5,9	9,3

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli áranna 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs 18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál árið 2027 eru áætluð 25.912,9 m.kr. og hækka um 740,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 3,0%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1.446,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 5,9% hækkunar.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangs röðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Aðhald á málefnasviðinu birtist í einföldun, straumlínulögun og nýtingu tækifæra til samlegðar og sameiningar auk hagræðingar hjá hverri stofnun fyrir sig.

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	14.049,3	14.267,3	14.665,2	2,8	4,4
Rekstrartilfærslur	8.348,9	8.127,6	7.906,9	-2,7	-5,3
Fjármagnstilfærslur	341,4	516,2	545,5	5,7	59,8
Fjárfestingarframlög	978,9	1.555,7	2.795,3	79,7	185,6
Heildarútgjöld	23.718,5	24.466,8	25.912,9	5,9	9,3
Rekstrartekjur	-	2.619,3	2.773,4	5,9	-
Framlag úr ríkissjóði	-	21.847,5	23.139,5	5,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	24.466,8	25.912,9	5,9	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

18.10 Safnamál

Starfsemi málaflokksins er í höndum ríkis og sveitarfélaga, sjálfseignarstofnana og annarra aðila.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að almenningur hafi betri aðgang að menningar- og náttúruarfi þjóðarinnar		
Aukinn stuðningur við að bæta aðgengi landsmanna að menningu og listum óháð búsetu og efnahag.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Unnið að sameiningu Náttúru-minjasafns Íslands og Náttúrufræðistofnunar Íslands.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti og umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	Innan ramma

Ljúka við uppbyggingu nýs sýningarhúsnæðis fyrir Náttúruminjasafn.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Áfram unnið að framtíðarlausn húsnæðismála og reksturs Listasafns Íslands. Tekin verður ákvörðun um framtíðarstaðsetningu.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	85 m.kr.
Unnið að sameiningu Landsbókasafns Íslands og Hljóðbókasafns Íslands og rekstrargrundvöllur styrktur	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	54 m.kr.
Aukin framlög til Þjóðskjalasafns Íslands til stuðnings lögbundnum verkefnum. Með aukinni hagræðingu hjá ríkinu og niðurlagningu stofnana hefur umfang verkefna stofnunarinnar aukist.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	50 m.kr.
Markmið 2: Bæta vernd á menningararfi þjóðarinnar í samræmi við alþjóðlegar kröfur		
Unnið að áætlun um vernd menningarminja vegna aðsteðjandi hættu; náttúruvár, stríðsástands o.fl.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Unnið að áætlun um uppbyggingu og endurnýjun varðveislurýma fyrir safnkost í ríkiseigu í tengslum við innleiðingu á viðbragðsáætlunum safna vegna loftslags- og náttúruvár.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Efla rannsóknir og skráningu		
Unnið skv. áætlun um forgangsroðun skráninga og stafvæðingar safnkosts og gagnaöflunar.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 6.820,1 m.kr. og hækkar um 321,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 271,1 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Í samræmi við ákvarðanir ríkisstjórnarinnar er lagt til að auka framlag til safna um 189 m.kr. til að styðja við lögbundin verkefni.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málaflokksins nemur 93,6 m.kr. og er útfærð með hlutfallslegri skiptingu niður á stofnanir og verkefni málaflokksins.

18.20 Menningarstofnanir

Starfsemi málaflokksins nær yfir opinberar stofnanir á sviði lista og menningar, s.s. Þjóðleikhúsið, Óperuna, Sinfóníuhljómsveit Íslands, Íslenska dansflokkinn, Kvikmyndamiðstöð Íslands og Minjastofnun Íslands.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Vernda menningararf þjóðarinnar með markvissari hætti		
Efla skráningu menningarminja í landinu, bæði út frá skilgreindum forgangssvæðum og áherslusvæðum, þ.m.t. svæðum sem eru utan skráningarskyldra svæða sveitarfélaga vegna skipulagsgerðar, þjóðlendna og friðlýstra svæða.	Minjastofnun Íslands	Innan ramma
Efla tækniinnviði, upplýsingaveitur og miðlun gagna á sviði skráningar menningarminja, þ.m.t. gagnagrunn.	Minjastofnun Íslands	Innan ramma
Markmið 2: Tryggja jafnt aðgengi að menningu óháð efnahag og búsetu		
Aukinn stuðningur við bætt aðgengi landsmanna að menningu og listum óháð búsetu og efnahag.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma ¹
Undirbúningur hafinn við viðbyggingu við þjóðleikhúsið.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	50 m.kr.
Bætt aðgengi að íslenskum kvikmyndaarfi með samvinnu Kvikmyndamiðstöðvar Íslands og Kvikmyndasafns Íslands.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Styrkja gagnadrifna stefnumótun með samræmdri gagnasöfnun og skilgreiningum hjá menningarstofnunum		
Innleiðing mælikvarða á aðsókn og aðgengi að menningarstofnunum.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 8.996,7 m.kr. og lækkar um 274,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 339,3 m.kr.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er eftirtalin:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 50 m.kr. til að hefja framkvæmdir viðbyggingar við Þjóðleikhúsið.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málaflokksins nemur 143,1 m.kr. og er skipt niður á stofnanir og safnlið málaflokksins.

¹ Verkefnið byggist á aðgerð 13 í stefnuýfirlýsingu ríkisstjórnarinnar. Það grunvallast á markmiði 1 í málaflokki 18.30 þar sem það er fjármagnað.

18.30 Menningarsjóðir

Starfsemi málaflokksins felst í fjárveitingum ríkisins sem er úthlutað í gegnum lögbundna sjóði. Undir málaflokkinn heyra m.a. launasjóðir listamanna og ýmsir sjóðir á sviði menningar og lista. Markmið málaflokksins eru að auðga nýsköpun í skapandi greinum, einfalda umhverfið, efla þjónustu og vinna að sameiningu þar sem við á. Í því felst m.a. að styrkja innlenda sköpun og stuðla að auknum útflutningi íslenskrar menningar og lista.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Bætt aðgengi að menningu og listum		
Aukinn stuðningur við að bæta aðgengi landsmanna að menningu og listum óháð búsetu og efnahag.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma ²
Markmið 2: Efla stöðu íslenskrar tungu og íslensks táknmáls í samfélaginu		
Efling íslensku með áherslu á börn og ungmenni.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	150 m.kr.
Unnið skv. aðgerðaáætlunum í málefnum íslenskrar tungu og íslensks táknmáls.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma.
Unnið skv. áætlun stjórnvalda á sviði máltækni og gervigreindar en áherslur endurmetnar m.t.t. breytinga í starfsumhverfi, þar á meðal nýrrar miðstöðvar um gervigreind og máltækni og annarra breytinga á tækni eða regluverki. ³	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma.
Markmið 3: Hagnýting máltæknilausna fyrir almenning		
Þróun íslensks risamállíkans og stækkun risamálheildar til að styðja við þróun og hagnýtingu gervigreindarlausna fyrir íslenskt samfélag. ⁴	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma.

² Verkefnið byggist á aðgerð 13 í stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar. Fjármagn er sett í verkefnið á lið 18.30 en það nær jafnframt til verkefna á liðum 18.10 og 18.20.

³ Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í málaflokki 7.20.

⁴ Verkefnið styður við markmið 2 í málaflokki 7.10.

Markmið 4: Tryggja tölfræði og kyngreind gögn um menningarsjóði

Skilgreining og birting lykiltalna um menningarstarf og skapandi greinar.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Unnið að samþættingu og skilvirkni sjóðakerfis lista, menningar og skapandi greina.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Áfram unnið að eftirfylgd fyrir nügildandi stefnur og aðgerðaáætlanir á sviði listgreina. Innleiðing á bókmenntastefnu og sviðslistastefnu.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Kortlagning og skráning strandminja í hættu.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti, Minjastofnun Íslands	55 m.kr.
Viðhald kirkjubygginga sem falla undir lög um menningarminjar.	Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti	75 m.kr.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 5.678,6 m.kr. og lækkar um 251,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 68,5 m.kr.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Í samræmi við ákvörðun ríkisstjórnarinnar er fjárheimild málaflokksins aukin um 650 m.kr. til verkefna í tengslum við máltaekni og gervigreind. Lagt er til að 350 m.kr. af framlaginu verði varið til verkefna gervigreindar með millifærslu á málefнасvið 7 – *Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar*. Heildaráhrif á málaflokk 18.30 eru því 300 m.kr. aukning.
- Í samræmi við ákvörðun ríkisstjórnarinnar er fjárheimild málaflokksins aukin um 300 m.kr. til að auka framlag til menningarsjóða og listamannalauna.
- Í samræmi við ákvörðun ríkisstjórnar er fjárheimild málaflokksins aukin um 150 m.kr. til eflingar íslenskunni.
- Tímabundin millifærsla 300 m.kr. fjárheimildar milli málefнасviða frá fjárlögum 2026 gengur til baka á málefнасvið 7 – *Nýsköpun, samkeppni og þekkingargreinar*.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 259,2 m.kr. og er útfærð með hlutfallslegri skiptingu niður á safnlið, stofnanir og verkefni málaflokksins.

18.40 Íþróttta- og æskulýðsmál

Starfsemi í málaflokknum er að mestu leyti á hendi frjálsra félaga og félagasamtaka í samstarfi við ríki og sveitarfélög og veltur starfsemi þeirra að hluta til á sjálfböðastarfi en að mestu á ráðnu starfsfólki sem sinnir faglegu starfi. Meginmarkmið aðgerða ríkis og sveitarfélaga skv. íþróttalögum er að stuðla að því að allir landsmenn eigi þess kost að iðka íþróttir við sem hagstæðust skilyrði og tilgangur æskulýðslaga er að styðja börn og ungmenni til þátttöku í æskulýðsstarfi og skapa sem bestar aðstæður fyrir þau til að vera virkir þátttakendur í samfélaginu. Vinna er hafin við gerð ungmennastefnu sem mun skapa sameiginlega sýn stjórnvalda á málefni ungs fólks. Ríki og sveitarfélög styðja starfsemi íþróttta- og æskulýðssamtaka með ýmsum hætti og vinna að því að skapa trausta umgjörð um starfsemina.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu

breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Efla umgjörð og stuðning við afreksíþróttafólk		
Efla heildarumgjörð afreksíþrótta með áframhaldandi innleiðingu nýs fyrirkomulags afreksíþróttastarfs.	Mennta- og barnamálaráðuneyti, Íþrótta- og Ólympíusamband Íslands	Innan ramma
Þróun samstarfsvettvangs gegn hagræðingu úrslita í íþróttakeppnum í samræmi við alþjóðasamning Evrópuráðsins.	Mennta- og barnamálaráðuneyti, dómsmálaráðuneyti, ríkislögreglustjóri og hagsmunaaðilar	Innan ramma
Markmið 2: Bæta umgjörð og auka gæði í skipulögðu æskulýðsstarfi		
Fylgjast með þátttöku barna með annað móðurmál en íslensku í íþrótta- og æskulýðsstarfi og setja áherslur í samninga við íþrótta- og æskulýðssamtök og sjóði sem stuðla að aukinni þátttöku iðkenda í þessum hópi.	Mennta- og barnamála- ráðuneyti, Menntavísindasvið HÍ og íþrótta- og æskulýðsfélög	Innan ramma
Undirbúningur seinni aðgerðaáætlunar tómsunda- og félagsstarfs barna og ungmenna til 2031.	Mennta- og barnamálaráðuneyti, Æskulýðsráð, Samband íslenskra sveitarfélaga, umboðsmaður barna og hagaðilar	Innan ramma
Unnið að gerð ungmennastefnu og endurskoðun æskulýðslaga.	Mennta- og barnamálaráðuneyti, Æskulýðsráð, Samband íslenskra sveitarfélaga, umboðsmaður barna og hagaðilar	Innan ramma
Markmið 3: Bæta umgjörð og auka gæði í skipulögðu íþróttastarfi		
a. Unnið að framkvæmdum við þjóðarhöll. b. Unnið að undirbúningi vegna þjóðarleikvangs í knattspyrnu. c. Unnið að undirbúningi vegna þjóðarleikvangs í frjálsíþróttum.	Mennta- og barnamálaráðuneyti, fjármála- og efnahagsráðuneyti, forsætisráðuneyti, ÍSÍ og sérsambönd	1.184 m.kr.
Endurskoðun íþróttalaga	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 4.417,5 m.kr. og hækkar um 945,4 frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 26,7 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.184 m.kr. vegna framkvæmda við Þjóðarhöll.
- b. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 210 m.kr. vegna tímabundinna framlaga sem falla niður.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 28,6 m.kr. og lækkar fjárheimild málaflokksins sem því nemur. Skiptist aðhaldið niður á milli verkefna innan málaflokksins.

19 Fjölmiðlun

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðherra. Undir það heyrir einn málaflokkur sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

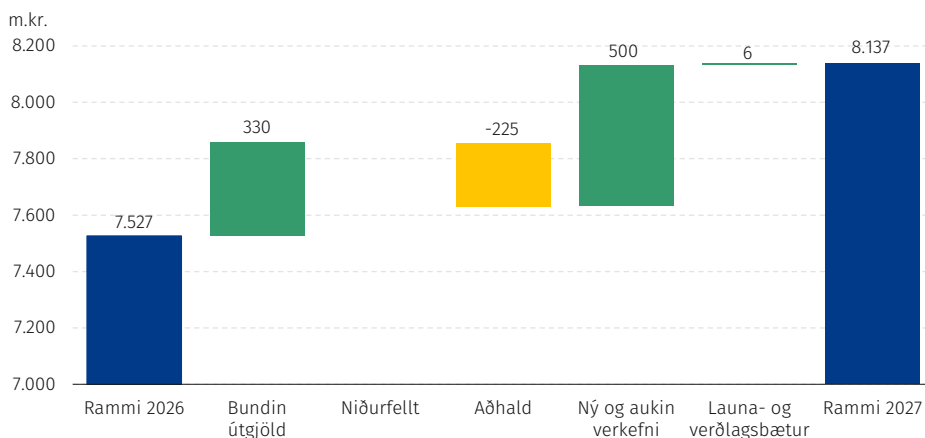
19 Fjölmiðlun	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
19.10 Fjölmiðlun	7.138,5	7.526,6	8.137,3	8,1	14,0
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar. ..	7.138,5	7.526,6	8.137,3	8,1	14,0
Samtals	7.138,5	7.526,6	8.137,3	8,1	14,0

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs 19 Fjölmiðlun árið 2027 eru áætluð 8.137,3 m.kr. og aukast um 605 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 8%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 610,7 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 8,1%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2024 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
19 Fjölmiðlun					
Rekstrarframlög	6.551,9	6.866,0	7.199,1	4,9	9,9
Rekstrartilfærslur	583,1	659,6	937,2	42,1	60,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	3,5	1,0	1,0	0,0	-71,4
Heildarútgjöld	7.138,5	7.526,6	8.137,3	8,1	14,0
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	7.526,6	8.137,3	8,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	7.526,6	8.137,3	8,1	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

19.10 Fjölmiðlun

Starfsemi málaflokksins er í höndum Fjölmiðlanefndar, Ríkisútvarpsins ohf. og einka-rekinna fjölmiðla.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Stuðningur við einkarekna fjölmiðla eflir ritstjórnir fjölmiðla		
Styrkja stöðu einkarekinna fjölmiðla með því að innleiða aðgerðir í aðgerðaáætlun um málefni fjölmiðla 2025–2030..	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Stuðla að umbótum sem styrkt geta fjölmiðlafrelsi á Íslandi.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Sjálfstætt ríkisútvarp sem nýtur trausts og sinnir vandaðri og aðgengilegri fjölmiðlaþjónustu í almannapágu		
Áhersla á leikið íslenskt efni til að auka framboð og gæði á leiknu íslensku sjónvarpsefni skv. þjónustusamningi.	RÚV	Innan ramma
Áfram verði unnið að því að nýta gervigreind til uppbyggingar á málteknilausnum og sjálfvirkri textun í rauntíma á íslensku tal- og myndefni.	RÚV	Innan ramma

Innleiddar verði breytingar á ráðstöfun útvarpsgjalds og stafrænt auglýsingasöluverki Ríkisútvarpsins tekið í notkun.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti og RÚV	Innan ramma

Markmið 3: Aukin stafræn færni, netöryggi og miðlalæsi allra aldurshópa, með áherslu á börn og ungmenni

Samanburðarrannsóknir á stafrænni færni, netöryggi og miðlalæsi.	Fjölmiðlanefnd	Innan ramma
Miðlalæsis-, gervigreindarlæsis- og netöryggisfræðsla í grunnskólum til að efla stafræna færni.	Fjölmiðlanefnd	Innan ramma
Borgarasamtal, fræðsla um netöryggi til viðkvæmra hópa, m.a. eldri borgara.	Fjölmiðlanefnd	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 8.137,3 m.kr. og hækkar um 605 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 5,7 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 330 m.kr. til samræmis við tekjuáætlun af útvarpsgjaldi.
- Í samræmi við áherslumál ríkisstjórnarinnar er lagt til að framlag til einkarekna fjölmiðla verði aukið um 300 m.kr.
- Aðhaldskrafa málaflokksins nemur 25 m.kr. sem er skipt hlutfallslega á stofnanir og verkefni málaflokksins.

20 Framhaldsskólastig

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð mennta- og barnamálaráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

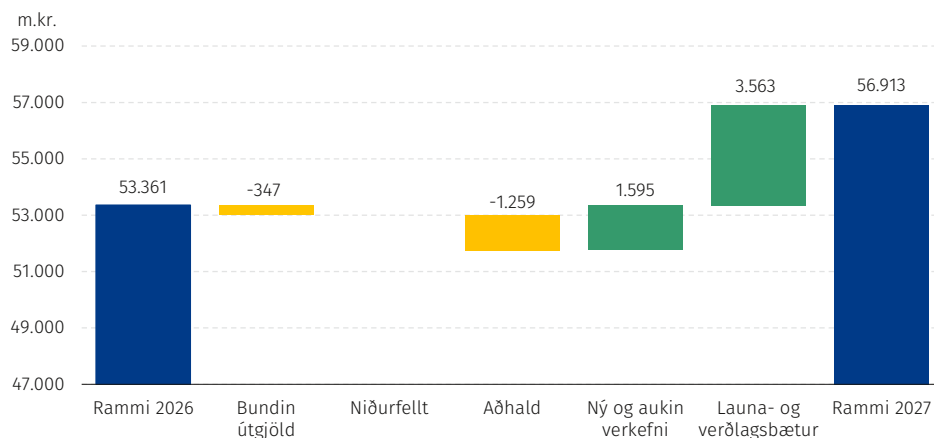
20 Framhaldsskólastig	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20.10 Framhaldsskólar	49.333,5	51.427,6	54.997,9	6,9	11,5
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	49.333,5	51.427,6	54.997,9	6,9	11,5
20.20 Tónlistarfræðsla	915,3	812,8	830,1	2,1	-9,3
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	915,3	812,8	830,1	2,1	-9,3
20.30 Vinnustaðanám og styrkir	391,6	392,6	392,6	0,0	0,3
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	391,6	392,6	392,6	0,0	0,3
20.40 Jöfnun námskostnaðar	605,4	728,3	692,4	-4,9	14,4
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	605,4	728,3	692,4	-4,9	14,4
Samtals	51.245,8	53.361,3	56.913,0	6,7	11,1

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árána 2026–2027

Heildargjöld málefнасviðs 20 Framhaldsskólastig árið 2027 eru áætluð 56.913 m.kr. og lækka um 10,9 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 0,02%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 3.551,7 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 6,7%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsörðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
20 Framhaldsskólastig					
Rekstrarframlög	47.166,4	49.649,1	52.181,9	5,1	10,6
Rekstrartilfærslur	3.113,2	3.099,5	3.405,8	9,9	9,4
Fjármagnstilfærslur	0,0	40,1	0,0	-100,0	-
Fjárfestingarframlög	966,2	572,6	1.325,3	131,5	37,2
Heildarútgjöld	51.245,8	53.361,3	56.913,0	6,7	11,1
Rekstrartekjur	-	2.219,2	2.250,4	1,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	51.142,1	54.662,6	6,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	53.361,3	56.913,0	6,7	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

20.10 Framhaldsskólar

Ábyrgð á málaflokksnum liggur hjá mennta- og barnamálaráðuneyti, bæði er varðar rekstur og fagleg málefni framhaldsskólastigsins. Löggjöf um málaflokkinn tekur til opinberra framhaldsskóla og annarra framhaldsskóla sem hlotið hafa viðurkenningu til kennslu á framhaldsskólastigi. Framhaldsskólarnir eru 37 og bjóða ýmist upp á almennt eða sérhæft nám, þar af bjóða 30 upp á fjölbreytt heildstætt nám samkvæmt aðalnámskrá framhaldsskóla. Saga skólanna og sérhæfing er ólík, þeir eru misjafnir að stærð og gerð og staðsettir víðs vegar um landið. Undir málaflokkinn falla einnig fagleg málefni, s.s. starfsþróun kennara, námskrárgerð og innleiðing og eftirfylgni með aðalnámskrá.

Nær 99% allra ungmenna innritast nú í framhaldsskóla og útlit er fyrir að óvenju stórir árgangar muni leggja stund á nám árið 2027. Lögð verður áhersla á STEM-greinar á framhaldsskólastigi í samræmi við nýja atvinnustefnu Íslands og bætt aðgengi að námsgögnum. Þá verður áfram unnið að stækkun fimm verknámsskóla með það að markmiði að efla iðn- og verknám um land allt.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárfestingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Hækka hlutfall nemenda sem ljúka starfs- og tækninámi og jafna kynjadreifingu		
Ljúka framkvæmdum við FB og vinna áfram að stækkun fjöðurra framhaldsskóla (VMA, MÍ, FS, FNV) með það markmið að fjölga nemendum í starfs- og tækninámi.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Einfalda og skýra leiðir fullorðinna inn í starfsnám og til að fá raunfærni sína metna.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Vinna að jafnari kynjadreifingu í starfsnámi í samstarfi við fulltrúa atvinnulífsins og starfsnámsskóla.	Mennta- og barnamálaráðuneyti, starfsnámsskólar	Innan ramma
Markmið 2: Fjölga nemendum sem ljúka námi úr framhaldsskóla		
Efla, samræma og þróa námsframboð á framhaldsskólastigi svo að það mæti betur fjölbreyttum þörfum nemenda og skýra umgjörð fjarnáms.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Undirbúningur að miðlægum stafrænum nemendagrunni sem veitir heildstæðar upplýsingar um nemendur og nám á framhaldsskólastigi.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Menntastefna 2030; verkefni í 2. áfanga ásamt innleiðingu á 3. áfanga, með tilliti til forgangsroðunar.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Auka gæði menntunar í framhaldsskólum		
Auka gæði STEM greina með mótun nýrrar viðmiðunarbrautar í samráði við framhaldsskóla og háskóla.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	220 m.kr.
Umbætur í aðgengi framhaldsskólanemenda að fjölbreyttum námsgögnum.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	75 m.kr.
Innleiða endurskoðuð gæðaviðmið um skólastarf í framhaldsskólum til notkunar í innra mati skólanna.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Framkvæma ytra mat sem byggir á nýjum gæðaviðmiðum og breyttu fyrirkomulagi sem felur í sér aukna viðveru á vettvangi.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Vinna að nýju reiknilíkani sem dreifir fjármunum milli framhaldsskóla með skilvirkari hætti en áður byggt á samræmdri gagnasöfnun.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Frekari þróun gagnagrunns fyrir námsbrautir framhaldsskóla til þjónustu við nemendur og skóla.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma

Við vinnslu frumvarps til fjárlaga 2027 var stuðst við sömu nemendatölur og voru í fjárlögum 2026 þegar framlögum er dreift á milli framhaldsskóla. Fyrir 2. umræðu fjárlaga 2027 verða gerðar breytingar á nemendafjöldatölum og fjárveitingum til skóla en þá liggja fyrir betri upplýsingar um skólavist nemenda í fullu námi á haustönn 2026.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 54.997,9 m.kr. og hækkar um 69,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 3.500,9 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.800 m.kr. vegna nemendafjölgunar í framhaldsskólum. Á móti vegur að 1.500 m.kr. tímabundin framlög vegna nemendafjölgunar falla niður.
- b. Fjárfestingarheimild hækkar um 700 m.kr. vegna stækkunar á verknámsskólum á Suðurnesjum, Akureyri, Sauðárkróki og Ísafirði.
- c. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 220 m.kr. vegna áherslu á STEM-greinar.
- d. Framlög hækka um 75 m.kr. vegna fjölbreyttra námsgagna.
- e. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins og markmiðs ríkisstjórnar um að fækka starfsfólki ríkisins nemur 1178,6 m.kr. og lækkar fjárheimild málaflokksins sem því nemur.

20.20 Tónlistarfræðsla

Um málaflokkinn gilda lög um fjárhagslegan stuðning við tónlistarskóla, nr. 75/1985, og taka þau til tónlistarskóla sem reknir eru af sveitarfélögum og annarra sem njóta styrks samkvæmt lögunum. Mennta- og barnamálaráðuneytið fer með faglega umsjón og eftirlit með tónlistarfræðslu, s.s. yfirstjórn námskrár- og námsefnisgerðar. Þá skipar ráðuneytið samstarfsnefnd tónlistarfræðslunnar til að fjalla í heild um starfsemi tónlistarskóla, samstarf skólanna og/eða rekstraraðila þeirra sem og samstarf tónlistarskóla við grunnskóla og framhaldsskóla.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 830,1 m.kr. og lækkar um 20,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 37,6 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 20,3 m.kr.

20.30 Vinnustaðanám og styrkir

Tilgangur löggjafar um vinnustaðanámssjóð er að auðvelda nemendum að ljúka tilskildu námi skv. aðalnámskrá framhaldsskóla, koma til móts við kostnað fyrirtækja og stofnana af vinnustaðanámi og auðvelda fyrirtækjum og stofnunum að taka nemendur á náms- eða starfsþjálfunarsamning.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 392,6 m.kr. og tekur ekki breytingum frá gildandi fjárlögum. Engar almennar launa- og verðlagsbreytingar koma inn á málaflokkinn.

20.40 Jöfnun námskostnaðar

Undir málaflokkinn falla lög um námsstyrki, nr. 79/2003. Námsstyrkir eru veittir til jöfnunar á fjárhagslegum aðstöðumun nemenda í framhaldsskólum að því leyti sem búseta veldur þeim misþungri fjárhagsbyrði eða efnaleysi torveldar þeim nám.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 692,4 m.kr. og lækkar um 60 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 24,1 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 60 m.kr.

21 Háskólastig

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

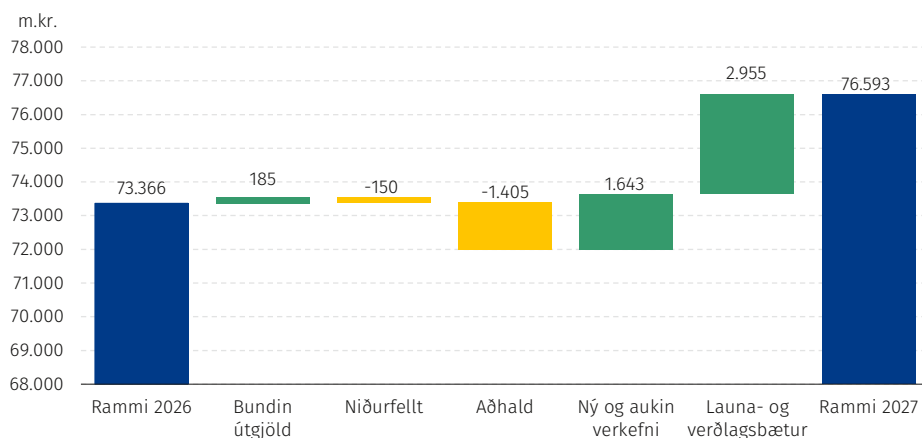
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
21 Háskólastig					
21.10 Háskólar og rannsóknastarfsemi	61.595,0	66.445,3	70.046,9	5,4	13,7
04 Atvinnuvegaráðuneyti	224,9	232,4	240,1	3,3	6,8
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar. ..	61.370,1	66.212,9	69.806,8	5,4	13,7
21.30 Stuðningur við námsmenn	4.642,9	4.626,8	4.170,3	-9,9	-10,2
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar. ..	4.642,9	4.626,8	4.170,3	-9,9	-10,2
21.40 Stjórnsýsla háskóla, iðnaðar og nýsköpunar.....	2.474,6	2.293,8	2.375,6	3,6	-4,0
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar. ..	2.474,6	2.293,8	2.375,6	3,6	-4,0
Samtals	68.712,5	73.365,9	76.592,8	4,4	11,5

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs 21 Háskólastig árið 2027 eru áætluð 76.592,8 m.kr. og aukast um 272,4 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 0,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 3.226,9 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 4,4%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Aðhald er útfært á háskóla og yfirstjórn málefnasviðsins eins og tilgreint er undir hverjum málaflokki.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2024 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
21 Háskólastig					
Rekstrarframlög	60.414,1	66.090,6	69.899,0	5,8	15,7
Rekstrartilfærslur	7.233,9	6.156,5	5.705,8	-7,3	-21,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	1.064,5	1.118,8	988,0	-11,7	-7,2
Heildarútgjöld	68.712,5	73.365,9	76.592,8	4,4	11,5
Rekstrartekjur	-	17.877,1	19.272,7	7,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	55.488,8	57.320,1	3,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	73.365,9	76.592,8	4,4	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

21.10 Háskólar og rannsóknarstarfsemi

Starfsemi málaflokksins er í höndum þriggja opinberra og þriggja einkarekinna háskóla, auk rannsóknastofnunarinnar Tilraunastöðvar Háskóla Íslands í meinafræði að Keldum. Undir málaflokkinn fellur einnig Stofnun rannsóknasetra Háskóla Íslands og starfsemi rannsókna-, fræða- og þekkingarsetra á landsbyggðinni auk Gæðamats íslenskra háskóla. Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Háskólar í þágu samfélags og atvinnuþróunar um land allt		
Innleiðing heildarstefnu um háskólastarfsemi á Íslandi og framkvæmd aðgerðaáætlunar.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Fjölgun brautskráninga á sviðum með mönnunarpörf, s.s. STEM, heilbrigðisgreinar, kennsla og löggæsla.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Stuðningur við sameiginlegar námsleiðir og prófgráður, innan lands sem á alþjóðavettvangi, m.a. í gegnum Evrópunet háskóla. ^{1,3}	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Efling örnáms og raunfærnimats til að auka sveigjanleika sí- og endurmenntunar háskólamenntaðra og aðgengi ólíkra þjóðfélagshópa að færniþróun.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Framúrskarandi aðstæður fyrir námsmenn		
Áhersla á aðgengilega háskóla, aukna fjölbreytni og inn- gildingu nemenda og starfsfólks í háskólasamfélaginu, aðgerðir til úrbóta á kynjahalla, og greiðara aðgengi fatlaðra.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Uppbygging húss Heilbrigðisvísindasviðs HÍ með áherslu á betri innviði og umgjörð rannsókna og náms. ¹	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti og heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Uppbygging húsnæðis við Háskólann á Hólum, í þágu fiskeldis- og rannsóknaraðstöðu, auk aðstöðu fyrir námsbraut í hestafræði. ¹	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Bygging jarðræktarmiðstöðvar við Landbúnaðarháskóla Íslands á Hvanneyri. ¹	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti og atvinnuvegaráðuneyti	Innan Ramma
Markmið 3: Aukin gæði og samkeppnishæfni í alþjóðlegum samanburði		
Heildarendurskoðun á lagaumhverfi háskóla.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Efling háskólastigs með aðgerðum til stuðnings samein- ingum og samvinnu háskóla, m.a. í gegnum háskóla- samstæðu, sameiginlega stoðþjónustu og alþjóðasamstarf. ^{1,2,3}	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Kannaður verði fýsileiki sameiginlegra siðanefnda háskóla, m.a. m.t.t. gervigreindar. ¹	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Unnin verði úttekt á námsbrautum til kennsluréttinda á vegum íslenskra háskóla.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma

^{1.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 í málaflokki 7.10.

^{2.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 2 í málaflokki 7.10.

^{3.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 3 í málaflokki 7.10.

Markmiðin hafa verið endurskoðuð í samræmi við áherslur stjórnvalda í málaflokknum frá því sem birt var í mælaborði árangurs á vefsíðu Stjórnarráðsins í júní sl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 70.046,9 m.kr. og hækkar um 750,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 2.851,5 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Í samræmi við ákvörðun ríkisstjórnarinnar er fjárheimild málaflokksins aukin um 1.343 m.kr. til eflingar á málaflokki háskóla.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 48 m.kr. vegna breyttra forsendna um fjölgun nemenda í lögreglufræðum.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 1.351,4 m.kr. og vegur þar þyngst 660 m.kr. sértækt aðhald vegna fækkunar stöðugilda hjá ríkinu um 1%, en því sem eftir stendur verður dreift hlutfallslega á stofnanir og verkefni málaflokksins.

21.30 Stuðningur við námsmenn

Undir málaflokkinn fellur Menntasjóður námsmanna.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að tryggja námsmönnum sem falla undir lögin tækifæri til náms, án tillits til efnahags og aðstæðna		
Endurskoðun laga um Menntasjóð námsmanna ásamt úthlutunarreglum, byggð á mati á framkvæmd nýrra laga sem tóku gildi árið 2020. ¹	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Jöfn og gagnsæ dreifing á framlagi ríkisins til nemenda og bætt námsframvinda nemenda í háskólum		
Markmið 3: Að styðja við öflugt menntakerfi sem er forsenda framfara		

¹ Verkefnið styður jafnframt við markmið 2 og 3.

Markmiðin hafa verið endurskoðuð í samræmi við áherslur stjórnvalda í málaflokki frá því sem birt var í mælaborði árangurs á vefsíðu Stjórnarráðsins í júní sl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 4.170,3 m.kr. og lækkar um 456,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Málaflokkurinn tekur ekki almennum launa- og verðlagsbreytingum.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 463,2 m.kr. vegna uppfærðra áætlana um fjárþörf í málaflokksnum.
- b. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 36,9 m.kr. í samræmi við breytingar á áætlun í takt við lagabreytingar Menntasjóðs námsmanna.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 22,7 m.kr. með skiptingu niður á stofnanir innan málaflokksins.

21.40 Stjórnsýsla menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneytis

Undir málaflokkinn fellur starfsemi menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneytis en einnig falla málefni Rannsóknamiðstöðvar Íslands (Rannís) hér undir. Nánar er fjallað um málaflokkinn í fjármálaáætlun, þar á meðal ábyrgðarskiptingu, helstu áskoranir og tækifæri, markmið og mælikvarða um árangur o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.375,6 m.kr. og lækkar um 21,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 103,0 m.kr.

Ekki er um breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helsta breyting á fjárheimildum málaflokksins er eftirtalin:

- a. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 31,2 m.kr.

22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og barnamála

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð mennta- og barnamálaráðherra og menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

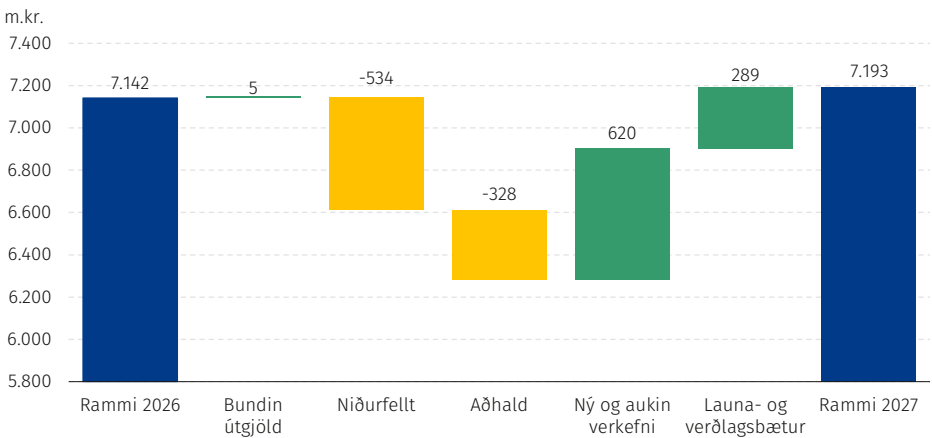
22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og barnamála	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
22.10 Leikskóla- og grunnskólastig	1.035,9	1.618,8	1.672,0	3,3	61,4
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	1.035,9	1.618,8	1.672,0	3,3	61,4
22.20 Framhaldsfræðsla og menntun					
óflokkuð á skólastig.....	2.742,6	2.800,1	2.713,9	-3,1	-1,0
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	2.357,7	2.439,9	2.321,8	-4,8	-1,5
17 Menningar-, nýsköpunar- og háskólar.	384,9	360,2	392,1	8,9	1,9
22.30 Stjórnsýsla mennta- og barnamála	3.912,8	2.723,1	2.807,2	3,1	-28,3
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	3.912,8	2.723,1	2.807,2	3,1	-28,3
Samtals	7.691,3	7.142,0	7.193,1	0,7	-6,5

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2026–2027

Heildargjöld málefнасviðs 22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og barnamála árið 2027 eru áætluð 7.193,1 m.kr. og lækka um 237,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 3,3%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 51,1 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 0,7%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsörðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

22 Önnur skólastig og stjórnsýsla mennta- og barnamála	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	5.306,4	4.398,2	5.036,3	14,5	-5,1
Rekstrartilfærslur	2.371,6	2.729,7	2.142,4	-21,5	-9,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	13,3	14,1	14,4	2,1	8,3
Heildarútgjöld	7.691,3	7.142,0	7.193,1	0,7	-6,5
Rekstrartekjur	-	428,8	449,2	4,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	6.713,2	6.743,9	0,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	7.142,0	7.193,1	0,7	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

22.10 Leikskóla- og grunnskólastig

Starfsemi málaflokksins er annars vegar í höndum sveitarfélaganna sem bera ábyrgð á rekstri og kostnaði leik- og grunnskóla og einstökum þáttum skólastarfs og hins vegar hjá mennta- og barnamálaráðuneyti sem fer með stefnumótunar-, yfirstjórnar- og eftirlitshlutverk eins og nánar er kveðið á um í lögum um leikskóla, lögum um grunnskóla, lögum um fjárhagslegan stuðning við tónlistarskóla og lögum um menntun, hæfni og ráðningu kennara og skólastjórnaenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Styrkja lestrarfærni grunnskólanemenda		
Úttekt á tiltækum skimunartækjum fyrir náms- félags- og tilfinningalegum áskorunum barna og ungmenna. ¹	Miðstöð menntunar og skólaþjónustu	Innan ramma
Innleiða Matsferil sem samræmt námsmat, þ. á m. valkvæð og skyldubundin stöðu- og framvindupróf á grunnskólastigi, ásamt öðrum skimunar- og matstækjum fyrir leik- og grunnskóla. ¹	Mennta- og barnamálaráðuneyti og Miðstöð menntunar og skólaþjónustu	Innan ramma
Útgáfa stafrænna námsgagna fyrir nemendur sem nota táknmál, nemendur með fjölbreyttan tungumála- og menningarlegan bakgrunn með sérstaka áherslu á stuðningsefni fyrir íslenskunám, orðaforða og hugtakaskilning. ¹	Miðstöð menntunar og skólaþjónustu	Innan ramma
Markmið 2: Styrkja færni grunnskólanemenda í stærðfræði og náttúrufræði		
Þróun og innleiðing námsgagna sem grunnskólar hafa aðgang að með áherslu á læsi og STEM í takt við atvinnustefnu stjórnvalda ²	Mennta- og barnamálaráðuneyti og Miðstöð menntunar og skólaþjónustu	380 m.kr.
Innleiðing opinberra gæðaviðmiða fyrir náms- og kennslugögn þvert á skólastig og þróun miðlægrar stafrænnar námsgagnaveitu. ²	Mennta- og barnamálaráðuneyti og Miðstöð menntunar og skólaþjónustu	Innan ramma
Þróun og innleiðing á miðlægum stafrænum nemendagagnagrunni um heildstæðar upplýsingar um nemendur. Áætlað er að þróa grunninn áfram þannig að hann nái líka utan um nemendur í leik- og framhaldsskóla.	Miðstöð menntunar og skólaþjónustu	Innan ramma
Markmið 3: Bætt líðan barna og aukin gæði menntunar í leik- og grunnskólum		
Menntastefna 2030. Verkefni í 2. áfanga ásamt innleiðingu á 3. áfanga – með tilliti til forgangsróðunar. ³ Skýra á áherslur stjórnvalda á næstu árum þar sem þungi verður á námsgögn, STEM-greinar, skólaþjónustu, aðalnámskrá, viðmiðunarstundaskrár og endurskoðun á stefnunni „Skóli án aðgreiningar“. Stefnt er að virkri þátttöku ungmenna og að varpa ljósi á stöðu og áskoranir þeirra.	Mennta- og barnamálaráðuneyti og Miðstöð menntunar og skólaþjónustu	Innan ramma
Innleiðing nýs námsmats kvarða og endurskoðun tiltekinna kafla í aðalnámskrá grunnskóla. Endurskoðun á ytra mati og eftirliti í leik- og grunnskólum. ³	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Áhersla á nýliðun kennara, þ.á m. í íslensku, STEM-greinum og leikskólakennara. ⁴ Bæta náms- og starfsumhverfi skóla, auka áherslu á starfsþróun kennara og annars starfsfólks skóla. Setja á viðmið um hæfni starfsfólks í íslensku sem ekki eru með íslensku að móðurmáli og auka framboð á námskeiðum í kjarnagreinum grunnskóla, m.a. í Menntafléttu. ³	Mennta- og barnamálaráðuneyti og Miðstöð menntunar og skólaþjónustu	Innan ramma

^{1.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 2 og 3.

^{2.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 og 3.

^{3.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 1 og 2.

^{4.} Verkefnið styður jafnframt við markmið 1.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.672 m.kr. og tekur ekki breytingum frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 53,2 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimildir hækka um 380 m.kr. til útgáfu námsefnis á grunnskólastigi með það að markmiði að efla gæði og framboð námsgagna, sérstaklega í STEM-greinum í samræmi atvinnustefnu stjórnvalda.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 400 m.kr. til stuðnings við börn af erlendum uppruna.
- c. Samhliða falla niður tímabundnar fjárheimildir, samtals að fjárhæð 780 m.kr.

22.20 Framhaldsfræðsla og menntun óflokkuð á skólastig

Starfsemi málaflokksins er í höndum mennta- og barnamálaráðuneytis og menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneytis sem bera ábyrgð á stefnumótun, almennri stjórnsýslu og gæðaeftirliti. Meginverkefni málaflokksins lögum samkvæmt eru kennsla og þjónusta við fullorðna einstaklinga með stutta skólagöngu til að auðvelda þeim að hefja nám að nýju eða efla starfshæfni. Markmið framhaldsfræðslu er að hækka menntunarstig í landinu og stuðla að því að nám og reynsla sem aflað hefur verið utan hins formlega skólakerfis sé metið að verðleikum.

Framhaldsfræðsla tengist samstarfi hins opinbera við samtök aðila á vinnumarkaði og við samtök um málefni fatlaðs fólks. Starfsemin fer að mestu fram hjá sjálfseignarstofnunum, frjálsum félagasamtökum og fræðsluaðilum. Undir málaflokkinn fellur einnig íslenskukennsla fyrir innflytjendur og málefni Samskiptamiðstöðvar heymarlausra og heymarskertra.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að efla gæði og framboð íslenskukennslu fyrir fullorðna innflytjendur til að auðvelda þeim að taka virkan þátt í samfélaginu		
Stuðningur við og eftirfylgd með samstarfs- og nýsköpunarverkefnum styrkhafa um fjölbreytt íslenskunám fyrir ólíka hópa innflytjenda. ⁵	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Mótun heildstæðari umgjardar um íslenskunám fullorðinna innflytjenda m.t.t. aðgengis, gæða, skilvirkni og framkvæmdar samhæfðra stöðuprófa.	Mennta- og barnamálaráðuneyti í samstarfi við hagsmunaaðila	Innan ramma

Markmið 2: Að auðvelda fullorðnu fólki með stutta skólagöngu að afla sér menntunar og starfsréttinda

Einfalda framsetningu vottaðra námskráa framhaldsfræðslu svo leiðir í áframhaldandi nám séu skýrar og raunfærnimat til staðar inn á námsbrautir framhaldsskóla.	Mennta- og barnamálaráðuneyti í samstarfi við hagsmunaaðila	Innan ramma
Vinna að viðurkenningu á námslokum innan framhaldsfræðslu á öðru þrepi hæfniramma um íslenska menntun.	Fræðslumiðstöð atvinnulífsins	Innan ramma

Markmið 3: Að efla þjónustu við táknmálsfólk

Framkvæmd aðgerða skv. þingsályktun um málstefnu íslensks táknmáls. Unnið verði að endurskoðun laga um Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra sbr. aðgerð 1 sem fellur undir meginstöð E í aðgerðaáætlun.	Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneyti, Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra, málnefnd um íslenskt táknmál o.fl.	Innan ramma

^{5.} Styrkt verkefni byggja á menntastefnu 2030 og þingsályktun um aðgerðaáætlun í málefnum íslenskrar tungu fyrir árin 2024–2026.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.713,9 m.kr. og lækkar um 196,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 110 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 130 m.kr. vegna íslenskukennslu fyrir útlendinga.
- b. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 254 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður.
- c. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 91 m.kr.

22.30 Stjórnsýsla mennta- og barnamála

Hlutverk mennta- og barnamálaráðuneytisins er að stuðla að því að menntun, aðbúnaður og réttindi barna séu ávallt í fyrirrúmi. Ráðuneytið fer með stjórnarmálefni sem varða fræðslumál, málefni barna og ungmenna og íþróttamál. Ráðherra fer með yfirstjórn þeirra stjórnvalda sem undir hann heyra og hefur eftirlit með starfrækslu, fjárreiðum og eignum á vegum þeirra. Á sviðinu starfar Miðstöð menntunar og skólaþjónustu, sbr. lög nr. 91/2023, sem hefur það hlutverk að starfa í þágu barna og ungmenna á sviði fræðslu- og menntamála um land allt í samræmi við lög, stefnu stjórnvalda, bestu þekkingu og alþjóðleg viðmið.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 2.807,2 m.kr. og lækkar um 41,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 125,4 m.kr.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 37,1 m.kr. vegna fækkunar stöðugilda hjá ríkinu, um 1% af heildarfjölda og sértækra aðhaldsráðstafana.
- b. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 0,2 m.kr.

23 Sjúkrahúsjónusta

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

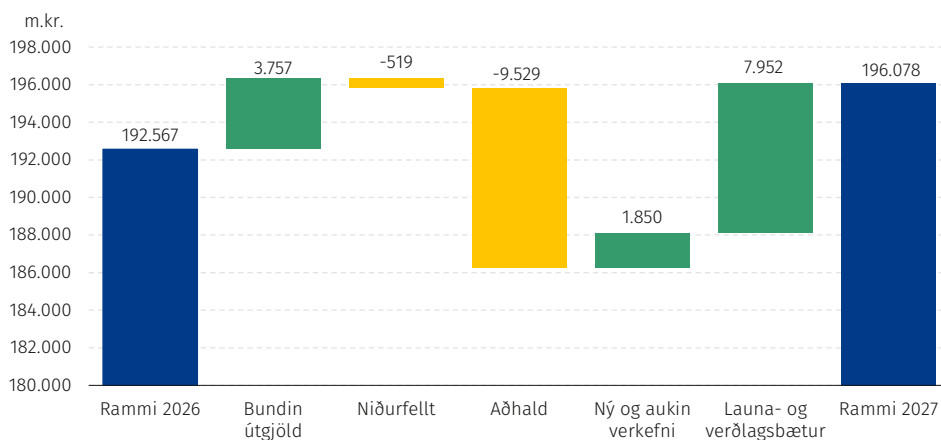
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
23 Sjúkrahúsjónusta					
23.10 Sérhæfð sjúkrahúsjónusta	162.571,0	168.441,9	169.633,9	0,7	4,3
08 Heilbrigðisráðuneyti	162.571,0	168.441,9	169.633,9	0,7	4,3
23.20 Almenn sjúkrahúsjónusta	22.597,8	19.859,2	21.198,4	6,7	-6,2
08 Heilbrigðisráðuneyti	22.597,8	19.859,2	21.198,4	6,7	-6,2
23.30 Erlend sjúkrahúsjónusta	5.651,6	4.266,0	5.245,8	23,0	-7,2
08 Heilbrigðisráðuneyti	5.651,6	4.266,0	5.245,8	23,0	-7,2
Samtals	190.820,4	192.567,1	196.078,1	1,8	2,8

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs 23 Sjúkrahúsjónusta árið 2027 eru áætluð 196.078,1 m.kr. og lækka um 4.440,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 2,3%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 3.511,0 m.kr. milli ára eða sem svarar til 1,8%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Aðhaldsmarkmið málefnasviðsins felur m.a. í sér að framlög ársins til Nýs Landspítala eru lækkuð vegna uppsafnaðra heimilda, afkomubætandi ráðstafanir vegna aukinnar hagræðingar í opinberum innkaupum og fækkun stöðugilda hjá ríkinu, um 1% af heildarfjölda þar sem lögð verður áhersla á að hlífa framlínustörfum innan heilbrigðisþjónustunnar. Þá er almennt aðhald lagt á málefnasviðið, m.a. til að ná markmiðum ríkisstjórnarinnar um afkomu ríkissjóðs á árinu 2027.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
23 Sjúkrahúspjónusta					
Rekstrarframlög	167.560,8	160.328,7	173.189,0	8,0	3,4
Rekstartilfærslur	5.851,7	4.612,2	5.246,2	13,7	-10,3
Fjármagnstilfærslur	0,0	4.111,0	0,0	-100,0	-
Fjárfestingarframlög	17.407,9	23.515,2	17.642,9	-25,0	1,3
Heildarútgjöld	190.820,4	192.567,1	196.078,1	1,8	2,8
Rekstrartekjur	-	11.907,5	12.910,1	8,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	180.659,6	183.168,0	1,4	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	192.567,1	196.078,1	1,8	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

23.10 Sérhæfð sjúkrahúspjónusta

Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisráðuneytis, Landspítala og Sjúkrahússins á Akureyri. Hlutverk Landspítala og Sjúkrahússins á Akureyri er að veita heilbrigðisþjónustu sem á hverjum tíma samræmist skyldu slíks sjúkrahúss, m.a. sérfræðiþjónustu í nær öllum viðurkenndum greinum læknisfræði, hjúkrunarfræði og eftir atvikum öðrum greinum heilbrigðisvísinda sem stundaðar eru hér á landi, með aðgengi að stoðeildum og rannsóknardeildum.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Efla mönnun í heilbrigðisþjónustu		
Áfram unnið að lifandi mælaborði um greiningu á mönnun heilbrigðisþjónustunnar.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Áfram unnið að eflingu sérnáms heilbrigðisstétta hérlendis til að eiga betri möguleika á að standa undir mönnun til framtíðar.	Heilbrigðisráðuneyti	650 m.kr.
Markmið 2: Stytta biðtíma eftir nauðsynlegri heilbrigðisþjónustu		
Áfram unnið að því að koma á fót samræmdum biðlistum fyrir sem flesta þætti þjónustu innan sérgreinasjúkrahúsa.	Heilbrigðisráðuneyti, embætti landlæknis, Sjúkratryggingar Íslands, Landspítali og Sjúkrahúsið á Akureyri	Innan ramma
Áframhaldandi vinna við útvistun þeirra verkefna sem leysa má á öðrum þjónustustigum en sérgreinasjúkrahúsum og auka þannig getu sérgreinasjúkrahúsa til að anna þeim verkefnum sem þau ein geta leyst.	Heilbrigðisráðuneyti, Landspítali, Sjúkrahúsið á Akureyri, heilsugæslur og Sjúkratryggingar Íslands	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 169.633,9 m.kr. og lækkar um 5.671,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 6.863,5 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 1.000 m.kr. vegna reksturs nýrrar matsdeildar við bráðamóttökuna í Fossvogi.
- Reiknaður raunvöxtur í veittri þjónustu innan málaflokksins vegna fjölgunar og öldrunar þjóðarinnar er 2.223,5 m.kr.
- Fjárheimild málaflokksins er lækkuð um 1.640 m.kr. í samræmi við framkvæmda-áætlun Nýs Landspítala.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 910,9 m.kr. vegna styrkingar vegna kjara-samninga lækna.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 650 m.kr. til að styrkja umgjörð og framkvæmd sérnáms lækna. Hluti fjármagnsins verður fluttur á aðra málaflokkka við 2. umræðu fjárlaga.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 200 m.kr. vegna hækkunar á DRG-potti til að tryggja að Sjúkratryggingar geti greitt fyrir umframframleiðslu samkvæmt samningi um þjónustutengda fjármögnun við Landspítala, Sjúkrahúsið á Akureyri og Heilbrigðisstofnun Vesturlands.
- Millifærðar eru á málaflokkinn 89 m.kr. vegna niðurfellinga þjónustusamninga Landspítala við Sjúkratryggingar, fjárveitingin er færð í framleiðslugrunn spítalans.
- Millifærðar eru á málaflokkinn 252,5 m.kr. vegna ýmissa verkefna sem flytjast til Landspítala, geðheilsuteymi fanga, geðheilbrigðisþjónusta í neyðarvistun Stuðla, uppbygging fjarheilbrigðisgeðþjónustu og sérhæfðar geðþjónustu fyrir aldraða auk fósturvísagreininga.

- i. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 313,5 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður.
- j. Millifærðar eru 197,4 m.kr. á Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins vegna flutnings Heyrnar- og talmeinastöðvar til stofnunarinnar.
- k. Útgjaldaheimild málaflokksins hækkar um 255 m.kr. vegna samsvarandi breytinga á sértekjum.
- l. Almenn aðhaldskrafa á málaflokkinn nemur 505,2 m.kr.
- m. Sértek aðhaldskrafa á málaflokkinn nemur 8.799,3 m.kr. Þar af eru 8.000 m.kr. vegna lækkunar á framlögum til Nýs Landspítala árið 2027 vegna uppsafnaðra heimilda og mun lækkunin ekki hafa áhrif á framkvæmdahraða, aðhald vegna opinberra innkaupa er 534,2 m.kr. sem skiptist hlutfallslega milli Landspítala og Sjúkrahússins á Akureyri og 528 m.kr. vegna fækkunar stöðugilda hjá ríkinu um 1% af heildarfjölda þar sem lögð verður áhersla á að hlífa framlínustörfum innan heilbrigðisþjónustunnar.

23.20 Almenn sjúkrahúspjónusta

Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisstofnana í heilbrigðisumdæmum. Þess má geta að í lögum um heilbrigðisþjónustu heitir almenn sjúkrahúspjónusta nú annars stigs þjónusta. Landspítalinn og Sjúkrahúsið á Akureyri veita annars stigs sjúkrahúspjónustu fyrir íbúa sem búa í heilbrigðisumdæmum höfuðborgarsvæðisins og á Norðausturlandi en allar fjárveitingar til þessara tveggja stofnana eru undir málaflokki 23.10.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Efla aðgang sjúklinga að skilgreindri sérhæfðri heilbrigðisþjónustu á heilbrigðisstofnunum		
Vinna greiningu á núverandi sérhæfðri þjónustu sem veitt er í umdæmi heilbrigðisstofnana og leggja mat á þjónustupörf. Styrkja heilbrigðisstofnanir og Sjúkra-tryggingar til að gera samninga um sérfræðilæknisþjónustu á heilbrigðisstofnunum til lengri tíma.	Heilbrigðisráðuneyti og Sjúkratryggingar Íslands	Innan ramma
Vinna að framkvæmd stefnu um fjarheilbrigðisþjónustu, ekki síst hvað varðar aukna samræmingu stafrænnar fjarheilbrigðisþjónustu innan opinberra heilbrigðiskerfisins.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Sjúklingar komist í liðskiptaaðgerðir innan ásættanlegs biðtíma miðað við viðmið embættis landlæknis		
Innleiðingu á þjónustutengdri fjármögnun á sjúkrasviði Heilbrigðisstofnunar Vesturlands er ætlað að styðja við aukin afköst, aukin gæði og stuðla að gegnsæi fjármögnunar.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 21.198,4 m.kr. og hækkar um 375,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 963,6 m.kr.

Ekki er um neina breytingu á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Reiknaður raunvöxtur í veittri þjónustu innan málaflokksins vegna fjölgunar og öldrunar þjóðarinnar er 300,5 m.kr.
- b. Útgjaldaheimild málaflokksins hækkar um 299,7 m.kr. vegna samsvarandi breytinga á sértekjum.
- c. Sérstakar aðhaldsráðstafanir eru 157,6 m.kr. Þar af er hagræðing í opinberum innkaupum 94,7 m.kr. og fækkun stöðugilda hjá ríkinu um 1% af heildarfjölda, þar sem lögð verður áhersla á að hlífa framlínustörfum innan heilbrigðisþjónustunnar, 62,9 m.kr. Almenn aðhald nemur samtals 67 m.kr.

23.30 Erlend sjúkrahúspjónusta

Framkvæmd málaflokksins er í höndum Sjúkratrygginga Íslands sem sjá um samningagerð við erlend sjúkrahús ásamt því að hafa milligöngu um greiðslur fyrir heilbrigðisþjónustu milli landa þar sem milliríkjasamningar gilda. Til erlendra sjúkrahúspjónustu telst heilbrigðisþjónusta sem veitt er erlendis og greitt er fyrir af Sjúkratryggingum í samræmi við reglugerðir um þjónustuna. Um er að ræða nauðsynlega heilbrigðisþjónustu sem ekki er í boði á Íslandi, nauðsynlega heilbrigðisþjónustu sem er ekki veitt á Íslandi innan tímamarka og heilbrigðisþjónustu yfir landamæri innan EES-lands (landamæratilskipun). Að auki heyrir sjúkrakostnaður vegna veikinda og slysa erlendis undir málaflokkinn.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Aðgerðir sem áður voru gerðar erlendis á grundvelli biðtímareglugerðar eru framkvæmdar hérlandis		
Vinna að undirbúningi þess að innlendar stofnanir hafi fullnægjandi afkastagetu og skilvirkni til að taka við auknum verkefnum með hagkvæmum hætti. Jafnframt verður að tryggja að aðgerðum sem fjármagnaðar eru með föstum fjárveitingum fækki ekki.	Heilbrigðisráðuneyti og Sjúkratryggingar Íslands, sjúkrahús og heilbrigðisstofnanir	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 5.245,8 m.kr. og hækkar um 855,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa-, gengis- og verðlagsbreytingum en þær hækka um 124,5 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild til málaflokksins hækkar um 85,3 m.kr. vegna raunvaxtar, fjölgunar íbúa og öldrunar þjóðarinnar.
- b. Fjárheimild til málaflokksins hækkar um 800 m.kr. til að styrkja brýna meðferð erlendis.
- c. Millifærðar eru 30 m.kr. á málaflokk 23.10 Sérhæfð sjúkrahúspjónusta vegna fóstur-vísagreininga sem Landspítali mun nú sinna.

24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

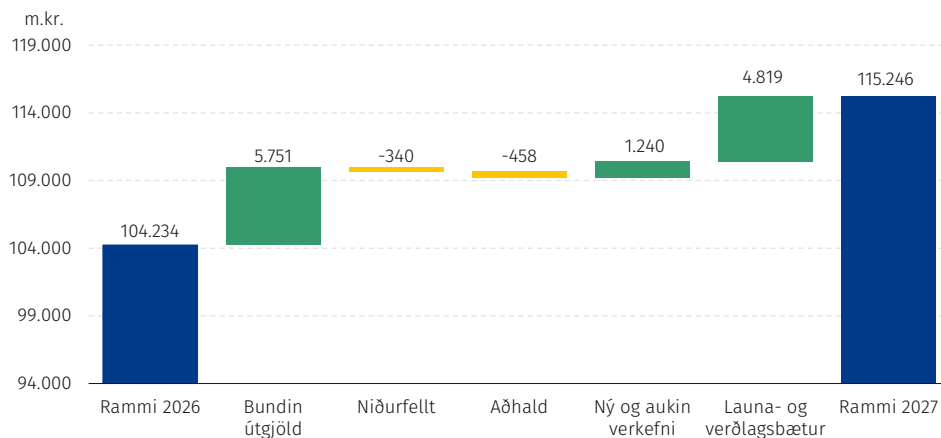
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa					
24.10 Heilsugæsla	58.814,1	51.348,9	56.573,4	10,2	-3,8
08 Heilbrigðisráðuneyti	58.814,1	51.348,9	56.573,4	10,2	-3,8
24.20 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun	37.638,1	37.333,9	41.193,5	10,3	9,4
08 Heilbrigðisráðuneyti	37.638,1	37.333,9	41.193,5	10,3	9,4
24.30 Sjúkrþjálfun, iðjuþjálfun og talþjálfun	12.725,6	10.371,7	11.985,5	15,6	-5,8
08 Heilbrigðisráðuneyti	12.725,6	10.371,7	11.985,5	15,6	-5,8
24.40 Sjúkraflutningar	4.942,0	5.179,4	5.494,0	6,1	11,2
08 Heilbrigðisráðuneyti	4.942,0	5.179,4	5.494,0	6,1	11,2
Samtals	114.119,8	104.233,9	115.246,4	10,6	1,0

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árána 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs 24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa árið 2027 eru áætluð 115.246,4 m.kr. og aukast um 6.193,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 5,9%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 11.012,5 m.kr. milli ára eða sem svarar til 10,6%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Aðhaldsmarkmið málefnasviðsins felur m.a. í sér sértækar afkomubætandi aðhaldsráðstafanir vegna aukinnar hagræðingar í opinberum innkaupum og fækkun stöðugilda hjá ríkinu, um 1% af heildarfjölda, þar sem lögð verður áhersla á að hlífa framlínustörfum innan heilbrigðisþjónustunnar. Þá er almennt aðhald lagt á málefnasviðið, m.a. til að ná markmiðum ríkisstjórnarinnar um afkomu ríkissjóðs á árinu 2027.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa					
Rekstrarframlög	62.719,3	55.061,2	59.810,9	8,6	-4,6
Rekstrartilfærslur	51.147,1	48.998,7	55.255,9	12,8	8,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	253,4	174,0	179,6	3,2	-29,1
Heildarútgjöld	114.119,8	104.233,9	115.246,4	10,6	1,0
Rekstrartekjur	-	1.756,5	1.991,3	13,4	-
Framlag úr ríkissjóði	-	102.477,4	113.255,1	10,5	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	104.233,9	115.246,4	10,6	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

24.10 Heilsugæsla

Heilsugæslan er fyrsti viðkomustaður notenda heilbrigðisþjónustunnar en þar er veitt fyrsta stigs og eftir atvikum annars stigs heilbrigðisþjónusta. Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisráðuneytis, Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins, heilsugæslusviða heilbrigðisstofnana heilbrigðisumdæma og einkarekinna heilsugæslustöðva.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Greitt aðgengi að geðheilbrigðisþjónustu óháð aldri		
Umbótaverkefni í geðheilbrigðisþjónustu barna. Breytt skipulag þjónustu og bættir verkferlar, aukin stafræn þjónusta, betri nýting mannauðs og aukið samstarf milli stofnana og kerfa um greiningarferli taugabroska-raskana.	Heilbrigðisráðuneyti og heilsugæslur um allt land	Innan ramma
Umbótaverkefni í geðheilbrigðisþjónustu fullorðinna. Breytt skipulag og verkferlar, aðgengileg lágþröskulda-þjónusta og umbóta- og samstarfsverkefni milli stofnana.	Heilbrigðisráðuneyti og heilsugæslur um allt land	Innan ramma
Markmið 2: Skjólstæðingar með heimilislækni eða skráðir í fast teymi á heilsugæslustöð		
Unnið verður að heildrænu skipulagi á sérnámi lækna.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Unnið verður að því að auka teymisvinnu í heilsu-gæsluþjónustu.	Heilbrigðisráðuneyti og heilsugæslur um allt land	Innan ramma
Markmið 3: Erindi sem afgreidd eru á heilsugæslustöð á höfuðborgarsvæðinu – hlutdeild hverrar heilsugæslustöðvar		
Unnið verður að því að auka hlutdeild með því að bæta og samræma ferla við bókun tíma í gegnum Island.is og forgangsraða erindum í samræmi við bráðleika.	Heilbrigðisráðuneyti og heilsugæslur um allt land	Innan ramma
Unnið verður að því að fjölga fjarviðtölum í samræmi við reglugerð um fjarheilbrigðisþjónustu og hækka hlutdeild.	Heilbrigðisráðuneyti og heilsugæslur um allt land	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 56.573,4 m.kr. og hækkar um 2.727,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 2.496,7 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Reiknaður raunvöxtur á veittri þjónustu innan málaflokksins er 845 m.kr.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 1.000 m.kr. til að mæta áskorunum sem felast í öldrun þjóðarinnar, vinna niður biðlista o.fl.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 240 m.kr. tímabundið í eitt ár í aðgerðir vegna ofbeldis barna.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 477,5 m.kr. vegna styrkingar vegna kjara-samninga lækna.
- Millifærðar eru á málaflokkinn 786,1 m.kr. vegna flutnings Heyrnar- og talmeina-stöðvar Íslands (HTÍ) til Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins.
- Millifærðar eru á málaflokkinn 22 m.kr. vegna flutnings innrennslisþjónustu Land-spítala á beinþéttunilyfjum til heilsugæslunnar. Þar að auki eru 3,5 m.kr. færðar í verk-efnið innan málaflokks.

- g. Millifærðar eru á málaflokkinn 15 m.kr. til styrkingar fjölskylduteymis innan Geðheilsuþöðstöðvar barna.
- h. Millifærðar eru 44 m.kr. á málefнасvið 23 Sjúkrahúspjónusta vegna uppbyggingar sérhæfðrar geðþjónustu fyrir aldraða.
- i. Millifærðar eru 28,5 m.kr. á málefнасvið 23 Sjúkrahúspjónusta vegna uppbyggingar og innleiðingar á fjarheilbrigðisgeðþjónustu á þriðja þjónustustigi.
- j. Millifærðar eru 100 m.kr. á málefнасvið 23 Sjúkrahúspjónusta þar sem Landspítalinn tekur við rekstri geðheilsuteymis fanga af Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins.
- k. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 312,5 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður.
- l. Útgjaldaheimild málaflokksins hækkar um 234,8 m.kr. vegna samsvarandi breytinga á sértekjum.
- m. Sértek aðhaldskrafa á málaflokkinn nemur 219,2 m.kr. vegna aukinnar hagræðingar í opinberum innkaupum og fækkun stöðugilda hjá ríkinu, um 1% af heildarfjölda, þar sem lögð verður áhersla á að hlífa framlínustörfum innan heilbrigðisþjónustunnar. Þá nemur almenn aðhaldskrafa 188,4 m.kr.

24.20 Sérfræðiþjónusta og hjúkrun

Starfsemi málaflokksins er í höndum sjálfstætt starfandi sérgreinalækna, tannlækna, hjúkrunarfræðinga, sálfræðinga og ljósmæðra. Viðkomandi fagaðilar veita sérhæfða þjónustu utan sjúkrahúsa. Þjónustan er almennt veitt á grundvelli samninga Sjúkratrygginga Íslands og nær til rannsókna og meðferða.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Að efla þróun á starfsemi sérgreinalækna utan sjúkrahúsa		
Unnið að þróun á þjónustu sérgreinalækna í gegnum samstarfssamning SÍ og LÍ. Sérstaklega er horft til verklags í tengslum við þverfagleg teymi og forgangs-röðun þjónustu m.t.t. þjónustuparfar á landsbyggðinni.	Sjúkratryggingar Íslands og Læknafélag Íslands	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 41.193,5 m.kr. og hækkar um 2.176,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.683,0 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 745,6 m.kr. vegna raunvaxtar, fjölgunar íbúa og öldrunar þjóðarinnar.

- b. Millifærðar eru 89 m.kr. á málefнасvið 23 Sjúkrahúspjónusta. Um er að ræða fjárveitingar vegna þjónustusamninga sem falla niður vegna þjónustu sem veitt er á Landspítala. Aðgerðir, m.a. vegna geislameðferðar, mænuörvunar o.fl.
- c. Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 993 m.kr. til að mæta aukinni þjónustuþörf á læknislið sjúkratrygginga.
- d. Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 527 m.kr. til að mæta aukinni þjónustuþörf á tannlæknalið sjúkratrygginga.

24.30 Sjúkrabjálfun, iðjubjálfun og talþjálfun

Starfsemi málaflokksins er í höndum sjúkrabjálfa, iðjubjálfa og talmeinafræðinga sem veita þjónustu á grundvelli samninga við Sjúkratryggingar Íslands.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málafllokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Biðtími eftir þjónustu sjúkrabjálfa er < 30 dagar skv. miðlægum biðlista		
Gerð miðlægrar biðlistalausnar eftir þjónustunni.	Sjúkratryggingar Íslands	Innan ramma
Kortlagning á helstu markhópum þjónustunnar og eftirfylgni með nýju verklagi í kjölfar afnáms tilvísana.	Sjúkratryggingar Íslands	Innan ramma
Markmið 2: Fjölga sjálfstætt starfandi talmeinafræðingum sem eru skráðir í miðlægan gagnagrunn		
Miðlæg biðlistalausn gerð aðgengileg sjálfstætt starfandi talmeinafræðingum.	Sjúkratryggingar Íslands	Innan ramma
Krafa um skráningu í rafræna sjúkraskrá sett inn í samning Sjúkratrygginga Íslands við sjálfstætt starfandi talmeinafræðinga.	Sjúkratryggingar Íslands	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 11.985,5 m.kr. og hækkar um 1.197,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 416,3 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 187,7 m.kr. vegna raunvaxtar, fjölgunar íbúa og öldrunar þjóðarinnar.
- b. Millifærðar eru 588,7 m.kr. á málaflokk 24.10 Heilsugæsla vegna flutnings Heyrnar- og talmeinastöðvar Íslands til Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins.
- c. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 1.600 m.kr. vegna aukinnar þjónustu í sjúkrahjálfunarlið sjúkratrygginga.
- d. Almenn t aðhald á málaflokkinn nemur 1,5 m.kr.

24.40 Sjúkraflutningar

Til sjúkraflutninga teljast allir flutningar sjúkra og slasaðra utan sjúkrahúsa, á landi og í lofti. Þjónustan er veitt af rekstraraðilum sem starfa samkvæmt samningum við Sjúkra- tryggingar Íslands eða á vegum heilbrigðisstofnana. Undir þennan málaflokk falla einnig ferðir innan lands sem greiddar eru á grundvelli reglugerðar um ferðakostnað.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Skjótari viðbrögð við bráðaútköllum í dreifbýli		
Stilla upp þjónustuviðmiðum og vinna útkallsáætlun sem tilgreinir hvaða þjónusta sé veitt á útkallssvæði viðkomandi þjónustuveitanda.	Heilbrigðisráðuneyti, Landspítali og framkvæmdaraðilar sjúkraflutninga	Innan ramma
Markmið 2: Betri faglegur stuðningur á vettvangi		
Ljúka innleiðingu á stafrænni skráningu í sjúkra- flutningum.	Heilbrigðisráðuneyti, Neyðarlínan og framkvæmdaraðilar sjúkraflutninga	Innan ramma
Vinna áfram að því að flytja nám í sjúkraflutningum í opinbera skólakerfið.	Heilbrigðisráðuneyti, ráðuneyti menntamála og Sjúkrahúsið á Akureyri	Innan ramma
Tryggja faglegan sérhæfðan stuðning á vettvangi með fjarheilbrigðislausnum.	LSH, Neyðarlínan og framkvæmdaraðilar sjúkraflutninga	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 5.494 m.kr. og hækkar um 91,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 223,2 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 97 m.kr. vegna raunvaxtar, fjölgunar íbúa og öldrunar þjóðarinnar.
- b. Fjárheimild til málaflokksins hækkar um 80 m.kr. til að mæta aukinni þjónustu á liðnum.
- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 37 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður.
- d. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 48,6 m.kr.

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta

Starfsemi á þessu málefнасviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra, félags- og húsnæðismálaráðherra og mennta- og barnamálaráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslur, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefнасviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefнасviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

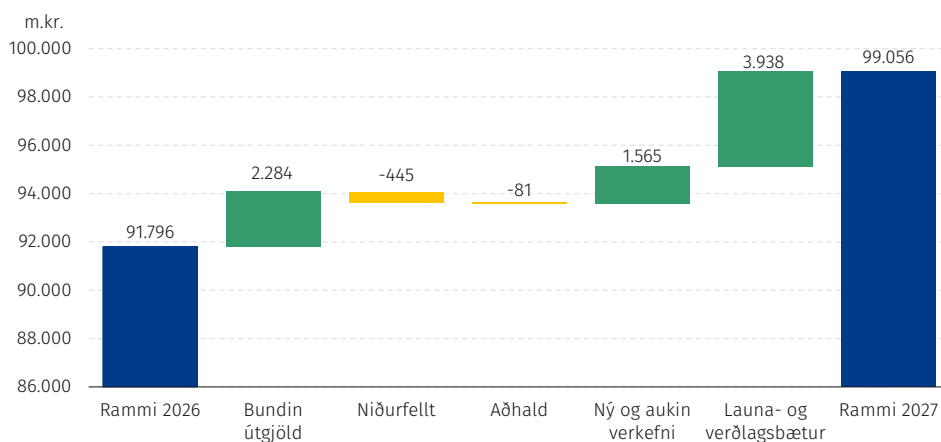
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými	76.419,6	82.012,8	88.887,3	8,4	16,3
08 Heilbrigðisráðuneyti	70.103,2	75.056,1	82.627,5	10,1	17,9
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	6.316,4	6.956,7	6.259,8	-10,0	-0,9
25.20 Endurhæfingarþjónusta	8.783,7	9.783,2	10.168,6	3,9	15,8
08 Heilbrigðisráðuneyti	8.783,7	9.783,2	10.168,6	3,9	15,8
Samtals	85.203,3	91.796,0	99.055,9	7,9	16,3

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli áranna 2026–2027

Heildargjöld málefнасviðs 25 *Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta* árið 2027 eru áætluð 99.055,9 m.kr. og aukast um 3.322,2 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 3,6%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 7.259,9 m.kr. milli ára eða sem svarar til 7,9%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Aðhaldsmarkmið málefнасviðsins eru tvenns konar; almenn og sértæk. Málaflökkur 25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými ber ekki almenna aðhaldskröfu en málaflökkur 25.20 Endurhæfingarpjónusta gerir það. Sértækar aðhaldsráðstafanir vegna aukinna hagræðingar í opinberum innkaupum eru færðar á málaflökk 25.10.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflökka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarpjónusta					
Rekstrarframlög	80.204,5	88.183,9	95.223,2	8,0	18,7
Rekstartilfærslur	210,5	895,0	0,0	-100,0	-
Fjármagnstilfærslur	2.460,0	2.704,6	3.819,6	41,2	55,3
Fjárfestingarframlög	2.328,3	12,5	13,1	4,8	-99,4
Heildarútgjöld	85.203,3	91.796,0	99.055,9	7,9	16,3
Rekstrartekjur	-	4.592,9	5.634,7	22,7	-
Framlag úr ríkissjóði	-	87.203,1	93.421,2	7,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	91.796,0	99.055,9	7,9	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

25.10 Hjúkrunar- og dvalarrými

Undir málaflökkinn fellur uppbygging og starfsemi hjúkrunar- og dvalarrýma á hjúkrunarheimilum og á heilbrigðisstofnunum. Einnig dagdvöl, almenn og sérhæfð og Framkvæmdasjóður aldraðra. Starfsemi málaflökksins er í höndum sjálfseignarstofnana, sveitarfélaga, hlutafélaga og heilbrigðisstofnana. Málaflökkurinn heyrir undir tvö ráðuneyti; heilbrigðisráðuneytið sem hefur með höndum heilbrigðisþjónustu í hjúkrunarrýmum, dvalarrýmum og dagdvalarrýmum; félags- og húsnæðismálaráðuneytið sem sér um stjórn, skipulag og stefnumótun öldrunarmála fyrir landið í heild annað en heilbrigðisþjónustu. Í því felst m.a. uppbygging hjúkrunarheimila og greiðsla húsaleigu. Þá hefur félags- og húsnæðismálaráðuneytið umsjón með Framkvæmdasjóði aldraðra.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflökki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Stytta biðtíma eftir hjúkrunarrýmum		
Ljúka húsnæðisuppbýggingu fyrir 264 hjúkrunarrými.	Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	895 m.kr. í húsaleigu.
Rekstur 192 nýrra hjúkrunarrýma.	Heilbrigðisráðuneyti	937 m.kr.
Rekstur 24 skammtímarýma í Hlévangi (biðrými).	Heilbrigðisráðuneyti	520 m.kr.
Gerð nýrra samninga við sveitarfélög um uppbýggingu hjúkrunarheimila.	Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Heildræn yfirsýn yfir eftirspurn og þjónustubarfir einstaklinga sem þurfa dagdvöl		
Kortleggja þörf þjónustupega fyrir sveigjanleika í dvalartíma.	Sjúkratryggingar Íslands	Innan ramma
Innleiðing samræmds matstækis til grunnmats á færni og kortlagningar á þjónustubörf einstaklinga (WHODAS 2.0).	Heilbrigðisráðuneytið, dagdvalir	Innan ramma
Samræmd umsókn og miðlægur biðlisti í dagdvalir.	Heilbrigðisráðuneytið, dagdvalir	Innan ramma
Markmið 3: Fjölgun skammtíma hjúkrunarrýma (áður hvíldarrými)		
Fjölga hjúkrunarrýmum sem eru nýtt sem skammtímahjúkrunarrými til endurhæfingar og uppvinnslu (hvíldarrými).	Heilbrigðisráðuneyti og Sjúkratryggingar	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 88.887,3 m.kr. og hækkar um 3.397,8 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða 4,1% auk launa- og verðlagsbreytinga sem nema 3.476,7 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 937,2 m.kr. til reksturs nýrra hjúkrunarrýma sbr. markmið nr. 1.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 520 m.kr. vegna reksturs 24 nýrra skammtímarýma (biðrýma) á Hlévangi í Reykjanesbæ. Rýmin opna í september 2026 en fjárheimild fæst varanlega í fjárlögum 2027.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.029,6 m.kr. vegna leigu á fasteignum nýrra hjúkrunarrýma sbr. markmið nr. 1.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 240 m.kr. til þess að fjárveiting til Framkvæmdasjóðs aldra samsvari áætluðum tekjum af gjaldi í sjóðinn.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 250 m.kr. þar sem tímabundin lækkun á dvalarrýmum gengur til baka.
- Greiðslur frá heimilisfólki hjúkrunarheimila hækka um 867,9 m.kr. skv. útkomuspá Sjúkratrygginga Íslands.
- Fjárheimild málaflokksins er hækkuð um 146,7 m.kr. vegna breytinga á rekstrartekjuáætlunum stofnana.

- h. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 55,7 m.kr. og er þar um að ræða sértæka hagræðingu í opinberum innkaupum. Málaflokkurinn er ekki látinn bera almenna aðhaldskröfu.
- i. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 350 m.kr. vegna tímabundinnar lækkunar á fjárheimild málaflokksins árið 2026 sem kemur til baka.

25.20 Endurhæfingarþjónusta

Undir málaflokkinn falla meðferðar- og endurhæfingarstofnanir sem hafa það að markmiði að styðja fólk til sjálfsbjargar, vinnufærni og sjálfstæðrar búsetu heima sem lengst. Starfsemi málaflokksins er í höndum einkarekinna heilbrigðisstofnana, m.a. á grundvelli samninga við Sjúkratryggingar Íslands (t.d. Reykjalundar, Heilsustofnunar Náttúrulækningafélags Íslands og SÁÁ).

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Samfella í endurhæfingarþjónustu		
Stigskipting á þjónustu endurhæfingarúrræða í samræmi við skilgreiningu WHO.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Mörkun árangurs í endurhæfingarþjónustu		
Þróun staðlaðs árangursmats í endurhæfingarþjónustu.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Greitt aðgengi að meðferðarúrræði vegna vímuefnavanda		
Aukið aðgengi að fráhvarfsmeðferð fyrir einstaklinga sem þurfa endurhæfingu vegna áfengis- eða annars vímuefnavanda.	Heilbrigðisráðuneytið	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 10.168,6 m.kr. og lækkar um 75,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026. Almennar launa- og verðlagsbreytingar nema 461,0 m.kr. og því nemur heildar hækkan 385,4 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Tímabundið framlag árið 2026 að upphæð 1.044,5 m.kr. er gert varanlegt. Framlaginu er ætlað að efla meðferðarúrræði vegna fíknivanda hjá SÁÁ, Krýsuvík og Hlaðgerðarkoti. Einnig til að styrkja önnur endurhæfingarúrræði s.s. hjá Reykjalundi, NLFI, Ljósinu, Sjálfsbjörg, Alzheimersamtökunum og Parkinsonsamtökunum. Framlagið er því óbreytt á milli ára.
- b. Millifærðar eru 50 m.kr. af málaflokknum á málaflokk 23.10 Sérhæfð Sjúkrahúspjónusta þar sem Kvenna- og barnasvið LSH hefur tekið að sér að útfæra og sinna geðheilbrigðisþjónustu í neyðarvistun Stuðla.
- c. Almenn aðhaldskrafa málaflokksins nemur 25,6 m.kr. Samningsupphæðir við endurhæfingastofnanir lækka sem því nemur.

26 Lyf og lækningavörur

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

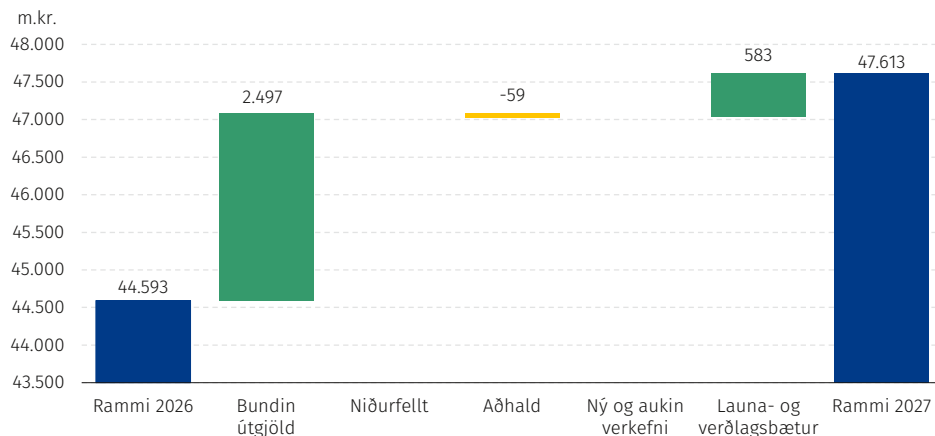
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
26 Lyf og lækningavörur					
26.10 Lyf	51.078,2	35.752,4	38.373,5	7,3	-24,9
08 Heilbrigðisráðuneyti	51.078,2	35.752,4	38.373,5	7,3	-24,9
26.30 Hjálpartæki	8.979,6	8.840,6	9.239,6	4,5	2,9
08 Heilbrigðisráðuneyti	8.979,6	8.840,6	9.239,6	4,5	2,9
Samtals	60.057,8	44.593,0	47.613,1	6,8	-20,7

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árunna 2026–2027

Heildargjöld málefnasviðs 26 *Lyf og lækningarvörur* árið 2027 eru áætluð 47.613,1 m.kr. og aukast um 2.437,4 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 5,5%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 3.020,1 m.kr. milli ára eða sem svarar til 6,8%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Almennt aðhald er lagt á málefnasviðið m.a. til að ná markmiðum ríkisstjórnarinnar um afkomu ríkissjóðs á árinu 2027.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
26 Lyf og lækningavörur					
Rekstrarframlög	31.166,8	16.924,5	18.129,3	7,1	-41,8
Rekstrartilfærslur	28.891,0	27.668,5	29.483,8	6,6	2,1
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	60.057,8	44.593,0	47.613,1	6,8	-20,7
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	44.593,0	47.613,1	6,8	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	44.593,0	47.613,1	6,8	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

26.10 Lyf

Lyfjamál fjalla m.a. um framleiðslu, dreifingu, notkun og sölu lyfja og skyldra vara. Starfsemi málaflokksins er í höndum heilbrigðisráðuneytis, Landspítala, Lyfjastofnunar og Sjúkratrygginga Íslands. Embætti landlæknis sér um eftirlit með lyfjaávisunum.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Minnka ofnotkun ávanabindandi lyfja		
Haldið áfram með tilraunaverkefni um niðurtröppun ávanabindandi lyfja. Meðal annars þróun á niðurtröppunar-appi og lyfjafræðilegri þjónustu.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Áfram unnið að því að setja hvata inn í greiðslulíkan heilsugæslunnar þannig að heilsugæslustöðvum sé umbunað fyrir að trappa niður notkun ávanabindandi lyfja.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Aukin gæði við lyfjaval og afhendingu		

Haldið áfram að innleiða lyfjalista til að styðja markvisst og hagkvæmt val lyfja í heilsugæslu.	Þróunarmiðstöð heilsugæslunnar	Innan ramma
Markmið 3: Lækkun lyfjakostnaðar		
Haldið áfram endurskoðun á útgáfu lyfjaskírteina.	Heilbrigðisráðuneyti og Sjúkratryggingar	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 38.373,5 m.kr. og hækkar um 2.259,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa-, gengis- og verðlagsbreytingum en þær nema 361,5 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 711,6 m.kr. vegna raunvaxtar, fjölgunar íbúa og öldrunar þjóðarinnar.
- Fjárheimild málaflokksins hækkar um samanlagt 1.607,3 m.kr. Þar af eru 800 m.kr. til styrkingar á leyfisskyldum lyfjum og 807,3 m.kr. til styrkingar á almennum lyfjum.
- Almennt aðhald á málaflokkinn nemur 59,3 m.kr.

26.30 Hjálpartæki

Meginverkefni málaflokksins eru úthlutun hjálpartækja og að styrkja sjúkratrygginga almannatrygginga til að afla nauðsynlegra hjálpartækja með það að markmiði að draga úr áhrifum fötlunar eða færniskerðingar á líf notenda. Starfsemi málaflokksins er í höndum Sjúkratrygginga Íslands sem sjá að mestu um úthlutun hjálpartækja.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Einfalda aðgang fólks að hjálpartækjum og tryggja jafnræði við notkun þeirra		
Endurskoðun reglugerðar um styrki vegna hjálpartækja.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Endurskoðun mats á þörf fyrir hjálpartæki.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Hefja vinnu við gerð reglugerðar um heyrnartæki og hjálpartæki vegna heyrnarskerðingar og heyrnarleysis.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Bæta aðgang að heildstæðum upplýsingum um hjálpartæki		
Efla Island.is sem upplýsingalind um hjálpartæki.	Heilbrigðisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 9.239,6 m.kr. og hækkar um 177,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 221,2 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 177,8 m.kr. vegna fjölgunar íbúa og öldrunar þjóðarinnar.

27 Örorka og málefni fatlaðs fólks

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og húsnæðismálaráðherra og fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í fimm málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

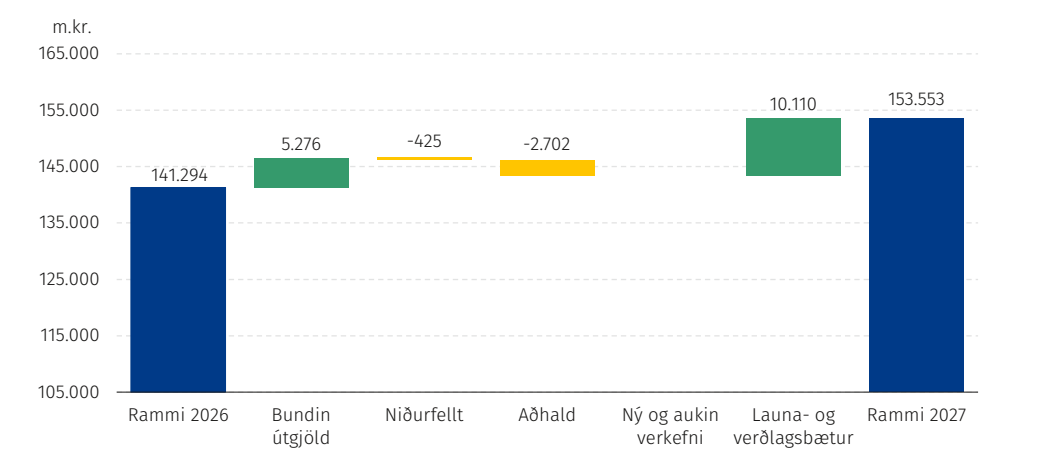
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks					
27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, örorkulífeyrir	77.930,4	118.042,1	128.666,4	9,0	65,1
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	77.930,4	118.042,1	128.666,4	9,0	65,1
27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka	36.680,4	17.858,1	19.449,3	8,9	-47,0
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	36.680,4	17.858,1	19.449,3	8,9	-47,0
27.30 Málefni fatlaðs fólks	66,7	83,2	84,3	1,3	26,4
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	66,7	83,2	84,3	1,3	26,4
27.40 Aðrar örorkugreiðslur (Önnur velferðarmál, lífeyristrygg.)	156,1	410,2	453,3	10,5	190,4
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	156,1	410,2	453,3	10,5	190,4
27.50 Jöfnun á örorkubyrdi almennra lífeyrissjóða	4.552,4	4.900,0	4.900,0	0,0	7,6
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	4.552,4	4.900,0	4.900,0	0,0	7,6
Samtals	119.386,0	141.293,6	153.553,3	8,7	28,6

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða.

Breytingar á ramma milli áráanna 2026–2027

Heildargjöld málefнасviðs 27 Örorða og málefni fatlaðs fólks árið 2027 eru áætluð 153.553,3 m.kr. og aukast um 2.149,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 1,5%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 12.259,7 m.kr. milli ára eða sem svarar til 8,7%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsriðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
27 Örorða og málefni fatlaðs fólks					
Rekstrarframlög	205,8	83,1	84,2	1,3	-59,1
Rekstrartilfærslur	119.180,2	141.210,2	153.468,8	8,7	28,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,3	0,3	0,0	-
Heildarútgjöld	119.386,0	141.293,6	153.553,3	8,7	28,6
Rekstrartekjur	-	11,3	11,3	0,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	141.282,3	153.542,0	8,7	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	141.293,6	153.553,3	8,7	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

27.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar en stofnunin sér um framkvæmd og ábyrgð greiðslna samkvæmt lögum um almannatryggingar. Umræddar greiðslur skiptast í örorkulífeyri, hlutaörorkulífeyri og sjúkra- og endurhæfingargreiðslur, auk aldursviðbótar, barnalífeyris og meðlags.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Einfeldara og sveigjanlegra greiðslukerfi almannatrygginga vegna skertrar starfsgetu		
Áframhaldandi innleiðing á samþættu sérfræðimati skv. lögum um almannatryggingar.	Tryggingastofnun	Innan ramma
Ný og endurbætt vinnslukerfi sem einfalda umsóknarferli, skýra leiðbeiningar og upplýsingar til umsækjenda og þjónustuaðila.	Tryggingastofnun	Innan ramma
Yfirfærsla allra umsókna TR og samskipta yfir á Island.is.	Tryggingastofnun	Innan ramma
Markmið 2: Auka færni til atvinnuþátttöku að fullu eða að hluta		
Áframhaldandi innleiðing og þróun samvinnu þjónustuaðila endurhæfingar til að tryggja rétta þjónustu á réttum tíma.	Tryggingastofnun	Innan ramma
Áframhaldandi innleiðing og þróun samþætts sérfræðimats.	Tryggingastofnun	Innan ramma
Upplýsingar og fræðsla til umsækjenda og fagaðila um hlutaörorku.	Tryggingastofnun	Innan ramma
Markmið 3: Minnka nýgengi örorku		
Áframhaldandi innleiðing á sjúkra- og endurhæfingargreiðslum sem m.a. er ætlað að stuðla að viðeigandi endurhæfingarræðum til að auka skilvirkni endurhæfingar.	Tryggingastofnun	Innan ramma
Samskipti og samvinna fagaðila í gegnum samhæfingarteymi um allt land og upplýsingagjöf í gegnum þjónustugátt.	Tryggingastofnun	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 128.666,4 m.kr. og hækkar um 1.870,6 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 8.753,7 m.kr.

Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 300 m.kr. vegna breyttrar reiknireglu orlofs- og desemberuppbóta vegna nýs greiðslukerfis örorkulífeyris.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 2.300 m.kr. vegna endurmatars á sjúkra- og endurhæfingargreiðslum ársins 2026.
- c. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 2.500 m.kr., m.a. með sérstöku aðhaldi þar sem gert er ráð fyrir að dragi úr vexti á sjúkra- og endurhæfingargreiðslum.
- d. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.770,6 m.kr. vegna kerfislægs vaxtar sem ætlað er að mæta áætlaðri fjölgun lífeyrisþega.
- e. Greiðslur almannatrygginga eru undanþegnar aðhaldskröfu.

27.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, örorka

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar en stofnunin sér um framkvæmd og ábyrgð greiðslna skv. lögum um félagslega aðstoð.

Samkvæmt lögum um félagslega aðstoð er heimilt að greiða ýmiss konar styrki og uppbætur eins og heimilisuppbót, uppbót á lífeyri vegna tiltekins kostnaðar lífeyrisþega og uppbætur og styrki vegna bifreiðakaupa og reksturs bifreiða. Greiðslur vegna barnalífeyris falla einnig undir málaflokkinn.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 19.449,3 m.kr. og hækkar um 267,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.323,3 m.kr.

Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 267,9 m.kr. vegna kerfislægs vaxtar sem ætlað er að mæta áætlaðri fjölgun lífeyrisþega.
- b. Greiðslur almannatrygginga eru undanþegnar almenntri aðhaldskröfu.

27.30 Málefni fatlaðs fólks

Þjónusta við fatlað fólk fer skv. lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, og lögum um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir, nr. 38/2018, og fara sveitarfélög með framkvæmd þjónustu.

Samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks var lögfestur hér á landi árið 2025. Til að vinna að innleiðingu samningsins er í gildi framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks fyrir árin 2024–2027, í formi landsáætlunar. Áætlunin felur í sér 60 aðgerðir þvert á ráðuneyti sem eru til þess fallnar að koma í framkvæmd ákvæðum samningsins, m.a. að hægt verði að ná í upplýsingar um réttindi og þjónustu við fatlað fólk og fjölskyldur þess á einum stað (aðgerð A.12), að útbúið verði fræðsluefni fyrir starfsfólk sem sinnir þjónustu við fatlað fólk um réttindi fatlaðs fólks og leiðir í þjónustu sem verndi sjálfsákvörðunarrétt og sjálfræði og komi í veg fyrir að nauðung sé beitt (aðgerð A.7) og gerð verði úttekt á launum og kjörum fatlaðra einstaklinga á aðgreindum vinnustöðum með það að markmiði að skýra betur skilin á milli vinnu og hæfingar ásamt því að auka gagnsæi og jafnrétti á milli hópa (aðgerð D.9).

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 84,3 m.kr. og lækkar um 1,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 2,6 m.kr.

Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Aðhaldskrafa málefнасviðsins nemur 1,5 m.kr.

27.40 Aðrar örorkugreiðslur

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar en stofnunin sér um framkvæmd og ábyrgð greiðslna skv. lögum um almannatryggingar. Greiðslur sem falla undir málaflokkinn eru aðrar ótaldar greiðslur vegna örorku eins og greiðslur vegna vottorða, vaxta o.fl.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 453,3 m.kr. og hækkar um 12,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 30,8 m.kr.

Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 12,3 m.kr. vegna kerfislægs vaxtar sem ætlað er að mæta áætlaðri fjölgun lífeyrisþega.
- b. Greiðslur almannatrygginga eru undanþegnar aðhaldskröfu.

27.50 Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða

Undir þennan málaflokk heyrir jöfnun á örorkubyrði lífeyrissjóða en fjárframlög hafa verið veitt úr ríkissjóði til að jafna og lækka mismunandi örorkubyrði lífeyrissjóða í samræmi við lög nr. 113/1990, um tryggingagjald. Fjárheimild málaflokksins verður óbreytt á milli ára, alls 4.900 m.kr. á meðan enn stendur yfir endurskoðun á fyrirkomulagi jöfnunarframlagsins.

28 Málefni aldraðra

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og húsnæðismálaráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun mál-efnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun.

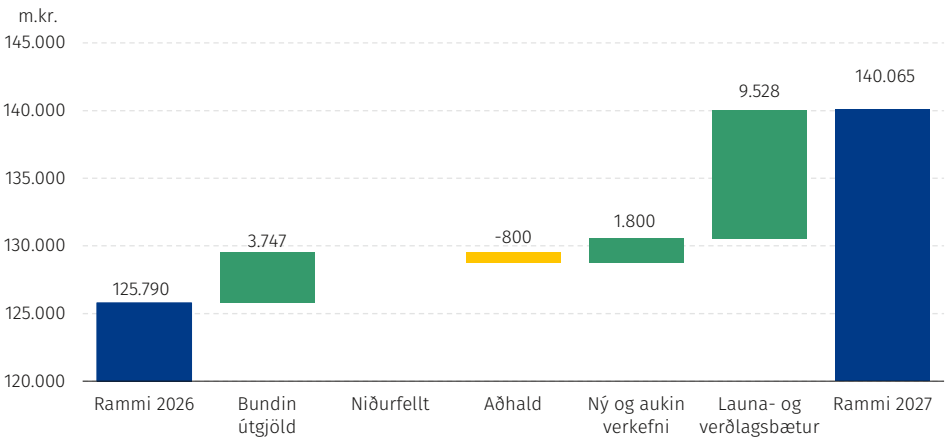
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28 Málefni aldraðra					
28.10 Bætur skv. lögum um					
almannatryggingar, lífeyrir aldraðra	108.780,8	115.254,9	128.440,8	11,4	18,1
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	108.780,8	115.254,9	128.440,8	11,4	18,1
28.20 Bætur skv. lögum um félagslega					
aðstoð, öldrun	8.737,2	9.854,9	10.862,9	10,2	24,3
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	8.737,2	9.854,9	10.862,9	10,2	24,3
28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar					
greiðslur, óta.	580,6	680,3	760,9	11,8	31,1
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	580,6	680,3	760,9	11,8	31,1
Samtals	118.098,6	125.790,1	140.064,6	11,3	18,6

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli áráanna 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs 28 Málefni aldraðra árið 2027 eru áætluð 140.064,6 m.kr. og aukast um 4.746,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 3,8%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 14.274,5 m.kr. milli ára eða sem svarar til 11,3%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
28 Málefni aldraðra					
Rekstrarframlög	71,3	2,1	2,1	0,0	-97,1
Rekstrartilfærslur	118.027,3	125.788,0	140.062,5	11,3	18,7
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	0,0	0,0	-	-
Heildarútgjöld	118.098,6	125.790,1	140.064,6	11,3	18,6
Rekstrartekjur	-	8,3	8,3	0,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	125.781,8	140.056,3	11,3	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	125.790,1	140.064,6	11,3	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

28.10 Bætur skv. lögum um almannatryggingar, lífeyrir aldraðra

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar sem annast framkvæmd með greiðslum skv. lögum um almannatryggingar en það eru greiðslur ellilífeyris og ráðstöfunarfé ellilífeyrisþega. Almennt frítekjumark ellilífeyris verður hækkað í þremur skrefum í 60 þúsund kr., fyrst þann 1. janúar 2026, annað skref 1. janúar 2027 og loks þann 1. janúar 2028.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 128.440,8 m.kr. og hækkar um 4.447,7 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 8.738,2 m.kr.

Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Gert er ráð fyrir 990 m.kr. útgjaldaaukningu vegna 5 þúsund. kr. hækkunar á mánaðarlegu almennu frítekjumarki ellilífeyris. Gert er ráð fyrir að það hækki frá 1. janúar 2027.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 3.457,7 m.kr. vegna kerfislægs vaxtar sem ætlað er að mæta áætlaðri fjölgun lífeyrisþega.
- Greiðslur almannatrygginga eru undanþegnar aðhaldskröfu.

28.20 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, öldrun

Starfsemi málaflokksins er í höndum Tryggingastofnunar sem ber ábyrgð á framkvæmd greiðslna málaflokksins. Samkvæmt lögum um félagslega aðstoð er heimilt að greiða ýmiss konar styrki og uppbætur eins og heimilisuppbót, uppbót á lífeyri vegna tiltekkins kostnaðar lífeyrisþega og uppbætur og styrki vegna bifreiðakaupa og reksturs bifreiða.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 10.862,9 m.kr. og hækkar um 269 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 739 m.kr.

Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 269 m.kr. vegna kerfislægs vaxtar sem ætlað er að mæta áætlaðri fjölgun lífeyrisþega.
- b. Greiðslur almannatrygginga eru undanþegnar aðhaldskröfu.

28.30 Þjónusta við aldraða og aðrar greiðslur, ótaldar

Undir þjónustu við aldraða og aðrar greiðslur, ótaldar, falla greiðslur skv. lögum um eftirlaun til aldraðra, nr. 113/1994, og greiðslur skv. lögum um félagslegan viðbótarstuðning við aldraða, nr. 74/2020. Með síðarnefndu lögunum hefur verið komið til móts við þann hóp aldraðra sem ekki hefur áunnið sér full réttindi í almannatryggingum. Líkt og gildir um málaflokk 28.20 ber Tryggingastofnun ábyrgð á framkvæmd greiðslna sem falla undir málaflokkinn.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 760,9 m.kr. og hækkar um 29,9 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 50,7 m.kr.

Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Gert er ráð fyrir 10 m.kr. útgjaldaaukningu vegna hækkunar á mánaðarlegu almennu frítekjumarki félagslegs viðbótarstuðnings fyrir aldraða. Gert er ráð fyrir að það hækki frá 1. janúar 2027 og verði jafn hátt frítekjumarki ellilífeyris.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 19,9 m.kr. vegna kerfislægs vaxtar sem ætlað er að mæta áætlaðri fjölgun lífeyrisþega.
- c. Greiðslur almannatrygginga eru undanþegnar aðhaldskröfu.

29 Fjölskyldumál

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og húsnæðismálaráðherra, heilbrigðisráðherra, fjármála- og efnahagsráðherra, mennta- og barnamálaráðherra, forsætisráðherra og dómsmálaráðherra. Það skiptist í sjö málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

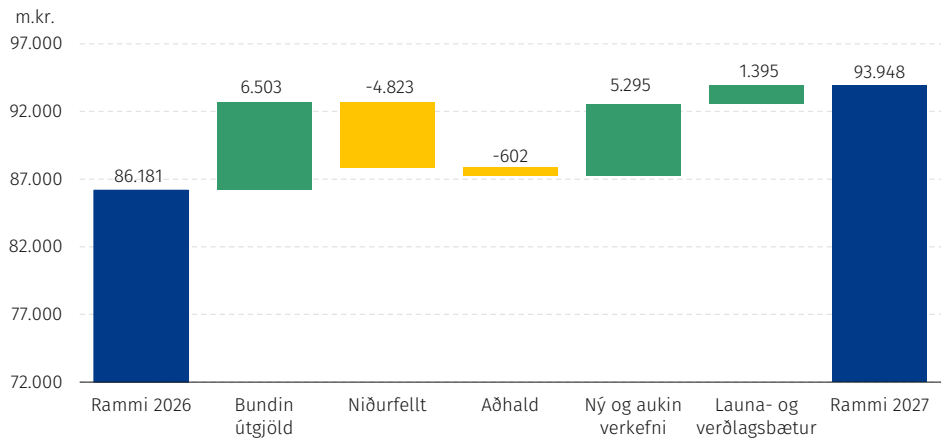
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29 Fjölskyldumál					
29.10 Barnabætur	20.931,5	21.000,0	21.000,0	0,0	0,3
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	20.931,5	21.000,0	21.000,0	0,0	0,3
29.20 Fæðingarorlof	28.198,7	28.792,3	35.651,4	23,8	26,4
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	28.198,7	28.792,3	35.651,4	23,8	26,4
29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð, fjölskyldur	591,9	671,2	731,0	8,9	23,5
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	591,9	671,2	731,0	8,9	23,5
29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn	22.924,1	27.415,9	29.589,8	7,9	29,1
01 Forsætisráðuneyti	101,0	93,0	96,9	4,2	-4,1
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	8.607,0	10.599,3	10.720,3	1,1	24,6
06 Dómsmálaráðuneyti	1.499,8	545,0	1.020,6	87,3	-32,0
10 Innviðaráðuneyti	3.896,3	443,2	4.177,9	842,7	7,2
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	8.820,0	15.735,4	13.574,1	-13,7	53,9
29.50 Bætur til eftirlifenda	578,4	621,2	666,5	7,3	15,2
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	578,4	621,2	666,5	7,3	15,2
29.60 Bætur vegna veikinda og slysa	2.863,5	3.081,4	3.299,4	7,1	15,2
08 Heilbrigðisráðuneyti	2.863,5	3.081,4	3.299,4	7,1	15,2
29.70 Málefni innflytjenda og flóttamanna	5.848,1	4.599,0	3.009,7	-34,6	-48,5
02 Mennta- og barnamálaráðuneyti	521,8	71,8	72,6	1,1	-86,1
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	5.326,3	4.527,2	2.937,1	-35,1	-44,9
Samtals	81.936,2	86.181,0	93.947,8	9,0	14,7

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða.

Breytingar á ramma milli áráanna 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 29 *Fjölskyldumál* árið 2027 eru áætluð 93.947,8 m.kr. og aukast um 6.372,3 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 7,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 7.766,8 m.kr. milli ára eða sem svarar til 9%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun mál-efnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
29 Fjölskyldumál					
Rekstrarframlög	11.574,0	8.951,0	10.342,2	15,5	-10,6
Rekstartilfærslur	70.305,7	75.446,7	82.096,3	8,8	16,8
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	56,5	1.783,3	1.509,3	-15,4	2.571,3
Heildarútgjöld	81.936,2	86.181,0	93.947,8	9,0	14,7
Rekstrartekjur	-	251,9	256,9	2,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	85.384,1	93.145,9	9,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	545,0	545,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	86.181,0	93.947,8	9,0	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

29.10 Barnabætur

Málaflokkurinn tekur til barnabóta sem eru tekjutengdar bætur og greiddar eru með börnum yngri en 18 ára. Fjárhæð barnabóta ræðst af fjölda og aldri barna á heimili, hjúskaparstöðu foreldra og tekjum þeirra. Barnabætur eru tekjutengdar til að ná því fram að stuðningur barnabóta sé mestur hjá þeim fjölskyldum sem þurfa mest á stuðningi að halda en meginmarkmið barnabóta er að styðja við efnaminni foreldra. Barnabætur byggjast á A-lið 68. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt, og annast Skatturinn umsýslu barnabóta. Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 21 m.kr. og er óbreytt frá gildandi fjárlögum.

29.20 Fæðingarorlof

Starfsemi málaflokksins er í höndum Fæðingarorlofssjóðs sem er í vörslu Vinnumálastofnunar.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 35.651,4 m.kr. og hækkar um 6.822 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 37,1 m.kr.

Engar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 5.400 m.kr. sem byggir m.a. á raunútgjöldum Fæðingarorlofssjóðs 2025 og 2026 þar sem til kemur fjölgun barna, aukin orlofstaka og hækkun meðaltekna foreldra og svo forsendum þjóðhagsspár.
- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 1.400 m.kr. sem byggist á aðgerðum stjórnvalda til stuðnings kjarasamningum um hækkun hámarksgreiðslu úr Fæðingarorlofssjóði.

29.30 Bætur skv. lögum um félagslega aðstoð

Málaflokkurinn tekur til greiðslna samkvæmt lögum nr. 99/2007, um félagslega aðstoð. Um er að ræða heimildargreiðslur sem eru háðar mati hverju sinni. Málaflokkurinn tekur einnig til mæðra- og feðralauna og endurgreiðslu umtalsverðs kostnaðar við læknishjálp og lyf. Tryggingastofnun annast framkvæmd málaflokksins.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 731 m.kr. og hækkar um 10,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 49,7 m.kr.

- a. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 10,1 m.kr. vegna kerfislægs vaxtar sem ætlað er að mæta áætlaðri fjölgun þeirra sem þiggja mæðra- og feðralaun.

Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu.

29.40 Annar stuðningur við fjölskyldur og börn

Starfsemi málaflokksins er í höndum umboðsmanns skuldara, Ráðgjafar- og greiningarstöðvar, Sjónstöðvarinnar, Barna- og fjölskyldustofu, umboðsmanns barna og Innheimtustofnunar sveitarfélaga. Auk þess falla lög um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna, meðlög, sorgarleyfi, umönnunargreiðslur og greiðslur til stuðnings fjölskyldum langveikra eða alvarlega fatlaðra barna undir málaflokkinn.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á

sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Unnið hefur verið að úrbótum í málefnum fullorðinna einstaklinga sem sæta öryggisráðstöfunum. Þjónusta við þessa hópa hefur hingað til verið ómarkviss og brotakennd og skortur verið á sérhæfðum búsetuúrræðum. Lög um framkvæmd öryggisráðstafana skv. dómsúrlausn voru samþykkt vorið 2026 og taka gildi 1. apríl 2027. Þá tekur til starfa ný stofnun, Miðstöð um öryggisráðstafanir, og byggt verður sérhæft úrræði fyrir allt að 16 einstaklinga sem gert er að sæta öryggisgæslu.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Bætt lífsgæði eldra fólks		
Sambætting heimaþjónustu.	Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	Innan ramma
Upplýsinga- og ráðgjafarþjónusta og sérhæfður stuðningur fyrir fólk með heilabilun og aðstandendur þess.	Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	Innan ramma
Efning upplýsinga, rannsókna, nýsköpunar og þróunar í þjónustu við eldra fólk.	Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	Innan ramma
Ein upplýsingagætt fyrir allt landið varðandi upplýsingar um þjónustu og réttindi eldra fólks.	Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Að hlutfall sambættra mála barna á öðru og þriðja stigi þjónustu minnki		
Innleiða lög um sambættingu þjónustu í þágu farsældar barna og tryggja snemmtækan stuðning og þjónustu.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Innleiða heildstæða endurskoðun laga um barnavernd og styrkja réttindi barna, málsmeðferð og eftirlit með barnaverndarþjónustu.	Mennta- og barnamálaráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Stytta biðtíma eftir þjónustu fyrir börn		
Stytta biðlista í þjónustu við börn.	Ráðgjafar- og greiningarstöð og mennta- og barnamálaráðuneyti	350 m.kr.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 29.589,8 m.kr. og hækkar um 1.244,3 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 929,6 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um samtals 1.400 m.kr. til að viðhalda þjónustu við börn, þar af um 1.000 m.kr. til Barna- og fjölskyldustofu og 400 m.kr. til þjónustu við börn í viðkvæmri stöðu.

- b. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 350 m.kr. til styttingar á biðlistum í þjónustu við börn.
- c. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 800 m.kr. til að styrkja þjónustu við börn með fjölþættan vanda.
- d. Fjárheimild málaflokksins lækkar um samtals 2.073,0 m.kr. vegna tímabundinna fjárveitinga sem falla niður. Þar vegur þyngst 1.057,0 m.kr. fjárveiting vegna endurbóta og uppbyggingar á neyðarvistun Stuðla auk samtals 846,0 m.kr. vegna aðgerða gegn ofbeldi barna.
- e. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 800 m.kr. vegna Miðstöðvar um öryggisráðstafanir.
- f. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 573,1 m.kr.
- g. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 120 m.kr. vegna niðurfellingar tímabundinna verkefna til ýmissa félagsamtaka til eins árs.
- h. Fjárheimild málaflokksins er aukin um 89,5 m.kr. vegna kerfislægs vaxtar sem ætlað er að mæta áætlaðri fjölgun barna sem þurfa umönnun.

29.50 Bætur til eftirlifenda

Málaflokkurinn tekur til barnalífeyris vegna andláts foreldris skv. lögum um almannatryggingar. Þá tekur málaflokkurinn til maka- og umönnunarbóta, dánarbóta og barnalífeyris vegna menntunar skv. lögum um félagslega aðstoð en þar er um að ræða heimildargreiðslur sem eru háðar mati hverju sinni. Tryggingastofnun annast framkvæmd málaflokksins.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 666,5 m.kr. og er óbreytt frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 45,3 m.kr. Ekki eru breytingar á hagrænni skiptingu.

29.60 Bætur vegna veikinda og slysa

Starfsemi málaflokksins er í höndum Sjúkratrygginga Íslands (SÍ) og tekur til bóta skv. lögum um slysatryggingar almannatrygginga, nr. 45/2015, og lögum um sjúklingatryggingu, nr. 47/2024, sbr. einnig lög nr. 112/2008, um sjúkratryggingar.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Endurskoða bætur í ljósi breytinga á greiðslupátttökukerfi Sjúkratrygginga frá því bæturnar voru lögfestar og einfalda umsýslu		
Stuðla að uppfærslu á verklagsreglum á sviði þjónustu hjá SÍ m.t.t. nýrra lagabreytinga sem varða greiðslu bóta hjá SÍ og breytinga á greiðslupátttökukerfi SÍ.	Heilbrigðisráðuneytið	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 3.299,4 m.kr. og eru engar breytingar á fjárheimild frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 218 m.kr.

Engar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Engar breytingar eru á fjárheimildum málaflokksins.

29.70 Málefni innflytjenda og flóttafólks

Starfsemi málaflokksins er í höndum félags- og húsnaðismálaráðuneytisins. Einnig falla undir málaflokkinn endurgreiðslur til sveitarfélaga vegna 15. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, og eru þær greiðslur á ábyrgð félags- og húsnaðismálaráðuneytis. Endurgreiðslur til sveitarfélaga vegna 15. gr. barnaverndarlaga, nr. 80/2002, falla undir málaflokkinn en greiðslurnar eru á ábyrgð mennta- og barnamálaráðuneytis. Enn fremur sinnir Vinnumálastofnun nú verkefnum vegna flóttafólks eftir að starfsemi Fjölmenningsseturs var sameinuð starfsemi Vinnumálastofnunar árið 2023.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Hlutfall flóttafólks sem nýtir íslenskunámskeið á fyrsta ári eftir verndarveitingu aukist*		
Þjófnað fullorðnu flóttafólki og atvinnuleitendum sem ekki hafa íslensku að móðurmáli þátttöku á íslenskunámskeiðum. Jafnframt sé í samstarfi við símenntunarmiðstöðvar og tungumálaskóla tryggt nægt framboð á og aðgengi að íslenskunámi.	Vinnumálastofnun	200 m.kr. tímabundin fjárveiting 2027
Markmið 2: Hlutfall flóttafólks sem fær samfélagsfræðslu fyrir flóttafólk aukist*		
Ljúka við heildarendurskoðun og uppfærslu á kennsluefni í samfélagsfræðslu fyrir fullorðna innflytjendur með áherslu á hagnýtar upplýsingar og fjölbreyttar leiðir til náms. Að auki verði aðgengi flóttafólks að samfélagsfræðslu sérstaklega eftl.	Vinnumálastofnun	Innan ramma

*Orðalagi markmiða lítið breytt frá því sem var í mælaborði árangurs í júní 2026.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 3.009,7 m.kr. og lækkar um 1.704,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 114,8 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Fjárhæð málaflokksins lækkar um 1.550 m.kr. vegna endurgreiðslna til sveitarfélaga á grundvelli 15. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga.
- b. Fjárheimild málaflokksins lækkar um 400 m.kr. vegna niðurfellingar á tímabundinni heimild vegna þjónustusamninga við sveitarfélögin um samræmda móttöku flóttafólks í kjölfar samdráttar í fjölda fólks sem þarfnast samræmdrar móttöku.
- c. Fjárheimild málaflokksins hækkar um 200 m.kr. Um er að ræða tímabundna fjárheimild til eins árs vegna íslenskunámskeiða fyrir flóttafólk og kemur til móts við tímabundna heimild sem féll niður árið 2026.
- d. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 29,1 m.kr.

30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og húsnæðismálaráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun mállefнасviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

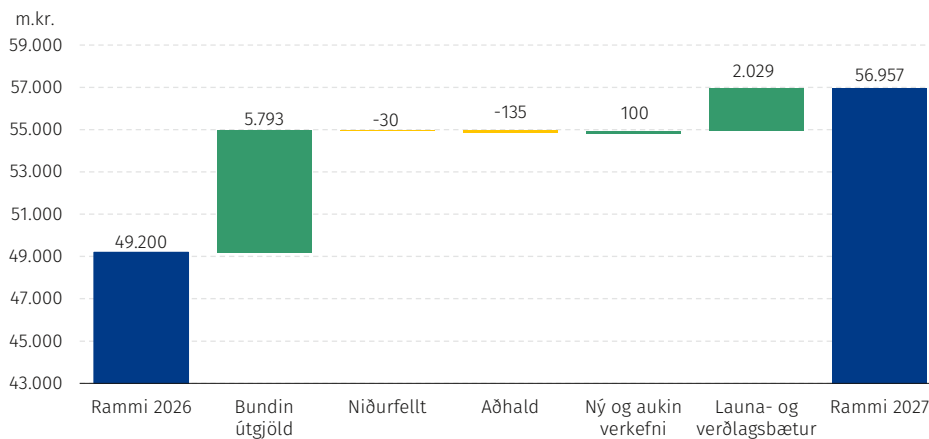
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi					
30.10 Vinnumál og atvinnuleysi	44.791,0	47.261,2	54.961,9	16,3	22,7
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	343,1				-100,0
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	44.447,9	47.261,2	54.961,9	16,3	23,7
30.20 Vinnumarkaður	1.711,7	1.939,2	1.995,4	2,9	16,6
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	1.711,7	1.939,2	1.995,4	2,9	16,6
Samtals	46.502,7	49.200,4	56.957,3	15,8	22,5

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefнасviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026 og 2027

Heildargjöld málefнасviðs 30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi árið 2027 eru áætluð 56.957,3 m.kr. og aukast um 5.728,2 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 11,6%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 7.756,9 m.kr. milli ára eða sem svarar til 15,8%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjaldað

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi					
Rekstrarframlög	5.873,3	5.169,9	5.413,1	4,7	-7,8
Rekstrartilfærslur	40.454,8	43.882,1	51.392,6	17,1	27,0
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	174,6	148,4	151,6	2,2	-13,2
Heildarútgjöld	46.502,7	49.200,4	56.957,3	15,8	22,5
Rekstrartekjur	-	1.194,0	1.233,8	3,3	-
Framlag úr ríkissjóði	-	48.006,4	55.723,5	16,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	49.200,4	56.957,3	15,8	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

30.10 Vinnumál og atvinnuleysi

Starfsemi málaflokksins er í höndum Vinnumálastofnunar og Ábyrgðasjóðs launa. Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Draga úr fjarveru á vinnumarkaði		
Greining á þjónustubörf einstaklinga án atvinnu þannig að unnt sé að veita einstaklingsmiðaða og markvissa aðstoð með það að markmiði að draga úr langtímaatvinnuleysi.	Vinnumálastofnun	Innan ramma
Reglulegar mælingar og greiningar á árangri vinnumarkaðsaðgerða og afdrifum þeirra atvinnuleitenda sem fullnýta rétt sinn til atvinnuleysistrygginga.	Vinnumálastofnun	Innan ramma
Aukið eftirlit með greiðslu atvinnuleysistrygginga.	Vinnumálastofnun	Innan ramma

Markmið 2: Efla stuðningsúrræði fyrir fólk með skerta starfsgetu í tengslum við þátttöku þess á vinnumarkaði

Einstaklingsmiðuð þjónusta við einstaklinga með skerta starfsgetu, s.s. „atvinna með stuðningi“ (AMS) og sérstök þjónusta við ungt fólk (IPS) sem stendur frammi fyrir geðrænum eða félagslegum áskorunum.	Vinnumálastofnun	Innan ramma
Stuðningur við atvinnurekendur til að ráða einstaklinga með skerta starfsgetu og fjölga hlutastörfum.	Vinnumálastofnun	100 m.kr.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 54.961,9 m.kr. og hækkar um 5.755,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 1.945,5 m.kr.

Engar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 5.711,4 m.kr. vegna atvinnuleysisbóta í samræmi við uppfærða þjóðhagsspá m.t.t. breytinga á atvinnuleysi og mannfjölda á vinnufærum aldri.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 100 m.kr. vegna vinnumarkaðsúrræða fyrir fólk með skerta starfsgetu í tengslum við heildarendurskoðun örorkulífeyriskerfisins.
- Fjárheimild málaflokksins er aukin um 92,5 m.kr. vegna starfsendurhæfingasjóða.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 10,8 m.kr. vegna niðurlagningar Trygginga-sjóðs sjálfstætt starfandi einstaklinga, sbr. lög nr. 62/2026, sem samþykkt voru á Alþingi í júní 2026.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 107,9 m.kr.

30.20 Vinnumarkaður

Starfsemi málaflokksins er í höndum embættis ríkissáttasemjara og Vinnueftirlits ríkisins. Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málafllokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Öruggeri og heilsusamlegir vinnustaðir		
Mat og greining á gagnaumhverfi Vinnueftirlitsins með það að markmiði að upplýsingatækni styðji betur við kjarnastarfsemi stofnunarinnar.	Vinnueftirlit ríkisins	Innan ramma
Samstarfsverkefni stjórnvalda, samtaka aðila vinnumarkaðarins og VIRK starfsendurhæfingasjóðs ses. um aðgerðavakningu um áhrif heilbrigðrar vinnustaðamenningar á líðan starfsfólks á vinnustöðum með áherslu á jákvæð og uppbyggileg samskipti.	Vinnueftirlit ríkisins	Innan ramma

Vitundarvakning um heilbrigða vinnustaðamenningu í heilbrigðisþjónustu.	Vinnueftirlit ríkisins	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 1.995,4 m.kr. og lækkar um 27 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 83,2 m.kr.

Engar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 27 m.kr.

31 Húsnæðis- og skipulagsmál

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð félags- og húsnæðismálaráðherra og fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í tvo málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

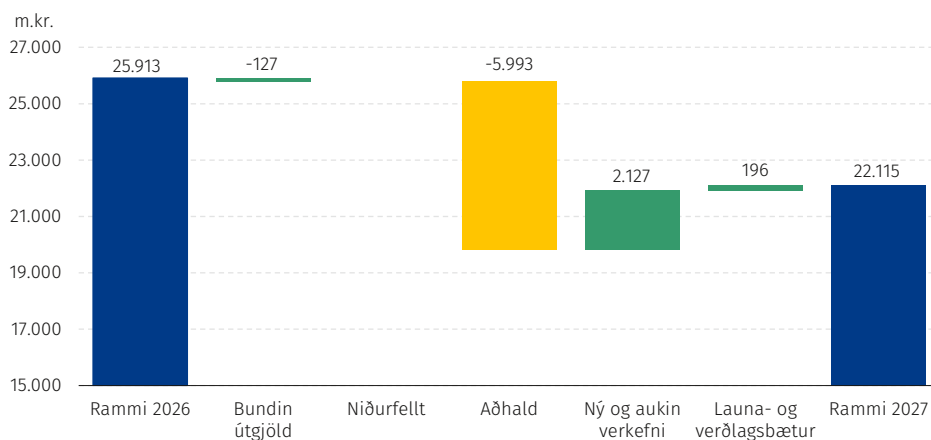
	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
31 Húsnæðis- og skipulagsmál					
31.10 Húsnæðismál	20.713,5	25.080,4	21.780,9	-13,2	5,2
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	1.332,0	800,0		-100,0	-100,0
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	19.381,5	24.280,4	21.780,9	-10,3	12,4
31.20 Skipulagsmál	944,0	832,7	334,5	-59,8	-64,6
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	944,0	832,7	334,5	-59,8	-64,6
Samtals	21.657,5	25.913,1	22.115,4	-14,7	2,1

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026 og 2027

Heildargjöld málefnasviðs 31 Húsnæðis- og skipulagsmál árið 2027 eru áætluð 22.115,4 m.kr. og lækka um 3.993,4 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 15,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum lækka útgjöldin um 3.797,7 m.kr. milli ára eða sem svarar til 14,7%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
31 Húsnæðis- og skipulagsmál					
Rekstrarframlög	6.121,8	4.439,7	4.438,0	0,0	-27,5
Rekstrartilfærslur	13.598,1	12.312,9	11.511,0	-6,5	-15,3
Fjármagnstilfærslur	1.498,5	8.900,0	5.900,0	-33,7	293,7
Fjárfestingarframlög	439,1	260,5	266,4	2,3	-39,3
Heildarútgjöld	21.657,5	25.913,1	22.115,4	-14,7	2,1
Rekstrartekjur	-	1.669,5	1.721,3	3,1	-
Framlag úr ríkissjóði	-	24.243,6	20.394,1	-15,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	25.913,1	22.115,4	-14,7	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

31.10 Húsnæðismál

Undir starfsemi málaflokksins falla húsnæðisbætur, stofnframlög, hlutdeildarlán og Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun (HMS).

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Húsnæðisöryggi og jafnrétti landsmanna í húsnæðismálum		
Heildarendurskoðun almenna íbúðakerfisins.*	Félags- og húsnæðismálaráðuneyti og HMS	Innan ramma
Hlutdeildarlán til fyrstu íbúðarkaupa eflað enn frekar.*	Félags- og húsnæðismálaráðuneyti og HMS	Innan ramma
Staða leigjenda styrkt með breyttri löggjöf um reglu- bundnar breytingar á leigufjárhæð og tryggingar fyrir efndum leigusamnings.*	Félags- og húsnæðismálaráðuneyti og HMS	Innan ramma

Markmið 2: Jafnvægi á húsnæðismarkaði

Samningar við sveitarfélög um uppbyggingu íbúðar-húsnæðis á grundvelli rammisamnings ríkis og sveitarfélaga til að tryggja nægt og tímanlegt lóðaframboð.**	Félags- og húsnæðis-málaráðuneyti og HMS	Innan ramma
Liðkað fyrir umbreytingu atvinnuhúsnæðis í íbúðarhúsnæði.**	Félags- og húsnæðis-málaráðuneyti og HMS	Innan ramma
Leigumarkaðurinn á landsbyggðinni eflur.**	Félags- og húsnæðis-málaráðuneyti og HMS	Innan ramma

Markmið 3: Skilvirkari stjórnsýsla og gæði íbúða í jafnvægi við umhverfið

Aukin réttarvernd neytenda vegna byggingargalla með breyttu fyrirkomulagi byggingareftirlits.*	Félags- og húsnæðis-málaráðuneyti, HMS	Innan ramma
Einfaldara regluverk með endurskoðun byggingar-reglugerðar og laga um mannvirki.**	Félags- og húsnæðis-málaráðuneyti og HMS	Innan ramma
Auknar rannsóknir og prófanir á sviði húsnæðis- og mannvirkjamála með samstarfsvettvangnum Burði.*	Félags- og húsnæðis-málaráðuneyti, HMS og Skipulagsstofnun	Innan ramma

*Verkefnið styður jafnframt við markmið 2.

** Verkefnið styður jafnframt við markmið 1.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 21.780,9 m.kr. og lækkar um 3.495,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 195,7 m.kr.

Ekki er um teljandi breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Stofnframlög vegna almennra leiguíbúða lækka um 3.000 m.kr. þar sem nýting þeirra hefur verið undir áætlunum og nemur fjárveitingin 4.500 m.kr. árið 2027.
- Sem hluti af aðhaldsaðgerðum falla 800 m.kr. vaxtabætur niður frá og með árinu 2027.
- Fjárheimild Skipulagsstofnunar, 498,2 m.kr., flyst yfir til Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnunar í kjölfar sameiningar stofnananna í febrúar 2026.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 193,4 m.kr.

31.20 Skipulagsmál

Undir starfsemi málaflokksins fellur Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun (HMS) og Skipulagssjóður. Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum mála-flokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Vernd umhverfis og náttúru		
Greining á upplýsingum um landnýtingu og stöðu og þróun skipulagsmála og gerð vegvísis um umbætur.	HMS	Innan ramma
Forgangsroðun verkefna vegna skipulags strandsvæða.	Félags- og húsnæðis- málaráðuneyti, HMS	Innan ramma
Markmið 2: Velsæld samfélags		
Samþætting húsnæðisáætlana og skipulagsáætlana til að auka yfirsýn og bæta gögn um framtíðarmöguleika í húsnæðisuppbyggingu	Félags- og húsnæðis- málaráðuneyti og HMS	Innan ramma
Markmið 3: Samkeppnishæft atvinnulíf		
Endurskoðun skipulagslaga:	Félags- og húsnæðis- málaráðuneyti	Innan ramma
Styrkt verði leiðbeinandi hlutverk HMS við sveitarfélög við skipulagsgerð og afgreiðslu skipulagstillagna.	HMS	Innan ramma
Gerð verði strandsvæðisskipulög í Eyjafirði og Skjálfanda.	HMS	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 334,5 m.kr. og lækkar um 498,2 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð heilbrigðisráðherra, dómsmálaráðherra og félags- og húsnæðismálaráðherra. Það skiptist í fjóra málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

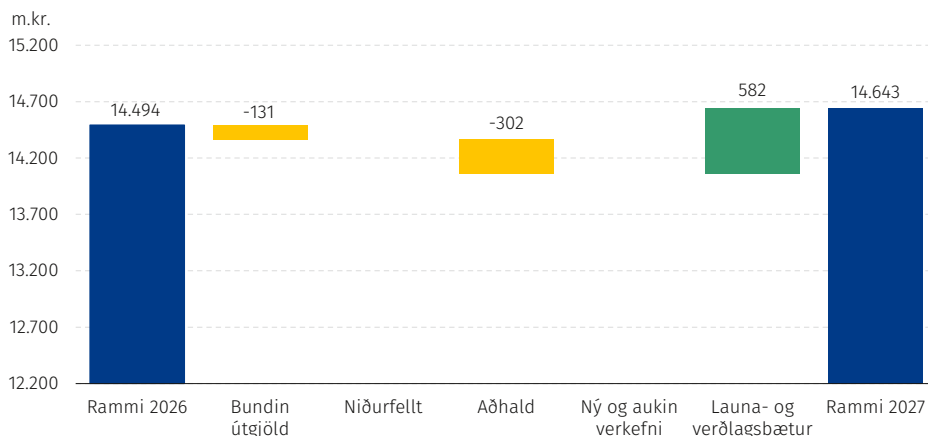
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit	5.303,6	3.126,5	3.309,4	5,8	-37,6
08 Heilbrigðisráðuneyti	5.303,6	3.126,5	3.309,4	5,8	-37,6
32.20 Jafnréttismál	453,5	399,5	403,9	1,1	-10,9
01 Forsætisráðuneyti	-2,4				
06 Dómsmálaráðuneyti	455,9	399,5	403,9	1,1	-11,4
32.30 Stjórnsýsla heilbrigðismála	4.996,0	6.573,0	6.430,8	-2,2	28,7
08 Heilbrigðisráðuneyti	4.996,0	6.573,0	6.430,8	-2,2	28,7
32.40 Stjórnsýsla félagsmála	4.676,4	4.394,5	4.498,6	2,4	-3,8
07 Félags- og húsnæðismálaráðuneyti	4.676,4	4.394,5	4.498,6	2,4	-3,8
Samtals	15.429,5	14.493,5	14.642,7	1,0	-5,1

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árána 2026–2027

Heildargjöld málefнасviðs 32 *Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála* árið 2027 eru áætluð 14.642,7 m.kr. og lækka um 432,6 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026 eða sem svarar til 3,0%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 149,2 m.kr. milli ára eða sem svarar til 1,0%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsöröðun sem unnin er út frá stefnumótun málefнасviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Aðhaldsmarkmið málefнасviðsins felur m.a. í sér sértækar afkomubætandi aðhaldsráðstafanir vegna aukinnar hagræðingar í opinberum innkaupum og fækkun stöðugilda hjá ríkinu, um 1% af heildarfjölda þar sem lögð verður áhersla á að hlífa framlínustörfum innan heilbrigðisþjónustunnar. Þá er almennt aðhald lagt á málaflokka m.a. til að ná markmiðum ríkisstjórnarinnar um afkomu ríkissjóðs á árinu 2027.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafila málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
32 Lýðheilsa og stjórnsýsla velferðarmála					
Rekstrarframlög	14.011,5	13.473,2	13.691,4	1,6	-2,3
Rekstrartilfærslur	970,1	960,8	890,6	-7,3	-8,2
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	447,9	59,5	60,7	2,0	-86,4
Heildarútgjöld	15.429,5	14.493,5	14.642,7	1,0	-5,1
Rekstrartekjur	-	1.335,8	1.400,5	4,8	-
Framlag úr ríkissjóði	-	13.157,7	13.242,2	0,6	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	14.493,5	14.642,7	1,0	-

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

32.10 Lýðheilsa, forvarnir og eftirlit

Helstu verkefni málaflokksins eru á sviði lýðheilsu í heilbrigðisþjónustu þar sem megináhersla er á heilsuefningu og forvarnir, auk þess sem verkefni málaflokksins eru geislavarnir, sóttvarnir, viðbúnaður við heilsuvá, eftirlit með heilbrigðisþjónustu og heilbrigðisstarfsfólki og að tryggja greitt aðgengi að lyfjum og lækningatækjum. Heilbrigðisráðuneytið fer með stjórn málaflokksins og undir málaflokkinn falla embætti landlæknis, Lyfjastofnun, Geislavarnir ríkisins, Lýðheilsusjóður og verkefni er varða viðbúnað vegna farsóttá.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Efling heilsu og heilbrigðra lífnaðarhátta		
Vinna markvisst að því að auka þátttöku í skimun fyrir krabbameinum.	Heilbrigðisráðuneytið og Samhæfingarmiðstöð krabbameinsskimana	Innan ramma
Undirbúa og framkvæma landskönnun á mataræði barna og unglinga.	Heilbrigðisráðuneytið og embætti landlæknis	30 m.kr.
Ísland sækir um þátttöku í alþjóðlegu samstarfi um vöktun á offitu barna.	Heilbrigðisráðuneytið og embætti landlæknis	Innan ramma
Hefja vitundar- og hvatningarverkefni um helstu áhættuþætti hjarta- og æðasjúkdóma.	Heilbrigðisráðuneytið og embætti landlæknis	Innan ramma
Markmið 2: Aukin gæði í þjónustu og öryggi sjúklinga og heilbrigðisstarfsmanna		
Lagt verður fram frumvarp um Stafræna heilsu sem skilgreinir sameiginlega stafræna innviði heilbrigðiskerfisins.	Heilbrigðisráðuneytið	Innan ramma
Lagt verður fram frumvarp um viðbrögð við lyfjaskorti.	Heilbrigðisráðuneytið, embætti landlæknis og heilbrigðisstofnanir	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 3.309,4 m.kr. og hækkar um 44,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 138,8 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Fjárheimild málaflokksins hækkar um 10,2 m.kr. vegna styrkingar vegna kjarasamninga lækna.
- Útgjöld málaflokksins hækka um 72,5 m.kr. vegna samsvarandi breytinga á sértekju-áætlunum stjórnsýslustofnana.
- Millifærðar eru 30 m.kr. á embætti landlæknis vegna landskönnunar á mataræði barna og ungmenna og 50 m.kr. vegna lagfæringu á flutningi fjárheimilda í tengslum við stofnun Stafrænnar heilsu.
- Fjárheimild málaflokksins lækkar um 25 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður.
- Almennt aðhald í starfsemi málaflokksins er 52,7 m.kr.
- Sértæk aðhaldskrafa á málaflokkinn nemur 40,9 m.kr. Þar af eru 34,6 m.kr. vegna 1% fækkunar stöðugilda hjá ríkinu og 6,3 m.kr. vegna sértækrar hagræðingar í opinberum innkaupum.

32.20 Jafnréttismál

Undir málaflokkinn falla aðgerðir hins opinbera á sviði kynjajafnréttis og jafnréttis í víðtækri merkingu auk þess sem mannréttindamál falla einnig undir málaflokkinn. Kynjajafnrétti er forgangsmál þar sem jafnréttismál verða ávallt í forgrunni ákvarðanatöku. Lög um jafna stöðu og jafnan rétt kynjanna, nr. 150/2020, lög um stjórnslu jafnréttismála, nr. 151/2020, lög nr. 85/2018, um jafna meðferð utan vinnumarkaðar, og lög nr. 86/2018, um jafna meðferð á vinnumarkaði (mismununarlöggjöfin) teljast til helstu laga málaflokksins auk laga um kynrænt sjálfræði, nr. 80/2019, en málefni hinsegin fólks falla hér undir. Starfsemi Jafnréttisstofu tilheyrir málaflokknum.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Launajafnrétti verði náð - kynbundnum launamun verði útrýmt		
Innleiðing laga um skýrslugjöf um kynbundinn launamun nr. 53/2026 sem vinna gegn launamisrétti á grundvelli kyns.	Dómsmálaráðuneytið	Innan ramma
Þróa virðismatskerfi starfa í þágu kynjajafnréttis.	Dómsmálaráðuneytið	Innan ramma
Markmið 2: Sporna við kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi		
Aðgerðaáætlun um forvarnir meðal barna og ungmenna gegn kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi og áreitni fyrir árin 2026–2030.	Dómsmálaráðuneytið	Innan ramma
Landsáætlun gegn kynbundnu ofbeldi gagnvart konum. 2026 – 2030.	Dómsmálaráðuneytið	Innan ramma
Markmið 3: Réttindi hinsegin fólks tryggð		
Framfylgd verkefna í aðgerða-áætlun í málefnum hinsegin fólks fyrir árin 2026 – 2029.	Dómsmálaráðuneytið	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 403,9 m.kr. og lækkar um 10,8 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 15,2 m.kr.

Engar breytingar eru á hagrænni skiptingu innan málaflokksins.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 6,8 m.kr. og er útfært með hlutfallslegri skiptingu niður á stofnanir og verkefni málaflokks.

32.30 Stjórnsýsla heilbrigðismála

Undir málaflokkinn heyra m.a. aðalskrifstofa heilbrigðisráðuneytisins, Sjúkratryggingar Íslands og Vísindasiðanefnd. Sjúkratryggingar Íslands sjá um framkvæmd annarra málaflokka er falla undir málefnasvið um sjúkrahúsjónustu (23), heilbrigðisþjónustu utan sjúkrahúsa (24), hjúkrunar- og endurhæfingarrými (25) og lyf og lækningatæki (26). Undir málaflokkinn heyra einnig stafræn málefni. Verkefni heilbrigðisráðuneytisins eru nánar tilgreind í forsetaúrskurði nr. 5/2026.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspegla ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Skilvirk stjórnsýsla heilbrigðismála		
Vinna að einföldun ferla við mat á færni og heilsumati.	Heilbrigðisráðuneytið	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 6.430,8 m.kr. og lækkar um 387,4 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en hækkun vegna þeirra nemur 245,2 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Útgjöld málaflokksins lækka um 50 m.kr. vegna breytinga á sértekjuáætlun aðalskrifstofu heilbrigðisráðuneytisins.
- Millifærðar eru 50 m.kr. frá aðalskrifstofu heilbrigðisráðuneytisins vegna lagfæringar á flutningi fjárheimilda í tengslum við stofnun Stafrænnar heilsu.
- Fjárheimild málaflokks lækkar um 170 m.kr. vegna tímabundinna verkefna sem falla niður.
- Almennt aðhald í starfsemi málaflokksins er 58,8 m.kr.
- Sértæk aðhaldskrafa á málaflokkinn nemur 60 m.kr. Þar af eru 47,9 m.kr. vegna 1% fækkunar stöðugilda hjá ríkinu og 12,1 m.kr. vegna sértækrar hagræðingar í opinberum innkaupum.

32.40 Stjórnýsla félagsmála

Starfsemi málaflokksins er í höndum aðalskrifstofu félags- og vinnumarkaðsráðuneytis, auk þess sem rekstur úrskurðarnefndar velferðarmála, Gæða- og eftirlitsstofnunar velferðarmála og Tryggingastofnunar fellur undir málaflokkinn.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 4.498,6 m.kr. og lækkar um 78,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 182,6 m.kr.

Ekki er um miklar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- a. Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefнасviðsins nemur 78,5 m.kr.

33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar

Starfsemi málefnasviðsins er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar sést fjárhagsleg þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu eru á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

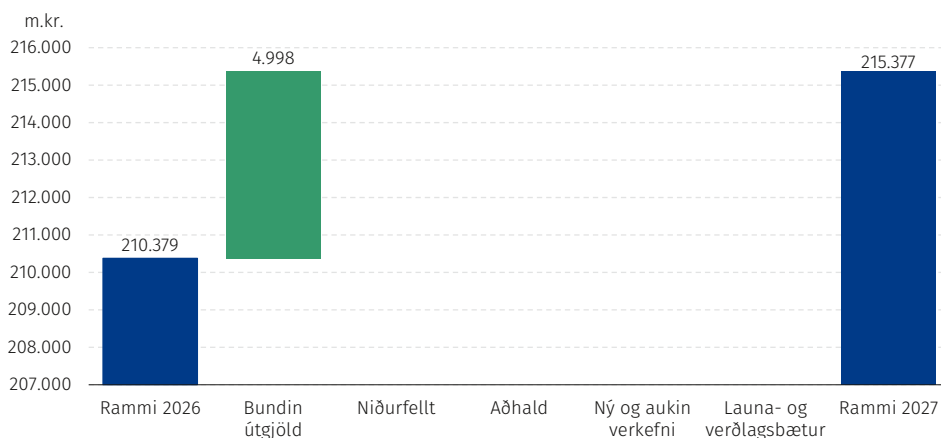
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
33.10 Fjármagnskostnaður	121.721,2	129.369,0	136.085,0	5,2	11,8
19 Vaxtagjöld ríkissjóðs	121.721,2	129.369,0	136.085,0	5,2	11,8
33.20 Ríkisábyrgðir	273,5	110,0	110,0	0,0	-59,8
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	273,5	110,0	110,0	0,0	-59,8
33.30 Lífeyrisskuldbindingar	140.831,4	80.899,6	79.181,5	-2,1	-43,8
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	140.831,4	80.899,6	79.181,5	-2,1	-43,8
Samtals	262.826,1	210.378,6	215.376,5	2,4	-18,1

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum en nánar er greint frá þeim í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli ára 2026–2027

Heildargjöld málefnasviðs 33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindingar árið 2027 eru áætluð 215.377 m.kr. og aukast um 4.998 m.kr. á milli ára eða sem svarar til 2,4%.

Myndin endurspeglar útfærslu og forgangsröðun út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefнасviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefнасviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldbindi	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	262.826,1	210.268,6	215.266,5	2,4	-18,1
Rekstartilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	110,0	110,0	0,0	-
Heildarútgjöld	262.826,1	210.378,6	215.376,5	2,4	-18,1
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	133.911,8	152.652,5	14,0	-
Viðskiptahreyfingar	-	76.466,8	62.724,0	-18,0	-
Samtals fjármögnun	-	210.378,6	215.376,5	2,4	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

33.10 Fjármagnskostnaður

Starfsemi málaflokksins er í höndum fjármála- og efnahagsráðherra. Í töflunni hér fyrir neðan eru helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins. Nánari umfjöllun um lánsfjármál ríkissjóðs er í 9. kafli greinargerðar frumvarpsins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Viðhalda sjálfbærni skulda ríkissjóðs		
Hagstæð fjármögnun ríkissjóðs með jöfnu afborgunarferli og lágmörkun áhættu.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Uppbygging áhættustýringar fyrir ríkissjóð.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Lágmörkun fjármagnskostnaðar að teknu tilliti til áhættu		
Endurfjármögnun útistandandi skulda þegar tækifæri gefast á betri vaxtakjörum.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma
Lagt verði mat á samsetningu efnahags ríkissjóðs með hagkvæmni og áhættu að leiðarljósi.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 136.085 m.kr. og hækkar um 6.716 m.kr. frá gildandi fjárlögum.

Hækkun heimildarinnar á milli ára er að mestu vegna aukningar skulda og hækkunar vaxta innanlands og erlendis. Nánari umfjöllun um fjármagnskostnað ríkissjóðs er í 5. kafla og 9. kafla.

33.20 Ríkisábyrgðir

Starfsemi málaflokksins er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra.

Í töflunni hér fyrir neðan eru helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja en markmið og mælikvarðar í hverjum málafllokki eru birt á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Draga úr ríkisábyrgðum		
Endurlána ríkisfyrirtækjum og sjóðum í stað þess að heimila lántökur með ríkisábyrgð.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 110 m.kr. og er óbreytt frá gildandi fjárlögum. Nánar er fjallað um ríkisábyrgðir í 11. kafla frumvarpsins um fjárhagsáhættu ríkissjóðs.

33.30 Lífeyrisskuldbindingar

Starfsemi málaflokksins er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Í töflunni hér fyrir neðan eru helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja en markmið og mælikvarðar í hverjum málafllokki eru birt á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeglar ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Minnka ófjármagnaðar lífeyrisskuldbindingar		
Ríkissjóður greiði 11,1 ma.kr. inn á lífeyrisskuldbindingar sínar.	Fjármála- og efnahagsráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 79.181,5 m.kr. og lækkar um 1.718,1 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Hrein lífeyrisskuldbinding ríkissjóðs hækkaði um 164.675 m.kr. á árinu 2025 og stóð í 1.097.565 m.kr. í árslok. Hækkunina má helst rekja til breytinga á launum opinberra starfsmanna en vísitala lífeyrisskuldbindinga fyrir opinbera starfsmenn hækkaði um 10% á árinu 2025. Á fyrstu sjö mánuðum ársins 2026 hefur vísitalan hækkað um 4,3%. Gert er ráð fyrir að heildarlífeyrisskuldbinding ríkissjóðs vegna B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins nái hámarki um þessar mundir en fari svo lækkandi sem leiðir til lækkandi gjaldfærslu að jafnaði á næstu árum. Ríkissjóður greiðir 11,1 ma.kr. til B-deildar LSR á árinu 2027 til viðbótar við lífeyrishækkanir ársins. Í fjármálaáætlun 2027–2031 er gert ráð fyrir að þessar forinngreiðslur verði verðtryggðar a.m.k. til ársins 2031.

34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir

Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Það skiptist í þrjá málaflokka sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins og einstakra málaflokka á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Starfsemi málefnasviðsins er þess eðlis að ekki verður fjallað um markmið og aðgerðir varðandi það.

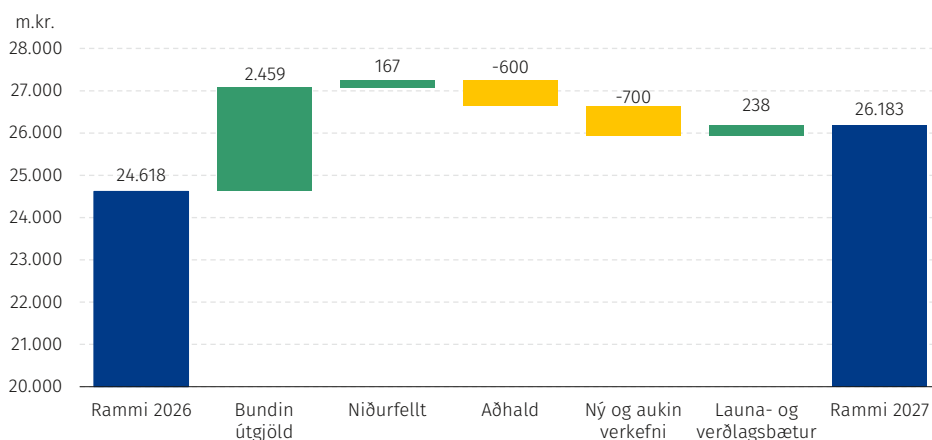
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
34.10 Almennur varasjóður		16.944,4	18.133,8	7,0	-
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti		16.944,4	18.133,8	7,0	-
34.20 Sértækar fjárráðstafanir		485,9	491,0	1,0	-
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti		485,9	491,0	1,0	-
34.30 Afskriftir skattkrafna	10.676,2	7.188,1	7.558,1	5,1	-29,2
09 Fjármála- og efnahagsráðuneyti	10.676,2	7.188,1	7.558,1	5,1	-29,2
Samtals	10.676,2	24.618,4	26.182,9	6,4	145,2

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Breytingar á ramma milli árána 2026–2027

Heildargjöld málefnasviðs 34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir árið 2027 eru áætluð 26.183 m.kr. og aukast um 1.327 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 5,4%. Þegar tekið er tillit til áhrifa af almennum launa- og verðlagsbreytingum hækka útgjöldin um 1.565 m.kr. milli ára, eða sem svarar til 6,4%.

Myndin endurspeglar þá útfærslu og forgangsroðun sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
Rekstrarframlög	10.676,2	20.776,6	23.425,6	12,7	119,4
Rekstrartilfærslur	0,0	1.552,8	2.580,4	66,2	-
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	0,0	2.289,0	176,9	-92,3	-
Heildarútgjöld	10.676,2	24.618,4	26.182,9	6,4	145,2
Rekstrartekjur	-	0,0	0,0	-	-
Framlag úr ríkissjóði	-	17.430,3	18.624,8	6,9	-
Viðskiptahreyfingar	-	7.188,1	7.558,1	5,1	-
Samtals fjármögnun	-	24.618,4	26.182,9	6,4	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

34.10 Almennur varasjóður

Starfsemi málaflokksins er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra. Samkvæmt 24. gr. laga um opinber fjármál er almennum varasjóði ætlað að bregðast við útgjöldum sem eru tímabundin, ófyrirsjáanleg og óhjákvæmileg. Almennum varasjóði er einkum ætlað að mæta frávikum í launa-, gengis- og verðlagsforsendum fjárlaga og meiri háttar ófyrirséðum og óhjákvæmilegum útgjöldum, s.s. vegna náttúruhamfara, eða útgjöldum sem ókleift er að mæta með öðrum hætti samkvæmt fjárlögum.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 18.133,8 m.kr. og hækkar um 956,4 m.kr. eða 7% frá gildandi fjárlögum að frátöldum almennum launa- og verðlagsbreytingum en þær nema 233 m.kr. Breyting á á umfangi almenna varasjóðsins er ætlað að tryggja getu varasjóðsins til þess að standa undir lögbundnu verkefni sínu, sbr. 24. gr. laga um opinber fjármál, og viðhalda varasjóðunum umfram hið lögbundna lágmark sem nemur 1% af heildarfjárheimildum komandi fjárlagaárs.

34.20 Sértækar fjárráðstafanir

Starfsemi málaflokksins er á ábyrgð fjármála- og efnahagsráðherra en nánar er fjallað um hann í fjármálaáætlun. Annars vegar er hér um að ræða útgjöld samkvæmt heimildarákvæðum, alls 323,5 m.kr. og hins vegar Ríkisstjórnarárvarðanir (ráðstöfunarfé ríkisstjórnar) alls 167,5 m.kr. Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 491 m.kr. og hækkar um 5,1 m.kr. sem nemur launa- og verðlagsbótum frá fjárlögum 2026.

34.30 Afskriftir skattkrafna

Starfsemi málaflokksins er í höndum fjármála- og efnahagsráðherra. Um er að ræða fjárheimild á móti gjaldfærslu á bæði beinum afskriftum skattkrafna sem taldar eru sannanlega tapaðar, t.d. vegna gjaldþrota, og óbeinum afskriftum þar sem kröfur eru færðar niður um tiltekinn hluta sem reynsla bendir til að muni að líkindum ekki innheimtast. Um er að ræða kröfur vegna álagðra skatta, álagðra vaxta á ógreidda skatta og annarra tekna. Afskriftir skattkrafna eru færðar til gjalda samkvæmt IPSAS-staðli en til tekjulækkunar samkvæmt GFS-staðli. Þær hafa bein áhrif á afkomu ársins en hvorki á sjóðstreymi né skuldir ríkissjóðs.

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 7.558,1 m.kr. og hækkar um 370 m.kr. frá gildandi fjárlögum í samræmi við áætlanir.

35 Alþjóðleg þróunarsamvinna Íslands

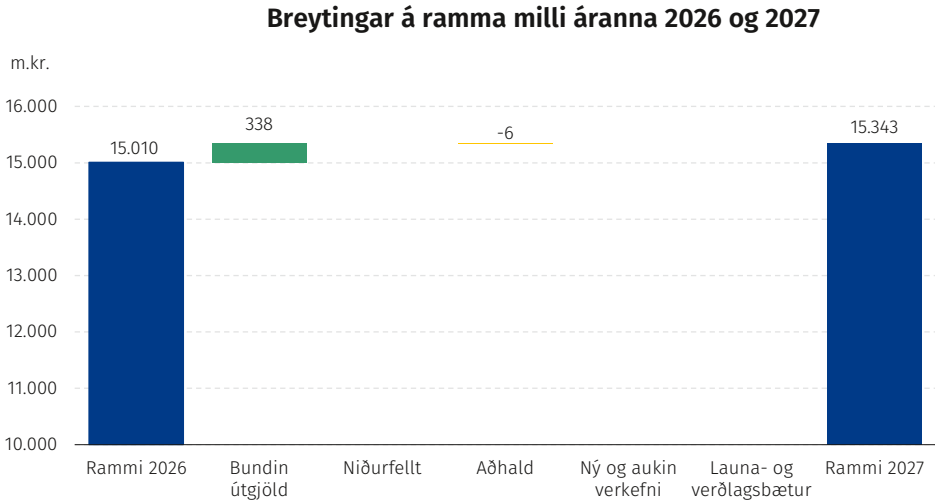
Starfsemi á þessu málefnasviði er á ábyrgð utanríkisráðherra. Undir málefnasviðið heyrir einn málaflokkur sem sjá má í eftirfarandi töflu. Þar má jafnframt sjá fjárhagslega þróun málefnasviðsins á tímabilinu 2025–2027. Helstu áherslum, framtíðarsýn og meginmarkmiðum á málefnasviðinu er lýst í fjármálaáætlun. Markmið og mælikvarða sem sett hafa verið á málefnasviðinu má sjá á sérstöku mælaborði á vef Stjórnarráðsins.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna					
35.10 Þróunarsamvinna	14.606,8	16.372,5	16.705,0	2,0	14,4
03 Utanríkisráðuneyti	14.606,8	16.372,5	16.705,0	2,0	14,4
Samtals	14.606,8	16.372,5	16.705,0	2,0	14,4

¹ Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Breytingar á útgjaldaramma eftir tilefnum

Myndin hér á eftir sýnir sundurliðaðar breytingar á útgjaldaramma málefnasviðsins eftir helstu tilefnum, sem nánar er greint frá í inngangskafli málefnasviða.

Heildargjöld málefnasviðs 35 Alþjóðleg þróunarsamvinna Íslands árið 2027 eru áætluð 16.705 m.kr. og aukast um 332,5 m.kr. á föstu verðlagi fjárlaga 2026, eða sem svarar til 2%. Þar sem útgjöld málefnasviðsins eru miðuð við tiltekið hlutfall af vergum þjóðartekjum eru ekki gerðar almennar launa- eða verðlagsbreytingar á fjárheimild málefnasviðsins á milli ára.

Myndin endurspeglar þá útfærslu sem unnin er út frá stefnumótun málefnasviðsins og þeim útgjaldaramma sem settur var í fjármálaáætlun 2027–2031. Sú niðurstaða getur eftir atvikum vikið frá þeim viðmiðum sem sett voru í fjármálaáætlun.

Hagræn skipting útgjalda

Í eftirfarandi töflu eru útgjöld málefnasviðsins, þróun fjárheimilda og fjármögnun frá árinu 2025 greind í fjóra þætti eftir hagrænni skiptingu, eins og nánar er greint frá í inngangskafla málefnasviða. Hagræn skipting útgjalda niður á málaflokka birtist í fylgiriti með fjárlögum.

	Reikningur ¹ 2025 m.kr.	Fjárlög 2026 m.kr.	Frumvarp 2027 m.kr.	Br. frá fjárlögum %	Br. frá reikn. %
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna					
Rekstrarframlög	2.977,5	3.376,1	3.544,2	5,0	19,0
Rekstrartilfærslur	11.596,5	12.996,4	13.160,8	1,3	13,5
Fjármagnstilfærslur	0,0	0,0	0,0	-	-
Fjárfestingarframlög	32,8	0,0	0,0	-	-100,0
Heildarútgjöld	14.606,8	16.372,5	16.705,0	2,0	14,4
Rekstrartekjur	-	4,9	0,0	-100,0	-
Framlag úr ríkissjóði	-	16.367,6	16.705,0	2,1	-
Viðskiptahreyfingar	-	0,0	0,0	-	-
Samtals fjármögnun	-	16.372,5	16.705,0	2,0	-

¹ Vakin er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

35.10 Þróunarsamvinna

Starfsemi málaflokksins er í höndum þróunarsamvinnuskrifstofu utanríkisráðuneytis, sendiskrifstofa Íslands í Lilongwe, Kampala og Freetown sem og fastanefnda Íslands í New York, Genf, París og Róm. Íslensk stjórnvöld leggja sig fram um að vera áreiðanlegur samstarfsaðili í þróunarsamvinnu, fara vel með þróunarfé og vinna skv. bestu starfsvenjum. Utanríkisráðuneytið á í markvissu samstarfi við alþjóðastofnanir og samstarflönd með framgang heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna að leiðarljósi. Rammasamningum við áherslustofnanir og frjáls félagasamtök er ætlað að auka sveigjanleika, fyrirsjáanleika og viðbragðsflýti þeirra. Unnið er eftir stefnu um alþjóðlega þróunarsamvinnu Íslands fyrir árin 2024–2028 en yfirmarkmið þróunarsamvinnu Íslands eru *útrýming fátæktar, virðing fyrir mannréttindum og bætt lífsskilyrði* sem grundvallast á framtíðarsýn heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá helstu verkefni sem áformað er að ráðast í á árinu 2027 og hvaða markmið þau styðja við en markmið og mælikvarðar í hverjum málaflokki eru birt á sérstöku mælaborði á vefsíðu Stjórnarráðsins. Í framhaldi af töflunni eru dregnar fram helstu breytingar á fjármögnun verkefna frá fjárlögum ársins 2026. Þær fjárhæðir sem þar koma fram endurspeгла ekki heildarfjárveitingar til verkefna nema í tilvikum þar sem breyting á milli ára felur í sér heildarfjármögnun verkefnisins.

Helstu verkefni 2027	Framkvæmdaraðili	Breyting á fjárveitingu
Markmið 1: Uppbygging mannauðs og samfélagslegra grunnstoða með áherslu á mannréttindi og jafnrétti kynjanna		
Héraðspróunarverkefni í Malaví, Síerra Leóne og Úganda (HM 4, 3, 6, 5).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Samstarf við UNICEF, UNFPA og WFP í samstarfslöndum á sviði mennta-, heilbrigðis- og vatns- og hreinlætismála.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma

Stuðningur við frjáls félagasamtök og kjarnastofnanir SP sem vinna í þágu mannréttinda og kynjajafnréttis (HM 5, 10).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 2: Viðbrögð gegn loftslagsvánni, efling viðnámsþróttar samfélaga og sjálfbær nýting náttúru-auðlinda		
Stuðningur við áherslustofnanir á sviði umhverfis- og loftslagsmála, þ.e. Græna loftslagssjóðinn, Aðlögunarsjóðinn og Norræna þróunarsjóðinn (HM 13).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Stuðningur við verkefni um aukna nýtingu og aðgang að endurnýjanlegri orku og sjálfbæra nýtingu náttúruauðlinda, þar á meðal á vegum Alþjóðabankans (HM 7, 14).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Stuðningur við GRÓ – þekkingarmiðstöð þróunarsamvinnu með færni- og þekkingaruppbyggingu (HM 7, 15, 14, 13).	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Markmið 3: Ísland er áreiðanlegur samstarfsaðili í alþjóðlegri þróunarsamvinnu og mannúðarmálum og beitir sér í þágu stöðugleika og friðar		
Fyrirsjáanlegur og tímanlegur stuðningur við lykilstofnanir SP á sviði mannúðaraðstoðar.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma
Efnahags- og mannúðarstuðningur við Úkraínu.	Utanríkisráðuneyti	Innan ramma

Heildarfjárheimild til málaflokksins fyrir árið 2027 er áætluð 16.705 m.kr. og hækkar um 332,5 m.kr. frá gildandi fjárlögum. Ekki eru gerðar almennar launa- og verðlagsbreytingar á fjárheimild málaflokksins. Ekki er um verulegar breytingar á hagrænni skiptingu innan málaflokksins að ræða.

Helstu breytingar á fjárheimildum málaflokksins eru eftirtaldar:

- Framlög til málaflokksins aukast um 343 m.kr., byggt á spá Hagstofunnar um vergar þjóðartekjur. Tillagan er liður í stefnu um alþjóðlega þróunarsamvinnu Íslands fyrir árin 2025–2028 þar sem stefnt var að því að framlög Íslands til þróunarsamvinnu færu hækkanði yfir tímabil fjármálaáætlunar 2025–2028 úr 0,35% af vergum þjóðartekjum (VPT) árið 2025 í 0,46% árið 2028. Samkvæmt þeirri stefnu var gert ráð fyrir því að framlög til opinberrar þróunaraðstoðar (ODA) næmu 0,43% af VPT árið 2027. Að svo stöddu er stefnt að því að framlög til málaflokksins verði 0,30% af VPT á árinu 2027, en auk þess teljast ýmis útgjöld sem falla undir önnur málefnasvið til ODA og ef tekið er tillit til þeirra er gert ráð fyrir að umfang ODA nemi 0,33% af VPT á árinu 2027.
- Hlutdeild málaflokksins í aðhaldskröfu málefnasviðsins nemur 5,6 m.kr. og verður útfærð við gerð rekstraráætlunar fyrir árið 2027.

Viðauki – Framsetning og uppgjör ríkisfjármála

Lög nr. 123/2015, um opinber fjármál, kveða m.a. á um að framsetning ríkisfjármála og reikningsskil skuli byggð á alþjóðlegum stöðlum. Lögin gera ráð fyrir að reikningsskil fyrir A-hluta ríkisins og ríkisaðila í A1- og A2-hluta skuli gerð á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn, IPSAS (e. *International Public Sector Accounting Standards*). Þá gera lögin ráð fyrir því að framsetning og flokkun upplýsinga um fjármál A-hluta ríkisins, sem og um A1-hluta ríkissjóðs, skuli vera samkvæmt alþjóðlegum hagskýrslustaðli, svokölluðum GFS-staðli (e. *Government Finance Statistics*) sem Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn hefur umsjón með.

Ríkisreikningur 2025 er birtur í þriðja sinn sem heildarsamstæða A-, B- og C-hluta. Í sér-yfirliti ríkisreiknings er svo að finna ársreikning A1-hluta ríkissjóðs ásamt ýmsum sér-yfirlitum og sundurliðunum sem gefa frekari upplýsingar um ríkisfjármálin. A1-hluti ríkissjóðs er sá hluti ríkisrekstrarins sem tekur til starfsemi sem einkanlega er fjármögnuð með skatttekjum, lögbundnum þjónustutekjum og framlögum og á sér samsvörun í fjárlögum. Reikningsskil fyrir árið 2025 eru að fullu gerð á grundvelli IPSAS-staðlanna. Áfram er unnið að því að þróa áætlanir og reikningsskil ríkisins að kröfum GFS- og IPSAS-staðlanna í samráði við Fjársýslu ríkisins og Hagstofu Íslands með það að markmiði að tryggja samræmi gagna og upplýsinga og gagnsæi um frávik milli staðlanna tveggja.

Yfirlit frumvarpsins

Í 1. gr. frumvarpsins er fjárstreymisyfirlit sem sett er fram skv. GFS-staðlinum með upplýsingum um meginstærðir ríkisfjármálanna. Þar er sett fram sundurliðuð áætlun á tekjum og gjöldum A1-hluta ríkissjóðs eftir hagrænni flokkun ásamt breytingum á eignum og skuldum. Í því yfirliti hefur verið tekið tillit til innbyrðis viðskipta og tilfærslna milli ríkisaðila innan A1-hlutans. Yfirlitið veitir góða sýn á áhrif ríkisfjármálanna í efnahagslegu tilliti, s.s. á eftirspurn, framleiðslu og tekjudreifingu. Aðrar greinar fjárlaga sem varða fjármál A1-hluta ríkissjóðs eru byggðar á reikningsskilaaðferðum í samræmi við IPSAS. Ríkisreikningur skal gerður upp samkvæmt IPSAS-staðlinum en þar ber jafnframt að sýna tengingu á milli niðurstaðna reikningsskilanna við ofangreint fjárstreymisyfirlit A1-hluta ríkissjóðs skv. GFS-staðlinum.

Í 2. gr. er áætlun um sjóðstreymi ríkissjóðs með yfirliti um innheimtar tekjur og greidd rekstrargjöld, fjárfestingarhreyfingar og lánahreyfingar og breytingu á handbæru fé.

Í 3. gr. frumvarpsins er birt yfirlit um fjárheimildir fyrir 35 málefnasvið A1-hluta ríkissjóðs á rekstrargrunni samkvæmt IPSAS-reikningsskilastaðlinum. Fjárheimildirnar eru greindar niður eftir hagrænni skiptingu á útgjöldum A1-hlutans í rekstrarframlög, rekstrar-tilfærslur, fjármagnstilfærslur og fjárfestingarframlög. Tilfærsluframlögin renna til rekstrar og fjárfestinga annarra aðila en fjárfestingarframlögin eru til eignamyndunar hjá ríkisaðilum í A1-hluta. Eignamyndunarframlagið færir í skuldahlið sem fyrirframgreitt framlag/frestaðar tekjur á móti eignfærslu varanlegra rekstrarfjármuna. Í yfirlitinu er einnig sýnt hvernig fjárheimildum er mætt með fjármögnun af rekstrartekjum ríkisaðila og framlögum úr ríkissjóði. Neðst í yfirlitinu má jafnframt sjá aðlögun að GFS-staðlinum og heildarfjárheimildir skv. þeim staðli.

Í 4. gr. frumvarpsins er birt yfirlit um fjárheimildir málefnasviða og málaflokka á rekstrargrunni byggt á IPSAS-reikningsskilastaðlinum, sundurliðaðar eftir ráðuneytum. Markmið greinarinnar er að draga fram heildarfjárheimild hvers málefnasviðs og málaflokks og þau ráðuneyti sem ábyrgð bera á viðkomandi málaflokki.

Í sundurliðun 1 er sýnt nánar hvernig áætlaðar heildartekjur A1-hluta ríkissjóðs á rekstrargrunni skv. 1. gr. frumvarpsins og á greiðslugrunni í samræmi við 2. gr. frumvarpsins skiptast eftir tegundum. Fylgt er flokkunarlykli fjárlagakerfis ráðuneyta og Alþingis sem byggður er á flokkunarleiðbeiningum GFS-hagskýrslustaðalsins. Meginflokkar tekna eru fjórir talsins: skattar, tryggingagjöld, fjárframlög og aðrar tekjur, sbr. einnig 51. gr. laga um opinber fjármál.

Í sundurliðun 2 er sýnd skipting á fjárheimildum málefna sviða eftir málaflokkum og ráðuneytum ásamt upplýsingum um fjármögnun útgjalda með rekstrartekjum, framlagi úr ríkissjóði eða af efnahagsliðum. Nánari skipting fjárheimilda í fjárveitingar til ríkisaðila og verkefna og í varasjóði málaflokka er sett fram í fylgiriti með frumvarpinu. Í fylgiritinu er yfirlit um fjárveitingar til einstakra ríkisaðila og verkefna á rekstrargrunni og fjármögnun þeirra með rekstrartekjum ríkisaðila eða beinu framlagi úr ríkissjóði. Er sú framsetning gerð samkvæmt IPSAS-reikningsskilastaðlinum á sama hátt og á við um 3. og 4. gr. frumvarpsins og sundurliðun 2.

Vakin er athygli á því að skv. 51. gr. laga um opinber fjármál skal færa allar tekjur A1-hluta ríkissjóðs í yfirlit um tekjur A1-hluta ríkissjóðs í heild en í reikninga einstakra ríkisaðila í A1-hluta færast einungis rekstrartekjur þeirra. Í athugasemdum við greinina segir að þær skatttekjur sem fram að gildistöku laga um opinber fjármál voru markaðar tilteknum stofnunum færast nú eingöngu hjá ríkissjóði. Einnig kemur þar fram að gert sé ráð fyrir því að tekjustofn sé tengdur málaflokki í heild sinni en ekki einstökum aðilum sem annast framkvæmd innan hans. Því beri að láta tekjurnar af honum renna í ríkissjóð en það sé hlutverk Alþingis að ákveða með fjárheimildum í fjárlögum hverju sinni hversu miklu skuli ráðstafað til viðkomandi málaflokks. Til samræmis við þetta hefur viðkomandi lagaákvæðum um markaðar tekjur, sem áður voru færðar í bókhaldi stofnana eða fjárlagaliða, verið breytt með lögum nr. 47/2018, um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um markaðar tekjur.

Breytt framsetning ríkisfjármála

Hagstofa Íslands gaf í lok árs 2020 út endurskoðun á flokkun hageininga (e. sector classification) sem snýr að afmörkun hins opinbera (e. general government sector) í íslenskum þjóðhagsreikningum (Hagtiðindi, greinargerð, Flokkun stofnanaeininga í þjóðhagsreikningum, 30. nóvember 2020). Með breytttri flokkun ríkisaðila skv. alþjóðlegum hagskýrslustaðli verða eftirleiðis sjálfstæðir lögaðilar hluti af A-hluta ríkissjóðs, þ.m.t. ákveðin hlutafélög í eigu ríkissjóðs. Við þessa endurflokkun munu einnig ýmsar einingar sem áður hafa heyrt til B- og C-hluta verða flokkaðar með A-hluta.

Við þá breytingu er nauðsynlegt að um A-hluta gildi mismunandi forsendur eftir eðli og tilgangi starfseminnar. Því skiptist A-hluti í þrjá hluta: Í A1-hluta er starfsemi sem fallið hefur undir ríkissjóð og er einkanlega fjármögnuð með skatttekjum, lögbundnum þjónustutekjum og framlögum úr ríkissjóði, í A2-hluta er starfsemi sem samanstendur af starfsemi fyrirtækja, lána- og fjárfestingarsjóða og önnur starfsemi sem er rekin undir beinni stjórn ríkisins en stendur undir sér með sölu á vöru eða þjónustu, leigu og lánastarfsemi, í A3-hluta er starfsemi hlutafélaga sem eru að meiri hluta í eigu ríkissjóðs en sinna hlutverkum á sviði opinberrar þjónustu skv. alþjóðlegum hagskýrslustöðlum.

Eftir sem áður verða flokkar B- og C-hluta áfram til og undir þá falla aðrar fullgildar hageiningar skv. alþjóðlegum hagskýrslustöðlum.

Tilfærsla lánastofnana í A-hluta fjárlaga kallar á aðgreiningu þeirra innan A-hluta frá annarri starfsemi m.t.t. regluverks og framsetningar í fjárlögum. Því eru þessir aðilar flokkaðir í A2-hluta. Um þessa aðila verða sérreglur frá aðilum í A1-hluta þannig að þeir eru undanþegnir skilyrðum 7. gr. við mat á markmiðum fjármálaáætlunar og fjármálastefnu þar sem fjármögnun þeirra var undanskilin þegar fjármálaregla var sett á með lögum um opinber fjármál. Jafnframt

njóta þessir aðilar ákveðins sjálfstæðis umfram hefðbundna ríkisaðila í A1-hluta og verði undanþegnir ýmsum ákvæðum um A1-hluta, s.s. varðandi framsetningu í fjárlögum, lána-reglur, framkvæmd fjárlaga o.fl., og þar giltu ákvæði líkt og gilda nú um B- og C-hluta aðila. Eftir sem áður birtast allir þessir aðilar í samstæðuyfirliti fyrir A-hluta (A1-, A2- og A3-hluta) þannig að A-hlutinn í heild verði samanburðarhæfur við framsetningu þjóðhagsreikninga. Samstæða A-hluta kemur fram í 7. kafla þessa frumvarps.

Helstu frávík á framsetningu ríkisfjármála samkvæmt GFS- og IPSAS-staðli

Hér er gerð stutt grein fyrir framsetningu ríkisfjármálanna skv. GFS-staðli og helstu atriðunum sem valda mismun á framsetningu ríkisfjármálanna samkvæmt GFS- og IPSAS-stöðlunum. Báðum stöðlunum er ætlað að tryggja samkvæmni og alþjóðlega samanburðarhæfni en áherslur þeirra eru ólíkar. Í aðalatriðum sýna niðurstöður skv. stöðlunum tveimur, GFS og IPSAS, sömu niðurstöður í efnahagsreikningi á hreinni eign í árslok. Hins vegar er í ákveðnum tilvikum mismunandi færslumeðferð m.t.t. þess hvað færist um rekstrarreikning eða um endurmat á efnahagsreikningi. Ræðst það einkum af ólíkum markmiðum staðlanna þar sem GFS-staðlinum er ætlað að draga fram efnahagsleg áhrif viðkomandi einingar á hagkerfið á meðan IPSAS-staðallinn miðast við að sýna fjárhagslega afkomu og stöðu viðkomandi rekstraraðila. Frávík á milli staðlanna eru í aðalatriðum eftirfarandi:

- a. **Gengismismunur.** Allur gengismunur færist um endurmatsreikning yfir á efnahag skv. GFS-staðli en samkvæmt IPSAS-staðli færist hann um rekstrarreikning.
- b. **Lífeyrisskuldbindingar.** IPSAS-staðallinn gerir almennt ráð fyrir að allar breytingar á lífeyrisskuldbindingum ársins færist um rekstrarreikning, s.s. vegna áhrifa af ávinnslu nýrra réttinda á árinu, launabreytinga og breytinga á tryggingafræðilegum forsendum. Samkvæmt GFS-staðli færast einungis breytingar á lífeyrisskuldbindingum vegna ávinnslu réttinda á árinu og reiknaðs vaxtakostnaðar af úti-standandi lífeyrisskuldbindingu um rekstrarreikning. Aðrar breytingar á lífeyrisskuldbindingum, s.s. vegna launabreytinga og breytinga á ävöxtunarprósentu, lífslíkum eða lífeyrisaldri, færast um endurmat yfir á efnahag. Staða lífeyrisskuldbindinga í efnahagsreikningi í árslok er hins vegar sú sama skv. stöðlunum báðum.
- c. **Eignfærsla á varanlegum rekstrarfjármunum.** Samkvæmt báðum stöðlunum er gerð krafa um eignfærslu á varanlegum rekstrarfjármunum. Innleiðing laga um opinber fjármál fól í sér breytingar á framsetningu og innihaldi efnahagsreikninga hjá einstökum ríkisaðilum og þá sérstaklega er varðar meðferð varanlegra rekstrarfjármuna. Í stað þess að þessir fjármunir gjaldfærast við kaup eru þeir eignfærðir. Það felur í sér að á móti eignfærslunni færast eignamyndunarframlag í skuldahlið sem fyrirframgreitt framlag. Yfir líftíma eignarinnar er hún síðan afskrifuð árlega og á móti þeirri gjaldfærslu er jafnan tekjufærður sambærilegur hluti af eignarmyndunarframlaginu. Í árlegum reikningsskilum fyrir þessar eignir er því lögð áhersla á að jafna saman gjöldum og tekjum í rekstrarreikningi og eignum og skuldum í efnahagsreikningi yfir líftíma viðkomandi eignar.
- d. **Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna.** Samkvæmt IPSAS-staðli eru afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna gjaldfærðar og hafa þannig áhrif á heildarafkomu en skv. GFS-staðlinum eru afskriftir færðar til gjalda á meðal rekstrarútgjalda en til lækkunar á fastafjárútgjöldum í sama mæli. Samkvæmt GFS-staðlinum hafa afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna þannig ekki áhrif á heildarafkomu.

- e. **Fjárfesting í efnislegum eignum.** IPSAS-staðallinn gerir ráð fyrir því að fjárfesting fari aðeins um efnahagsreikning en GFS-staðallinn gerir auk þess ráð fyrir gjaldfærslu. Þannig hafa fjárfestingar áhrif á heildarafkomu skv. GFS-staðlinum en ekki skv. IPSAS-staðlinum.
- f. **Sala fastafjármuna.** Samkvæmt GFS-staðlinum er sala fastafjármuna dregin frá fjárfestingu ársins á gjaldahlið.
- g. **Afskriftir skattkrafna.** Samkvæmt IPSAS-staðli er afskrift óinnheimtra skattkrafna og annarra tekna færð sem útgjöld. Samkvæmt GFS-staðli er hún færð til lækkunar á viðkomandi tekjum. Í báðum tilvikum er um að ræða færslu um rekstrarreikning og áhrif á afkomu eru því hin sömu, óháð því hvorum staðlinum er fylgt.
- h. **Endurgreiðsla virðisaukaskatts til opinberra aðila.** Samkvæmt IPSAS-staðli er endurgreiðsla virðisaukaskatts til opinberra aðila færð til lækkunar á tekjum af virðisaukaskatti. Samkvæmt GFS-staðli er slík endurgreiðsla færð sem gjöld. Í báðum tilvikum er um að ræða færslu um rekstrarreikning og áhrif á afkomu eru því hin sömu, óháð því hvorum staðlinum er fylgt.
- i. **Hlutdeildaraðferð við mat á eignarhlutum í félögum og stofnunum.** Báðir staðlarnir gera almennt ráð fyrir því að hlutdeildaraðferð sé beitt við mat á eignarhlutum í félögum og stofnunum. Niðurstöðutölur í árslok í efnahagsreikningi eru hinar sömu en frávik er á milli þess hvernig staðlarnir fara með breytingar ársins m.t.t. þess hvað færist um rekstrarreikning eða endurmatsreikning yfir á efnahag. IPSAS-staðallinn gerir kröfu um að öll breytingin færist um rekstrarreikning. GFS-staðallinn gerir hins vegar ráð fyrir því að sá hluti breytingarinnar sem rekja má til viðskipta ársins færist um rekstrarreikning á meðan aðrar breytingar, s.s. matsbreytingar, færist um endurmatsreikning yfir á efnahag.

Samanburður á afkomu ríkissjóðs samkvæmt GFS og IPSAS

Meðfylgjandi yfirlit sýnir yfirfærslu tekna og gjalda frá GFS yfir í IPSAS-framsetningu og áætlaðan heildarjöfnuð A1-hluta ríkissjóðs á hvorum staðli fyrir sig. Eins og sjá má er munur á áætlaðri afkomu á milli þessara tveggja staðla. Vakin er athygli á því að í þessari samantekt er ekki lagt mat á möguleg áhrif hlutdeildar í afkomu annarra hlutdeildarfélaga sem kunna að hafa mikil áhrif á heildarniðurstöðu ársins skv. IPSAS-staðlinum til hækkunar eða lækkunar.

Tafla 1 í viðauka: Samanburður á afkomu ríkissjóðs skv. GFS og IPSAS

Rekstrargrunnur, m.kr.	Frumvarp 2027
Heildartekjur samkvæmt GFS-staðli	1.708.451
Rekstrargjöld samkvæmt GFS-staðli	1.699.095
Rekstrarjöfnuður samkvæmt GFS-staðli	9.356
Fastafjárútgjöld	4.672
Heildargjöld samkvæmt GFS-staðli	1.703.768
Heildarjöfnuður samkvæmt GFS-staðli	4.683
Aðlaganir á tekjuhlöð	-62.562
Afskriftir skattkrafna koma til lækkunar á tekjum skv. GFS en hækkunar gjalda skv. IPSAS ¹	7.558
Endurgreiðsla VSK til opinberra aðila ²	-21.699
Mismunur á tekjufærðum hagnaði félaga skv. IPSAS og GFS ³	-48.421
Aðlaganir á gjaldahlöð	61.314
Innbyrðis viðskipti sem dregin eru frá í upplýsingum um samstæðu ⁴	15.123
Afskriftir skattkrafna koma til lækkunar á tekjum skv. GFS en hækkunar gjalda skv. IPSAS ¹	7.558
Endurgreiðsla VSK til opinberra aðila ²	-21.699
Lífeyrisskuldbindingar - s.s.launabreytingar og aðrar forsendubreytingar	59.406
Sala fastafjármuna ⁵	836
Aðlögun vegna tapaðra krafna	90
Heildartekjur samkvæmt IPSAS-staðli	1.645.889
Heildarfjárheimild til reksturs og fjárfestinga samkvæmt IPSAS-staðli	1.765.082
Innbyrðis viðskipti sem dregin eru frá í upplýsingum um samstæðu	-15.123
Fjárfestingarframlög ekki gjaldfærð samkvæmt IPSAS-staðli	-81.073
Afskriftir gjaldfærðar samkvæmt IPSAS-staðli ⁶	33.308
Heildargjöld samkvæmt IPSAS-staðli	1.702.194
Heildarjöfnuður samkvæmt IPSAS-staðli	-56.305

¹ Samkvæmt IPSAS eru afskriftir skattkrafna færðar meðal gjalda í rekstrarreikningi. Samkvæmt GFS eru þær hins vegar látnar koma til lækkunar á tekjum ríkissjóðs af viðkomandi sköttum.

² Í stað þess að færa nettó útgjöld ráðuneyta og stofnana vegna útgjalda sem uppfylla skilyrði fyrir endurgreiðslu á VSK eru útgjöldin færð brúttó en skráðar eru tekjur hjá ríkissjóði á móti samkvæmt GFS.

³ Í frumvarpi til fjárlaga er gert ráð fyrir að munur á arðgreiðslum skv. GFS-staðlinum og IPSAS reikningsskilum nemi 48.241 m.kr. Hér er ekki gert ráð fyrir breytingum sem tengjast afkomu ársins hjá öðrum félögum í ríkiseigu.

⁴ Í samstæðureikningi og í fjárstreymisýfirliti samkvæmt GFS er leiðrétt fyrir innbyrðis viðskiptum en hér er þeim bætt við til að sýna heildarfjárheimild eins og hún birtist í lagagreinum 3 og 4 í frumvarpinu.

⁵ Sala fastafjármuna kemur til frádráttar fjárfestingu skv. GFS.

⁶ Áætlaðar afskriftir í ríkisreikningi. Um gróft mat er að ræða. Í fjárlögum eru afskriftir áætlaðar í samræmi við verklag Hagstofu Íslands. Unnið er að samræmingu á meðferð afskrifta í reikningshaldi og í þjóðhagsreikningum.

Töfluviðauki

1. Fjárstreymi A1-hluta ríkissjóðs.....	347
2. Sjóðstreymi A1-hluta ríkissjóðs.....	349
3. Stöðugleikaregla	350
4. Tekjur A1-hluta ríkissjóðs.....	351
5. Útgjöld A1-hluta ríkissjóðs eftir hagrænni skiptingu.....	352
6. Útgjöld A1-hluta ríkissjóðs eftir málefnasviðum.....	353
7. Eignir og skuldir A1-hluta ríkissjóðs.....	354
8. Samanburður á afkomu A1-hluta ríkissjóðs skv. GFS og IPSAS	355
9. Lykilstærðir í fjárreiðum ríkisaðila í A2-hluta	356
10. Lykilstærðir í fjárreiðum ríkisaðila í A3-hluta	357
11. Samstæðuyfirlit A-hluta í heild.....	358
12. Efnahagsforsendur frumvarpsins, prósentubreytingar	359
13. Efnahagsforsendur frumvarpsins, nafnstærðir	360

Tafla 1

Fjárstreymi A1-hluta rikissjóðs

Þjóðhagsgrunnur ¹ , m.kr.	2024	2025	Fjárlög 2026	Horfur 2026	Frumvarp 2027
Heildartekjur	1.361.136	1.473.771	1.592.791	1.600.656	1.708.451
Skatttekjur	1.052.653	1.127.423	1.242.100	1.242.056	1.333.212
Skattar á tekjur og hagnað	474.147	505.358	550.250	565.250	591.500
Skattar á laungreiðslur og vinnuafll	11.883	9.968	13.896	13.903	14.727
Eignarskattar	14.132	14.199	16.433	17.033	16.622
Skattar á vöru og þjónustu	529.689	572.454	634.860	618.089	674.955
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	6.656	7.718	7.071	8.371	8.671
Aðrir skattar	16.146	17.725	19.591	19.411	26.736
Tryggingagjöld	135.738	153.419	162.444	162.733	170.917
Fjárframlög	10.864	12.519	8.013	8.156	9.218
Aðrar tekjur	161.881	180.411	180.234	187.711	195.105
Eignatekjur	95.129	114.550	126.602	132.988	132.969
þ.a. vaxtatekjur	29.689	46.874	53.017	57.758	60.524
þ.a. arðgreiðslur	54.660	52.446	56.828	59.713	49.622
Sala á vöru og þjónustu	57.453	58.881	45.914	46.621	53.372
Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	9.299	6.980	7.718	8.101	8.763
Heildargjöld	1.431.075	1.540.691	1.620.922	1.668.168	1.703.768
Rekstrarútgjöld	1.431.452	1.540.059	1.604.358	1.649.789	1.699.095
Laun	304.653	331.951	351.203	355.153	374.704
Kaup á vöru og þjónustu	239.777	243.464	248.290	252.840	264.707
Afskriftir	94.216	99.973	98.313	94.499	102.991
Vaxtagjöld ²	124.374	154.315	148.240	168.895	154.949
Framleiðslustyrkir	71.655	64.112	69.462	69.722	65.563
Fjárframlög	486.306	534.618	570.136	592.233	623.713
Til alþjóðastofnana	16.021	15.277	18.159	19.019	14.330
Til almannatrygginga	399.832	451.261	479.826	503.926	536.860
Til sveitarfélaga	70.454	68.080	72.152	69.289	72.523
Félagslegar tilfærslur til heimila	39.406	38.875	34.689	34.239	38.079
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	71.064	72.751	84.024	82.207	74.388
Fastafjárútgjöld	-377	633	16.564	18.379	4.672
Fjárfesting í efnislegum eignum	93.839	100.606	114.878	112.878	107.664
Afskriftir (-)	-94.216	-99.973	-98.313	-94.499	-102.991
Frumjöfnuður	24.747	40.520	67.092	43.626	99.109
Vaxtajöfnuður	-94.686	-107.441	-95.223	-111.137	-94.426
Heildarjöfnuður	-69.939	-66.921	-28.131	-67.512	4.683

¹ Fjármál rikissjóðs eru skv. lögum um opinber fjármál sett fram á alþjóðlegum hagskýrslustaðli (GFS) og er hann sá sami og Hagstofa Íslands notar við birtingu þjóðhagsreikninga.

² Til vaxtagjalda teljast reiknuð vaxtagjöld vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga en þau eru áætluð um 19 ma.kr. í fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2027.

Tafla 1 - framhald

Fjárstreymi A1-hluta ríkissjóðs

Þjóðhagsgrunnur ¹ , % af VLF	2024	2025	Fjárlög 2026	Horfur 2026	Frumvarp 2027
Frumtekjur	29,1	28,8	29,1	29,0	29,5
Frumgjöld	28,5	28,0	27,9	28,2	27,8
Frumjöfnuður	0,5	0,8	1,3	0,8	1,8
Vaxtatekjur	0,6	0,9	1,0	1,1	1,1
Vaxtagjöld ²	2,7	3,1	2,8	3,2	2,8
Vaxtajöfnuður	-2,1	-2,2	-1,8	-2,1	-1,7
Heildartekjur	29,7	29,7	30,1	30,1	30,6
Heildargjöld	31,3	31,1	30,7	31,4	30,5
Heildarjöfnuður	-1,5	-1,4	-0,5	-1,3	0,1

¹ Fjármál ríkissjóðs eru skv. lögum um opinber fjármál sett fram á alþjóðlegum hagskýrslustaðli (GFS) og er hann sá sami og Hagstofa Íslands notar við birtingu þjóðhagsreikninga.

² Til vaxtagjalda teljast reiknuð vaxtagjöld vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga en þau eru áætluð um 19 ma.kr. í fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2027.

Tafla 2

Sjóðstreymi A1-hluta ríkissjóðs

Greiðslugrunnur, m.kr.	Fjárlög 2026	Horfur 2026	Frumvarp 2027
<i>Rekstrarhreyfingar</i>			
Innheimta	1.484.905	1.483.190	1.604.979
Skatttekjur	1.214.463	1.214.480	1.311.635
Tryggingagjöld	159.607	159.892	167.930
Fjárframlög	8.013	8.156	9.218
Fjármunatekjur	32.915	30.482	32.253
Aðrar tekjur	69.907	70.179	83.943
Greiðslur	1.516.504	1.554.113	1.620.254
Rekstrargjöld án fjármagnskostnaðar	736.280	745.540	786.270
Rekstrartilfærslur	634.060	661.890	685.779
Fjármagnstilfærslur	55.478	46.978	40.402
Fjármagnskostnaður	90.686	99.706	107.803
Handbært fé frá rekstri	-31.599	-70.924	-15.275
<i>Fjárfestingarhreyfingar</i>			
Fjárfesting	-87.378	-89.378	-79.137
Sala eigna	800	1.800	1.800
Veitt löng lán	-30.850	-32.800	-33.882
Innheimtar afborganir af veittum lánum	24.754	15.600	16.939
Mótttekinn arður	56.828	59.713	49.622
Fyrirframgreiðsla til LSR	-10.733	-10.700	-11.085
Eiginfjárframlög og hlutabréfakaup	-1.606	-1.600	3.494
Fjárfestingarhreyfingar samtals	-48.185	-57.365	-52.249
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	-79.785	-128.289	-67.524
<i>Fjármögnunarahreyfingar</i>			
Tekin langtímalán	283.392	313.456	302.600
Aforganir af teknum lánum	-245.257	-236.694	-156.647
Fjármögnunarahreyfingar samtals	38.135	76.762	145.953
Breyting á handbæru fé	-41.649	-51.527	78.429

Tafla 3**Stöðugleikaregla**

Rekstrargrunnur, ma.kr. á verðlagi ársins 2026	Fjárlög 2026	Frumvarp 2027	% br.
Heildarútgjöld málefnasviða	1.685,2	1.705,2	1,2%
<i>Undanskildir liðir</i>			
Vaxtagjöld	129,4	136,1	5,2%
Lífeyrisskuldbindingar	80,9	79,2	-2,1%
Fjárfestingarframlög	87,5	79,2	-9,4%
Atvinnuleysisbætur	39,1	44,9	14,8%
Jöfnunarsjóður, lögbundin framlög	34,7	36,2	4,4%
Afskriftir skattkrafna	7,2	7,6	5,1%
Tapaðar kröfur og tjónabætur	0,1	0,1	0,0%
Útgjaldagrunnur stöðugleikareglu	1.306,3	1.321,9	
Raunvöxtur útgjalda milli ára, %		1,2%	
Raunvöxtur útgjalda milli ára		15,6	
Raunvöxtur tekjuráðstafana milli ára		29,6	
Útgjaldavöxtur að fráðregnum tekjuráðstöfunum		-14,0	
Stöðugleikaregla, % br. frá fyrra ári		-1,1%	

Tafla 4

Rekstrargrunnur, m.kr.	Fjárlög 2026	Horfur 2026	Frumvarp 2027	br. frá fjárl. m.kr.	br. frá fjárl. %
Skatttekjur	1.242.100	1.242.056	1.333.212	96.603	7,8
Skattar á tekjur og hagnað	550.250	565.250	591.500	42.000	7,6
Tekjuskattur, einstaklingar	302.600	304.000	324.900	20.700	6,8
Tekjuskattur, lögaðilar	153.700	165.900	168.300	16.300	10,7
Sérstakur fjársýsluskattur	7.800	7.900	8.500	600	7,6
Fjármagnstekjuskattur	86.150	87.450	89.800	4.400	5,2
Skattar á launagr. og vinnuafl	13.896	13.903	14.727	801	5,8
Fjársýsluskattur	4.350	4.330	4.510	110	2,5
Aðrir skattar á launagreiðslur og vinnuafl	9.546	9.573	10.217	691	7,3
Eignarskattar	16.433	17.033	16.622	2.295	16,0
Erfðafjárskattur	14.000	14.600	14.100	2.200	18,5
Aðrir eignarskattar	2.433	2.433	2.522	95	3,9
Skattar á vöru og þjónustu	634.860	618.089	674.955	42.769	6,8
Virðisaukaskattur	468.800	455.700	493.700	28.100	5,2
Stimpilgjöld	8.260	7.880	8.270	430	5,5
Vörugjöld af ökutækjum	17.300	13.850	16.550	-1.150	-6,5
Kolefnisgjald	14.220	13.600	13.740	-790	-5,4
Áfengisgjald	27.000	26.250	28.100	1.400	5,2
Tóbaksgjald	8.980	8.360	9.010	-160	-1,7
Aðrir umhverfisskattar	11.561	11.571	12.033	472	4,1
Önnur vörugjöld	2.752	5.611	2.754	-896	-24,5
Sértækir þjónustuskattar	17.310	16.985	22.721	5.695	56,9
Kílómetragjald	37.057	36.750	43.400	6.343	17,1
Bifreiðagjald	13.950	14.550	15.450	1.500	10,8
Aðrir neyslu og leyfisskattar	7.669	6.981	9.228	1.825	24,7
Tollar og aðflutningsgjöld	7.071	8.371	8.671	1.501	20,9
Aðrir skattar	19.591	19.411	26.736	7.238	37,1
Bankaskattur	7.850	7.250	13.850	6.450	87,2
Gjald í framkvæmdasjóð aldraðra	3.760	3.780	4.040	300	8,0
Útvarpsgjald	6.880	6.830	7.250	440	6,5
Ýmsir aðrir skattar	1.570	1.551	1.596	48	3,1
Tryggingagjöld	162.444	162.733	170.917	10.994	6,9
Fjárframlög	8.013	8.156	9.218	1.133	14,0
Aðrar tekjur	180.234	187.711	195.105	8.475	4,5
Eignatekjur	126.602	132.988	132.969	-8	0,0
Vaxtatekjur	53.017	57.758	60.524	8.615	16,6
Arður og hluti af tekjum ríkisfyrirtækja	56.828	59.713	49.622	-7.200	-12,7
Veidigjald	16.089	14.849	22.149	-1.429	-6,1
Aðrar eignatekjur	668	668	674	7	1,0
Sala á vöru og þjónustu	45.914	46.621	53.372	7.424	16,2
Sektir og skaðabætur	5.208	5.539	5.799	640	12,4
Fjármagnstilfærslur	1.988	2.033	2.371	353	17,5
Ýmsar tekjur	522	529	593	67	12,7
Heildartekjur ríkissjóðs	1.592.791	1.600.656	1.708.451	117.205	7,4
þ.a. skatttekjur og tryggingagjöld	1.404.544	1.404.789	1.504.129	107.597	7,7
Sjóðshreyfing	1.541.733	1.542.903	1.654.601	117.314	7,6

Tafla 5

Útgjöld A1-hluta ríkissjóðs eftir hagrænni skiptingu¹

Rekstrargrunnur, m.kr.	2024	2025	Fjárlög 2026	Horfur 2026	Frumvarp 2027
Rekstrarframlög	713.972	870.564	779.592	792.621	825.535
Laun og launatengd gjöld	306.921	335.525	376.982	380.932	402.004
Lífeyrisskuldbindingar ²	45.838	140.831	80.900	84.669	79.182
Afskriftir skattkrafna	12.522	10.676	7.188	7.188	7.558
Önnur gjöld	348.691	383.532	314.522	319.832	336.791
Fjármagnskostnaður	92.920	121.721	129.369	149.599	136.085
Rekstrartilfærslur	557.940	593.566	631.241	659.071	681.848
Lífeyristryggingar	169.148	195.291	243.204	247.904	267.904
Atvinnuleysistryggingasjóður	30.741	35.556	39.123	39.123	46.329
Sjúkratryggingar	75.236	85.137	80.521	92.621	89.565
Bætur samkvæmt lögum um félagslega aðstoð	45.567	42.744	24.854	27.654	27.198
Jöfnunarsjóður sveitarfélaga	30.179	39.549	35.762	35.762	42.579
Fæðingarorlof	24.975	28.198	28.792	33.292	35.651
Greiðslur vegna búvöruframleiðslu	17.443	19.452	19.835	19.835	20.468
Barnabætur	20.143	20.932	21.000	19.500	21.000
Húsnaðisbætur	9.968	11.226	11.053	11.753	11.053
Jöfnun á örorkubyrði almennra lífeyrissjóða	6.896	4.552	4.900	4.900	4.900
Aðrar rekstrartilfærslur	127.644	110.931	122.197	126.727	115.200
Fjármagnstilfærslur	56.695	48.192	57.523	49.023	42.387
Rannsóknir og nýsköpun	28.800	24.288	28.343	25.843	23.261
Stofnframlög vegna félagslegra íbúða	6.628	3.243	7.500	1.500	4.500
Ofanflóðasjóður	3.449	3.216	4.651	4.651	4.476
Framkvæmdasjóður aldraðra	2.572	2.460	2.705	2.705	3.820
Hafnabótasjóður	1.711	1.651	1.592	1.592	1.380
Styrkir til fráveitna sveitarfélaga	166	959	379	379	379
Aðrar fjármagnstilfærslur	13.369	12.376	12.353	12.353	4.571
Fjárfestingarframlög³	69.568	60.601	87.468	85.468	79.227
Vegagerðin	26.212	24.635	35.207	35.207	33.335
Bygging sjúkrahúss á lóð Landspítalans	17.292	14.382	17.499	15.499	11.970
Ný fangelsisbygging	485	1.135	2.614	2.614	3.914
Þjóðarhöll í innanhússípróttum	-	-	1.238	1.238	2.422
Ný legudeild við Sjúkrahúsið á Akureyri	-	-	3.030	3.030	3.100
Önnur fjárfestingarframlög	25.578	20.450	27.881	27.881	24.486
Samtals heildargjöld	1.491.095	1.694.644	1.685.194	1.735.782	1.765.082
Samtals frumgjöld	1.398.175	1.572.923	1.555.825	1.586.184	1.628.997

¹ Útgjöldin eru hér sett fram samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastaðli í samræmi við framsetningu fjárheimilda í lagagrein 3 í þessu frumvarpi. Í 1. grein frumvarpsins eru útgjöldin hins vegar sett fram samkvæmt staðli Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um framsetningu opinberra fjármála (GFS). Um muninn á framsetningu útgjalda samkvæmt þessu stöðlum er fjallað í viðauka með greinargerð frumvarpsins.

² Lífeyrisskuldbinding í ríkisreikningi var leiðrétt í ársbyrjun 2025 þar sem hún var ekki að fullu í samræmi við IPSAS reikningsskilastaðalinn. Helsta breytingin er að við val á ávöxtunarkröfu er miðað við ávöxtunarkröfu ríkisbréfa sem hafa sambærilega tímalengd og lífeyrisskuldbindingin.

³ Fjárfestingarframlög eru ekki gjaldfærð í ríkisreikningi heldur verða þau eignfærð og afskrifuð yfir líftíma viðkomandi eignar.

Tafla 6

Útgjöld A1-hluta ríkissjóðs eftir málefnasviðum¹

Rekstrargrunnur, m.kr.	2024 ²	2025 ²	Fjárlög 2026	Horfur 2026	Frumvarp 2027
01 Alþingi og eftirlitsstofnanir þess	7.779	6.773	7.005	7.005	7.228
02 Dómsstólar	4.192	4.554	4.606	4.606	4.806
03 Æðsta stjórnarsýsla	4.060	3.678	3.239	3.239	4.320
04 Utanríkismál	19.359	21.876	23.614	24.114	26.620
05 Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla	29.962	30.261	30.384	30.384	31.589
06 Hagskýrslugerð og grunnskrár	3.554	3.611	3.559	3.559	3.447
07 Nýsköpun, rannsóknir og þekkingargreinar	37.638	32.652	34.261	34.061	30.669
08 Sveitarfélög og byggðamál	32.748	38.450	40.111	40.111	41.098
09 Almanna- og réttaröryggi	57.949	56.615	50.305	51.405	52.496
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnarsýsla dómsmála	34.001	29.794	24.007	25.607	23.863
11 Samgöngu- og fjarskiptamál	60.142	67.294	76.232	77.292	74.194
12 Landbúnaður	24.646	25.285	25.913	26.363	28.064
13 Sjávarútvegur og fiskeldi	9.194	9.807	8.964	9.024	7.866
14 Ferðapjónusta	2.349	2.331	2.483	2.483	2.663
15 Orkumál	11.616	17.781	11.945	13.815	8.785
16 Markaðseftirlit og neytendamál	4.030	4.370	4.849	4.849	4.873
17 Umhverfismál	43.482	39.412	40.424	40.424	40.214
18 Menning, listir, íþróttar- og æskulýðsmál	23.321	23.991	24.467	24.467	25.913
19 Fjölmíðlun	6.858	7.139	7.527	7.527	8.137
20 Framhaldsskólastig	47.448	51.246	53.361	53.361	56.913
21 Háskólastig	68.574	68.713	73.366	73.366	76.593
22 Önnur skólastig og stjórnarsýsla mennta- og barnamála	6.651	7.691	7.142	7.642	7.193
23 Sjúkrahúspjónusta	178.460	190.820	192.567	202.567	196.078
24 Heilbrigðisþjónusta utan sjúkrahúsa	100.737	114.120	104.234	109.834	115.246
25 Hjúkrunar- og endurhæfingarpjónusta	79.812	85.203	91.796	93.296	99.056
26 Lyf og lækningavörur	46.115	60.058	44.593	50.093	47.613
27 Örorka og málefni fatlaðs fólks	109.164	119.386	141.294	144.094	153.553
28 Málefni aldraðra	109.594	118.099	125.790	130.490	140.065
29 Fjölskyldumál	70.432	81.936	86.181	90.731	93.948
30 Vinnumarkaður og atvinnuleysi	46.851	46.503	49.200	49.200	56.957
31 Húsnæðis- og skipulagsmál	31.840	21.658	25.913	20.963	22.115
32 Lýðheilsa og stjórnarsýsla velferðarmála	13.356	15.430	14.494	14.494	14.643
33 Fjármagnskostnaður, ábyrgðir og lífeyrisskuldb.	139.167	262.826	210.379	234.377	215.377
34 Almennur varasjóður og sértækar fjárráðstafanir	12.522	10.676	24.618	14.568	26.183
35 Alþjóðleg þróunarsamvinna	13.492	14.607	16.373	16.373	16.705
Samtals	1.491.095	1.694.644	1.685.194	1.735.782	1.765.082

¹ Útgjöldin eru hér sett fram samkvæmt alþjóðlegum reikningsskilastaðli í samræmi við framsetningu fjárheimilda í lagagrein 3 í þessu frumvarpi. Í 1. grein frumvarpsins eru útgjöldin hins vegar sett fram samkvæmt staðli Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um framsetningu opinberra fjármála (GFS). Um muninn á framsetningu útgjalda samkvæmt þessu stöðlum er fjallað í viðauka með greinargerð frumvarpsins.

² Vakinn er athygli á því í samanburðinum hér að þar sem við á hafa afskriftir ársins verið dregnar frá en fjárfestingum bætt við en þær eru ekki gjaldfærðar innan ársins heldur eignfærðar í efnahagsreikningi.

Tafla 7

Eignir og skuldir A1-hluta ríkissjóðs

Stöðutölur í m.kr. á verðlagi í lok hvers árs	2023	2024	2025	Horfur 2026	Frumvarp 2027
Skuldir ríkissjóðs	1.659.780	1.910.719	2.259.684	2.456.341	2.645.712
Ríkisbréf, ríkisvixlar og spariskírteini	1.092.911	1.265.354	1.767.248	1.942.924	2.069.544
Aðrir innlendir aðilar	266.615	268.493	28.623	41.568	38.628
Erlend lán	265.806	329.369	409.210	410.189	469.453
Áfallnir ógjaldfallnir vextir	34.449	47.502	54.602	61.659	68.087
Kröfur ríkissjóðs	181.526	544.311	569.017	675.317	745.379
Veitt lán	101.707	493.226	518.152	617.568	662.012
Viðskiptareikningur, nettó	79.819	51.085	50.866	57.748	83.367
Hreinar lántökur ríkissjóðs	1.478.255	1.366.407	1.690.666	1.781.024	1.900.333
Handbært fé vegna gjaldeyrisvaraforða	196.703	260.158	290.560	341.299	418.800
Handbært fé, annað, nettó	81.732	74.278	88.000	50.000	50.000
Hrein staða ríkissjóðs	-1.199.820	-1.031.971	-1.312.106	-1.389.725	-1.431.533
Hlutfé, eignarhlutir, stofnfé og stöðugleikaframlög	779.223	779.224	686.530	686.336	681.042
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	-420.597	-252.747	-625.576	-703.389	-750.491
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	1.346.896	1.528.781	1.826.521	2.003.383	2.108.825
<i>Í hlutfalli af VLF (%)</i>					
Skuldir ríkissjóðs	38,0	41,7	45,6	46,2	47,4
Kröfur ríkissjóðs	4,2	11,9	11,5	12,7	13,4
Hrein staða ríkissjóðs að teknu tilliti til eigna	-9,6	-5,5	-12,6	-13,2	-13,5
Skuldir ríkissjóðs m.v. skuldareglu	30,8	33,4	36,9	37,7	37,8

Tafla 8 Samanburður á afkomu A1-hluta ríkissjóðs skv. GFS og IPSAS

Rekstrargrunnur, m.kr.	Frumvarp 2027
Heildartekjur samkvæmt GFS-staðli	1.708.451
Rekstrargjöld samkvæmt GFS-staðli	1.699.095
Rekstrarjöfnuður samkvæmt GFS-staðli	9.356
Fastafjárútgjöld	4.672
Heildargjöld samkvæmt GFS-staðli	1.703.768
Heildarjöfnuður samkvæmt GFS-staðli	4.683
Aðlaganir á tekjuhlöð	-62.562
Afskriftir skattkrafna koma til lækkunar á tekjum skv. GFS en hækkunar gjalda skv. IPSAS ¹	7.558
Endurgreiðsla VSK til opinberra aðila ²	-21.699
Mismunur á tekjufærðum hagnaði félaga skv. IPSAS og GFS ³	-48.421
Aðlaganir á gjaldahlið	61.314
Innbyrðis viðskipti sem dregin eru frá í upplýsingum um samstæðu ⁴	15.123
Afskriftir skattkrafna koma til lækkunar á tekjum skv. GFS en hækkunar gjalda skv. IPSAS ¹	7.558
Endurgreiðsla VSK til opinberra aðila ²	-21.699
Lífeyrisskuldbindingar - s.s.launabreytingar og aðrar forsendubreytingar	59.406
Sala fastafjármuna ⁵	836
Aðlögun vegna tapaðra krafna	90
Heildartekjur samkvæmt IPSAS-staðli	1.645.889
Heildarfjárheimild til reksturs og fjárfestinga samkvæmt IPSAS-staðli	1.765.082
Innbyrðis viðskipti sem dregin eru frá í upplýsingum um samstæðu	-15.123
Fjárfestingaframlög ekki gjaldfærð samkvæmt IPSAS-staðli	-81.073
Afskriftir gjaldfærðar samkvæmt IPSAS-staðli ⁶	33.308
Heildargjöld samkvæmt IPSAS-staðli	1.702.194
Heildarjöfnuður samkvæmt IPSAS-staðli	-56.305

¹ Samkvæmt IPSAS eru afskriftir skattkrafna færðar meðal gjalda í rekstrarreikningi. Samkvæmt GFS eru þær hins vegar látnar koma til lækkunar á tekjum ríkissjóðs af viðkomandi sköttum.

² Í stað þess að færa nettó útgjöld ráðuneyta og stofnana vegna útgjalda sem uppfylla skilyrði fyrir endurgreiðslu á VSK eru útgjöldin færð brúttó en skráðar eru tekjur hjá ríkissjóði á móti samkvæmt GFS.

³ Í frumvarpi til fjárlaga er gert ráð fyrir að munur á arðgreiðslum skv. GFS-staðalinum og IPSAS reikningsskilum nemi 48.421 m.kr. Hér er ekki gert ráð fyrir breytingum sem tengjast afkomu ársins hjá öðrum félögum í ríkiseigu.

⁴ Í samstæðureikningi og í fjárstreymisýfirliti samkvæmt GFS er leiðrétt fyrir innbyrðis viðskiptum en hér er þeim bætt við til að sýna heildarfjárheimild eins og hún birtist í lagagreinum 3 og 4 í frumvarpinu.

⁵ Sala fastafjármuna koma til frádráttar fjárfestingu skv. GFS.

⁶ Áætlaðar afskriftir í ríkisreikningi. Um gróft mat er að ræða. Í fjárlögum eru afskriftir áætlaðar í samræmi við verklag Hagstofu Íslands. Unnið er að samræmingu á meðferð afskrifta í reikningshaldi og í þjóðhagsreikningum.

Tafla 9 Lykilstærðir í fjárreiðum ríkisaðila í A2-hluta

Rekstrargrunnur, m.kr.	Horfur 2026	Frumvarp 2027	Breyting
Rekstraráætlun:			
Rekstrartekjur	29.633	30.796	1.163
Rekstrargjöld	15.469	15.990	521
Fjármunatekjur	30.182	29.093	-1.089
Fjármagnsgjöld	28.061	28.323	262
Framlög í afskriftasjóð	6.905	6.974	69
Hagnaður (-tap) af reglulegri starfsemi	9.380	8.602	-778
Framlag til rekstrar úr ríkissjóði	1.552	1.543	-9
Hagnaður (-tap)	10.932	10.145	-787
Sjóðstreymi:			
Hagnaður (-tap)	10.932	10.145	-787
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé	1.643	2.913	1.271
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum	6.279	-1.262	-7.541
Handbært fé frá rekstri	18.854	11.797	-7.057
Veitt löng lán	34.489	38.876	4.387
Afborganir af veittum löngum lánum	32.962	33.725	762
Varanlegir rekstrarfjármunir, nettó	-3.208	-3.320	-112
Ávöxtunarsamningar og áhættufjármunir, nettó	-10.240	-6.403	3.837
Annað	0	0	0
Fjárfestingarhreyfingar, samtals	-14.974	-14.874	100
Tekin löng lán	28.266	31.208	2.942
Afborganir af teknum löngum lánum	30.416	24.431	-5.985
Annað	0	0	0
Fjármögnunarhreyfingar samtals	-2.150	6.777	8.927
Breyting á handbæru fé	1.730	3.700	1.970
Handbært fé í ársbyrjun	45.280	47.009	1.730
Handbært fé í árslok	47.009	50.709	3.700

Tafla 10 **Lykilstærðir í fjárreiðum ríkisaðila í A3-hluta**

Rekstrargrunnur, m.kr.	Horfur 2026	Frumvarp 2027	Breyting
Rekstraráætlun:			
Rekstrartekjur	20.872	21.829	957
Rekstrargjöld	39.659	49.424	9.764
Fjármagnsjöfnuður	-10.535	-10.389	146
Afskriftir	1.189	1.222	33
Hagnaður (-tap) af reglulegri starfsemi	-30.511	-39.205	-8.693
Framlag til rekstrar úr ríkissjóði	26.341	33.190	6.849
Fengin framlög og óreglulegar tekjur	2.911	2.229	-682
Tekjuskattur	0	-6	-6
Hagnaður (-tap)	-1.260	-3.792	-2.533
Sjóðstreymi:			
Hagnaður (-tap)	-1.260	-3.792	-2.533
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé	2.190	1.925	-264
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum	-183	507	690
Handbært fé frá rekstri	747	-1.360	-2.107
Veitt löng lán	0	0	0
Afborganir af veittum löngum lánum	789	810	21
Varanlegir rekstrarfjármunir, nettó	-819	-980	-161
Ávöxtunarsamningar og áhættufjármunir, nettó	-3.154	-3.830	-676
Annað	-18.736	-13.470	5.266
Fjárfestingarhreyfingar, samtals	-21.920	-17.470	4.449
Tekin löng lán	11.654	10.830	-824
Afborganir af teknum löngum lánum	1.757	1.775	17
Stofnframlög	0	0	0
Annað	9.268	9.198	-70
Fjármögnunarhreyfingar samtals	19.165	18.254	-911
Breyting á handbæru fé	-2.008	-577	1.431
Handbært fé í ársbyrjun	7.307	5.299	-2.008
Handbært fé í árslok	5.299	4.722	-577

Tafla 11

Samstæðuyfirlit A-hluta í heild¹

Þjóðhagsgrunnur ² , m.kr.	2024	2025	Horfur 2026	Frumvarp 2027
Heildartekjur	1.411.984	1.506.909	1.661.282	1.769.100
Skatttekjur	1.052.653	1.127.423	1.242.056	1.333.212
Skattar á tekjur og hagnað	474.147	505.358	565.250	591.500
Skattar á laungreiðslur og vinnuafll	11.883	9.968	13.903	14.727
Eignarskattar	14.132	14.199	17.033	16.622
Skattar á vöru og þjónustu	529.689	572.454	618.089	674.955
Skattar á alþjóðaverslun og viðskipti	6.656	7.718	8.371	8.671
Aðrir skattar	16.146	17.725	19.411	26.736
Tryggingagjöld	135.738	153.419	162.733	170.917
Fjárframlög	11.171	12.519	8.156	9.218
Frá erlendum aðilum	1.841	2.955	4.461	5.203
Frá alþjóðastofnunum	5.583	5.895	0	0
Frá opinberum aðilum	3.747	3.669	3.695	4.015
Aðrar tekjur	212.422	213.549	248.337	255.753
Eignatekjur	128.394	129.550	152.072	150.332
þ.a. vaxtatekjur	62.953	61.874	76.843	77.886
þ.a. arðgreiðslur	54.660	52.446	59.713	49.622
Sala á vöru og þjónustu	65.644	67.482	67.755	75.393
Ýmsar tekjur og óskilgreindar tekjur	18.385	16.518	28.510	30.029
Heildargjöld	1.573.395	1.605.769	1.723.149	1.762.252
Rekstrarútgjöld	1.558.986	1.589.168	1.700.161	1.752.483
Laun	311.858	339.733	368.716	389.437
Kaup á vöru og þjónustu	231.826	245.674	266.025	278.293
Afskriftir	94.216	99.973	94.499	102.991
Vaxtagjöld ³	182.488	183.615	196.395	181.930
Framleiðslustyrkir	71.277	64.112	70.285	66.107
Fjárframlög	477.175	534.618	590.254	621.409
Til alþjóðastofnana	16.021	15.277	19.019	14.330
Til almannatrygginga	399.832	451.261	503.926	536.860
Til sveitarfélaga	61.322	68.080	67.310	70.220
Félagslegar tilfærslur til heimila	39.406	38.875	34.239	38.079
Tilfærsluútgjöld önnur en fjárframlög	150.740	82.569	79.750	74.236
Fastafjárútgjöld	14.409	16.601	22.987	9.769
Fjárfesting í efnislegum eignum	108.625	116.574	117.486	112.760
Afskriftir (-)	-94.216	-99.973	-94.499	-102.991
Frumjöfnuður	-41.875	22.881	57.686	110.893
Vaxtajöfnuður	-119.535	-121.741	-119.552	-104.044
Heildarjöfnuður	-161.410	-98.860	-61.866	6.848

¹ Skv. endurskoðaðri flokkun á starfsemi hins opinbera á grundvelli alþjóðlegs hagskýrslustaðals (GFS), sbr. nánari umfjöllun í viðauka um framsetningu og uppgjör ríkisfjármála í fjárlagafrumvarpi ársins 2027.

² Fjármál ríkissjóðs eru skv. lögum um opinber fjármál sett fram á alþjóðlegum hagskýrslustaðli (GFS) og er hann sá sami og Hagstofa Íslands notar við birtingu þjóðhagsreikninga. Unnið er að samræmingu á gögnum í talnagrunni fjárlaga og eldri gögnum og því kunna eftir atvikum að vera frávik á tekju- og gjaldahlið sem skýrast af breytttri framsetningu.

³ Til vaxtagjalda teljast reiknuð vaxtagjöld vegna ófjármagnaðra lífeyrisskuldbindinga en þau eru áætluð um 19 ma.kr. í fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2027.

Tafla 12 Efnahagsforsendur frumvarpsins, prósentubreytingar

	Fjárlög 2026 ¹	Endurmat 2026 ²	Frumvarp 2027 ²
I. Helstu þjóðhagsstærðir, magnbreytingar - %			
Einkaneysla	2,4	2,0	2,7
Samneysla	1,2	1,6	1,3
Fjárfesting	-7,7	-3,1	-1,1
Þjóðarútgjöld alls	0,5	0,7	1,3
Útflutningur vöru og þjónustu	0,1	0,4	2,9
Innflutningur vöru og þjónustu	-3,0	-1,6	1,8
Verg landsframleiðsla	1,8	1,6	1,8
Viðskiptajöfnuður, % af landsframleiðslu	-0,9	-1,6	-1,3
II. Launa- og verðlagsforsendur, meðalbreytingar - %			
Vísitala neysluverðs	3,5	5,2	3,6
Laun	4,4	6,2	4,7
Gengisvísitala	0,2	-0,3	0,2
Skráð atvinnuleysi	4,2	5,1	4,8

¹ Þjóðhagsspá í október 2025.² Þjóðhagsspá í maí 2026.

Tafla 13

Efnahagsforsendur frumvarpsins, nafnstærðir

	Fjárlög 2026 ¹	Endurmat 2026 ²	Frumvarp 2027 ²
Helstu þjóðhagsstærðir, ma. kr.			
Einkaneysla	2.595,2	2.622,0	2.784,7
Samneysla	1.338,8	1.382,7	1.447,7
Fjárfesting	1.340,9	1.322,2	1.344,6
Þjóðarútgjöld alls	5.275,2	5.328,9	5.577,1
Útflutningur vöru og þjónustu	2.060,1	2.124,2	2.208,3
Innflutningur vöru og þjónustu	2.048,4	2.139,1	2.207,4
Verg landsframleiðsla	5.286,9	5.314,0	5.578,0
Viðskiptajöfnuður	-47,6	-85,0	-72,5

¹ Þjóðhagsspá í október 2025.² Þjóðhagsspá í maí 2026.